

D. LUD GOTTFR. KLEINII

CONSIL. MEDIC. AC PHYS ERBACENS.

INTERPRES CLINICUS

SIVE

DE MORBORUM INDOLE, exitu in ſanitatem, Metaſchematiſmo, ſucceſſionibus, eventu funeſto, dijudicationes, præſagitiones Medicæ, pagellæ in memoriæ ſubſidium, Medicis Junioribus ad Infirmos ingreſſuris, fideliter communicatæ.

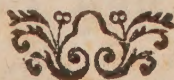
COMITATUR OPUSCULUM

PRÆFATIO

PERILLUSTRIS

L. B. ALBERTI DE HALLER,

M. Britann. Reg. Elect. Brunſv. Conſil. Aul. & Archiatr. Reliq.

AMSTELODAMI,

Sumptibus FRATRUM DE TOURNES.

M. DCC. LXIX.

HIPP. 6. epid.

Natura invenit ſibi ipſi vias, non ex cogitatione, inerudita exiſtens, facit quæ expediunt.

BAGL.

Sæpiùs natura novum opus exorditur, ubi conatus noſtri deſiere.

SPON.

Vias Medicis invias reperit αὐτοδίδακτος natura.

LECTORI SALUTEM A. DE HALLER.

Destinaveram longiori Epistolâ commendatione operis KLEINIANI. Neque deerant, quæ in laudem instituti ejusmodi, aut ad historiam similium librorum dici possint. Verum rerum mearum ratio, eo ipso tempore, quo oportuisset hoc defungi officio, avocavit me in patriam, in quâ non labores adeo, sed omni labore magis dispendiosa otii salutatio veterum amicorum & cognatorum,

rei publicæ denique ſolemnia negotia me ab omni ſpe ſerii laboris avulſerunt.

Et erat tamen ſtandum promiſſis, quorum hactenùs tenax fui neque unquam dedidici promiſſores illos DOSONIS *diſcipulos, qui crudeli facilitate, amicos ſopiunt, efficiuntque ne certioribus auxiliis res ſuas expediant, donec occupati à calendis cum rubore ſuo cogantur ſolvere ſe religione datæ fidei.*

Ne in idem, quod hic accuſo vitium prior incidam, maturè cauſas negligentiæ meæ indicare feſtino, quæ ſunt ejuſmodi, ut nullâ meâ certè diligentiâ ſuperari potuerint. Neque ideò deero officio illaudatumque dimittam

libellum, qui in suâ brevitate magna rerum momenta continet.

Usus est Cl. KLEINIUS *& antiquis & novis Scriptoribus ab ipso retrò Galeno & Hippocrate ad novissimos nostros Medicos,* VVERLHOFIUM *Archiatrum, Collegasque nostros. Decerpsit de eâ varietate Auctorum ea brevia effata, quæ historiam signaque morborum & præsagia tradunt, monenturque Clinici, quibus cum phænomenis aut in tuto res ægri sint, aut maligno loco positæ. Ipsa mediocritas molis facit, ut ad manus esse curantis Medici, atque ab eo, etiam in re ipsâ versante consuli queat. Multa enim in plenioribus operibus, ad historiam,*

eruditionem, litigiosa placita, hypotheses ornandas singulares casus pertinent, quibus facilè caret oporosus in curando Medicus. Noster autem Auctor ea ferè selegit, quæ ad modum aphorismorum HIPPOCRATICORUM *corollaria ex numerosis eventibus concorditer deducta continent, in eo ad opus suum aptior, quod ipse in ægris sanandis occupatus seria à doctis discernere didicit.*

Lætus ergò atque confidens libellum commendo, tironibus quidem Clinicis imprimis scriptum non tamen inutilem etiam provectioribus, & qui totus absque cortice nucleus est. Bernæ Helvetiorum, die 25 *April.* 1753.

LECTURO
S. P. AUCTOR.

XCELLENTIAM, auctoritatem, exiſtimationem, admirationem divinæ vix aliud quidquam magis ſplendidam, illuſtrem atque momentoſam fœnerat Medicinæ Prognoſtica. ἰσόθεοι Enim tanquàm, hancce doctrinam noviter callentes Medici pro-

gnoſcunt, prævident, prædicunt futura in ægrimoniis. Quanti honoris laudiſque deportavit fermè mirabilis Galenus, cum Eudemo Philoſopho, Sexto idem Romano Senatori, aggreſſuræ febris genium, criſeos ſpecialis diem, & huic quoque inſuper tempus exactum, quod certè admirabilitatem facit magnam, recurſus, tandem plenariæ antediceret diem deſtinatam valetudinis? Θεια!

Scholæ apud Coos, quæ floruit Medicæ, & ex quâ inſpiratus quaſi Vates fuit

Hippocrates, codices curiatiùs ſi revolvimus, tanquàm è tripode pronuntiatas legimus de ſalute morteve ægrotantium prædictiones, deque longitudine, brevitate, indole, reditu morborum divinationes. Negligitur aſt, proh dolor! aut vilihabetur præcellens hæc pars à multis, noſtrâ hâcce memoriâ, vel incuriæ vel ignorantiæ vitio occæcatis. Ab Ægrotantis ubi recedit. Medicus lecto, aſſiſtentes curioſi mox de morbi exitu præſagia, perindè ac certiſſima expoſcunt, expectant oracula. Acutus ſagaxque ſi eſt Cli-

nicus, famæ fortunæque ſuæ feliciſſimè hinc conſulit; ſecùs, exiſtimationis ſuæ incurrit periculum atque diſcrimen; hic enim tanquàm judex ſecundùm acta & probata de morbo ſententiam dicat, ferat, deſideratur. Perbenè itaque diligentiſſimus Obſervator, PROSPER ALPINUS *in de præſ. vit. & mort. ægrot. p. m.* 3. effatur: Juvat quin etiam maximè Medicos: In morbis acutis exitialibuſque, qui præcognitam futuram ægrotantium mortem ubi aſſidentibus prædixerint, mortis culpâ plane vacare

ſolent, ægrotoſque, audito prognoſtico, non Medicorum culpâ, ſed morborum vi interemptos, aſſidentes judicant Quodſi anteà exitium non prædixerint, ipſorum aut ignorantiæ aut negligentiæ mortem omnes adſcribunt, interiiſſeque Medicorum cauſâ pro certo habent. Hactenùs ille. Aſt haut opinandum ſemper & ubique ſic verè perfectèque incidere, quæ divinata ſunt. Conſiderentur individui idioſyncraſia, temperamentum, conſuetudo, tempeſtas, regio, medicatio, regimen, aliaque momenta.

Ex multitudine caſuum & obſervationum, vel à potiori, ut aiunt, aut utplurimùm eveniente, naſcitur, deſumitur prædictio. Et conjecturæ manet circumſpectæ, probabilitati, ſuum ſpatium; quod cum Theologis atque JCtis commune habent Medici. Εκ μερους γαρ γινωσκομεν καὶ εκ μερους πρoφητευομεν. Neque id evitare humana imbecillitas in tantâ varietate corporum poteſt; conjecturæque ratio talis eſt, ut cum ſæpiùs aliquandò reſponderit; interdùm tamen fallat; nec, ſi quid vix milleſimo in corpore decipiat, id fidem

non habeat, cum per innumerabiles homines verum conſtiterit.

Nota ſunt ex lectione ſtudioſâ, ex obſervatione aſperâ, indefeſſa fidelique atque rei facto prodiere, quæ habeo, dico, publico. Quatenùs enim nobis denegetur diù vivere, relinquam aliquid, quo me vixiſſe nec απρακτον fuiſſe, teſter. Ordinem ſervo alphabeticum uti exprimunt, quo indice caream. Morbos conjungo germanos, propinquos. Primoribus in locis adpono ſparſim Auctores,

ipſiſſima eorundem plerùmque dicens verba, mea intermiſcens; ſicque, qui volui, compendioſus fio atque apertus. Paucula præpono generalia. Scribo, fide medicâ, probâque pietate, qui meliora habet, eodem det animo.

- - Si quid noviſti rectiùs
iſtis,
Candidus imperti: ſi non, his
utere mecum.

Liberam profiteor Medicinam, nec ab antiquis ſum

nec à novis, utroſque, ubi veritatem colunt, ſequor, magnifacio ſæpiùs repetitam experientiam.

B. L. ubi hæ placuerinè pagellæ uni alterive, valdt mihi gaudeo, gratulor, maſculèque laborabo, quo Numine Propitio Duce, olim ſuccedant Codicilli Practici eorumque rationali, quotidianæ Praxi ſuperſtructam veritatem firmantia, non trivialia Obſervata, per Decades evulganda. Brevê enim & efficax per exempla iter eſt. Ceterùm vale, B. L. me cupe, me utere

atque voluntatis TUÆ inclinatione in me propende, fautor. Scr. Erbaci in museo, Nonis April. 1753.

Generalia

Generalia Quædam.

1.) Pauci morbi chronici fiunt per consensum. 2.) Libera transpiratio debilem facit corporis constitutionem, sed salubritate compensat. Difficilior contra, robustiorem naturam, sed ad morbos procliviorem. 3.) Si color corporis alius ex alio sequatur, longitudinem morbi significat. 4.) Ex hyponchondriis, respiratione, lingua, gingivis, oculis, unguibus, &c. fere primaria simul sumatur prædictio. 5.) Is habetur optumus ægroti decubitus, qui bene valentium similis est. 6.) Symptomata junctim sumpta demum morbum declarant. 7.) Dandum aliquid regioni, ætati, tempori & consuetudini. 8.) Sunt quædam Proprietates hominum, sine quarum notitia non facile quidquam in futurum præsagiri potest. 9.) Si plenior aliquis & speciosior & coloratior factus est, suspecta habere bona sua debet. Pejus tamen signum est, ubi aliis contra consuetudinem emacuit, & colorem decoremque amisit. 10.) Nullum paucum criticum est. 11.) Morbi habituales sunt refractarii, diuturni & facile recrudescentes. 12.) Morbi hæreditarii, nisi præscindantur, jam propagati, omnem respuunt curam, & imperitius excepti, vel longe ferocius insurgunt, vel graviores subeunt anomalias. 13.) Quot dies principium morbi acuti duravit, totidem & augmentum ac status durant. Et quale principium ratione vehementiæ vel levitatis, talia quoque reliqua tempora. 14.) Quæ paribus vel imparibus diebus exacerbantur febres, iisdem quoque judicantur, vel ad salutem vel interitum. 15.) Crises humoris meri & sinceri pessimæ. 16.) In chronicis morbis si facies naturalis sit & boni coloris, numquam crede adesse obstructiones in visceribus. 17.) Rigores inanes, i. e. sine evacuatione critica, translationem afferre solent symptomaticam. Et si fractis jam viribus, inanes, lethale. 18.) Genius cujusvis morbi acuti non semper unus idemque est. 19.) Certior de sanguinis statu indago aliunde non hauritur quàm ex lingua. 20.) In ægris morituris nonnullis ante mortem diebus exhalat ab eorum corpore fœdus quidam & quasi cadaverosus

odor. 21.) Membranarum morbi magna ex parte periodici ſunt. 22.) Morbi periodici facilius præcaventur quàm curantur. 23.) Inſignes lunæ mutationes ut plurimum criſeos decurſum alterant atque perturbant, maxime in malignis. 24.) Periodos aſſumunt tuſſes, aſthmata, morbi eriſipelatodes, phlegmonodes, rheumatici, hemicranici, opthalmiæ, odontalgiæ, arthritici, hæreditarii. 25.) Morbi corrupti novos ſæpe & incognitos morbos mentiuntur. 26.) Lunares phaſes vim exerunt in vitiis viſus & auditus, paralyſi, deliriis, mania, melancholia, convulſione, epilepſia, &c. 27.) Et in foro Medico locum habet illud ictorum. Acceſſorium ſequitur ſuum principale. 28.) Optima facies eſt in ægris, quæ ſibi ipſi ſimilis eſt. 29.) Indicatoriæ non judicantes peſſimæ. 30.) Si quis ea faciat, quorum ſic inſolens, graviſſimum habet malum. 31.) Omnis excretio critica, quæ inchoatur tantum, non perficitur, maxime damnanda. 32.) Verpa in & poſt morbos reviviſcens, caputque laudabiliter rurſus extollens, proſperum cum aliis bonis ſignis præbet reconvaleſcentiæ criterium. 33.) Morbus morbo ſæpenumero tollitur. 34.) Unum ex multis ſignis pravum multis bonis in necando plus virium habet, quàm plura ſimul bona in liberando. 35.) Morbi congeneres facile in ſe invicem commutantur. 36. Quibus criſis fit, his nox antecedens gravis eſt, ſubſequens vero levior plerumque. Inſuper ægrotantis animus anxius admodum atque dubius eſt, æſtus fit intenſior, vigiliæ acutæ inſtant, accedit horror. Hæcque poſt notas concoctionis ſalutem promittunt, ſubſtante cruditate perniciem minantur. 37.) Nil eſt, quod tutius perfectæ criſis argumentum præſtet, quàm ſi ſomnus ſubſequatur. 38.) Effuſæ in principio excretiones malæ ſunt; Nullæ in ſtatu, pari paſſu ambulant. 39.) Perfectæ criſeos defectum ſubinde ſupplet abſceſſus. 40.) Omnis recidiva eſt ſontica & periculoſa. Recurſus repetiti in morbis haut adeo periculoſis valde fiunt periculoſi, maxime ſi labes ſubſit viſceris nobilioris.

ABORTUS. HÆMORRHAGIA UTERINA GRAVIDARUM.

AD abortum proclives ſunt hyſtericæ, menſibus largis, anomalis obnoxiæ, otioſæ, ſucculentæ, pinguiores, laute viventes, natura imbecilles ac ſenſibiles, matribus ad abortum pronis procreatæ, nephriticæ; & contra, robuſtæ, plebeïæ, minus pingues, laborioſæ, animi affectibus non indulgentes, quibus per priores prægnationis menſes ſanguis ex uteri vagina profluxit, quæ odontalgiis, defluxionibus tuſſiculoſis, nariumque hæmorrhagiis ſubinde expoſitæ ſunt. Reliquiæ placentæ & hinc natæ molæ diſponunt ad abortum. Alvi obſtipatio multum facit ad abortiendi conamina, hæreditaria item diſpoſitio, puerperium antecedens malum, fluor albus inveteratus, conſuetudo, tempeſtas vitioſa.

Propenſio illa ad frequentes abortus, molas, & paucis ſæpe menſibus ſeſe excipientes, inde pendet, quod prius concipiant rurſus, quàm ita per temporis rationem purgamenta prioris ab-

ortionis penitus evacuata ſint. *Werlh.* Plus negotii abortu quàm maturus partus exhibet. Si inſolita animi dejectio hæmorrhagiam præcedit ingentem, ſi ſponte mammæ marceſcunt, aut lac ▽ſum emittunt, ſi febre rapiuntur acuta, ſi latera ſuperque venter arctantur, lumbi coxæque gravitatem inſolitam habent & pigre moventur, ſi ventrem, pubem ac dorſum tormina, tortiones, labores cruciant, ſi rigor aut horror per vices recurrit, ſi embryonis motus, qui fuit, deſit, ſi ▽æ profluunt variæ, ſanguineæ, grumi cruoris, ſanguis ipſe, abortum inſtantem tuto prædixeris. Abortus omnis eſt periculoſus, eo magis, ſi fetus jam eſt adultior, mortuus, male poſitus, ſi ex parte computruit, ſi mola ſimul, ſi febri acutæ ſupervenit, ſi mulier primipara & inaſſueta, ſi animi deliquia, convulſiones præſto, ſi femina ſenſibilior, affectibus animi patens, hyſterica. Exve in abortu convulſæ raro evadunt. *Aret.* Recidivæ ſunt faciles, unde reſultant cachexia, ſterilitas, ad dies vitæ tumor ventris ingens, malum hyſtericum, varia molarum generatio, uteri exulcerationes, excreſcentiæ fungoſæ, carcinomata, menſium ataxiæ, decoloratio, uteri prolapſus, fluor albus, hydrops uteri, ſcirrhus, urinæ incontinentia, leucophlegmatia, hæmorrhagia uteri, mania, melancholia. *Zac. Luſitan.*

Tenerioris compagis mulier magis periclitatur quàm obeſa ex abortu, & tantiſper abortit, donec facta ſit habitior. *Hipp.* Fetuum adultiorum abortus præſagit ſucceſſuram ſterilitatem. *Carl.* Mulieri uterum gerenti, ubi teneſmus ex

morbo gravi vel diarrhœa multa ſupervenit, eandem plurimum abortire facit. *Hipp.* Abortientes, ſi fetus parum fuerit maturus, & illæ mox iterum concipiant, plerumque circa idem tempus, ſive eandem geſtationis hebdomadem, denuo abortu tentari ſolent. Abortus nunquam facilius ſuccedit ac à violentia externa, atque in terminis menſtrui fluxus alias ſuetis. Si auſtralis hiems & pluvioſa & tepens fuerit, ver ſiccum & aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit, facili occaſione abortiunt; unde abortus illi epidemici. *Hipp.* Abortum plerumque major ſequitur cruoris fluxio, quàm partum abſolutum terminis ſuis. Abortiva non dantur, niſi reſpectiva. Interdum per aliquot ſeptimanas, aut per menſem fit ▽*rum* ex ♀*o* effluxus immaturus, quod periculoſum eſt, metus enim eſt, ne fetus moriatur: Hoc vero aliquando etiam evenit citra ullam noxam. Si placenta avulſa & os uteri apertum, fit hæmorrhogia; Si ſanguinis vero tantum adeſt ſtillicidium, fit ex vaginæ vaſis tantummodo. Si grandior intus vena rupta vel patefacta; cruor profuſe effluit; ſi minor, paulatim nec multus fertur; ſi ex eroſa, paulatim & cum dolore manat. Si in gravidis ſolvitur placenta, fetus tamen non exit; hæmorrhagia exhoritur ſæpius numero inſuperabilis, ni manus auxilium ferat eundem educendo. Hæmorrhagia ex utero ſi ſtatim primo menſe, tempore alias catameniis deſtinato, inſtat, & placide quidem, nil habes metuendum; ſi vero 2. 3. 4. demum, tunc vigila. E contra, ſi confertim fluat & cum im-

petu purpura. Quo immaturior abortus à tertio mense existit, eo gravior hæmorrhagia exclusionem illius ordinarie comitatur. Ubi sanguis copiose jam profluxit, ibi abortus nulla ratione impediri potest. *Junk.* Hæmorrhagiæ, quæ posterioribus graviditatis mensibus excitantur, facilius revertunt, quàm si prioribus evenere. Dantur fluxus sanguinis periodici, modici, ex muliebribus, qui legitimum fetus incrementum ac partum maturum nil impediunt, & ad ultimum protracti mensem; idque plerumque stato alias tempore mensium; & contra *nimii.* Ubi semel sub graviditate hæmorrhagia ♀i evenit, ex levissima ratione sub eadem recrudescit. Ni ex fluxione succedat abortus, inter uterum & placentam remanet grumatus cruor, facillime recidivam invitans, instar cunei enim se interponit. *Rigores*, ex quibus hæmorrhagiæ ex abortu mox cessant, damnabiles. Præsagiunt utplurimum acutam inflammatoriam, facile quoque purpuram perniciosam.

Alvus obstructa.

A Frigore pedum alvus obstinatior solvitur. *Gal.* Alvus dura solet esse iis, qui nimium facie rubent. Alvus adstricta sanguinem humoresque ad superiora pellit, hinc semper exacerbat capitis morbos; contra alvus lubrica. Alvo obstipata capitis pruriginem, intolerabilem fere notavi, illa fluxa vero cessantem semper iterum, idque longinquos per annos. Senes alvus stricta juvat, juvenes fluida. *Hipp.* Quibus

in juventute alvus est humecta, iis in senectute siccatur, & contra. In vehementibus articulorum doloribus alvus supprimitur. Si alvi obstructio cum torpore artuum, de paralytode metue intestinorum. Ubi post dysenteriam gravem pertinacissima inhæret, cogita de coalitu vel excrescentia quadam præcludente. Ex alvi suppressione elata hypochondria, malum denunciant, maxume in febribus. Quantum à perspiratione solita adimitur, tantum ad alvum lubricandam adjicitur. Qui alvum habent sicciorem, nunquam se mane studiis adplicare debent, sed foras procedere, vult enim moveri alvus segnior. Obstructo inferiore ventre in universum corpus flatus discurrunt. Induratæ fæces maxime in coli angustiore parte, in sinistro hypochondrio sito, graves creant molestias, quin lienem affectum falso mentiuntur. Alvus pertinax morborum chronicorum mater. Pertinacissima inveterata cum excrementis induratis & albicantibus, defectuque nutritionis, obstructionem glandularum mesenterii, intestinalium atque biliferorum ductuum significat, ni visceris labes subsit, adhuc medicabilem. Quæ ex solidorum vitio inemendabili, sarcomate intestinorum grandi, angustia p. n. coalitu, v. g. post dysenteriam, arti eludit.

Anchylosis. Fungus articulorum.

ANchylosis incurabile malum est, si à callo, exostosi, articulis diffractis, tendinibus, musculorum articulo accretis, si à podagra, ar-

thritide, ischiade, hemiplegia, maxime post topicorum imprudentem usum. Difficillimæ curationis est, si à fungo articulorum recenti, si à liquore glandularum Haveri inspissato & vitiato, si à ligamentis, tendinibus rigidis, contractis, & si inveterata. *Buchn.* Major restat spes, si per metastasin inducta, maximeque in junioribus; Si recens, & ex axungia diuturniore quiete aliquatenus inspissata tantum; sed protractiorem vult curam. Excitantur aliquando in parte pustulæ cum salute humorem fundentes. Si invalescit noxa, tandem moriuntur macie, lenta, hectica, tussi sicca, quandoque convulsionibus. Malum frequens in genubus est metallicis, qui, iisdem, quibus saxum frigidum contingunt, nixi, opus faciunt. *Platner.*

Fungus articulorum recens adhuc parumque grandis ac durus qui existit, haut raro resolvitur, & contra, à solo ferro salus petenda, sed tamen & hæc incerta, tumor enim pluries redit. Suppuratio difficilis & plurimum periculosa est, siquidem caries facile aut fistulæ insanabiles per illam excitantur, quæ manus auxilium poscunt.

Anevrysma.

ANevrysma internum incurabile est, ruptum subito interficit. Interni suspicionem movere potest pulsus valde inæqualis, atque si in pectore, spirandi difficultas cum anxietat-

insueta. Anevrysma verum frequentius in interioribus sedibus est, spurium crebrius in artubus. Verum non tam celeriter adolescit. Externum verum ubi manui locus non est concessus, tolli non potest, sed increscit donec rumpatur cum hæmorrhagia emortuali. Accessum, recens, curabile est; difficillimum, ubi obcalluit, diffusum & vastum est. Si ad collum, strangulare solet, intolerabili dolore aliquando perimit. Non raro gangræna & sphacelo necat. Interna frequenter in iis occurrunt præ cæteris, qui inunctione ♀li imprudenter protracta nimis vel repetita pluries usi sunt. Spurium celerius finitur, in quo proxumus gangrænæ metus est, solumque protinus auxilium in manu. Spuria longe periculosiora sunt veris. Hæc enim diu, & quandoque ad vitæ finem tolerantur, si non adeo magna, sine graviori molestia & periculo, præsertim si congrua utantur fascia. *Heister.* Evenit, ut ruptum, sponte desinente sanguinis fluxu, evanescat anevrysma, sed rarissimum plane est observatum. *Moinichem observat.*

Angina. Faucium morbi alii. Hydrophobia.

CYnanche i. e. sine ullo signo conspicuo existens, gravissima est, haut raro intra 24. horas, vel die tertia necat, pulmone suppurato vel gangrænoso. Succedit hæc morbis chronicis vel ingentibus evacuationibus, vel subito oritur

ex malignitate. Angina ſymptomatica præceps eſt, ac intra d. 4. primos ſatis periculoſa utique exiſtit; ſed periculoſior, ac vix non funeſta circa dies criticos contingens, idque tanto certius, quo majore infarctu & linguæ tumore ſeſe exſerit. Angina inflammatoria præceps diſcuſſionis ſpem admittit, lenta communiter tendit ad ſuppurationem. Significatur ſuppuratio in angina, ſi inflammatio jam per aliquot dies duravit, reſolutione non facta, ſi ſymptomata non graviora fiunt, ſed pertinacia tantum, ſi in faucibus videatur tumor ſubalbus, mollis, leviter calens, & dolens. Abſceſſus ad extra ruptus ſuffocationis periculum declinat. Si materies purulenta ad pectus defluit, peripneumoniam, φθίσιν, creare valet.

Exitii notæ ſunt: ſi ex aliis inflammatoriis morbis ἐπιγενέσει nata; ſi eryſipelas per anginam in pectore exortum, ſubito rurſus intro revertit; ſi neque in collo neque in faucibus quidquam apparet; ſi malo æque violento manente abſque ulla ſignificatione, dolores ad caput prorepunt; ſi collum repente pervertitur febricitanti, ut vix deglutire queat, nullo in faucibus exiſtente tumore; ſi ſputa viſcida, exalbida, ſubarida, vi educta, cum lateris dolore; ſi tumores, dolores anginoſi, linguæ itidem præſentes qui fuere, abſque ratione ulla evaneſcunt; ſi poſt evacuationes ingentes accidit; ſi ex angina peripneumonia, unde inſolita pectori gravitas & vehemens tuſſis, intraque 7. dies interitus obvenit, vel minimum ſuppuratio aut tubercula pulmonum ſequuntur,

nisi pituitosa sursum educantur; si spiritus una sublimis excruciat.

Bona signa sunt: copiosa sputa, libera, flava, crassa cum strigmentis sanguineis; talis alvus, urina, criticis diebus; hæmorrhagia, fluxus hæmorrhoidalis; si dolor auribus superveniat; si cum faucibus pectus, cervix, collum rubeat, tumeat, & inflammetur, licet diuturnius esse malum sueverit.; si saltim deglutire bene nequeunt. Ex angina citra crisin hypochondrii dolor cum torpore insidiose occidit, etiamsi valde modeste habere videantur.

Solvitur angina sudoribus, urinis, hæmorrhagia, hæmorrhoidibus, menstruo fluxu, purpuracea efflorescentia, & illâ remanente vel regressa sæpe fit; solvitur diarrhœa mucida, purulenta, cruenta. Mucida, catarrhosa finitur exscreatione pituitæ, viridis, tenacis, pluries; ptyalismo hæc porro.

Si ex angina ad pulmones versa suborta est dementia, ex his nonnulli suppurati plerumque evadunt.

Mortis signa sunto: spuma ante os, lingua tumida, purpurea, extremorum frigus, orthopnœa, stertor, hiatus oris, linguæ emissio, viror vel nigredo in facie cum oculorum diminutione, vox catullina, præcordiorum anxietas cum pulsu duro & convulsivo. *Bœrh.*

Angina ulceribus per corporis corticem sparsis comitata in ætate provectioribus tabem plerumque post se trahit. Semel anginosus sæpius eodem facile corripitur morbo.

Migratio arthritidis in anginam nota eſt, & contra; maxime in ætate vigente.

Tumores internarum oris partium ſeroſi optime ſolvuntur plurima continuaque ſalivatione. Vehementer dolentes fauces abſque tumore cum labore & moleſtia, præceps exitium minantur.

In angina crebro revertente inquire etiam an cartilaginis ſcutiformis proceſſuum ſubſit dimotio. *A. N. C.*

Fauces exulceratæ cum febre, grave aliquid portendunt.

Tonſillatum ac uvulæ tumori quandoque accedit ptyaliſmus criticus. Uvulæ laxitas à ſcorbuto raucitatem perennem excitat, ac tandem vox ſenſim perit. Uvulæ tumor turgeſcens periodicus obvenit & in hyſtericis. *Kramer.* Arcanus eſt conſenſus faucium cum verendis; teſtatur lues fœda. Tonſillarum tumor & inflammatio cum deglutiendi difficultate, raucedine, oculis cavis, & Hippocratica facie, poſt febres diuturnas, & in quibus evenere largæ evacuationes, mortem certo imminentem præmonſtrant.

Hydrophobia aliquando jungitur inflammato ſtomacho. Sine contagio animalis rabioſi, ſponte in acutis aliquando ſuboritur rabies hæc. *Lentil.* Non omnes demorſi fiunt hydrophobi; quo circa ſpecificorum laudibus quid detrahendum.

Nullum venenum tam atrox ac rabioſi animalis. Pejus inficit bilioſos, mitius pituitoſos & hydropicos. *Bœrh.* Virus ab animalis morſu vel 30. annos, quaſi in corpore compreſſum,

latere poteſt, antequam ſe manifeſtet. Tandem ex improviſo atrociter advenit, ut ægrum intra paucos rapiat dies. *Hild.* Signa hydrophobiam poſt morſum prædicentia ſunt: anxietas, triſtitia, iracundia, ſomnus ſuſpenſus & turbatus, ſtomachi gravitas, oſcitatio, pandiculatio, inſueta querela de aëre quamvis ſereno, pauca bibendi voluntas. Quo plus ſanguinis è vulnere effluxit, eo melius.

Ubi hydrophobus ▽*æ* immerſus vel eadem obrutus, animo linquit, poſtquam ad ſe rediit, ▽am ſine horrore poſthac tolerare poteſt.

Hoc morbo oppreſſis ſpes in anguſto eſt; certa vero deſperatio, ſi is præſens invaluit. Obeunt hydrophobi ſub multa convulſione, ſpiritu frigido, ſtrangulati, quarto circiter die. Venenoſa rabies morſu irati hominis æque infertur aliquando.

Hydrophobiam ſine præcedente animalis morſu orcam in famem caninam tandem ſolutam funeſtam; item, omnimode delirii expertem notat *A. N. C.*

Evenit ſubinde hydrophobia ex morſu beſtiæ non rabidæ letalis, tantum iratiſſimæ; item, ex gravi animi affectu ac imaginatione, v. g. in hyſtericis, ſubnaſcitur. Refertur juvenis, qui poſt vehementem indignationem proprium ſibi momordit digitum & inde hydrophobus factus eſt. *A. N. C.*

Aphonia.

APhonia & vox rauca haut raro prodromus convulſionum epilepticarum eſſe ſolet in

colica. *Bagl.* Aphoniæ & voces raucæ in acutis indicant biliosam causam. Aphonia in acutis critica est, à qua optuma fit evacuatio, nec diu durat, & contra, letalis est. *Hippocr.* Febri continuæ accedens, hæmorrhagia & vomitu aliquando tollitur. Cum virium exsolutione in acuta febre, sine sudore, sunt quidem letales, cum sudore vero minus, ac diuturnitas significatur. Periculum in his hæmorrhagia & alvus fluxa. Aphonia & voces vitiatæ, ut tremula, stridula, clangosa, &c. in acutis malæ, maxime in phrenesi & ardentibus. Aphoniæ cum exsolutione virium, cum stupore, rigore, convulsione totius corporis, cum delirio, aliisque symptomatis gravioribus, omnes pessima, perniciosæ ac mortiferæ. Quibus in febribus voces post judicationem deficiunt, ii tremore ac sopore correpti, intereunt.

Aphonia in gravidis post partum cessat. *Comm. lit. Noric.* Aphoni nonnunquam redduntur ventriculo ab aliquo humore vel vermibus obsesso ac læso, quibus aut sponte aut arte exclusis, liberantur. *Alpin.* Aphonia ex hæmorrhagia narium non succedente, eadem instante solvitur.

Curabilis est quæ ex vermibus, in passione hysterica, ex eruptione mensium difficili, defluxionibus cathorrosis, exanthematum regressu, sub salivatione ☿ii, in variolosis. Quæ ex apoplexia, raro curam recipit, vel si etiam admittat, facile recidivat. Quæ ex linguæ paralysi, immedicabilis fere est, sanata facile redit, indicitque apoplexiam. Tremores solvunt aphonias ex rigore concitatas. Quæ ex vulnere vel

lapſu, non perpetuo ſunt perniciales. In melancholicis & maniacis hæmorrhagia aliquando auſertur. Aphoniam quadriennem ſomno terrifico ſolutam narrant *Tranſactiones Anglicanæ.* Si ebrius repente obmutuerit, convulſus moritur, ni febris juvet. *Hipp.* Letales ſunt, quæ cum vehementi delirio, aut in delirium vehemens deſinunt, aut à vehementi delirio ſequuntur. Æque, quæ cum ſpiritu ſublimi, vel brevi etiam. Porro, quæ ex convulſionibus ab inanitione ortis, pariterque quæ cum ſingultu contingunt, tandem, quæ cum angina: Quæ denique cum catoche & exſolutione virium, eæque aliquando tabem denunciant; ultimo, quæ ex capitis dolore. *Alpin.* Aphonia in convulſionibus multum perſeverans, malo eſt. Solvi poteſt urinis copioſis, confertim ac derepente prodeuntibus. Quæ ex copia humorum perpetuo letales non ſunt, ſi virium robur adſit, & contra. Hæc aliquando evenit in principiis febrium. Aphonia ex arthritide retrogreſſa difficilis eſt. Quas ſequuntur urinæ copioſæ non ita malæ cenſeri debent.

Apthæ.

APhtas futuras in morbo cognoſcimus ex ſopore ſingultu; ſi toto morbi decurſu non dormivere, ſoporem labuntur, & tunc ἄφθαι prodeunt. Singultus accedit, ſi ſunt ex ventriculo, & tunc plerumque ſunt deteriores. Peſſimæ enim ſunt, quæ ex ſthomaco aſcendunt, quæ cum magna vexant inflammatione, ſpirandi

& deglutiendi difficultate, & hæ in morbis malignis funestum prænunciant eventum. Pessime præterea, quæ assiduo refectæ, erodentes, flavæ, fuscæ, nigræ, opacæ, crustosæ, lardosæ quasi, fœtidi odoris; hæ quidem gangrenæ nuntii. Bonæ sunt, quæ tenues, molles facile, cadentes, sine constantia; superficiariæ, indolentes, sparsæ, solitariæ; optimæ, quibus color albus, pellucidus instar margaritarum. *Bærh.* Si ab externa potius causa, quàm interna, minus alunt periculi. Quæ febribus acutis symptomatice junguntur, periculosæ sunt. Quæque tunc magis flavescentes esse solent. Ventriculo inflammato facile sociæ sunt, omine malo, maxime si in elatiorem crustam degenerant. Tabidos ac phthisicos multoties excruciant, augurio fatali. Si ulcera profundiora, aut putredinosa succedunt, difficilis est curatio, & in pueris periculum, ob carnis mollitiem, depascunt enim eo magis.

Apoplexia. Hæmorrhagia Cerebri.

De doloribus in cervice serius aut citius ante insultum apoplecticum conqueruntur omnes. *Kramer.* Apoplexia velocissime viget, & brevissimum, imo imperceptibile habet principium & augmentum, ita ut tota status esse videatur. Apoplexiæ maxime obveniunt ab anno ætatis 40. ad 60. *Hipp.* Futuram prædicunt vacillatio, tremor, vertigo, scotomia, stupor, torpor, sopor, oblivio, memoria vacillans, tinnitus aurium, incubus, inflatus faciei, respiratio profundior

cum

cum naribus compreſſis, dentium ſtridor in ſomno, ſubita linguæ impotentia, eaque ſæpius recurrens, ſubitus & peracutus in capite dolor, difficilis inceſſus, &c. *Bœrh.*

Obeſi & pingues difficilius laborant.

Aſthmatici, cachectici, polypos gerentes cordis, ad apoplexiam proni ſunt.

Apoplectici plerumque duplo plus, quàm ſani ſolebant, comedunt ac digerunt. *Brunner.* Apoplexiæ vel paralyſi obnoxii aut correpti, inflationibus ventris, borborygmis, vehementer vexantur. *Bagl.* Qui ab apoplexia liberati, poſtea levi de cauſa & ſine occaſione lacrymantur ac mœrent, malum hoc eſt, & recidivam vocat: Idem timendum, ſi prius correpti, denuo vertiginoſi fiant. *Bagl.* Semel ſanata intra triennium fere letaliter recurrit. Raro apoplectici evadunt ſine partis alicujus reſolutione. Semel apoplectici rariſſime alio deſciſcunt è vita morbo, quàm hujus recurſu vehementiore. Omnes qui apoplexia moriuntur, ſuffocati intereunt. In exquiſita raro 7. diem tranſeunt. *Bœrh.* Migrat in paralyſin, epilepſiam, melancholiam. Oblivio poſt apoplexiam peſſima. Si superveniat apoplexiæ gutta ſerena, plerumque ſignum mortis eſt, vel vehementiæ morbi. Quo fortior pulſus in apoplectico, eo pejor, idque maxime in jugularibus. *Rhodius.* Pulſus ex parvo ſenſim in magnitudine creſcens, malum, brevique moriuntur. Quo magis offenditur reſpiratio, eo pejus. Refrigerationes & torpores in apoplecticis malum denunciant ſtatum. Apoplexia repente oborta ſolubilis;

adveniente lenta febre mortifera eſt. *Duret.* Symptomatica, v. g. ex arthritide retrograda, ventriculo, pluries & facilius curatur, contra idiopathica. Vehementior plane non, debilior difficulter curatur. Febris ſuperveniens, acuta ephemera, ab initio apoplexiæ ſeroſæ eandem ſolvit; morbo progreſſo, peſſima. Tertius dies longiſſimus eſt moriendi terminus in apoplecticis acutiſſimis. *Aurelian.* Apoplexia levis & ſanguinea curatu quidem facilior eſt, aſt ſæpius revertitur, tandemque in ipſam cerebri hæmorrhagiam, quæ omnium fluxionum cruentarum eſt periculoſiſſima, terminari ſolet. Apoplexia verminoſa medicabilis eſt. Lenior apoplexia ſolvitur ſuperveniente ſudore multo, æquabili, rorido, calido, levante; urina multa craſſa; hæmorrhoidibus largis, diu fluentibus; fluxu menſtruo reſtituto; alvi fluxu; febre magna. Paulo gravior, ſuperata cauſa, ſolet degenerare in paralyſin alicujus partis muſculoſæ, totius lateris unius vel omnium cervici ſuppoſitarum; quæ raro curatur, ſemperque memoriæ, judicii, motuum læſiones, relinquit; unde ſoporoſi, hebetes, tremuli, vertiginoſi, puſillanimes, remanere ſolent. *Bærh.* Spes eſt ſalutis, ubi poſt V. S. & congrua auxilia intra 24. horas ſequitur levamen, & ſymptomata remittunt, facies nempe adparet magis naturalis, reſpiratio fit liberior, non valde inordinata, non admodum violenta eſt, ac pulſus bene ſe habet; ubi lotio injecta intra horæ ſpatium redditur; ſi lacrymæ ex oculis bene coloratæ; ſi ſalivatio multa inſtat; ubi mucus è naribus fluit; ſi æger

ſternutat; ubi morbus in paralyſin degenerare incipit; ſi ſumpta pocula non per nares aut os refunduntur, ſed penitus deſcendunt; ſi acriter vellicatus palpebras movet, & labia quodammodo comprimit; ſi partes quædam errante ſubſultu agitantur. *Hoffmann.* Peſſima hæc ſigna: ſtridor dentium, ſpuma circa & ante os, ſudor tenuis, frigidus, reſpiratio ſtertoroſa, valida cum pulſu inæquali, duro, forti; ſi parapoplexia prægreſſa; ſi excitati denuo torpidi & ſomnolenti fiunt; ſi epilepſiæ ſuccedit; ſi, ubi pauliſper ad ſe redit attonitus, aliena tamen mens eſt; ſi ſpiritus frigidus; ſi convulſivi motus unius lateris, ipſiuſque pectoris, accedunt; ſi urina & ſtercora ſponte elabuntur, (ſub his mors inſtat) ubi clyſter injectus prorſus retinetur, ſi nebula infecti oculi. *Bœrh.* Apoplexia demortui ante triduum non ſunt ſepeliendi. *Barbette.* Ex apoplexia delirium, non ſemper letale. *A. N. C.*

Appetitus cibi vitia.

PAULO pejor ſed ſuavior cibus ac potus, meliori quidem, at ingrato præferendus. *Hipp.*

Dejecta omnino in morbis appetentia valde periculoſa & contra. Pica & malacia in chronicis morbis mala. Inappetentia poſt morbum remanens, plerumque recidivam prædicit. Morbo diuturno inappetentia & alvi meraca dejectio ſi ſuperveniat, malum. *Hipp.* In omni morbo aliquantulum adhuc comedere poſſe

ægrum, bonum eſt ſignum. Si poſt magnam inappetentiam in acutis & chronicis ſubito, ſine criſi, in ſumma & extrema debilitate, ingens excitetur appetitus, mors in propinquo eſt. *Bagl.* Cibi appetitus labefactatur, quavis ſpirituum perturbatione: Videmus in dentientibus, navigantibus, mœrore afflictis, hypochondriacis. *Brunner.* Appetitus quandoque auctior eſt ante invaſionem motuum ſpaſmodicorum. Inappetentia in quartana plenaria corruptum quoddam notificat viſcus. A morbo revaleſcenti ſi cibus non proficiat corpori largiaturque vires, hinc onerari indicatur, & malum eſt. Qui ſub adverſa valetudine abunde initio comedunt nec proficiunt, ii fere tandem, omnes in cibi faſtidium incidunt: contra, qui initio forti inedia uſi, cibum poſtea petere incipiunt; invaletudine facilius liberantur. In ſtomachi morbis pulſus eſt parvus. Fames canina à vermibus, nullius periculi. Si cum vomitu & alvi dejectione, degenerat in cachexiam, hydropem, lienteriam, ατροφιαν, tabem. Si ſine vomitu quandoque obeſi fiunt. Si morbos jam profligatos inſequitur, labem viſcerum infimi ventris adhuc ſupereſſe innuit, & morborum facilem recidivam portendit. *Decker.* Inappetentia ex abuſu ſpirituum ardentium ſi leucophlegmaticus jam acceſſerit habitus, difficulter cedit. Ab immodicis evacuationibus nata, difficulter ſuperatur. Quæ à non deglutita ſaliva, lætam ſpem habet; gravior, quæ ex ventriculi ſtupore largis anodynis contracto. Graviſſima & vix ſuperabilis, quæ à viſceribus læſis

aut preſſo ventriculo, aut ipſa ejus ſubſtantia vitiata.

Qui nimium replentur cibis, ſi poſtea bene dormiant beneque per ſomnum tranſpirent, non ita facile ob nimiam repletionem ægrotabunt, ſicuti ægrotarent, ſi non dormierint ac non tranſpirarint. Κακοϛομαχοι provecta ætate aliquando tandem arthritide vexantur. In morbis ab animi pathemate, ira, mœrore, venere inflammata, in primis, plurimum patitur ſtomachus. Qui diu jejunant, iis ſaliva fit fœtida, putrida, halitus fœtens, ſordes in faucibus, lingua ſcabra, & anorexia ſæpe ſequitur. *Bœrh.* Ἀδδηφαγια morbo exhauſtis periculoſior eſt quàm ſanis, his enim vomitus cum juvamine communiter accedit, vel diarrhœa. Extrema fame exhauſtis ad ſatietatem edere, certiſſima mors eſt. Fames intenſa & boulimia in morbis mala; in chronicis magnam cacochymiam, in acutis delirium ſignificat. Quæ puellæ ante pubertatem pica laborant, illæ ſuccedente menſium fluxu ſæpius ab illa liberantur. Quæ vero jam menſtruatæ, vel inordinate experiuntur fluxum, in iis difficilis ſanationis.

Arthritis. Rheumatiſmus.

AFFECTUS arthritici, rheumatici, acuti, chronici, ſanguinei, ſeroſi varie ſolvuntur: ſudoribus, urinis, febre, colica, diarrhœa, hæmorrhoidibus, veſica hæmorrhouſa, hæmorrhagia, dyſenteria, ptyaliſmo, furunculis,

ulceribus, ſcabie, purpura varia, efflorefcentiis cutis variis, varicibus, vomitu atræ bilis, per ſuppurationem, &c.

Materies arthritica ſæpe per tuſſim educitur humidam, ejecta pituita viridefcente, puris inſtar, incautis phthiſin imponente. Solvitur excretione materiei ſabuloſæ, albæ, rubræ, calciformis, in doloris loco pluries obhærentis, expulſæ. Deponitur ſæpe ad pedes, enato eorundem tumore multo, ſeroſo, rarius & minus dolente ſalutari, cum vel ſine pruritu ſcorbutico. *Muſgr.* Atque, ſi rite tractentur, periculo ſunt vacui, licet pertinaces. Opulenti, ſapientes, frequentius, fatui, egeni, rarius fiunt podagrici. Ex hæreditate accepti, gravius adfligunt. Nullus fere morbus eſt, qui magis à parentibus trahitur, quàm articularis.

Arthritici, nephritici affectus, hæmorrhoides, morbi ſunt propinqui & inter ſe alternantes. Æque colica, diarrhœa, dyſenteria, purpura, cardialgia, ſcorbutus, ſuas cum arthriticis morbis habent viciſſitudines rheumaticiſque. Tranſeunt & in peripneumoniam. Lubricus eſt rheumatiſmi in arthritin tranſitus. Ubi nephritis ſabuloſa podagræ complicatur, ibi raro ſimul obſervantur hæmorrhoides. Arthriticis cum paſſionibus ſæpe alternant vari & gutta roſacea: Quæ ad interiora, maxime ſtomachum & ſpiritales verſa partes, brevi aliquando funeſta ſunt. Characteriſticum quaſi ſignum accedentis jamjam & redituri invaſus ſunt; quædam venarum protuberantia loco

circumdatarum tuſſis; capitis dolor; colica; dolores tenſivi inter ſcapulas, circa nucham ac dorſi ſpinam, lumbos, os ſacrum, coxas; ſpaſmus ſurarum vel digitorum pedis; apepſia porro; quandoque pridie appetitus voracior, ventriculi cruditas; gravitas corporis, & ejuſdem intumeſcentia quaſi ventoſa; quæ omnia quotidie ſenſimque augentur, donec tandem erumpat paroxyſmus. Remanens, retrograda, repulſa, acutiſſimos ac graviſſimos parit morbos, melancholiam, paralyſin, φθίσιν, aſthma, cardialgiam, colicam, dyſenteriam, convulſiones, cæcitatem, apoplexiam, lethargum, catarrhum ſuffocativum, febres varias, inflammationes viſcerum, icterum, hydropem, tandem agmen claudit ſingultus. *Waldſch.* Arthritis ſuccedere vel ſupervenire ſuevit colicæ, melancholiæ, ſcorbuto, gonorrhœæ, lui venereæ, aſthmati, febri, morbis cutaneis, rheumatiſmo, chloroſi, menſibus ſuppreſſis, hydropi. Arthritis hydropi recenti ſuperveniens, quandoque tollit illum. *Bagl.* Arthritis venerea ſæpe tranſit in apoplexiam & motus convulſivos fatales. Veteres, enervati arthritici, ſedis morbis, v. g. abſceſſu, fiſtula, inflammatione gangrænodea, nonnunquam miſere cruciantur. Quibus ſublatis recurrit arthritis. Arthritis vaga ſcorbutica quo crudelior & diuturnior, eo facilius ad varias hæmorrhagias tendit, ubi, quandiu fluit ſanguis, dolor ceſſat, ſimul atque fluxus ſiſtit, dolor recrudeſcit. Paralyſis hic ſæpe ſuccedit. Si ſubito evaneſcunt dolores arthritici ſine cauſa, peſſimum eſt. Arthritis ad nucham peſſima eſt. Urina ſub-

jugalis bona eſt in articulorum doloribus rheumatiſmo. Uteri cum artubus nota eſt ſympathia.

Arthritis interdum repente in omnes irruit articulos, ſæpius paulatim accedit, atque inſidioſe, nec ulla fere oſſium connexio hujus expers cruciatus eſt. Arthritis quo diutius & gravius afflixit, eo corpus magis diſponit, ut quavis data occaſione paroxyſmus facilius recurrat. Quo magis à paroxyſmo podagrico notabilis tumor, torpor, rigor, nodoſa durities remanent, eo promptior eſt recidiva. *Carl.* Arthritis nodoſa nunquam è toto ſanatur: Occurrit in ſtatu inveterato, poſt dolores atrociores, poſt uſum topicorum inconſultorum. Juveni ſemper facilius ſuccurritur, ſi amans laboris eſt, accurate victitat & facilem alvum habet.

Juniores podagrici raro diu vivunt, contra, ſeniores. Hi maraſmode vel hydropico-hecticis vel paralytico-apoplecticis malis tandem extinguuntur. Arthritici tandem fiunt hydropici. Arthriticus dolor in humerum incumbens nullum evidentem calorem, tumorem vel ruborem facit; in genu ac cubito vero multum dolorem, tumorem, ruborem, calorem perexiguum exhibet. Qui humeri dolor ad manus & ſcapulas in ſeniore migrat homine cum torpore ac dolore, neque accedens bilis vomitus juvat, difficile eſt.

Hyſtericæ facile fiunt podagricæ. In vehementibus articulorum doloribus alvus ſupprimitur. Incipiens podagra medicabilis eſt, contra inveterata. Podagricus fomes varios producit veſicæ morbos, dyſuriam, iſchuriam, mictum cruentum, ſcroti pruritum. Podagra ſi jam ſenio

confectos adoritur, nunquam posthæc vel tam statas habet periodos, vel tam sæva est, quàm si juniorem afflixerit. Quo vehementior dolor, eo citius præterlabitur paroxysmus longiorque erit intermissio, & magis perfecta, ac vice versa. Feminæ perraro infestantur podagra, eæque non nisi vetulæ jam & viragines masculo dotatæ habitu: atque quibus menstrua defecerint. Podagra, quo magis dolet, eo magis vergit ad contracturas; in senibus solet degenerare in paralysin. In podagra inveterata sub singulis accessibus dolor sensim minuitur, tandemque ægritudine magis quàm dolore afficitur homo.

Dolor pulsatorius, si percipiatur in parte à podagra tentata, ut plurimum brevi finietur morbus. *Bærh.* Puer podagra vix laborat ante veneris usum, nisi hæreditas subsit. *Hyppocr.* Quilibet paroxysmus podagricus generalis aliis absolvitur quotidianis paroxysmis, media nocte ortis ac versus meridiem mitescentibus. *Sydenh.* Spontaneus paroxysmus (2. 3. 4. septimanas, ni turbetur, durans) invadit ordinarie media nocte; ira vero vel terrore accitus, in momento irruit. Dolor ille, quem patiens primo expergefactus sentit, refert eum, qui ossium talium luxationem sequitur, cum sensu quasi aquæ frigidæ dolenti loco affusæ.

Pavores qui in somno podagricis nonnunquam accidunt, ubi remittunt, & paroxysmum remissurum indicant. Dolor podagricus post 2. 3. 4. hebd. abire suevit in hebetem ac torpidum sensum, quandoque rigorem, stuporem.

Tumor circa initia podagræ ſtatim accedens morbum reddit breviorem, qui circa finem evenit, longinquam magis promittit immunitatem.

A tumoribus podagricis immunes fere ſunt cholerico-ſanguinei, potius ſtrictura quædam partium & aridura ſupervenit. Sanguinei habent tumores duros, rubicundos; phelgmatici molles, œdematoſos, utrinque cum doloris ſenſu. *Carl.* Qui multum urinæ emittunt & ſudant frequenter, minus à podagra tentantur. *Crato conſil.* Sudor ſæviente dolore anxius exprimitur reliquo corpore, nil juvans, parte adflicta pertinaciſſime ſicca; dolore contra miteſcente, ex ipſa etiam parte obſeſſa prodit. Circa æquinoctia & ſolſtitia generalem paroxyſmum ordinario renovat podagra. Iſchias quoniam loco excretionis ſanguineæ propius eſt, longe promptius aliquando mitigatur, quàm podagra & gonagra. Iſchias raro evidentem habet tumorem, minus ſæpe calorem aut ruborem, magis graviorem dolorem, fereque ex metaſtaſi gignitur.

Si in iſchiade ingens torpor ſubeſt, cum partium frigiditate, alvo obſtipata, pene pendulo, atque annus 40mus jam præteriit, longiſſimus erit morbus.

Si iſchias ad inferiora vergit, bonum, contra, ſi ad ſuperiora. Si ſine torpore eſt, ſi leviter friget, quamvis magni ſint dolores, tamen & facile & mature ſanatur. Quibus diuturno dolore iſchiatico laxatis femoris caput coxa excidit, iis femur contabeſcit. Incongrua ex medicatione arthritidis, iſchiadis,

rheumatismi, plus sæpe fiunt crepitatio, anchylosis, claudicatio, contractura, abscessus cariosi, paralytodes, spontanea luxatio, œdema, tumor durus, scorbuticus partis. Ischias hypochondriacis, hæmorrhoidariis & scorbuticis familiaris est. Uteri ulcus ischiaticum quandoque mentitur malum, claudicant enim interdum altero crure eodem laborantes. Ischiatici, quibus ulcera crurum manantia superveniunt, liberantur. Abscessuum ischiaticorum successio familiaris esse solet in febribus tertianis remittentibus, tritophyæis.

Ischias, rheumatismus, arthritis si nimis sit contumax, & dolores nocturni magis, de gallico cogita contagio. Dolor ischiaticus & surditas mutuas habent vicissitudines. Ex ischiade chronica sæpe fiunt abscessus musculorum abdominis. In cholerico-sanguineis ischias contumax in extenuationem & coxendicis aridura m pluries abit. Si juncturam femoris obsidet, suevit longinquior esse, quàm si sacrum os. Malum ischiaticum, nephritis & hæmorrhoides consentiunt. Ischias insolentior facile in podagram migrat, quæ non rite excepta hecticam infert. *Junck.* Coxæ dolor in senibus, quandoque ad annum perseverat, in junioribus diebus 40. plerumque finitur. Dolor lumbaris pluries mesentericus est ex repletione putris cacochyliæ. Hypochondria non mollia & facies bene habita nonnisi liberali hæmorrhagia aut convulsione aut coxendicum dolore solutionem accipiunt. Lumbago totius abdominis subitaneo tumore, velut tympanitico, soluta legitur. *Smet.*

Dolores lumborum in iſchiadem & hæmorrhoides facile tranſeunt.

Lumborum dolor ſine cauſa veniens, hæmorrhoidum vel menſium ſignum eſt. *Hipp.*

Rheumatiſmi dextrum latus frequentius occupant quàm ſiniſtrum. Miaſma rheumaticum quandoque cerebrum, pulmones & viſcera infimi ventris obſidet, cum dolore & gravi ægritudine excrucians.

Aſthma. Dyſpnœa.

ASTHMA morbus anceps eſt & pertinax. Juvenes difficulter eodem liberantur, ſenes nunquam, ſed eos ad mortem fere comitatur. Infantes ſuffocat, ni matura fiat medicatio.

Omne aſthma non eſt ἀμύρετον. *Piſo.* Aſthma cum tumore pedum plerumque hydropis prodromus eſt, maxime in ætate provectiori. Aſthma in corpore ſtricto peripneumoniam, in laxo & humido facile cachexiam & hydropem inducit. Juniores aſthmatici à cauſa exanthematica certe tandem in φθίσιν delabuntur. *Junck.* Aſthmatis humoralis radix eſt in primis viis. *Helm.* Aſthmatici ad apoplexiam faciles ſunt, maxime ubi concretiones junctæ polypoſæ. Dyſpnœa nocturna in chronico morbo hydropem minatur. *Plater.* Si aſthmaticis animi deliquium frequenter ſupervenit, letale augurium facit. *Foreſt.* Magna eſt conſenſio atque arcana inter pectus, tibias atque pudenda. *Bagl.* Crebræ ſanguinis miſſiones in quovis aſthmate facile inducunt hydropem univerſalem. Ventis ex auſtro &

zephyro flantibus, difficilius ſpirant aſthmatici; bene ſe habent Euro regnante. Aſthma ſiccum ex abuſu purgantium & diureticorum tranſit in pectoris hydropem.

Aſthma pluries viam ſternit phthiſi atque hydropi. Si aſthmati accedat manus œdema, dein brachii, impedimentum aliquod, veluti polypus, erit vel circa cordis ventriculum vel circa illius auriculam; morbo ad interitum ægri properante. *Bagl.*

Vix unquam curatur hæreditarium; quod in ſenibus, inveteratum: Quod à pulmonum ſteatomate, corde extra ordinem magno, à ſitu ventriculi, p. n. à carunculis in aſpera arteria, aortæ anevryſmate, tuberculis ſcirrhoſis pulmonum, gibbo, incurabile eſt.

Aſthma ſenes, viros, pueros magis gravat, atque premit, quàm mulieres ac juvenes. Hieme porro magis atque noctu, quàm in die atque æſtate.

Solvunt aſthma tuſſis ſuperveniens; morbi ad pudenda & crura; arthritis; œdemata; ulcera manantia; hæmorrhoidum fluxio; menſtrua redeuntia, (maxime ſi ab his ſubnatum interceptis) calculi rejecti ſive tophi, veſiculæ itidem, pure, pituita, ſeroſitate fartæ; febris, humidum, pituitoſum puta; polypi pituitoſi per tuſſim ejecti, dyſuria. *Tulp. Blancard. Tranſ. Angl.* Tument pedes aſthmate ceſſante. Ceſſante dyſuria denuo evadunt aſthmatici. Minuitur aſthma, qua proportione augetur arthritis. Aſthma, dyſuria, arthritis ſæpius ſe invicem excipiunt. In aſthmaticis ſalubrior eſt pedum tumefactio quàm ſiccitas.

Alternant asthma & δυσπνοια sæpius, maxume humidum, spasticum, flatulentum.

Asthma, si febri acutæ accedit, si pleuritis vel peripneumonia supervenit, summe periculosum est, fere plerumque moriuntur.

Asthma puerperarum, si acutus valde sit morbus, letale solet esse. Asthmatico si eveniat nova ad pulmones defluxio obruens, ut in catarrho suffocativo, letale. Asthmatici maxime periclitantur ii, qui viribus sunt infirmi, cito enim suffocantur & in syncopem labuntur.

Quibus gibbi, ex asthmate vel tussi fiunt, ante pubertatem moriuntur. *Hipp.*

Asthma spasticum affectus est summe suspectus, maxime si pluries, atrocius & prorsus pluribus diebus infestet. Facile huic supervenit peripneumonia. In corpulentis facile relinquit hydropem pectoris, in juvenibus hæmoptoen, in senioribus catarrhum suffocativum, apoplexiam. Omne asthma convulsivum vel præceps intra triduum dat exitium, maxime in senibus, ubi cordis subest polypus; vel diutius inhæret, atque hydrope extinguit. *Hoffm.* Asthma humidum diuturnum plerumque est sine insigni remissione, ægrumque per multos sæpe annos contumaciter comitatur, & hoc tanto magis in annosioribus, ubi irreparabilem aliquando pertinaciam induit. Magis id adhuc, ubi hæreditaria dispositio.

Asthmati sicco, humorali, pituitoso; crebro succrescit arthritis, podagra, maxime ætatis anno 45. 50. raro maturius; & contra, arthritis in

aſthma deſinit. Aſthma arthriticum, humidum, expectoratione commoda, larga levatur, optime tollitur arthritide recta; ſiccum non raro ſtrangulat, facta ad articulos metaſtaſi cedit, cito nonnunquam.

Aſthma inveteratum vel male tractatum tranſit in hydropem pectoris, obſtructiones viſcerum infimi ventris, pedum œdema, cachexiam, hydropem univerſalem. In his mortem ante fores dicit pulſus intermittens, & inæqualis, œdema, ſtupor vel paralyſis brachiorum, continua cordis palpitatio, dyſuria, ſyncope.

Aurium Morbi.

OMNES aurium affectus non facile curantur, imprimis inveterati. Hypochondriacis, dyſtericis, catarrhoſis auditus vitia ſunt frequentia.

Surditas ab utero & paralyſi, incurabilis. Qui à nativitate ſurdi ſunt ac muti, aliquando membranam illam, quam recens in lucem editi ſecum in hunc orbem afferunt, meatui auditorio obductam & epidermidi continuam, poſtea exareſcentem pro naturali ſtatu & diſſilientem, habent craſſiſſimam, robuſtiſſimam, & quodammodo cutaceam. *Aquapend.* Si permanet ſurdos reddit. Obnaſcitur quandoque & exulceratis auribus. Surditas à nativitate, item à longo tempore contracta, integra & abſoluta,

incurabilis eſt. Quæ diuturna, licet non abſoluta, difficillimæ, quin nullius curationis eſt. Membrana tympani rupta vel cicatrice obſeſſa, incurabilem ſurditatem gignit. Surditas per intervalla creſcens & decreſcens, curabilis eſt. Surditas, quæ à vitio cerebri facilius curatur, quàm quæ à proprio auris affectu. Surditatem metaſtaticam, ſalutarem, in febribus, tinnitus aurium ſæpe præcedit. Surditas poſt 7. d. in febribus eveniens, certiſſimum eſt ſub pepaſmo reconvaleſcentiæ ſignum. Surditas, bilioſis egeſtionibus contingentibus, ceſſat. In febribus acutis, ardentibus, malignis, petechizantibus, circa dies criticos, imprimis 14. urina exiſtente cocta, ſalutaris eſt; ſecus, delirium vel convulſionem portendit. In phrenitide aut febre hungarica ſi evenit, non ſequente critica hæmorrhagia vel alvi fluxu, delirium nunciat. Hæmorrhagia non critica delirium portendit in hiſce. Surditati ſuccedens delirium, malum, ſequuntur convulſiones & mors. Poſt delirium ſurditas, mali ſolutionem indicat. Dolor iſchiaticus & ſurditas mutuas habet viciſſitudines. *Hipp.* Enata in febribus ſurditas, alvum remoratur & ſiſtit. In præcipiti atque turbulento morbo obveniens ſurditas, pernicialis. Ex ſurditate abſceſſus ad aures plus ſæpe laudabiliter contingunt, imprimis in ſoporoſis. Poſt modicam ſanguinis eruptionem nigramque dejectionem in acutis morbis ſurditas, malum eſt. Et contra, ſurditatem ſolvunt hæmorrhagia & alvi fluxio. *Hipp.* Echo & bombilus aurium

in

in acutis ſine coctionis ſignis in urina lethiferus. Quandoque indicit criſin. *Hipp.* Aurium tinnitus & ſonitus citra febrim cum capitis dolore, tenebricoſa vertigine, vocis tarditate, manuumque ſtupore crebro incidentes, apoplexiam, aut epilepſiam, aut oblivionem minantur. Tinnitus œdemate pedum ac aſthmate levatur. Chronicus raro curatur, ſæpe recidivat, interdum in omnimoda terminatur ſurditate. *Ettm.* Sonitus aurium recens facile curatur; contra chronicus, & qui à lue venerea; qui à ſanguine bileve facilius cedit, quàm qui à pituita, hicque pluries in ſurditatem degenerat. Otalgia à vermibus, curabilis eſt, gravis tamen. Otalgia ſæpe prænunciat parotidem. Solvitur diſcuſſione; ſudoribus; urinis; effluxu materiæ purulentæ, ſeroſæ, acris, ſubcruentæ. Fit per metaſtaſin in febribus acutis, hungarica, cum δυσηκοία. Si in declinatione, convaleſcit. Si in febre hungarica metaſtaſis cum otalgia ad exteriora auris, ex doloris atrocia ſæpe mors ſequitur. Si ex lapſu cum puris effluxu, moriuntur. *River.* Otalgia à ſero, pituita, flatu, non eſt quidem periculoſa, ſed chronica utplurimum. Quæ ab inflammatione multum habet periculi, ſæpeque delirium, convulſionem, inducit, hacque magis periclitantur juvenes quàm ſenes, multique intra 7. d. intereunt. Otalgia aliquando mutatur in hemiplegiam, quæ ſi recens, ſuperabilis eſt.

Otalgia crebrius ad ſuppurationem tendit, præcipue cum tumore parotidum; raro tum diſcutitur. Dolor aurium acutus in acuto morbo

perpetuo difficilem gravemque morbum, maxime in junioribus, oſtendit, ſed ex ſuppuratione vel hæmorrhagia ſalus eſſe poteſt. Dolores aurium inflammationeſque internæ crudeles, horrendæ ſunt, & quandoque diei ſpatio ſub convulſionibus letales. Si otalgia neque diſcutitur neque ſuppuratur, facile febres inflammatoriæ cum phreneſi quaſi exoriuntur. Abſceſſus ex otalgia communiter δυσηκοίαν majorem modo, modo minorem, relinquit. Abſceſſu aurium capitis ſævi, convulſivi, dolores critice quandoque ſolvuntur. In gravi capitis affectu, ſi pus ex auribus effluat, ſolutio fit. Ulcera aurium difficilis ſunt curationis, inprimis quæ ſine otalgico abſceſſu prævio. Pus laudabile ex abſceſſu otalgiam excipiente facilem promittit medelam; & contra, ubi ſanies virulenta, fœtida, manat, quocirca fiſtulæ & cariei metus non iniquus ſubnaſcitur. Otalgia & ulcera aurium colludunt quandoque cum affectibus arthriticis. Aurium cum artubus, oculis, dentibus, hypochondriis, faucibus, magna eſt conſenſio. Aures manantes ab excretionibus criticis retrogradis earum tolluntur reditu felici. Quibus in pueritia aures manarunt, ii in ætate adultiori ſæpe otalgia cum ſurditate crucientur, quibus abſceſſus ruptio atque effluxio puris ſaluti. Exulceratio ſi poſt pubertatem non recedat, ad vitæ dies durare ſolet, multoties cum levamine naturæ & capitis gravitatis ſolutione. Rheumatiſmus aurium & coryza plus ſæpe alternant. Hæmorrhagia auris à violentia externa non adeo pertimeſcenda, & contra ab interna. Sæpe criticus tamen eſt:

ſanguinis per aures fluxus, aliis evacuationibus naturalibus ſanguineis interceptis. Si tota auris abſciſſa fuerit, homo gravius audit. Δυσηκοια quæ ex catarrhis, in hypochondriacis, à cerumine indurato, à ſiccitate membranarum, obſtructa tuba Euſtachiana, medicinis cedit. Δυσηκοια vel tinnitus qui capitis dolorem gravativum & vertiginem in plethoricis atque infirmis ſequitur, apoplexiæ habet præſagium. Δυσηκοια pluries ſolvitur abſceſſu aurium, ulcere vario, otalgia, efflorefcentia purpuracea chronica. Diuturnam periodicam ex ſpaſmis infimi ventris, fragore quodam in aure, eminus percipiendo, ſemper ſolutam notavi. Periodicam aliam ex menſibus laborioſis, ſuccedente eorum fluxu, ſemper iterum depulſam. Δυσηκοια catarrhoſa tollitur aſthmate, ulcere, tumore pedum vel abdominis hydropico; & contra, ex ulcere antiquo conſolidato δυσηκοια. Δυσηκοια & aſthma pluries alternant. In malo hoc chronico de inquinamento venereo ſciſcitare. Aurium ſordes, quæ natura ſua flavæ ac amaræ, dulceſcere aut colorem mutare, pravum in morbis.

Bubo.

PEſtilens & venereus ſuo loco legantur.

Ex bubone febres omnes malæ, præter ephemeras. Interdum in febribus malignis circa genitalia, alas bubones apparent, quibus die undecimo erumpentibus, morbus ſolvitur. Bubones benigni, ſi diu protrahantur & tardius maturentur, periculo non vacant, quum in

fistulas periculosas facile abeant, maxime si ex uno foramine fieri incipiant plura. *Hildan.* Difficillime parotides, promptius bubones inguinales, promptissime subaxillares in suppurationem plerumque vergere solent. *Heister.* Bubo ab erroribus hæmorrhoidum; alius circa pubertatis annos ex lymphæ bonique succi redundantia; alius à contusione, curabiles sunt, bene discernendi, habentque prædictiones suas in principe valetudine.

Cachexia. Chlorosis.

CAchexiam pluries præcedunt tremores, maxime in bibonibus. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est aut capitis aut viscerum dolore laborare, aut sedem internam quodammodo male affectam esse. Magna autem ex parte non unum aliquod horum adest, sed interdum multa, aut etiam omnia. Larga est differentia inter dispositionem cachecticam & cachexiam plenariam. Cachexia proximus est ad hydropem, inprimis λευκοφλεγματιαν, atrophiam, hecticam gradus. *Aret.* Facilis est transitus atrophiæ in cachexiam. Cachexia sæpe per multos annos contumaciter persistit, & licet œdemata etiam passim in tibias & pedes se extendant, non tamen verus inde hydrops extenditur. Cachectici raro perfectam adipiscuntur sanitatem, multo minus hydropici. *Barbette.* Senes mortem non evadunt; pueri liberantur facilius; ætate florentes, non valde cachexiæ patent, non tamen penitus facile sanantur. *Aret.*

Quo pejor color, v. g. viridescens, nigricans, eo pejor morbus, & contra.

Viscerum integritas multum relinquit spei, & contra. Facilius tollitur quæ subito ex intemperantia & prava digestione suboritur, quàm quæ paulatim ex visceris labe subnascitur. Quæ ex nimio potu, refrigeratione, post febres, in junioribus, sub viscerum integritate curari potest. Si ex hæmorrhoidum fluxu vel prægresso vel sæpius recurrente, curatu difficilis est. Si ulcera in cachectico exsurgant, difficulter sanantur. Si totum corpus sit tumidum, inflatum, pallidum, si ciborum adest fastidium, hypochondriorum tensio ac durities, crebrior, male olens, vomitus urget, virium lapsus, syncope intercurrens, pauca per alvum feruntur, urina cruda & pauca, respiratio difficilis, mortem aliquot mensibus prænuntiare licet. *Hoffm.* Cachectici ad epilepsiam pronissimi sunt.

Chlorosis est malum χρονικοτατον, quod sponte raro, ni vitæ mutatio vel matrimonium juvent, cedit. Consensus est inter chlorosin & icterum. Ex chlorosi, ni tollatur, fiunt lentæ, asthma, hectica, febres, φθισιν, hydrops, arthritis, rheuma. Solvitur maturis catameniis, conjugio. Scabie humida totali multum levatam vidi, catameniis tandem erumpentibus. Pluries chlorosi supervenit chronicæ sterilitas, aut fœtus edunt infirmos.

Calculus renum & veſicæ urinariæ.

VIx ulla corporis pars eſt, in qua non calculus fuerit inventus. Calculus non niſi è ſede ſua dimotus, atrociter affligit. Calculus renum verus omnia funeſta prædicit, niſi vegeta admodum ætas & virium energia ſumme præſto ſit. Veſicæ conſummatus reſpuit pharmacorum opem, & quos ſemel tenet, ad mortem uſque ipſam pertinaciſſime diſcruciat. Sæpenumero uno excluſo, extracto, novi ſubnaſcuntur. Calculus veſicæ modo libere inhabitat, modo adhæreſcit immobilis. Multi ſine dolore calculum veſicæ diutiſſime intus fovent. Præ feminis frequentius laborant calculo viri, & quidem ægrius. Vix unquam renum calculi effugit tormentum, quiſquis parentum occaſione expoſitus calculo à naturæ ortu fruit. Siniſtrum renem præ dextro infeſtat. Laxam habentes urethram, calculum aliquando inſcii dimittunt. Excernitur quandoque ex ſcroto, (Beniven) perinæo, formato abſceſſu, vel ſub hoc caſu per anum aut muliebria quoque. *Comm. Lit. Nor.* Repentino renum dolore cum mictionis defectu, calculorum aut urinarum craſſarum excretio portenditur.

Quibus novum aut certe rarum calculi renalis vitium, ii minimo etiam cruciantur calculo. Quibus vero vetuſtum jam, hi tantum grandioribus torquentur, mediocribus non item, & qui non anguloſi. Quo magis diutiuſque urina fertur Δ ſa, eo duriores magiſque rebelles renum adſunt calculi. Renum calculus plerumque

ſere ſubrubor eſt, veſicæ magis albicat; grandior ac durior iſto. Arenas multi mingunt & tamen non ſunt calculoſi, quoniam illæ non coguntur in lapidem, niſi viſcido aliquo & crudo interveniente, ad quod itidem tempore opus eſt. *Holler.* Mentiuntur ad amuſſim veſicæ calculum fungus, excreſcentia, ſcirrhus veſicæ, pituita, pus in illa indurata. *Bagl. Heurn.* Solum purulenta materies ad calculi geneſin ſufficit. A veſicæ calculo ad teneſmi vel recti prolapſus initia haut raro fiunt. Omnes calculoſi facile fiunt icterici, & contra. *Bagl.* Dolores ex calculo cum ulcere & in ſenibus obvenientes difficillimæ ſunt curationis. Calculoſi ſub plenilunio gravius habent reliquo tempore. Veſica in calculoſis ad pollicis craſſitiem quandoque calleſcit. Ureter inteſtinuli in modum ex calculo incarcerato aliquando diſtenditur. Ubi calculus per eundem deſcenſum tentat, dolor ad regionem oſſis ilii excurrit. Et tunc urinæ & fæcum excretiones ſiſtuntur. Diu ureteri obhærens inducit inappetentiam, vomitum, anxietatem, hecticam, quin mortem. Signa magis certa calculi ſunt; urina craſſa, ſedimentoſa, albicans, viſcida, matulisque adhærens, maxime, ſimul ſanguine excreto; dolor fixus & vomitus etiam in procedente affectu junctus; in colis extremo & glande ingens pruritus, doloris ac irritationis continuus ſenſus; contactus cathetere, niſi membrana ſit incluſus, digitis ano, uteri vaginæ, immiſſis; teſticuli retractio; femoris, dolor, ſpaſmus, ſtupor. Hæc quidem ultima è directo plurimùm. Lapis

lævis & politus exclufus vel exemptus focii delitefcentis metum incutit. Convalefcentiæ & paroxyfmi cedentis fignum : fi urina ab initio tenuis, alba, poftea craffa fit, fabulum & fruftula lapidofa deponit. Nonnulli calculofi cum quotidie materiam ulcerofo - ichorofam emiferint, à calculis poftea immunes vixerunt. Mictus cruentus in difpofitis calculum aliquando præcavet. *Junck.* Mortem prædicunt dolores diu noctuque pergentes, atrociffimi, nullis cedentes remediis, omnimoda urinæ fuppreffio cum extremorum refrigeratione, fudore frigido, lipothymia & tendinum convulfione. Porro : fi vomitum & dolorem acutiffimum febris fequitur, cum magna anxietate ac fiti vehementi, ac poftea fingultus atque delirium cum extremorum frigore accedunt, non diu fuperftes erit amplius æger. Quidam ob totalem urinæ fuppreffionem in hydropem pectoris, lethargum vel convulfionem incidunt. Moriuntur alii lente hectica cum appetitu præcedente dejecto, naufea, vomitu firmiter perfiftente: Alii tabe renali, & hi pauciffimos utplurimum in vita percepere dolores, renibus totis in pus converfis. *Holler.* Cito exftinguuntur accedente inflammatione ad ventriculum & inteftina extenfa, & in gangrænam, fphacelum verfa.

Calculus in urethra plures annos levi cum incommodo hæret; ultra 28 annos accidiffe dicit *A. N. C.*

Cancer.

OMnis glandula eſt locus cancri. Cancro laborantes melancholici ſunt. Mammæ, labia, uterus, naſus, inprimis patent cancro. Periculorum & propter longam durationem tædii plenum vitium eſt τὸ καρκῖνον. Cancer ubi increvit, omnium maxime eſt moleſtus, periculoſus, letalis. Non ſolum ægri miſere eo intereunt, ſed miſerius quoque donec mors necet, vivunt. Facilis eſt progreſſio ſive communicatio ad vicinas glandulas, v. g. à mammis ad ſubaxillares. Quo durior cancer, eo pejor. Quandoque uti os durus evadit. Quo recentior cancer, eo melior. Recens occultus curationis aliquam viam præbet, & contra inveteratus & cum ulcere. Ubi exiguo tuberculo malum circumſcribitur curari aliquando poteſt, aliquando etiam relinqui, etſi non negligi ſe patiatur. Illi non fidendum, qui venis circum lividis aut pallentibus tumet, nec tentandus medicamentis. Occultus quieſcens in euchymis diu tolerari poteſt: modo caveantur motum circulatorium nimis augentia; & contra: in atrabilario, ſicco, duro, rigido, ſene, cacochymico. *Bœrh.* Scirrhus cordi quo eſt propior, & quo majora habet vaſa arterioſa, eo plus eſt periculi, ne in cancrum abeat. Scirrhus qui colore albus eſt, ſi fit rubicundus, inflammatorius, liveſcens, cum dolore primum pruriente, dein lacerante ac ſummo urente, ac ſi ferrum candefactum per partem duceretur, cancrum oborturum edicas. Si tumoris ſub

cute proximioris apici verrucofa inæqualitas infideat obfcuri coloris atque compagis compactæ vel compreffæ, vel altius fub cute latenti obhæreat duritas alba, granofa quafi, cum fibrillis albicantibus, callofis, hinc illincque fefe expandentibus, metum habe carcinomatofæ indolis. *Eller.* Quibus cancri occulti fiunt, eos non curare melius eft. In cancro occulto, qui fcirrhus eft malignus in glandula, retinente fuum volucrum commune five proprium, fæpe in medio tumore reperitur cavum acerrimo & fœtido humore plenum. Cancer folitarius melior eft multiplici, vel fi fcirrhi in aliis partibus fimul adfunt, hi enim ferpentis cancri funt prodromi. Pejor & incurabilis eft qui à caufa interna, quàm qui ab externa. Excrefcentiæ fungofæ glandulofarum & membranacearum partium fere fæpe in cancrum defcifcunt. Cancer occultus ubi in apice vel circumferentia rubet, dolet, ac inflammatur in apertum tranfibit. Summis tum doloribus adfligit, ferocit, ferpit, depafcit, donec hominem plane confectum trucidet. Cancer contagiofus eft in difpofitis, in genere non æque. Cancri teterrimus odor adftantes atque curam habentes etiam quandoque interficit, φθισι fæpius. Cancer exulceratus fœtorem fpargit acetofum & putredinofum carnis in muria falina vel aceto computrefcentis æmulum. Si in cancro aperto infignior eft fœtor, putrefactio prævalet, fin minus, acris corrofivitas. Quo hæc fævior, eo cuncta fæviora. Si corrofivitatem externis inhibeas, putrefactio increfcit, fi hanc, illa

effrenior fit. Ergo curationis ſpes prope nulla in topicis. *Carl.* In cancro aperto nullum arte quavis plus laudabile progignitur. Moriuntur tabe cancroſa, febre hectica ſumma, lipothymiis, convulſionibus, hæmorrhagiis, (maxime in uteri cancro) agrypniis, ex immanitate dolorum. Femina quamdiu ubera præbet vix mammarum ſubjacet cancro. Ex decem muliebribus, quæ mammarum cancro laborant, vix una eſt, quæ non habeat à contuſione, compreſſione, compunctione. Feminæ quæ ſcirrhos gerunt, maxime in internis partibus vel mammis, facile, menſtruo tributo ceſſante, cancros accipiunt, cælibes imprimis & ſteriles. Feminæ, quæ ſcirrho vel cancro mammarum laborant, ſi iis catamenia non rite fluunt, vel ſi purulenta è vulva cum menſtruis feruntur, ſæpe & uteri ſcirrho vel cancro infeſtantur, maxime ſi dolor in hac regione junctus ſit. Si jam glandula ſub ala intumuit, ubi cancer mammam tenet, malum, nec ſectio proficit. Glandulæ mammarum & uteri magnum habent nexum, & cancer in alterutra habitans. Æque valet de ſympathia glandularum faucium ac pudendorum. Si in ullo exſcindatur vel tollatur, facile in alium migrat locum. Malignitas cancri patet ex pruritu continuo lancinante, à vaſis varicoſis, ſcirrhoſis, duris, magnis & multis, dolore intolerabili, fœtore & acrimonia ▽æ ſtygiæ inſtar, febre hectica urgente, lipothymiis. Periculum petitur ex loci vel partis, cui inſidet, dignitate, nec non individui conſideratione.

Anevryſma ſpurium ſæpe fit à cancro exulcerato introrſum ; unde pluries hæmorrhagiæ emortuales. Cancer niſi integre auferri queat, relinquendus eſt. Uteri, linguæ, faucium, palati, axillarum, inguinum, inſanabilis : Labiorum, palpebrarum, mammarum, naſi, balani curatu difficillimus. Cancer exſtirpatus ferro facile recrudeſcit, vel minimo nodulo remanente, vel ex ſanguine infecto, fermento cancroſo, vel in priore vel alia parte reſurgente malo : Quin in exoſtoſin vel ſpinam deſciſcit ventoſam. Ex ſcirrhis viſcerum accedente motu humorum ſolidorumque auctiori, facile naſcuntur cancri, ex quo viſcera tota conſumuntur, hinc aliquando ſuborta dyſenteria miſerrima.

Capitis dolor.

QUicunque ſani dolore capitis repente corripiuntur, & ſtatim obmuteſcunt, & ſtertunt, intra 7. d. moriuntur, ni febris eos apprehenderit. Si capitis dolores noctu incidant, calore lecti, mane bene habeant ægri, ſub noctem ſemper iterum recrudeſcat dolor, & artuum oſteocopi dolores juncti, citra febrim notabilem, de ſiphylitico cogita miaſmate. Dolores capitis à ventriculo oborti, magis communiter anteriorem occupant partem, ab utero nati verticem ac occiput cum ſenſu frigoris in vertice. Caput cum ventre & venter cum capite ſingulariter conſentiunt. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum eſt aut

capitis aut viſcerum dolore laborare, aut ſedem internam quodammodo male affectam eſſe. Magna autem ex parte non unum aliquod horum adeſt, ſed interdum multa, aut etiam omnia. Quæ diuturna circa radicem naſi cephalalgia, fit vel ex pituita vel oſſis vitio. Si dolor roſivus ac mordax, de vermibus cogita inhabitantibus. Alvus fere ſemper ſtringitur in morbis capitis. Fluxa ſemper ſolatio & contra obſtructa.

Dolor capitis & tuſſis ſæpe ſignum ſunt arthritidis prænuncium; & ex eadem remanente pluries cephalæa exoritur, ad delirium uſque ſæva. Solvitur cephalalgia ſucceſſiva remiſſione maxime in juvenibus, nondum aſſuetis, & cum excretione ſanguinea; eruptione catarrhoſa è naribus, oculis, in malo graviore eruptione puris ex naribus vel auribus. Capite dolenti ſi pus aut ▽a aut ſanguis fluit per nares vel os ſolvit morbum. *Hipp.* Solvitur porro aliquando dolore genum vel alius articuli; ſputis craſſis, inodoris, quin etiam ulcuſculorum ubertate, nonnunquam & ſomno & alvi profluvio; *Wepfer. Hipp.* polypo narium membranaceo-pituitoſo, inodoro, fœtido, periodice excluſo, quod bis obſervavi; puris effluxu ex cantho oculi majore, quod ſemel annotavi; hæmorrhoidibus, menſtruo fluxu; tremore brachii, manus protracto; vomitu, maxime hoc quidem bilioſus & hypochondriacus capitis dolor. Inveteratam refert abactam vulnere gravi ad ſuturas capitis. *Hildanus.*

Cephalalgia cum ſopore in ſenibus apoplexiam vel paralyſin ; in acutis cum vigiliis periculum delirii prænunciat. Urina ſubjugalis ſemper mala capitis præmonet. Hæmorrhoides cruentæ nimiæ vel anomalæ cum cephalæa ſæpe alternant. Item cephalalgia & miliaris efflorescentia ſæpius ſeſe invicem excipiunt ; æque cardialgia.

Cephalalgia firmiter fixa , quæ lippitudinem vel anteivit vel conſecuta eſt , periculum cæcitatis adfert. Cephalalgia continua & contumax ſæpe tranſit in lethargum , epilepſiam , apoplexiam , cæcitatem , ſurditatem , phrenitidem , melancholiam , paralyſin. In capitis dolore ubi diſtenſiones nervorum ſubſequuntur , ſummum adeſt periculum. Dolores capitis poſt ſudores criticos evenientes , mortem utplurimum præſagiunt. Capitis dolor cum ſopore & gravitatis ſenſu quandoque convulſionem accerſit malo omine , facilius id quidem in gravidis. Longinquus capitis dolor ſine cauſa vexans , ſi in cervices atque ſcapulas tranſit , rurſuſque in caput revertit , pernicioſus eſt , niſi ſputis vel ſanguinis profluvio vel capitis porrigine vel puſtulis in toto juvetur.

Torpor & prurigo ubi modo per totum vagantur caput , modo in parte , aut ſenſus aliquis frigoris ibi eſt , eaque ad ſummam etiam pertingunt linguam , malum judicato grave ; ex abſceſſibus auxilium ſperare licet , qui vero raro ſubſequuntur. Cephalæa ex cranii carie peſſima eſt , pertinaciſſima. Sub cephalæa atrociſſima caries cranii aliquando inducitur.

Hemicrania & clavus pluries ſunt ex vitio primarum viarum vel arthritica materia. Hemicrania libenter in arthritidem plenariam abit. Quo magis dolor ad illius lateris brachium uſque ſe extendit & æger de obdormitione iſtius queritur, eo magis hemiplexia vel paralyſis illius lateris metuenda. In feminis non amplius menſtruantibus vix unquam amplius tollitur, maxime periodica & typica. *Junck.* Solvitur hæmorrhoidibus & menſtrua purgatione. Hemicrania juniores activos maxime cruciat in latere dextro, adultiores arthriticos in lævo. Quandoque accedunt convulſiones epilepticæ. Hemicraniæ ſeroſæ ceſſanti aliquando ſuccedunt abdominis dolores acerbi. *Piſo.* Enormi ex dolore cephalico ſuturas laxari & à ſe dehiſcere, notum eſt. *Pechl.* Omnes morbi capitis qui ab inflammatione inteſtinorum peſſimi.

Cardialgia. Soda.

QUibus cum cardialgia crebrius accedente icterus ingruit, calculo facile laborant felleo. Quibus ulcera crurum manantia accedunt, liberantur. Cardialgia & ſoda cum hemicrania, arthritide, nephritide ſæpius numero alternant. Solvitur ſæpius hæmorrhoidum, menſium fluxu, & his interceptis pluries naſcitur. Solvitur purpura varia; vomitu cruento, aſt non æque ſecundo ſucceſſu. Dolor oris ventriculi ſeniori crebro adveniens, repentinam mortem denunciat. Vidi cardialgiam chronicam rubefaciente, per errorem loco ſtomachalis cataplaſmatis ventri-

culo ſuperdato, veſicis zonæ inſtar excitatis cum inflammatione eryſipelatode multis ſublatam feliciter in bibone. Terrorem, mœrorem diuturnum facile inſequitur cardialgia. A ſpaſmo cardialgico vidimus cartilaginem xyphoidem introrſum tractam. Cardialgia ſpaſmodica ſæpe in epilepſiam tranſit. Periculoſa eſt, ubi convulſiones, ſyncope, lipothymia, frigus &c. ſuperveniunt. Peſſima, ſi à bile æruginoſa, atra, porracea, ex lacte coagulato, in febribus acutis, petechiis, purpuratis, malignis, (quod maxime in ſtatu fit) à vermibus, venenis, inflammatione, ulcere, ſi doloribus arthriticis retrogradis ſupervenit; æque fœdis externis exulcerationibus, dyſenteriæ incaute ſuppreſſæ, parotidibus repulſis, &c.

Salutis ſpes eſt ſi per intervalla adfligit; ſi per conſenſum accidit; ſi à pituita viſcida, licet hæc paulo contumacior ſit, minus periculoſa; ſi à flatu pariter. Si dolor indeſinens, diuturnus: ſocii vomitus, tormina, cum abſumptione corporis, ſolidorum ſubeſt vitium, v. g. ſcirrhus, ulcus, cancer.

Soda frequens eſt ſymptoma hypochondriacorum, arthriticorum, nephriticorum. Soda & tranſpirationis negotium, hinc cutis volumen, magnam invicem habent conſenſionem.

Catalepsis.

ESt morbus rarissimus, ac sub frigore intensissimo maximæ invasiones obveniunt. Aliquando hic morbus non animadvertitur in febribus validis sanguineorum. Sæpe jacent cataleptici jam. Intelligitur tandem si adspiciunt oculis immotis & ad interrogata non respondent. *Bærh.* Respiratio & pulsus supersunt, at plerumque leves. Curabilis est, quæ à vermibus: Quæ ab animi passionibus, profundis meditationibus non adeo grave minatur periculum; gravissimum metum incutit, quæ à sanguine crasso, impuro, v. g. venereo. Tollitur aliquando per hæmorrhagiam largam, (*Ætius*) hæmorrhoidum, mensium, fluxionem. *Dol.* Desinit aliquando, sed raro, in melancholiam, epilepsiam, convulsionem, cachexiam, hydropem, dementiam, ατροφιαν, apoplexiam. In mortem plerumque finitur. Qui hoc morbo rapiuntur, nisi mature curantur, stupidi, ac velut frigore quodam enecti moriuntur. Novimus catalepsin in pleuritide critice critico die incidentem in femina.

Cholera.

IN cholera, ut in acutis, incerta est prædictio. Nullus nisi forte pestem & pestilentiales febres exceperis, exitus est brevioris, tamque cito homines jugulat, morbus, quàm cholera; maxime infantes, senes, enervatos. Periodum fere observat tertianariam, ita nempe ut de

tertio in tertium moveatur diem, seu plus, minus, exasperetur. *Jungk.* Aliquando est epidemica, valde maligna & letalis. Quo magis excrementa à statu naturali recedunt, eo periculosior morbus, v. g. si livida, nigra, aut loturæ carnis similia. Vehemens sitis malum indicium. Malum, si compressis excretionibus cætera remaneant symptomata. Periculosus morbus est, si acuti dolores & torsiones incidunt, & supra infraque magno impetu humores, præsertim virides, atri, caustici, prorumpunt, ac ingens afficit bibendi cupiditas, facies flavescit, pallida fit, pulsus parvus & concisus est. Mortem indicunt animi deliquia, singultus, pulsus intermittens, convulsio, sudores gelidi; si fœtida rejiciantur, intra 4. d. necantur. Inflammatione pereunt gangrænodea. Inflammationem in sphacelum abiisse, non leve est indicium, si pulsus totus concidit, crura contrahuntur, frigidæ sudationes fiunt, anima deficit. Spes affulget, si morbus ultra d. 7. protrahitur, si conquiescunt vomitus cum insequente somno & levamine; flatuum per inferiora eruptiones. Cholerici facti dysuriosi judicantur omnes. Cholera ab abscessu stomachi vel mesenterii vel epatis vel intestinorum rupto non protinus pertimescenda ut fatalis. Cholera facile degenerat in iliacam passionem.

Ex corporis impuritate facile evenire potest, ut humores in tantum corrumpantur, ut ex ipsis sic corruptis generetur in corpore vivente venenum aliquod afferens omnia symptomata veneni assumpti & externi. Hæc habemus in cholera. *Zach. Camer.*

Cœliaca. Lienteria.

CŒliaca ex dyſenteria eſt calamitoſa. Paſſio cœliaca mitiorem conſtituit gradum, lienteria majorem. A cœliaca ſumma corporis debilitas ſequitur, hydrops, tabes. Quæ à ſcirrheſcentia glandularum meſenterii, inteſtinalium, pancreatis, vel etiam ulceratione, peſſima. Subſequitur abdominis tenſio, ατροφια, cachexia, anaſarca. Corpus non amplius nutritionis capax eſt.

Fluxus cœliacus & lienteria in infantibus magis quàm adultioribus frequens eſt. In corporibus cacochymicis ſæpe in dyſenteriam tranſmigrat, in mulieribus prægnantibus perniciosus eſt affectus.

Potus glaciati multum tribuunt ad lienteriam. Popularis quandoque notatur lienteria. Lienteria quandoque ægros trahit, quandoque præcipitat. Lienteria ex dyſenteria eſt calamitoſa. Qui ſplenetici dyſenteria corripiuntur, eaque ſi longior fuerit, his hydrops lienteria ſupervenit, & moriuntur. Lienteria facilius à teneris depellitur ætatibus, utique, ſi ferri urina & cibo corpus ali incipit, provectioribus difficillimus eſt. Bonum ſignum, ſi urina larga; ſi corpus ſine febre, nutriturque, ſi flatus κατω exeunt cum dejectione; ructus acidi revertentes, maxime in diuturna. *Hipp.* Lienteria in ſcorbuticis difficulter admodum curatur; facile abit in cachexiam ſcorbuticam, atrophiam, mortem. Lienteriæ cum ſpiritûs difficultate & lateris dolore, pectoris

morſu, ad tabem tendunt. Longe detenti lienteria cum ſæviſſimis ulceribus, inteſtinorum cruciatu, iis ſolutis, intumeſcunt. Quibus accedens rigor malo eſt. Malum valde, ſi lienteria cum ictero, hydrope, tertianis, lentis febribus complicatur. Peſſimum in lienteria, maxime, ſi longinquus eſt morbus & in corpore ſenili, ubi æger pro modo potionis ſumptæ non meit, ſi os ipſi exulceratur, rubetque facies, & quaſi maculis quibuſdam colorum omnium diſtinguitur, ſi appetitus perit, urget ſitis, ſi excreta levia, fœtida, nigra, & diu noctuque frequens dejectio.

Colica.

IN colica pertinaci, ſi ſudor copioſus & univerſalis ſuperveniat, labefactatis & reſolutis viribus, brevi pareſin expectato. *Bagl.* Ceſſante paralyſi, redit dolor conſuetus, maxime ſi febris ſocia fuerit antehac, jam quoque recurrens. Arcanus eſt conſenſus ab inteſtinis ad ambitum corporis. Magna eſt ſympathia ab inteſtinis ad urinam. *Rega.* In colica ſemper de hernia inquirendum, biliſque defectu, turgeſcentia, qualitate. In diris ventris cruciatibus urina ſiſtitur.

Urina colicorum toto morbi progreſſu pauca, eaque flava admodum redditur, atque ſi cum febre prius turbata quæ fuit, ſub exacerbatione ejuſdem recurrente, clara iterum fit. Quæ à nephritico dolore diſtinguit. *Piſo.*

Frequentiſſime alioquin eſt cum ſedimento, lateritio, quale in febribus intermittentibus, remittentibus atque ſcorbuto habemus. Colica, diarrhœa & dyſenteria mutantur in arthritidem, & contra. Multis ante invaſionem paroxyſmi podagrici ſuperveniunt dolores colici, qui evaneſcunt, modo manifeſtata podagra. Multum ſubeſt periculi, ſi cum actuali horrore invadit, atrociuſque adfligit, ſive convulſiva, ſive ſpaſmodica, ſive bilioſa, ſive inflammatoria ſit. Solvitur colica ſudore largo, fluxionibus ſanguineis, eryſipelate, purpura, maculis ſcorbuticis, podagra, ictero, arthritide, diarrhœa, furunculis muſculorum abdominis, ulceribus crurum manantibus, ſcabie, &c.

Colicis ſæpe ſuperveniunt & paroxyſmum ſolvunt icteri, maxime in hypochondriacis & hyſtericis. Bilioſam quandoque ſolvit aurigo & diarrhœa bilioſa. Aliquando tranſit colica in abſceſſum (ſi dolor fixus & febris adeſt) quandoque in hydropem: Interdum in volvulum migrat; idque intra 7. diem. Colica cum alvo adſtricta pertinacius ſemper ac vehementius adfligit. A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, ſuppuratio. Colica, quo violentior, eo brevioris periodi & temporis plerumque eſt. Periodica & epidemica notatur. Singultus ubi colicæ præter conſuetudinem ſupervenit, diri ominis habendus eſt. Ex doloris tyrannide aliquando infert colica epilepſiam, convulſiones, affectus ſoporoſos, apoplexiam, mortem. Si dolor repente ſine cauſa ceſſat, peſſimum. Si conformationis

vitium ſubeſt, raro auſugiunt mortem. Colica ex abſceſſibus viſcerum ventris peſſima. *Beniven.* Colica accidere ſolet in virginibus ac muliebribus ob ovula tumentia matura. *Santorin.* Colica, ex molis, polypis, calculis inteſtinorum, non eſt immedicabilis.

Excrementa, non nimium retineri dolorem, locum ſedemque mutare, poſt excluſos flatus, ſtercora, levari ægrum, licet redeat affectus, durante morbo, ſemper facile ſpirare, tormentum intermittere, ſalutem brevi promittunt.

Mortis criterium habe, ſi vigiliæ, ſudores frigidi, ſingultus creber, delirium, convulſio, extremorum refrigeratio, ſyncope, à morbi vehementia ſuperveniant; præprimis in ſenibus, gravidis, puerperis, valetudine fractis. Aphonia & vox rauca eſſe ſolet, non raro prodromus convulſionum in colica. *Bagl.* Convulſiva, ſi in epilepſiam, pareſin, iliacam degenerat, fere letalis eſt.

Colicam ſpaſmodicam vertiginoſi affectus frequenter præcedunt aut ſequuntur. Familiaris eſt ſcorbuticis, venereis, & pertinaciori à febre non rite liberatis. Ingraveſcens dolores in artubus accerſit, ac demum in paralyſin terminatur. *Hiſt. Vrat.* In colica ſcorbutica abdomen quandoque ita retrotrahitur, ut ſpinæ dorſi ſibi obverſæ pene contiguum fiat; ſæpius etiam abdomen hoc in morbo tractim, vermicularem in modum, extuberat, ſtrepentibus interea flatibus. Magis eſt in lumbis meſenterio, muſculis abdominis, quàm inteſ-

tinis. Dolores ventris ſcorbutici omnes ſuperant reliquos, ad peritonæi enim rupturam uſque ſæviunt. *Eugal.* Non raro in epilepſiam vel paralyſin deſinit. *Ægineta.* Colica arthritica ſemper eſt periculoſa, ſæpe letalis. Si pectoris gravitas, ſi inteſtinorum dolor præcipue pungens, alvi tarditas, diu perſtiterint, malum. Niſi arthritide in extremis firmiter hærente, firma nunquam ſpes eſt incolumitatis, & contra. Colica hæmorrhoidalis eſt valde contumax & vehemens, facileque inflammationes, indurationes viſcerum, icterum; aſciten, relinquit. Cedit optume varicibus, fluxui hæmorrhoidali recti, diarrhœæ mucoſo-ſubcruentæ: Notavi ſolutam excretione cruoris grumoſi per os nareſque. In colica biliosa ſuccedit frequenter aphonia & vox rauca, ac per totum fere curſum ægritudinis durat. Inflammatoria triduo finitur varie, vel in ſalutem vel mortem, inflammationum more. Facile in volvulum tranſit. Si coli dolor uno in loco, abſque febri, alte ſtabilis, eumque nec flatus nec ructus lenit, cum tormento terebelli quaſi pertundentis ac pene ſpiritum elidente, ſocio vomitu vario, æruginoſo, pituitoſo, porraceo, pituita ſubeſt tenax, craſſa, vitrea, quod prædicito tum. Contumax eſt & diuturna, facileque fit habitualis.

Convulsio. Spasmus varius.

PRognosis affectuum spasmodicorum & convulsivorum dubia est temporique relinquenda. Convulsio horrendum malum est, sed non adeo fatale. Brevi & facile cedit, si recens adhuc, si in junioribus, ἐυσπλαγχνοις. Quæ ab evacuationibus sanguineis suppressis, his reductis, mitigatur, abigitur. Si hæreditarium, chronicum vitium, item in impuris corporibus, malum. Transit in epilepsiam, melancholiam hypochondriacam, paralysin. Necat apoplexia. Convulsio in febre oboriens & eodem die desinens, bona est, aut 3. d. febrem sedat; si vero 3. vel 4. d. transgreditur, malum. Hysterica vel hypochondriaca passio si juncta, noxa pejor est. Convulsiones minantur acuta vox & lugubris & oculorum obscuratio ac respiratio intercisa, titillationes vel tensiones in vola manus, tendinum subsultus, manus tremula, cervicis & dorsi perfrictiones, spumantes mictiones cum animi deliquio, lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cum forti exsecratione; urina prius tincta, simul & semel subito prorsus ▽ea reddita; tenuis & alba; subjugalis junctis vigiliis; dolor artuum ostocopus; si ægri non possunt discernere colores. Singulares obveniunt motus convulsivi cum sensibus maximam partem integris, & contra sensuum motusque privatio accidit sine ullis partium externarum spasmis, sexu quidem in utroque, maxime autem sequiori. *H. Vrat.* Si ebrius repente obmutuerit, convulsus moritur,

niſi febre corripiatur. *Hipp.* Febrem convulſioni ſpaſmoque ſupervenire, melius eſt, quàm febri convulſionem ſpaſmumve. Hoc vero vere minus in pueris periculoſum. *Hipp.* Convulſiones ſpaſmi, à repletione non ita ſunt timendi, uti illi ab inanitione, qui fere letales, maxime ſi cum inflammatione interna. Quibus in convulſionibus oculi intente ſplendent, his mens non conſtat, & diutius morbum trahunt. Convulſio paraphlegiæ ſuperveniens quandoque ſolvit eam. Solvunt convulſionem febris, uriná, alvi fluxio, ſomnus, menſtrua, hæmorrhoides. Convulſiones in febris principiis morbi magnitudinem teſtantur; ſed minus ſunt periculoſæ, quàm quæ in ſtatu contingunt citra ſigna coctionis in urina.

Urina craſſa & turbida in morbis ſpaſmodicis ac convulſivis, bona: tenuis & alba, mala. Convulſio in febribus puerorum non ita letalis eſt, ut in illis adultorum. In febribus ſubito, ſine ſignis præviis nata ex ore ventriculi, non timenda; protinus tollitur vomitu.

In febribus acutis convulſiones, ſpaſmi, & circa viſcera dolores fortes, malum. Malæ ſunt quæ camatoſis ſuccedunt, & in febribus, una cum pavoribus maxime, à ſomno accidunt. Peſſimæ quæ in mente capitis ac phreneticis; quæ à doloribus maxime capitis & aſſiduis vigiliis; quæ à nervis vel tendinibus læſis, idque magis vel minus pro partis dignitate. Ex tremoribus letaliſſimæ. Si, poſt inſigniſſimam virium luctam, particularis obvenit convulſio, ſpaſmus, v. g. labiorum, oculorum, narium,

mors in propinquo est. Ubi sanguis multus fluxerit, nimia inciderit purgatio, singultus aut spasmus aut convulsio, malum. Obvenientes junioribus frequentius spasmi, annis adauctis, arthritidem, senibus minus assuetis apoplexiam, asthmata convulsiva, paralyses, minantur. *Stahl.* Quos tetani vis magna exercet, intra 4. d. intereunt, quodsi hos effugerint, levantur, & liberi evadunt: Ubi moritur aliquis, potionem & sorbitionem & pituitam per nares extrudit. *Hipp.*

οπισθοτονῳ detentis resolutæ maxillæ mortem afferunt, quin etiam letale est sudare ac corpus dissolvi, & per nares revomi, ab initio vox defecta, clamor, nugatio; postridie fere moriuntur. Febres cum οπισθοτονῳ urinæ solvunt genitale semen referentes. *Hippocr.* Spasmus dolorificus quandoque remedio est.

Spasmus maxillæ inferioris adultorum morbis spasmodicis quandoque accedit & medicabilis est. Aliquando per matastasin incidit ex rheumate nuchæ, capitis sanabilis. Vidi chronicum, biennem, ex dente carioso, sævissimum, odontalgicum, simul & hunc maxillæ, inducente. Spasmus penis obvenit in podagricis & hæmorrhoidariis irregulariter laborantibus, dolorosissimus plurimum aliquando cum chorda, non immedicabilis, si recens, in firmo corpore.

Priapismus, ubi coles quasi tetano distentus est, metum habet, si pergat, inflammationis & abscessus penis; quandoque excipit rigiditas. Si à seminis copia in nonnuptis, paralysis, mania,

furor, ſequitur ſæpiſſime. Cervicem diſtorqueri & caput obſtipum vitio muſculorum cutiſque fieri, animadverſum eſt.

Pertinax malum ac rebelle ſunt motus ſpaſmodici vagi. Quandoque 7. 9. 14. d. ſolvuntur ſi à cauſa externa, aſſumptis. Chronicum ſæpiſſime mutantur in morbum, œdema, ulcera, ſtuporem artuum, ſoporoſos affectus, epilepſiam, apoplexiam, fatuitatem, diarrhœam, nyctalopiam, cæcitatem, ſurditatem. Qui à cauſa externa & aſſumptis in ætate vigente, ſine diſpoſitione congenita, recentes, ſæpenumero feliciter diſpelluntur; item, qui à dyſcraſia ſcorbutica, venerea, ſaburra primarum viarum varia, vermibus, acrimonia lymphæ & ſeri, ex podagra retropulſa. *Hoffm.*

Cordis palpitatio. Polypus.

PALPITATIO arteriarum abdominis in gravidis bene eſt diſtinguenda à cordis palpitatione: Æque illa in hypochondriacis atque hyſtericis à ſpaſmo & flatulentia eveniens. Qui in juventute aut magis conſiſtente ætate, palpitationes cordis ſæpius experiuntur, haut facile conſeneſcunt, ſed utplurimum frequenter animi deliquia incidunt, tandem necantia. Sed tamen 7orii dantur per omnem vitam vexari palpitatione. A quacunque exoriatur cauſa, non eſt negligenda. Si palpitatio à polypo, anevryſmate non per intervalla ſed continuo ægrum moleſtat, ex leviſſimo exaſperatur motu, facies pallido aut alio morboſo ſuffuſa eſt colore

cum ſymptomatis, hydropi affinibus. Si vero ab acri irritante, ſpaſmo, per intervalla tantum adfligit, præſertim poſt animi pathemata & facies naturalis manet. *Bagl.* Maxime timenda eſt palpitatio frequens, magna, fortis contumax, cum anhelitu, animi diliquiis & pulsûs inæqualitate. Funeſta eſt, ſi ſyncope, catarrhus ſuffocativus & convulſiones ſuperveniant. Medicabilis eſt quæ à ſcorbuto, affectione hypochondriaca, hyſterica, ab interceptis menſibus, hæmorrhoidibus, cachexia. Hypochondriacorum levior eſt quàm ſcorbuticorum, ubi lipothymiæ facile junguntur, & aliquando ſubito catarrhus ſuffocativus necat. Incurabilis quæ à polypo, inuſitata cordis magnitudine à vermibus, pilis, calculo, anevryſmate, abſceſſu in corde, ab hydrope pericardii, à pericardii vitio proprio: Sic aliquando alte verrucoſum vidimus totum inſtar radulæ, elatioribus grandioribuſque prominentiis ſive aſperitudinibus fabricatæ.

Meminimus cordis palpitationis inſignis, chronicæ, ſumme anxiferæ cum vertigine, tandem ſerpigine pectoris notabili ablatæ in vetula bibone. Facilis eſt migratio à palpitatione cordis in aſthma convulſivum, hæmoptoën periculoſam, φθισιν, cachexiam, hydropem pectoris, anaſarcam, paralyticos affectus, morbos convulſivos, tandem mortem repentinam. Quibus accedit œdema manus, poſthæc brachii, ſignum eſt impedimenti polypoſi circa cordis ventriculum vel auriculam; aderitque ſpirandi difficultas, morbo ad interitum properante ægri. *Bagl.*

Polypi in regionibus ſeptentrionalibus magis quàm calidioribus frequentes ſunt. Polypus cordis diſponit ad pectoris, capitis & uteri morbos. Qui ex polypo cordis moriuntur, hi paulo ante mortem tumore pedum œdematoſo vexari incipiunt, mox cachexia, hydrope tandem, vel alterutrius manus, brachii quoque, maxime lævi.

Polypus præcavetur ſatius quàm curatur. Recens non omnem autem eludit artis potentiam. Diuturnior cordis palpitatio, eaque ex levi cauſa recurrens; pulſuum inæqualitas & cum lipothymiis intercurrentibus ſæpe juncta intermiſſio; frequentius ſpirationis ſine cauſa manifeſta impedimentum cum anxietate vel compreſſione circa cor; titillationis in- & exſpirationis tempore circa cor contingentis ſenſus; manus, brachii unius vel alterius, lævi maxime, œdema accedens præcipue polypum cordis ſignificant. *Hoffm. Bagl.* Inveniuntur polypi plurimum in arteriis, rarius in venis. *Bœrh.* Raro polypoſi ſine præcedente aut regulari aut irregulari febre moriuntur. Eventum polypoſis quidem bonum nequaquam polliceri poſſumus, ſed non ſemper, ubi polypum cordis ſuſpicamur, mors annuncianda eſt, dum per multos annos ad ſenium intus geſtatur ſub bona diæta. *A. N. C.*

Diabetes.

DIabetes verus affectus eſt rariſſimus. *Galen.* Affectus anginodei plurimum antecedunt diabeticos. In ſenioribus periculoſior eſt quàm in junioribus. Acutus diabetes verus eſſe conſuevit & abſque mora marcorem totius abit mortemque adfert, quam proxume inſtare, convulſiones aliaque gravia denotant. *A. Wedel.* Diabetici ſæpe peripneumonia extinguuntur. Quo diutius duravit ſymptomaticus, eò paucior reſtat ſpes. Quandoque ad annum protrahitur, donec æger confectus ac viſceribus induratis emoriatur. Ad ſalutem terminatur, ſi fluxus nimius & æſtus ſedetur. Symptomaticus frequens eſt hyſtericis, hypochondriacis, iſque periodicus. Incurabilis eſt plerumque, ſi poſt immodicum laborem, nimiam venerem, chronicas febres, à prava & diuturna conſuetudine liquorum ſpirituoſorum ingurgitationis. *Etmull.* Curabilis eſt ſi à saburra coli renem comprimente ſiniſtrum. *Hoff.* Qui in hecticis ſtomachicis & inteſtinalibus, in dentitione difficili, verminatione, in ſenibus chronicis intermittentibus preſſis, ex diutina obſtructione ureteris per calculum (*Hoffm. A. N. C. Sydenh.*) præſagii rationem in principe quærit noxa. Eſt diabetis ſpecies quæ cœliaca urinalis dici poteſt, quando chylus c. lotio exit.

Diarrhœa.

FLuxus ſæpe fluxus remedium; ſic v. g. diarrhœæ urina copioſa, vomitus. *Hipp.* Vix ſit diarrhœa, niſi ſimul compatiatur ventriculus. *W. Wedel.* Chronica ſæpe accidit ex vitio ſolidorum. *Brunn.* Tertianæ typum quandoque ſervat, cui eadem facit medicatio. *Comm. Lit. N.* Diarrhœa & colica mutantur in arthritidem & contra. *Hipp.* Narium rubores alvi liquidæ & diffluentis ſunt indicia. *Hipp.* Vices ſæpe ſupplet cum euphoria lochiorum; fluoris albi; hæmorrhoidum, febrium intermittentium, recidivarum, menſium ſuppreſſorum. Una die fluere alvum, quin & pluribus, ſæpe pro valetudine eſt, modo abſit febris, & intra 7. dies conquieſcat. *Celſ.* Diarrhœæ periodicæ, præcipue circa æquinoctia, per plures dies immo aliquot ſeptimanas plus ſæpe, ſeroſæ plurimum, eveniunt perdurantes, ſine febre, ſine virium proſtratione, ſalutares ſane, maxime in hypochondriacis, hyſtericis, niſi turbentur. *Stahl.* Quos longa exercent alvi profluvia, his pedes intumeſcunt. Alvi profluvio una cum tuſſi longo tempore qui detinentur, non liberantur, niſi in pedes inciderint dolores vehementes. *Hipp.* Diarrhœa quandoque tollitur purpura, maxime torminoſa, diuturna, æque ſudore vomitu, urina copioſa, quaſi diabete ſpurio, ſtranguria. Inveterata alvi profluvia per venerem exſiccantur. *Ætius.* Bonum ſunt ſignum flatuum per inferiora eruptiones, & ubi contrectato manu ventre nullus ſubeat motus, ceſſaturum fluxum

denunciabis. *Hipp.* Alvi excrementa liquida, quæ in progeſſu morbi ſenſim craſſeſcunt, bona. Diarrhœæ bilioſæ, ſeroſæ, non excedentes, in principio febrium utiles ſunt, dum materiam morbificam imminuunt, excipio tamen eas, quæ cum phlegmone viſcerum ſunt. Fluxus ſanguinis atri, alii nigri, fœtidi, æruginoſi, per alvum critici quandoque eſſe ſolent in ventris morbis, maxime diuturnis lumborum doloribus, dummodo hypochondria mollia ſint, febriſque abſit. Sub notis pepaſmi alvum aterrimam ne metuas, maxime ſi medicamentis talia exigantur.

Si balbi alvi profluvio corripiuntur, longum potiſſimum eſt idem. *Gal.* Diarrhœa arthritica, quæ per ſe accidit, ſi modum non tranſeat, ſæpe ſalutaris eſt in ευσπλαγχνοις; contra, ſi ab aſſumpto catarctico vel cruditatibus, incerti eventus erit. In acutis, malignis, quæ fit die critica, cum facili tolerantia, apparentibus ſignis coctionis, eſt bona nec turbanda. Æque in declinatione febrium contingentes, ſalutares haberi debent. *Sennert.* Diarrhœam in acutis futuram ſignificant dolores circa umbilicum cum palpitatione; ſi venter murmure quodam fluctuat, rugitque & pungitur; mox gravitas & dolor intus oritur, primum circa lumbos, hinc ad imam ventris partem delapſus, &c. cum ſudore deficiente, urina parca, cruda, æſtu intenſo ſociis. Liquidiſſima excrementorum conſiſtentia, morbo ad judicationem eunte, denunciat non adeſſe criticam morbi ſolu-

ſolutionem. Ea craſſior ſit oportet, ſubfulva, non graveolens: Utile quoque ſi præſentes lumbrici ſimul exeunt. Alvum cruentam in acutis prædicit carotidum inſolita cum ſubſultu micatio. Deprehendimus diarrhœam bilioſam male exceptam in chronicam cruentam verſam. Obſervavi diarrhœam fœtidiſſimam cum pedum fœtidiſſimo largiſſimoque ſudore alternantem in juvene robuſto, nullius diætæ. Diarrhœam ſæpe excipit dyſenteria, & hanc diarrhœa vel lienteria. Diarrhœa ſi ſuccedit, licet vires dejiciat, firmiorem in poſterum ſanitatem pollicetur. Diarrhœæ ſymptomaticæ ni necent, abeunt in hydropes vel lienterias. Ex alvo liquida cum ſudore algor in acutis & chronicis malum. Malæ ſunt in acutis paucæ, vel quæ mox ubi cœperunt, deſinunt; malæ, bilioſæ, vitellinæ, mordentes, in ardentibus, morbo adhuc crudo. Mala cum inappetentia, αγρυπνια, acerbis torminibus, virium dejectione, quæve cum hemitritæa. Mala omnis copioſior dejectio in quolibet morbo; & ſi cum ventre ſubtumido & creſcente efferatur peſſima. Dejici nimium, nimis doloroſe, inſenſibiliter valde ▽ſum aut album, aut ex viridi pallidum, aut vehementer rubrum, aut ſpumans, exiguum, ſincerum, glutinoſum, candidum, læve, ubivis mala ſunt, maxume in acutis omnia. Lætalia magis, nigra, pinguia, livida, æruginoſa, fœtida, varia, inæqualia, &c. *Lomm.* Fluxus alvi porracei ac virides vel mortem vel diuturnum morbum ſignificant, potiſſimum in acutis, ac in morbi maxime principio, cum primiſque ſi

cum nimio fœtore fuerint. Periculosæ admodum sunt in pectoris morbis; puerperis & infantibus febre maligna correptis; *Waldschm.* si febris accedit, inflammatio, sitis immodica, diuturnitas, tormentum doloris, varietas excretorum. *Cels.* Perniciosæ cum elatis hypochondriis, maxime in iis, qui ex longo intervallo contabescunt. Perniciem intentat alvus fluxa cum voce tremula perseverans. Diarrhœæ ex mœrore, persistente eodem; incurabiles fiunt, ac superveniente febre letales erratica & ἀτροφία *Waldschm.*

Dysenteria.

MEdicus sit cautissimus, nec promittat certo convalescentiam neque in principio neque declinatione. *Hofm.* Præcedit dysenteriam fere semper diarrhœa, interdum autem tumor aliquis sive distensio abdominis.

Quandoque in principio simulat diarrhœam benignam, pedetentim vero malitiose emergit dysenteria, quocirca consideretur epidemia specialis. Singultus in principio morbi non ita funestus est, ac in progressu. In hystericis cæteroquin gravia symptomata benignius sunt interpretanda. Plus periclitantur senes ac pueri, quàm in media constituti ætate. Viris magis funesta est quàm feminis. Lactentes securius laborant. Gravidæ frequenter per partum subsequum citra omnem fetus noxam exsolvuntur. Qui quondam hydrargyrosin sustinuere, facile in dysenteriam labuntur.

Hanc ægrimoniam rarius experiuntur melancholici. Dysenteria & arthritis se mutuo pluries excipiunt. Mutatur in ulcera pedum & manuum fœda volvulum. Transit, haut raro funeste, in hydropem, lienteriam, tabem, cœliacam, hecticam. In puerperis, sensibilioribus feminis, facile jungitur hysterica passio. Dysenteria atrocior primo, mitior secundo septenario, terminatur. Aliquando ultra d. 40. extenditur, prouti febris juncta est. Dies 7. 11 & 14. sunt magis fatales, maxime in febrili maligna. Hypochondriacis dysenteria superveniens, salutaris, si ab interceptis hæmorrhoidibus, non ex intemperantia; si non longa sit, alias enim vel in lienteriam vertitur vel hydropem, funesto eventu. Quæ à fructibus horæis magis benigna, quæ à tempestatum injuriis magis maligna esse suevit. Si ex alio morbo jam infirmum adgreditur, v. g. phthisicos, cachecticos, raro homo servatur. Paralysis unius brachii & pedis alterius lateris dysenterica, maxime in epidemica, maligna, occurrens, utplurimum stipata abolitio omni sensu, vel doloribus arthriticis nonnunquam, si rite tractetur, sanabilis est, ut omnes nothæ paralyses. Manet vel in iisdem membris vel ad opposita transmigrat. Corripit facile, plethorico-cacochymicos, biliosos, antea arthriticos, ulceribus antiquis vexatos; in quibus omnis perit sensatio difficilius curantur. In senibus, valetudinariis, debilibus transit sæpe in marasmum, hecticam, apoplexiam. *Fabric. Helmstad. Diss. pecul.* Crassa intestina facilius morbum ferunt quàm tenuia. Si dolor circa um-

bilicum altior, valde vehemens, fulminis instar transiens intestina, plus intervalli inter dolorem ac dejectionem, excreta exactius mixta; major febris p. r. n. indicium est affligi tenuia, si his opposita, crassa; si utraque affecta, primo dolor erit acutissimus, deinde obtusior, excrementa cum sanguine pureve erunt permixta, & simul illis cruor & materia purulenta supernatabit. Crassis intestinis affectis utplurimum febris nulla est; tenuibus vero contra, magisque humorosæ ac dolorosæ sunt dejectiones; ventriculo correptu præter febrem & dejectiones adest vomitus. Exanthemata sociata non semper funesta sunt. Dysenteria ex arthritide anomala sive interna mediocris, optima, & si cum virium constantia, critica: Insultus sæpe repetens nunc in abscessum, nunc ulcus degenerat intestinorum, morbos ærumnosissimos. *Musgrav.* Urina pauca, rara, immo per aliquot dies nulla, in commoda creat insignia, potulentis licet copiose assumptis, mox per intestina prolabentibus. Venus difficultati intestinorum medetur. *Hipp. Amat. Lusit.* Malum, si dysenteria à sincera dejectione; si ab atra bile incipiat; si in corpora impura, enervata incidat. *Hipp.* Si à contagio; si cum febre (quo exquisitior hæc, eo plus periculi, utpote quum inflammatoria sit;) si alba, idque magis, si cruenta rejectio cum reliquorum symptomatum incremento desinat. Plerumque fatalis est diuturni animi perturbationibus maceratis. Exitii notæ sunt: animi deliquium, singultus, vomitus protracto morbo, cardialgia, anxietas præcor-

dialis, excrementa virida, nigra, cinericea, livida, fœtida, ichorosa, lumbrici cum stercoribus ejecti, (nisi sumpta medicamina eosdem expellant) anus arcte clausa, enemata mox relapsa, vigiliæ immodicæ, sitis insatiabilis, extremorum frigus cum debili pulsu, internorum ardor, sudor frigidus, aphthæ, angina, diglutitio difficilis, deliria, subitanea doloris remissio sineque causa, indolentia in toto morbo, sanguis sincerus largiter singulo conamine egestus ne muco quidem intermixto, assumpta cum murmure delabentia, excretæ carunculæ, convulsio, fecum sine sensu demissio, &c.

Citam mortem annunciant tubercula & maculæ nigræ post unam vel alteram aurem, manus œdematosus tumor. *River.* Mors præ foribus est, si labia livent, gene p. n. rubent, oculi concavi, extrema frigent, nasus aquilinus fit. Necat sphacelo. Gangrænæ testis est magna sitis, linguæ siccitas arida, remissio subita acerrimi doloris sine ratione. Salutem promittunt flatus pedendo emissi, qui prius non aderant, febris dolorisque remissio, simul eveniens. *Bagl. Sennert.*

Salutaris est quæ ob crus amputatum exoritur; æque gravidis aliquando ante partum, & post eum plerumque liberantur. Minoris est periculi, quæ citra febrile initium accedit. Dysenteriæ aborientium & puerperarum sunt periculosæ, maxime febriles, sed non semper, dum lochiorum vices supplent, vel materiam lochiorum per vicina loca optime minuunt. *Bagl.* Appetitus salvus salvum à labe ventriculum indicat,

bonumque præbet signum, & contra nausea augescens.

Vomitus spontaneus mox in primo principio, bonus, & præoccupat malum, si ex assumptis fuerit, contra, si serotinus.

Convulsio vix in morientibus accedit, si multum fuere enervati: Facilis est post adstringentibus compressam, ubi diebus criticis ordinarie hisce extinguuntur.

Mictus cruentus frequenter in junioribus sanguineis cum dysuria vel potius stranguria jungi solitus, morbo decrescente, ubi tenesmus urget, medicinis cedit. *Kramer.* Adstringentium, opiatorum intempestivus usus invitat infausto & periculoso omine febrem magnam, inflammationem, icterum, œdema, cardialgiam, singultum, colicos dolores cum alvo obstipatissima, exulcerationes, tympanitem, aphthas, dolores articulorum, paralysin, hecticam, intestinorum angustiam p. n. sphacelum eorundem, vomitum cruentum, &c. Vomitus cardialgiam ex cohibentibus ortam solvunt. Vomitum cruentum ex adstringentibus ortum, dysenteria revocata, feliciter iterum sublatum, memini. Cruenta dysenteria suppressa alienis temporibus, facit abscessus ad viscera, biliosa ad articulos. Si in dysenteria adhibueris opiata, & altero mane oculorum ægri color est mutatus, vel frigus in ambitu corporis observatur, certe non superabit morbum, & contra revalescere potest. *Waldsch.* Tenesmus magis benignus est infantibus quàm adultis, maximæ grandævis.

Illi ad menses aliquot quandoque ferunt, his haut raro est exitialis.

Ulcus dysentericum profundum difficillime curatur, inprimis in tenuibus; & contra simplex erosio. Dysenteria feliciter superata relinquit plerumque intestina firmiora, quocirca posthæc nec huic nec diarrhœis facile obnoxii sunt convalescentes. Vomitus cruento-purulentus ex rupta vomica ventriculi juncta, non semper terreat. *Mead. monit.*

Dysuria. Ischuria. Stranguria.

QUibus futura est crisis, iis urinæ supprimuntur. In diris ventris cruciatibus urina sistitur. Urinæ retentio diuturna magno nisu facta sæpe creat testium retractionem. Magna est consensio ab intestinis ad urinam, à cute ad vesicam. *Rega.* Stranguria & dysuria leniora esse sueverunt, ischuria gravissimum, ac, si diutius immoratur, mortiferum est vitium. Ischuria renalis periculosior est vesicali; eadem illa si absque dolore magis perniciosa est, quàm si cum dolore. In strictis corporibus brevius necat quàm in laxis. Ischuria nisi ante septimum diem tollatur, febris facile inflammatoria, sphacelus, imo mors, superveniunt.

Nullus Ischuria laborans diem supervixit propemodum 17mum; sed si lotium iter inveniat per umbilicum, sudores, (*Piso*) insuaves & olidos sane, alvum, (*Beniv.*) vomitum, ad 20. dies protractam legimus. *A. N. C.*

Qui gonorrhæa virulenta laborarunt in juventute, solent in senecta diro urinæ vexari ardore atque mingendi laboribus. Urinæ cum rigore suppressæ, stranguriæ in acutis, malæ & convulsoriæ, tum alias, tum si cui antea sopor fuerit; spes autem his abscessus pone aures. Ubi lapillus hæret in pelvis fine exortuque ureteris, aliquo corporis motu modo ascendit modo descendit, sicque urinæ mox suppressum mox iterum liberum erit iter. Interdum sibi urina in cervice vesicæ viam parat, & per ulcus ex suppuratione vel gangræna obortum erumpit. In superioribus hærere ductibus caussam docent dolor ac gravitas in lumbis, vesica inanis, doloris ac tumoris expers, absentia mictionis urgentis. *Lomm.* In dysuria quo diutius dolores insistunt, eo facilius febris vel convulsio accedit. Ischuria quandoque ad hydropem disponit, & hydropici sæpius hac anguntur. Stranguria absque dolore ischuriæ finitima est, sin minus, dysuriæ. Senibus malum diuturnum est stranguria, juvenibus brevius, per se neutris fatale. Stranguria quæ est ab urinæ vitio facilius curatur, quàm quæ est à vesicæ morbo, inprimis in senibus. Senes si urinæ suppressione corripiuntur, vel cum alio graviore morbo, vel sine tali, plerumque letali est cum eventu, calculo nempe absente. Dysuriam solvit tantisper subsequens rigor, antesignanus supervenientis febris novæ. Stranguriæ vel suppressæ urinæ si tenesmus vel vulvulus accesserit, intra 7. diem occidit, ni febris intervenerit lotii iter expediens. *Hipp.* Asthma-

ticis dysuria superveniens bono est; hac cessante denuo tales fiunt. *Bagliv.* Ischuriam sequitur coma somnolentum, restituto urinæ fluxu, hoc protinus cessat. Fere semper quoque in senecta succedit incontinentia ischuriæ. Urinæ suppressio à tuberculo, pepasmi capace, ad vesicam enato, per puris eruptionem solvitur. Ubi valde intenta est vesica, inflammatio cum metu gangrænæ excitatur, & æger inter miseros cruciatus, cibum quoque & bilem per os reddit; hinc pariter aliquando nascitur vesicæ hernia. Quando in urinæ retentione lotium concussum bullas emittit & retinet, tunc ægri sunt in periculo mortis, & contra. *Bœrh.*

Quidam ob totalem urinæ suppressionem incidunt in hydropem pectoris, lethargum vel convulsionem. *Bagl.* Tolli potest quæ ex ατονια simplici si æger obsequatur; quæ ab hernia vesicæ urinariæ recenti, ubi perita manus admovetur; ubi aditus est ad tubercula & excrescentias; quæ ab urinariæ vesicæ ventositate (quæ dolorosissima cæteroquin; ubi à pituita, sabulo, alvo obstipata, hæmorrhoidum motu in junioribus. Periculosum malum si singultus superveniat; si noxa à lapsu, vertebræ luxatione, ex concreto sanguine. Quo ultimo casu gravissima quandoque fluunt symptomata, quæ de mictu cruento tradituri dicemus. Vix emendabilis ancepsque est, quæ ex callo, scirrho vesicæ, à calculo majore in pelvi; quæ à vitio malæ conformationis; quæ à vesicæ paralysi.

Mortiferum, si certis persistentibus malis signis, sponte largissimum uno impetu eveniat

aliis profluvium ; ubi ſudores urinoſi, fœtidi, cum aliis malis ſignis ; ſi à calculo incuneato. Quæ à muſculis abdominis læſis rationem prædictionis in vulneris natura habet. Qui incidunt in letalem urinæ ſuppreſſionem, corripiuntur ſtupore mentis, tremore ac rigore univerſali, febre demum, paralyſi aliiſque nervorum morbis, delirio, apoplexia, veterno profundiſſimo, hydrope pectoris. *Bagl. Bœrh.*

Senes ex veſica laborantes excernunt aliquando tam lentam pituitam, ut quis merito dicat veſicam ipſam emingi ; acerbi adſunt dolores, hique moriuntur.

Emphyſema.

EMphyſemata non ſolum fiunt ſub cute in membrana celluloſa, ſed etiam quandoque ſub perioſteis, aut etiam iis membranis, quæ muſculos ambiunt viſcuſque aliquod. *Galen.* Emphyſema quod fit ex vulnere, maxime curvo, capitis, vel ad thoracis cavum aut fiſtulam ſpiritalem penetrante, per ſe nullius eſt periculi, nec adeo moleſtum : Pleuram percuſſam hoc probabile reddit. Si ab exulceratione pulmonum, pleuræ, minus lætam dat præſagitionem. Quod variolis ſuppurantibus ſupervenit, vel perfunctis hoc morbo enaſcitur, variam habet prognoſin ; prius magnum vitæ minatur periculum ; poſterius vinci poteſt. Si à relaxatione cuticulæ ob vappidum & humidum ambientem ærem, medelæ locus eſt in corpore cæterum ſano, contra in cacochymico. *Schulze. Hild.*

Bœrh. Palf. Tredecim numero notavi ab una femina, deſtinato tempore, ſucceſſoriis annis, nullo interpoſito ſano, enixos emphyſematicos fetus, vel mortuos jam, vel brevi poſt extinctos; ſub graviditate inflatum habebat utplurimum mulier habitum cutaneum, poſt partum ſponte vaneſcentem. Mendiculi malitioſi infantibus ſæpe arte indicunt emphyſemata quaſi hydrocephalum, hydropem ſcroti. *Hild. Dionis.*

Empyema.

Empyema valde periculoſum eſt malum. Quod à vulneribus thoracis mitius eſt, ſecus, quod poſt φθισιν, pneumonicas, vomicam; ob fractas jamdum vires quin immedicabile. Si in uno tantum pectoris latere, diutius ſuperſunt. Si 40 diebus à ruptione vomicæ pus totum ſputis non expurgatur, fiunt phthiſici. Empyicus impetu docetur circumfluentis humoris, in quo ſit latere vomica rupta, eique, in quo pus hæret, jucundius incubat. Si pus multum, quod coiit in empyemate, ſimul omne effunditur, æque mortiferum eſt, ac ſi quis ſani corporis vulnere factus exſanguis eſt. Si pus paracenteſi eductum, album, læve, æquale & purum, ſi æger ſine febre, ſiti, diarrhœa, bene digerit, evadit; contra, ſi ſubcruentum, feculentum, fœtidum, fuſcum, ichoroſum, uno impetu effluit, febris cum ſuis ſymptomatis præſens, necatur. Pus quandoque ſibi ipſi viam parat, potiſſimum in dorſo: In aſperam arteriam eructatum, quandoque ſcreatu ejicitur: Si idem

facile, album, inodorum, læve nec fervidum, bonum; aliquando absorptum diarrhœa exit, vel ad vias urinarias defertur feliciter. *Bærh.* Talis autem evacuatio copiosa sit, oportet, ad salutem si vergere debet. Si pus in sanguine remanet absorptum, gignit φθισιν, febrem putridam cum sudore putrido, purulento, dein dulcescentis, nauseosi odoris; nec ullus servatur. In morbo ad antiquitatem verso totum corpus sudoribus diffluit, in pedibus tumores fiunt, aut toto corpore oriuntur pustulæ. Si sub alio morbo, v. g. febre, eveniat & accedat, pejus est quàm solitarium. *Vater.* Ex paraphrenitide quandoque fit empyema, rupto diaphragmatis abscessu, exanguina, inflammatione mediastini, pericardii, epatis ea superficie, qua septo medio contiguum. Prædictio & hic valet citime proposita.

Epilepsia.

IN adultis licet vehemens & aspectu tristis, non tamen perinde luctuosus hic est morbus. Mirum, feminas epilepticas ac quotidie cum paroxysmis conflictantes, attamen liberos parere integros & sine ulla istius mali nota, & contra, firmis & bene valentibus prognatos, affligi dira affectione & misere haberi. *Peckl.* Prodromus epilepsiæ persæpe est universalis, jam instantis, convulsio membri alicujus particularis æque oblivio; & si hæc post eam, pessima est. Epilepsiæ verminosæ & hystericæ accessionem pluries antegreditur gulæ fistulæque spiritalis

constrictio. Hæreditaria, congenita nunquam sanabilis, idiopathica, chronica, raro, sympathica recens sæpe curabilis. Si à mala conformatione solidi, nullus medicinæ locus est *Bœrh.* Nocturna vera curatu difficilior est quàm diurna. *Crato.* Epileptici melancholia facile solent corripi, & vice versa. Chronicæ epilepsiæ subjecti, licet aliis morbis simul laborent, haut adeo periculosum. Senes si epilepsia corripi cœperunt, plerumque celerrime pereunt. Vehementior oculorum distorsio aliquoties strabismum relinquit durabilem. Epilepsia circa mensium eruptionem in puellis eveniens, in feminis tempore gestationis & præcipue partus revertit facile. Quartanæ si epilepsia superveniat, tamdiu epilepsia conticet, quamdiu febris durat. Quartanæ epilepsia superveniens, eam solvit. *Hipp.* Solvitur sæpe circa annos pubertatis; si hoc non fiat, malum. Solvitur mutatione aëris, locorum, vitæ generis; intermittentibus febribus, scabie, erysipelate, exulcerationibus; hemorrhoidibus, febre acuta; hæmorrhagia; matrimonio inito. Prægnanti feminæ si morbus accessit comitialis, facto partu solvitur. Spes est, si non sit hæreditaria, congenita, idiopathica, habitualis; si ex vitio primarum viarum, à vermibus; lactis nutricum culpa; efflorescentiis retropulsis regressisve; si paroxysmi rariores, mitiores, & noctu ubi invadit sine pollicum incurvatione; si æger accessum tantum præsentit auræ frigidæ quasi afflatu, non doloris cujusdam capitis, lateris, artuum, prævia perceptione. Pessima signa;

si ex improviso concidit miser; si à capite accessionis venientis sensus inchoat, non ab artubus; si paroxysmi magis frequentant quàm solebant, diuque ubi invalit passio, immoratur; si adest multa vertigo, respiratio difficillima & vehemens, longa corporis agitatio, post hanc catoche, stertor, factorum nulla memoria & pudor; si mens læsa aut facta paralysis; si post annum 25 demum accedit, maxume, si miser comitialibus procreatus parentibus, aut conceptus fluentibus menstruis fuit. Epileptici motus in statu acutarum febrium, maxime exanthematicarum, parum relinquunt spei bonæ *Hoffm.* Desinit epilepsia in apoplexiam, paralysin, hemiplexiam, maniam, fatuitatem, hecticam, omine fatali. Epileptici, qui moriuntur, apoplexia extinguuntur. *Bœrh.* Epilepsiæ si superveniat gutta serena, plerumque signum mortis est vel vehementiæ morbi. Quæ in hominibus ex infima plebe, egenis, misere victitantibus, crudis aquis utentibus, duris laboribus & fatigatis occurrit, idiopathica est singularis ex sanguine crudo, crasso, feculento, atrabilario, ad cerebrum delato & impacto. *Bœrh. Burggr.* Epileptici panis secalini ἀδδηφαγίᾳ communiter laborant. *Carl.*

Erysipelas. Zona. Macula lata.

QUo magis nobilem, nervosam, tendinosam erysipelas occupat partem, quo gravior inflammatio, eo magis considerandum, inprimis in corpore impuro. Febre, inflammatione,

cute minus aſperata, decurſus celeritate, noſces eryſipelas ab herpete. *Platn.* In ſenibus, cachecticis difficulter diſcutitur, frequens autem iiſdem obvenit. Capitis, faciei, palpebrarum eryſipelas pejus eſt reliquo; frequens eſt in arthriticis anomaliis; ſalutariter ſolvitur hæmorrhagia larga. Eryſipelas locum mutat, ſerpit cum rubore ac calore, ſaneſcente eo, quod prius vitiatum erat, ex quo à phlegmone diverſum intelliges. Exoritur quoque μεταστασει febris vel alius morbi, quod diligentem neceſſariam habet animadverſionem in medendo, ne reprimas. Convulſionem ſolvunt inflammatio, eryſipelas, abſceſſus. Periculoſum eſſe poteſt, quod cùm multa febre oritur & in phlegmonem tranſit. Pravum eſſe ſolet, quod propter confractum vel nudatum os venit. Si intro ſponte vergit, letale; rubor evaneſcit, pectus gravatur & ſpiritum ægerrime ducit æger. Bonum, ſi ab internis ad extra migrat? ſi ſine inflammatione, minus periculum habet. Solvit aſthma, epilepſiam, colicam, maxume convulſivam. Eryſipelas neglectum vel imprudenter tractatum, aut in ardentem febrem, aut exulcerationem peſſimam, aut gangrænam ac ſphacelum convertitur. Si ſuppuratur, ulcera exedentia, mali moris, inſanabilia, enaſcuntur. Dicitur tum proprie Ignis ſacer. Eryſipelatis corruptio pejor eſt quàm quæ in aliis inflammationibus contingit. Sphacelus ex eryſipelate natus per aliquot dies incute deliteſcere ſolet. *Junck.* Si tumoris eryſipelacei rubor liveſcere incipit, ac dolor profunde

infixus eſt, ſuppurationem expectato. Eryſipelas ſcorbuticum valde periculoſum eſt, facillime enim in malignum degenerat ulcus. Eryſipelas remanens, retropulſum, eſt perniciale quin funeſtum, capitis inprimis, ex quo præcipue vertigo, phrenitis, affectus ſoporoſi, linguæ paralyſis, maxime in ſenibus & ſcorbuticis. Cætera invehunt inflammationes viſcerum, ſtomachi inprimis, hepatitidem, aſthma, cardialgiam, ſingultum. Qui eryſipelate pereunt, febre moriuntur cum dyſpnœa, delirio, ſopore, intra 7. diem quidem plerumque. *Hoffm.*

Zoſter ſive Zona, eryſipelatis genus perniciosum eſt, ac interdum necat. Si pectus obſidet, pertinacior eſt & doloroſior, quàm ſi ventrem inferiorem. Notatur acutis Zoſter cum febre acuta maligna; alius chronicus in ſcorbuticis, hypochondriacis, arthriticis. *Joh. Lang. in ep. Hoffm.* Zonam acutam malignam & maculam latam quidam ad carbunculos referunt. A retenta purpura ſæpe exoritur Zona. Vidi cardialgiam in bibone chronicam Zona ventrali fato quodam ſolutam.

Macula lata maligniſſimum genus eryſipelatis eſt in febribus malignis circa cordis ſcrobiculum vel in manibus, livida mox, demum atra, mortis nuncia.

Febris

Febris acuta in genere.

DE ſymptomatis, hæmorrhagia, ſurditate, ſiti, convulſione, delirio, αφωνια, vomitu, diarrhœa, ſudoribus, ſingultu, præſagitiones ſuis evolvantur locis. In acutis morbis fallaces magis notæ ſunt & ſalutis & mortis, maxime, in principio ac in viſcerum labe, humorumque miaſmate notatis ſontico. Aliquando cum peſſimis ſignis evadunt & contra. Corpora rigida difficilius laborant. Acutæ ordinariæ cum algore horroreve invadunt, non rigore; malignæ cum vario horrore. *de Berger.* Ad febrientem ſi ingrediaris, inprimis etiam reſpice hypochondria, reſpirationem, linguam, gingivas, oculos, faciem. *Hipp.* Raucæ voces & αφωνιαι in acutis indicunt cauſam proxumam à bile. *Bagl.* Urinæ nigræ, vel ſedimentum tale, in menſibus ſuppreſſis ſimul laborantibus vel melancholicis, non ſunt ita timendæ, ac extra hunc caſum. *Alpin.* In malignis urina fere ſemper eſt inſtar cereviſiæ albæ & ſic ab aliis febribus diſtinguit. *Kramer.* Omnis febris quo magis eſt calida, eo magis eſt putrida. *Bœrh.* Si in acutis circa dies criticos inſueta incidant ſymptomata, de vermibus inter alia quoque cogita; æque reliquo tempore. Quæ ex dolore dorſi principia febrium ducuntur, difficilia ſunt. Livores pejores ſunt in acutis quàm nigredines. Pedum frigus exacerbationis imminentis criterium eſt. Si magna muſcarum copia plus ſolito in æſtate videatur, ſemper in ſequenti autumno febres craſſantur malignæ. Plus alunt periculi

febres continuæ circa solstitium. *Waldsch.* Acuta mensem excedens non unius, sed plurium, mutuo sese excipientium, consecutio est, ex algore repetito cognoscendarum. Omnes febrientes quandiu sputant, extra periculum utplurimum sunt. Illi, qui sine sudore est, salivas fluere, dum febrit, boni moris est. Acuti morbi imparibus diebus salutariter desinunt, nam paribus fere sunt letales; chronici paribus diebus ac mensibus. *Hipp.* Anxietas febrilis cum fastidio & vomitu ventriculum læsum significat, nec timenda, si vomitu sedatur; si autem eodem augetur, malignitas latet. Antecedit sæpius crisin futuram, optumamque. *Alpin.* Præsentibus licet aliis melioribus signis, urina existente cruda & perspicua, licet ruffa, lubricus est status. Nausea in malignarum initio robur naturæ indicat, in peste vero maxime perniciosa existit. *Ettm.* Nausea pro signo susceptæ malignitatis habenda. Ex nimia venere debilitati si prehendantur acuto morbo, non eluctantur, nisi difficillime aliquando: Et qui febre modo soluta feminam ineunt, plus sæpe cito extinguuntur. Febres benignæ in enervatis, potissimum ex venere immodica, malignas imitantur, ob rationem malignitatis formalem. Si virium sine manifesta causa notabilis urget defectus, ac symptomata nec temporibus morbi respondentia neque signis reliquis adsunt in acuta, malignitatem dices. Malignitas non competit febri sed stagnanti humori. Fere revertitur febris, quæ subito sine ratione, sine bonis signis finita

est; si diebus imparibus ægrum non reliquerit; quæ neque diebus criticis, neque post adparentes solutionis notas dimittit. Crises imperfectæ & extra dies decretorios contingentes recidivas relinquunt, tumores hypochondriorum, splenis, hæmorrhagias, quibus succurrunt tumor ad articulos urinæ turbidæ cum sedimento multo. Si algor aliquis inciderit post vigorem, mitescente sine luculenta crisi febre, recidivæ indicium habes, & non infrequenter purpura incidet junctim, si cum horrore revertat. *de Berger.* Ex dorso crebris & parvis horroribus insudantes leviter in difficili versantur, ischuriamque dolorosam facile hinc prædicas. Acute febrientibus si alius temporis rigor superveniat, affuturam symptomatico modo febrem quandam inflammatoriam v. g. pneumonicam, phreneticam, restari potest. Algores, horrores sub, in & post vigorem acutæ, sine critica subsequa evacuatione, pessimi; ferunt secum vel diuturnitatem morbi vel recursionem vel præceps exitium. *Alpin.* Rigores multi cum torpore, malignum quiddam denunciant. Crebri ac inconstantes ex dorso horrores dysuriam vel ischuriam minantur. Epidemicæ malignæ facile in lentas hecticas degenerant. Respondent communiter typis illi anni tempori, in quod incidunt, convenientibus, scilicet vere tertianario, autumno humidiore catarrhali tussiculoso, æstate dysenterico. *Carl.* Acutis post crisin minus perfectam succedunt aliquando intermittentes, æstate tertianæ, autumno quartanæ. A gravi quidem & diuturno paroxysmo tertia-

nam probabiliter conjicere licet. Febris acuta crisi imperfecta declinans, eminusque abscessum minitans, ubi intermiserit ac erratica facta fuerit, facile in quartanam migrat, autumnali maxime tempestate. Cum convulsionibus & sudore febrienti, defluentia sputa minime mala sunt; satius, si accedunt fluxa alvus aut abscessus ad articulos. Capitis dolores vehementes ac continentes cum febre, in junioribus sanguinis eruptionem è naribus, in senioribus suppurationem indicant. Quæ cum malignis signis allevamentum adferunt, & quæ cum bonis non remittunt, molesta sunt & difficilia. Quibus cum alvi perturbatione sub judicationem morbus ingravescit, iis nigra per alvum prodeunt. In febribus ex glandularum tumoribus dolores, morbi diuturnitatem prænuntiant. Quibus per febres obsurduerint aures, iis sanguis è naribus critice profluens aut perturbata alvus solvit morbum, & contra hæmorrhagia symptomatica phrenitidem prædicit. Post modicam sanguinis eruptionem nigramque dejectionem in acutis surditas, malum. Si febrientes, non dormientes, quieti tamen, nil querentes, non loquentes ni ad quæsita, pulsum tangenti manus retrahant tremulas, non evadunt. Pulsus intermittens in juvenibus, maligne febrientibus, non semper fatale præbet signum. *River.* In febribus semper bene sperandum, licet prava systematis nervosi appareant symptomata, si modo pulsus robustus & æqualis, & contra, si valde celer, inæqualis, debilis & vacillans, licet reliqua symptomata

ſalutem promittant. *Morton.* Vires in acutis quo magis firmæ perſtant, reſpiratio quo magis bona & facilis, quo plus mens ſibi conſtat, non omnino dejecta cibi cupedia eſt, pulſus magnus & æqualis, ſomnus decens, eneorema per aliquot dies laudabile in lotio apparens, ſedimentum excipit tenue, in dies ſenſim craſſeſcens, eo plus manet ſpei firmæ. Ructus acidi in putridis & acutis ſalutares; cadaveroſi ſunt gangrænæ & affuturæ mortis nuncii. *Hippocr.* In declinatione febrium malignarum bene judicatarum, cum allevatione magna quandoque erumpunt ſudores frigidi in corpore calido, perque horas durant plures, ad 24. uſque. *Rayger.* Quibus in febribus aut aliis morbis voluntarie illacrymant oculi, abſurdum non eſt; quibus autem præter voluntatem, abſurdius. Illacrymationes involuntariæ hypochondriacis obvenientes acute febrientibus, non ita ſunt timendæ, ut in aliis, ſi alias iiſdem iſtæ familiares ſint. In acutis tumidas partes ſpectari, criticis diebus maxime, die 7. 9. &c. vel in declinatione, perpetuo malum non eſt; ſæpius natura humores decretorie ad crura pedeſque demittere ſolet. Aliquando etiam facies, totum corpus, tumet, vapore febrili calore concitato neque diſcuſſo, quo poſtea diſſipato, cito liberantur; ergo, aliis ſignis ſimul conſideratis, prædicendum. Lumborum dolores ad os ventriculi recurſantes cum febri, horrore, ſi tenua & aquoſa vomitione rejecerint, delirarint, voce defecti ſint, ii poſt nigrorum vomitionem moriuntur. Pulſus antea durus

nunc mollis & æqualis crisin instare nunciat. Criseos tempora sunt incerta. Si febris in principio sit vehemens, plerumque intra dies 4. fit crisis, ubi nempe exitii notæ absunt; quodsi tardior in initio, circa d. 7. si remissius incipiat, ad d. 11. 14. aut ultra protrahi solet. Quibus 6. die rigores contingunt, difficilis est crisis, metusque novæ febris primam excipientis. Quandoque diebus criticis mutatio fit critica sine commotione & evacuatione critica. *Stahl.* Si crisis inciderit acutæ febris in menstruæ purgationis periodum: rigorque superveniat cum tussicula aut affatim effundendorum judex erit catameniorum, aut si pauca saltim adpareant, & mox supprimantur, pedissequam acutam ordietur novam. Crises minus perfectas crebro comitantur & consequuntur abscessus, febres lentæ hecticæ. Longæ febres abscessus & articulorum dolores præmonent, eæ nempe quæ securæ neque vitam adimunt, maximeque id in junioribus. Cutis densitas, frequens micturitio vel urinæ copiosiores die indice apparentes, ardor vel pruritus in extremo pudendi, gravitas in hypochondrio, futuræ crisis per urinam signa sunt. Reliquarum notæ suis traduntur pagellis. Hypochondria, per febrium exordia tumida, dura & dolentia, mortem prope affore denunciant, ni crisis conducat, v. g. per hæmorrhagiam: Aut si febris intra 20 dies non quiescat, neque hypochondria qui tenet tumor durus dolensque subsideat, ad suppurationem res vertitur; si ista vero mollia & sine dolore, ad 60 dies extenditur. *Hippocr.*

Tutiſſimus eſt abſceſſus, qui inferiorem corporis partem occupat, quàm longiſſime à morbo, qui amplo incluſus loco morbi materiem continet omnem, quique maxime foras emergens non ægre erumpit.

Criſis fit per urinam, liberalem ſudorem, (optime fere) hæmorrhagiam largam, alvi fluxum varium, icterum, ptyaliſmum, ſputa, liberali ſeri mucoſi è naribus ſtillicidium, gangrænam partis cujuſdam, (*de Haller*) bubones anthraces, fluxum hæmorrhoidalem, è gingivis liberale ſanguinis profluvium, menſtrua, ſcabiem, tumores, abſceſſus (quin in ipſa lingua) parotides, exanthemata, rheumatiſmos doloroſos, ſpaſticos, maxume in ſuris, οφθαλμιαν ροωδην; vermes copioſe excluſos, ſomnum protractum, cuticulæ univerſi corporis ſeceſſum, fluxum hepaticum, &c.

Pernicialia ſigna: oculi ſemi aperti, pulverulenti ſive areſcentes, perverſi, ſubſidentes, caligantes, immobiles, rubri, dolor bulbi nulla præſente οφθαλμια, unus altero minor, livor, nigredo venularum oculi, atra bilis per initia ſupra infraque prodiens; ſenſus uſtionis circa cor & hypochondria; ſub magno morbo ultima corporis infirmitas, maxime delirio vel rigore ſtipata; lingua tremula, ſciſſa, livida, nigra, craſſa, frigida; deglutitio læſa cum ſtrangulatûs metu, nullo præſente tumore in faucibus; ſpiratio frigida, interciſa, magna, crebra, difficilis, rara, anxia; ſitis abolita ſub gravi febre, cum lingua nigra & ſqualida; vomitus illico aſſumpta cuncta excipiens, cruentus, multorum

colorum, fœtens; floccorum collectio; manus, artuum tremor & tendinum circa carpos ſubſultus, ſi pulſum tangimus; livor unguium, non æque nigredo ſub validis viribus; alvus valde aquoſa, alba, ex viridi pallida, valde rubra, ſpumans, exigua, glutinoſa, candida, levis, nigra, pinguis, livida, æruginoſa, fœtida, varia, inæqualis, cum ſingultu compreſſa; ſtranguria, urina intercepta, maxime ex rigore, morbo ipſi debita, privato corporis vitio non producta; urina ſanorum ſimillima, nigra craſſa ſimul & fœtens, bona quæ fuit repente mala facta, admodum copioſa, colliquativa, ignea perſeverans ſine ſedimento, nunquam turbata, oleaginoſa, cruenta, ſine contentis, ſubjugalis permanens, frequens ſimulque pauca, ubi ſedimenta iterum evaneſcunt; veſica dura & doloroſa; iſchuria aut alvi ſuppreſſio cum magno in perinæo tumore; extrema non recaleſcentia, internis calore extoſtis cum facie flammea & ſudore; febrilis ardor ſine cauſa manifeſta ſubito conquieſcens; fœtor intenſus ab ægrotantis corpore exhalans; lipothymia, ſyncope; ſputa livida, cruenta, bilioſa; ſudores ſub infirmis viribus, frigidi, fœtidi, particulares, in facie maxime; pudoris neglectus; inſolitus ægri & indecens decubitus; ulcera, & in febre nata, ſicca, livida; parotis non ſuppurans, nec aliter judicata; rigor inanis, fugitivus, ſæpe recurrens, maxime diebus judicialibus; inquietudines cum malis ſudoribus, præſertim criticis diebus, nulla optuma ſubſecuta evacuatione; præcordiorum magna anxietas inflammatoria;

dentium ſtridor, ariditas vehemens, nigredo, livor; lumborum dolor cum comate anxio; ſi venter intumeſcit ac perſiſtit cum aliis pravis ſignis, v. g. convulſione, (ex ore tunc virulenta & putrida prodeunt;) erectum ſedere velle ægrum; dolores circa viſcera vehementes; convulſio in ſtatu accedens; ſpiritus ſtertoroſus, ſuſpirioſus, & qui maxime naribus editur, cum alvo præprimis ſicca; horror ſudori ſuperveniens, novæ acutæ quandoque initium, quin purpuræ; effuſæ excretiones ab initio ſtatim & extra dies criticos; ſingultus inflammatorius; ſi color ſubinde mutatur corporis; dolores ad jugulum & humerum affixi; venarum jugularium palpitatio vehemens cum cervicis duritie doloroſa & tendinum diſtentione; coma; vigiliæ perpetuæ; ſomnus cum labore & pavore; aphonia; oblivio; ſenſus hebetes & ſtupidi; alimentorum cum ſtrepitu in ventriculum deſcenſus; caloris in frigus mutatio & v. v. hypochondria tenſa, dura & inflammata; pulſus valde parvus, contractus, ſanorum ſimilis, myurus, inæqualis, celer & durus ſimul; fecum & urinæ involuntaria excretio, ſi extra ſe non ſit æger; facies Hippocratica, &c. Periculi notæ: ſiccitas oris, linguæ, palati cum voce clangoſa, lacrymæ involuntariæ; ſingultus à ſaburra; ferox reſponſum à leni olim homine, garrulum à taciturno, taciturnum à garrulo; aphthæ; angina externa; parotides ſuppurantes; bubones; teſtium, ſcroti tumores; corporis calor inæqualis; delirium; odorum non conſuetorum & rerum non præſentium perceptiones; corpus durum,

asperum, non molle; sedimentum in urina divulsum inæquale, farinæ aut squamularum instar; anxietas spasmodica; lentores circa dentes; si venter intumescit ac persistit sine aliis pravis signis; rigor, horror, alieno tempore superveniens; dolores partium ignobilium sine ratione vanescentes vel ad nobiliores migrantes, &c. Plurimum necant acutæ nobilis cujusdam visceris gangræna. Venerei, meláncholici non facile febre maligni moris corripiuntur.

Febris ardens & biliosa.

RArior apud nos est simplex & vera febris ardens; frequens magis ardens sanguinea sive synocha biliosa, cholericaque febris. *Hofm.* Gravitas desumitur à statu ægrotantis, naturali magis minusve adverso; sic in sene atque hieme adveniens, letalis plerumque. Senibus ut infrequens, sic apprime perniciosa est; tutius & sæpius eadem laborant juvenes. Lingua arida, nigra, labia nigra, calor ad tactum fere urens, febrem significant ardentem. Lingua optime testatur de sanguinis statu in ardente. Ardens perfecta diem 7. raro transit. Si signa habet bona protinus ab initio, plerisque 4. die solvitur. Solutio accidit ardentis febris hæmorrhagia, è gingivis cruoris fluxu, vomitu, diarrhœa, sudore, urinis, sputo crasso, fluxu hepatico, hæmorrhoidibus, idque diebus decretoriis. Ei, qui ardente febri laborat, si rigor, sub urinæ pepasmo, diebus imparibus, dimidio septimi 7. 11. 14. supervenerit, morbi

fit solutio; ubi præsertim post ipsum vel sanguinis eruptio vel sudor vel biliosorum humorum sequitur felix excretio. *Hippocr. Hofm.* Bonum, si ægri bene sitiunt, & large commodum hauriunt potum, & contra, si nil sitiunt. Malum, si deglutitio læsa; si rigor prioribus diebus repetit, materie utpote adhuc incocta febris. Accessio nova die pari pessima, si id ante diem sextum. *Bœrh. Hippocr.* Exitii notæ: hæmorrhagia 3 vel 4 die parca; angustiæ circa præcordia urgentes; parotis ad suppurationem non veniens, urina nigra, pauca, tenuis, suppressa, mordax, cruenta; alvus nimis fluxa; sanguinis sputum; tremor ex quo delirium; peripneumonia, maxime, si cum delirio; si tumores cum somnolentia & torpore obveniunt, dein lateris dolor cum levi partis paralysi; si accedit morbus regius & singultus; (hique 5. diem vix superant) ubi supervenit spasmus vel tetanus; si per initia sopor & levis sudor jungitur. Qui in ardentibus non nihil perfrigescunt cum egestionibus aquoso-biliosis crebrisque, his oculorum jactatio cum nictatione, malum signum, tum alias, tum si altus stupor prehenderit. *Hippocr.* Quibus in febribus ardentibus aures tinniunt, obsurdescunt cum visûs hebetudine & ad nares gravitate, his non soluta febre, necessum est delirare; solvitur autem inter alia sanguinis è naribus eruptione aut alvo biliosa. Diarrhœa critica in ardente cohibita inducit facile phrenitidem vel intestinorum inflammationem. Alvus sicca, præcipue in statu, periculosior semper est, quàm

nimia illius ſolutio in febre ardente itemque biliosa. Quum ſcorbutici in febrem incidunt ardentem, horrendis ac inſuetis exagitantur ſymptomatis, delirio, convulſione, anxietate præcordiorum, ἀφωνία, aſthmate, animi deliquio, cardialgia; ceſſant vero ſymptomata poſtquam purpura ſcorbutica in cute adparuit. Cum recidiva eſt febris ardens, plerumque ſudore finitur. Vox rauca & ἀφωνία eſt in febribus bilioſis familiaris. Cholericæ male exceptæ facile demigrant in lentam, hecticam, aſcitem. Suppreſſæ leipyriam accerſunt. Dejectiones & vomitus nigricantes obitum præcurrunt. Criſis fit per icterum die 7. vel poſt, non ante, modo mollia ſint hypochondria; vomitum multæ bilis, non male coloratæ; diarrhœam. In tertianam ſæpe migrant, ſed ſuſpectam. Cholericæ minus acutæ formant & conſtituunt continuas quotidianas, tertianas, quartanas. Deliria & convulſiones in bilioſis febribus præſagit urina prius tincta, ſimul & ſemel ſubito prorſus aquea facta, dein plerumque quoque letifera. Quo magis delirium in febribus bilioſis adeſt & continuat, eo periculoſior morbus.

Febris catarrhalis. Catarrhus.

FEbris catarrhalis benigna periculi per ſe expers eſt. Gravior, ubi cum aphthis & prunella. Admodum ſæpius diuturna, & ante 40. dies non finitur. Perniciosa ſigna: urina aquoſa, pauca in principio cum deliriis

viriumque proſtratione, dyſpnœa, paucus ſudor, paroxyſmus longus, ſomnus profundus, &c. Ubi paroxyſmo incipiente ſtupor, ſomnolentia, oſcitatio, faciei tumiditas & livor, carum expectato. Ubi oculi concavi, cutis arida, tenſa, facies citrina, hectices metus ſubeſt. Solvitur febris catarrhalis ſudore, ſcreatu, hæmorrhagia, coryza, alvi fluxu, urina ponderoſa cum ſedimento multo, οφθαλμια, puſtulis intra palpebram ac oculi canthum majorem. Pluries deſinit in morbos cuticulares chronicos, ſerpiginem, impetiginem, &c. aliquando & aſthma mucidum. Non ſemel vidi febrem catarrhalem ex retento, repreſſo, fluore albo, huncque eadem denuo iterum cum ευφοϱια revocatum. Algor febribus catarrhalibus ſuperveniens non eſt contemnendus, quum febris inflammatoriæ pneumonicæ index eſſe queat, quas enim pediſſequas crebro habent vel comites. *de Berger.* Numne catarrhales malignæ cum ſemitertiana vera veterum congruunt? Catarrhales malignæ contagioſæ ſunt, & à calidiore regimine facile petechizant, quod per ſe non æque feciſſent. *Carl.* Natura robuſti & plebeji ſine medicamentis, expectando, felicius evadunt. Quàm imbecilles altioris ſortis. Effuſæ excretiones ab initio ſtatim & extra dies criticos mali ſunt ominis. Petechiæ prodeunt die 4. 7. circa ſtatum; quo tardius erumpunt (d. 7.) eo meliores plerumque. Declinante morbo, ſi cum malis ſignis ſociatur adhuc purpura, utplurimum letale eſt. Salutem promittit circa vel in diebus criticis, 7. 11. 14. erumpens ſudor

tepidus liberalis, vel alvus per aliquot dies fluxa, vel urina turbida cum ſedimento, quandoque & auditu difficili; pulſus mollior magiſque æqualis; animus erectior. *Hoffm.* Tendinum ſubſultus, ſitis defectus, ſingultus, ἄφθαι, ſyncope, convulſiones cum extremorum refrigeratione & ſudore largiſſimo; delirium cum ſudore magno certa ſunt mortis indicia. Pereunt inflammatione ſphaceloſa meningum vel ſtomachi.

Catarrhus ſuffocativus plenus periculi ac terroris affectus eſt, qui ſæpe intra 12. horas, aut diem naturalem, hominem jugulat, raro autem ultra diem 3. extenditur. Adoritur homines ſucculentiores & humoribus refertos. Adultis magis eſt fatalis. Ubi ſuperatur, facile recidivat & quidem acerbius. Abit aliquando in febrem, vel in chronicam aſthmaticam tuſſim, humida copioſe excernentem, vel in cachecticam corporis flacciditatem. Letale, ſi ſpuma circa os. Spes & periculum ex reſpiratione intelliguntur, menſurantur.

Catarrhi circa æquinoctia plethoricis ſunt familiares. Catarrhi, maxime inveterati, cum vertigine, proximum in pertinacia locum occupant. Invehunt facile δυσηκοίαν, otalgiam cum aut ſine parotidibus.

Defluxio catarrhalis ad pulmones ſæpius recurrens, à cauſa pendens interna, ad φθίσιν tandem deducit. Catarrhoſæ defluxiones in valde ſenibus, coctionem non admittunt. In pectus ruentes cum febri, morbo ad 20 dies protracto, ad ſuppurationem tendunt. Coryzæ frequentiſſimæ, conſuetudinales factæ ac per-

tinaces metum incutiunt apoplexiæ, φθισεος, catarrhi ſuffocativi. Coryzas & ſternutamenta in morbis pulmonum cum febre acuta præceſſiſſe vel ſubſequi malum. Coryza bene ſuccedente capitis, faucium, oculorum auriumque affectiones, dolores acerbiſſimi, tumores, vertigines, ſurdities aliaque mala avertuntur.

Febris intermittens.

BReves & ſecuræ eſſe ſolent febres intermittentes in ευσπλαγχνοις, & contra. Si febris die impari non intermittat, redit. Horror importunior fit illis, qui evomunt: Illis, quibus diarrhœa accedit, rigor tantum major, non frigus tremebundum. Qui graviores intermittentium ſunt rigores, eo vehementius affligunt vomitus juncti. Quo plus frigeſcunt ægri, eo diutius durat febris, & eo periculoſior. Frigus extremorum cum æſtu interno, malum. Qui febribus intermittentibus moriuntur, ſub ſpaſmo & frigore diſcedunt è vita, ergo in principio paroxyſmi. Quo brevior apyrexia, eo citius terminatur febris. Omnes febrientes, quandiu ſputant, extra periculum utplurimum ſunt. *Waldſch.* Quartanarius ſputator facile curatur, ubi viſcera illæſa. Urina quo craſſior & magis turbida, eo brevior erit febris, & contra, ſi clara, tenuis, intenſa, rubra, flammea. Intermittentes epidemicæ ſemper periculoſiores ſunt atque pertinaciores cæteris. Nulla in-

parte evidentius futuræ febris nosces signum quàm in lingua, tum quoad saporem tum colorem. Intermittentes autumnales primum ut continuæ adoriuntur pluries, paulatim in perfectam abeunt intermissionem; facile morbos chronicos post se relinquunt eædem. Autumnales facile excipiunt continuæ ex neglectu purgationis in prioris morbi fine. *Sydenh.* Tertianæ & quartanæ autumnales sæpenumero vices permutant, vernales nunquam. Vernales & æstivæ intermittentes meliores autumnalibus ac hyemalibus. Si in febribus infantum diuturnis intermittentibus abdominis regio, circa lineam præcipue albam, indurari ac tumefieri occipiat, morbum hunc brevi abiturum dixeris. Febres & intermittentes & acutæ pluries post se relinquunt arthritidem. Si in intermittentibus secundus paroxysmus vehementior sit, tertius admodum mitis, tum in quarto febris cessabit; si quartus vero valde vehemens, quintus remissior, tum in septimo febris intermissio expectanda. Comatosæ sub 3. vel 4. accessione apoplecticæ fiunt. Phrenitidem aliquando sequitur tertiana intermittens soporosa. In obesis intermittentes sunt pejores quàm in macilentis. Placentæ febriles recentes superabiles sunt & contra; pessimæ hæ, quæ cum fœdæ luis notis. Lingua sordescens ubique suspecta in intermittentibus. Venerei melancholici non facile febre maligni moris corripiuntur. Si post primas doses refractas chinæ febris evadit vehemens & intenditur, utplurimum

mum brevi poſt ſedatur. *Werlhof.* Ubi urina aquoſa nil ſedimenti ponit, abſtine à china, ni neceſſitas urgens, v. g. in ſoporoſis urgeat. Urina intenſe rubra cum ſedimento lateritio, fere vere indicit intermittentes, vel & aliis morbis immixtas. Maxima damna ſibi adferre ſolent febricitantes, dum largiter potant ineunte paroxyſmo. Qui uncti ſunt mercurio, per longum tempus non corripiuntur febre. *Poter.* Œdema febribus intermittentibus alias ſuperventurum averruncat ptyaliſmus ſponte ſubortus. Sponte febres intermittentes ſolvi tumoribus œdematoſis, ſalubre eſt admodum; aſt adſtringentium uſu oppreſſa febre intumeſcere pedes, quantum intereſt? ut, niſi prior morbus revertatur, ſalus ſperari ſæpe nequeat. Longæ febres abſceſſus & articulorum dolores indicant. Longa præſumitur intermittens, ubi æger circa caput & cervicem tantum ſudores habet, frigidos quidem: ubi pro ſpatio valetudinis parum emacreſcit; ubi largam habet cibi cupediam; ubi hypochondria dura & dolentia; ſi dolores ad inguina & labores in articulos incidunt; ubi ſudor calidus forſan erumpens non levat. *Lomm.* Omnes intermittentes compoſitæ pronæ ſunt in acutas aut inſtabiles typos, hecticas, œdemata, hydropes, φθισιν. Malignitatis vel nequitiæ in intermittente certiſſimum habe ſignum, pulſum debilem & parvum, anxietatem præcordiorum, pallorem ſub æſtu, inquietationem ingentem, &c. Intermittentes anomalæ mali moris contagioſæ obſervantur; Genium quovis fere anno habent

alium atque alium, ut qua methodo currente anno liberaveris, eadem ipsos anno jam vertente è medio forsan tollas. Perpauci his decedunt, nisi ex medentis vel ægri culpa. Finiuntur diebus 14. ad 40. diarrhœa, sudore, urinis, purpura. *Hoffm.*

Omnis quotidina ægerrime cedit. Minus periculosa, quæ plenariam habet intermissionem, & contra, quæ continuæ propinqua. Tutior & brevior, quæ incipiente accessione vomitus ac secessus habet biliosos, pituitosos in declinatione sudores laudabiles, urinam copiosam cum sedimento, & contra, ubi nulla concoctio, nullæ excretiones. Quotidiana si in tertianam mutatur, salutem promittit. Quotidiana si fit ex quartana, magna exitii metu accidit. *Lomm.* Quotidianæ paroxysmus raro 6. horas transcendit. Rarior est aliis intermittentibus. Exquisita longior erratica sive vaga est. Quotidiana solvitur vomitu, alvino fluxu, bilioso, pituitoso, urinis, sudore. Tertianæ nostrates plurimum nothæ sunt, non exquisitæ. Tertiana in medicinam quoque cedit, si impurum corpus, succis repletum ac chronicis passionibus afflictum prehendit, nempe obstructionibus, infarctibus. *Stahl.* Quæcunque tertianæ sponte curantur, vomitoriæ sub frigoris finem & sudatoriæ sub æstus remissionem sunt. *Carl.* In tertianis tertius paroxysmus plerumque est gravissimus; qui si mitis, indicium habes brevis ac mitis febris. *Werlhof.* Brevis tertianæ signum sunt pustulæ, ulcuscula circa labia, nares, simul lotium cum ardore

redditum, poſt 3. 4. paroxyſmum: Eſt enim veluti critica depoſitio ad iſtas partes. Tertiana celerius corpus emaciat quàm alia intermittens; exhaurit & ſiſtit catarrhum; adoleſcentes facit incrementis augeſcere.

Exquiſita non irritata, 7. ad ſummum 9. circuitibus abſolvitur; contra notha. *Hipp.* Tertianarii facile fiunt hectici. Solvitur, materia jam cocta, urinis, alvi fluxu, ſudore, ulcuſculis, ſcabie; bilioſam tertianam d. 7. icterus cum rigore ſolvit. Si tertianarius paroxyſmus ultra 12. horas perdurat, ad continuam accedit, maxime vehemens æſtus, ſi paucum ſequatur frigus. Tertiana anticipans prona eſt in continuam, poſtponens in quartanam vel lentam. *Carl.* Tertiana præmaturius ſuppreſſa, vel revertit ſalutariter, vel abit in plethoricis in continuas, vel in pituitoſis, ſegnibus in hecticas, phthiſicas, quartanas, icterum, hydropem, affectus hypocondriacos, ſcirrhos viſcerum, tympanitem, &c. Impetuoſiores tertianæ vertente anno facile recidivant. Tertiana duplex in continuam proclavis eſt, quæ ſi fit, pejor eſt alia. Tardius recidivans in ſimplicem degenerat. Tertianæ, quæ maturius dimittunt, alternis diebus adhuc languorem, gravitatem, refrigerationem relinquunt.

Senes ægerrime laborant quartana. Si quartanarii de interna congelatione quaſi queruntur, & externa adhuc parum caleant peſſima eſt febris. Quartana per ſe ſecura eſt, licet contumax, ſed viſceribus læſis, enecat plurimos; nonnunquam à magnis morbis tum tutatur,

tum liberat, ut à malo hypocondriaco, epilepsia, paralysi, hemiplegia, motibus convulsivis, asthmate convulsivo, podagra, calculo, mania, &c. *Hipp.* Quartana inveterata & cum viscerum labe, hydropi corpus exponit, fereque æger his casibus oppressus perit. Qui 60. ætatis annum superant, si à quartana occupentur, raro evadunt, & magna ex parte hydropici moriuntur: juniores minus periclitantur, nisi natura sint ad φθίσιν propensi, quibus quartana quandoque in hanc desinit, *Dodon. in. Beniv.* Solvitur quartana abscessibus, urinis crassis, excretionibus cutaneis, scabie, variolis, purpura maxime scorbutica, dysenteria brevi, hæmorrhoidibus, hæmorrhagia larga; ex quibus interceptis, regressis, sæpe iterum quoque fit. Mutatur in rheumatismum, scabiem, fœda ulcera, &c. Quartana, quæ passim oritur circa æquinoctium autumnale, desinit plerumque inter initia veris. Hibernæ fere in morbos acutos transeunt. In pessimis est plenaria ciborum aversatio, viscerisque corruptio plurimum subest. Fastidium cibi ab initio quartanæ, protracto morbo in voracitatem mutari solet. Quartanarii pica simul detenti, non prius febre liberantur, quàm post perversi illius appetitus expletionem. *Hildan.* Quartana laborantes magno morbo, v. g. convulsione, non capiuntur; si vero jam alio morbo gravi detineantur & superveniat quartana, tunc liberantur. Qui olim quartana laboravit & secunda vice posthæc iterum in vita corripitur eadem, non diu admodum fatigabitur morbo.

Sydenh. Quartana, ſi variat typum, ſalutis ſpes eſt; ſi conſtans, aut ad interitum vergit aut graviores adducit morbos. *Werlh.* Urina quo magis craſſa ac ſedimento pari locuples, eo citius ceſſaturam indicit febrem. Quartana notha periculoſior eſt exquiſita, ſed hæc longior ſpuria. Quartana febribus acutis juncta, plurimis funeſta. Intermittens, ſi fiat continua, æger morietur. Rarius juvenes & infantes infeſtat, niſi epidemica Quartanæ, quæ ſub noctem multum diuque æſtuant, faciles ſunt in lentas, hecticas. Male cohibita inducit hydropem, icterum nigrum, hecticam, aſthmata, catarrhum, rebellem, melancholiam. Poſt annum citiuſque facile recrudeſcit. In quartanis coctionis ſigna probe ſunt attendenda; cum his & urinæ nigræ bonis ægri rebus adparent. Tertianæ, quartanæ ſuccedunt, quandoque infimi ventris dolores, colicorum æmuli, qui ſolvuntur vel ſudore vel hæmorrhagia vel paralyſi commutantur. Quartanarii multum ſudant & meiunt. Quartana haut raro pedum œdemate terminatur, hocque male repreſſo, repetit facile. Sunt quartanarii ad ſalivationem faciles, eaque quartanam ſæpe ſolvit. Ubi deſitura eſt, per octiduum quotidie perſeverat, tandemque poſt longam diarrhœam vel hæmorrhoides vel ſudores terminatur cum ſalute ægrotorum, idque maxime & felicius inſtante ſolſtitio. *Werlh.* Quartana vulgo ultra annum non eſt durabilis; quandoque ad plures annos extenditur. Reciprocantur aliquando quartanæ cum ictero, dyſpnœa, œdematibus,

aſcite, cachexia, tabe. Ad nullam excretionem inclinat ordinarie notabilem. Raro diſcedit quin ſui relinquat memoriam per longum tempus vel multos annos.

Febris lenta & hectica. Atrophia.

HEctici ac hypochondriaci peſſime pluries confunduntur. Lentæ accommodâ medicinâ adhuc poſſunt abigi, hecticæ difficillime. Quarum nidus frequentiſſimus eſt in meſenterio. *Hoffm.* Hectica ab initio cognitu difficilis eſt curatu facilis, & contra in progreſſu. In ſenibus vix curatur, in adultis difficilius, in junioribus facilius. In μαρασμῷ vero nulla reliqua eſt curationis via. In hecticis, ſtomachicis & inteſtinalibus crebro accidit diabetes ſymptomaticus. Sapor quaſi cinereus, continuus mane in ore, fœtidus ſpiritus, dolor ſummus in ventriculo à cibo ſalſo, calido, frigido, inflatio, lienteria, de hectica teſtantur ſtomachica. *Ettm. Foreſt.* Icterus hiſce febribus interveniens, hepar graviter obſtructum ſignificat. Morbi diuturnitas ſtatus virium, viſcerum læſionis ratio de ſalute decidunt. Juniores & activiores citius jugulantur à 18. ad 30. annum, quàm ſeniores & temperatiores. Morbo putrido ſuperato ſæpe remanet laſſitudo, motus febrilis ſub lentæ genio. Febris lenta ex intermittente legitima recens nata, ſi in intermittentem, ſimplicem maxume, iterum tranſit, minus periculoſa eſt. *Junck.* Febris hectica ſiphyliticorum, quamvis

pro desperatà videatur, facillime tamen tollitur, tempestive ablato luis seminio per specifica opportuna. *Bagl.* Multi ex Luis fœdæ reliquiis spretis contabescunt, pulmonibus fere intactis. Hectica, quæ acutas febres, dysenteriam, sanguineas fluxiones nimias sequitur, mali est ominis. Anni climacterici, æquinoctia, solstitia periculosa sunt hecticis. Hæmorrhoides in malo radicato conclamatum dicunt statum; in primo principio quandoque juvant. Qui pertinaci raucedine laborant, hectici moriuntur anno vix elapso. *Bagl.* Quibuscunque per morbos acutos vel diuturnos, aut vulnera aut alium morbum extenuatis atra bilis aut veluti sanguis niger per inferiora feruntur, postridie moriuntur. *Hipp.* Larga & diuturna suppuratio abscessus externi facile lentam vel hecticam invehit. ἀδδηφαγία post morbum acutum vel longum lentæ & hecticæ sæpius numero producuntur. Signa corruptionis internæ in hecticis sunt: plenaria appetitus cibi & virium dejectio, somnus nunquam refocillans, facies livida; plumbea, icteritia, carnium flacciditas, conatus vomendi, vomitus varius, fœtidus, acris, sitis, tussis, calor depascens, horror creber, sudor colliquativus, diarrhœa. Cuncta pro re nata. *Hoffm.* Mortis prodromi sunt: plenaria appetitus & virium prostratio, facies Hippocratica, pulsus continuo & mane celeres, urina pauca, oleaginosa, sine sibilo emissa, capillorum defluvium, lienteria, diarrhœa, maxime cum elatis hypochondriis, sudores colliquativi, pedum tumor, visus dupli-

catus. Ατροφια adultiorum est longe mitioris eventus & facilius curanda, quàm hectica; quo magis vero hæc complicata, eo difficilior manet medicatio. Quæ à nimiis sanguinis profusionibus difficilior est quàm quæ à diætæ vitiis. Quæ in juvenibus augmentationis tempore accidit, raro quid periculi habere solet; quæ ex lactationis labore in nutricibus vel matribus, per se secura est. Si à morbo quodam bene comedendi corpus tamen non proficiat, malum. Ατροφια non ita sensibilem actualem habet consumptionem uti hectica, atrophicique communiter perpetuo quasi orthostadii sunt & alacres, absente hectica. *Carl.* Interceptus alimentorum in ventriculum ingressus; denegatus in duodenum exitus; digestio omnino depravata, propter solidi in ventriculo vitium, ατροφιαν gignunt, quàm nec curasset Æsculapius. Ατροφια particularis sive Aridura curatu sat est difficilis; omnibus irritis metus est, ne tandem gangræna vel sphacelus insequatur.

Febres mesenterico-stomachico-intestinales.

VEterum febres phricodes, tritophyæ, typhodes, assodes, elodes, epiala, lipyria, species hujus generis febrium sunt. *Heister.* Lipyriæ superveniente cholera solvuntur. *Hipp.* Phricoden sudore largo atque aurium abscessu solutam notavi in Διονυσιῳ. Alvi fluxus, qua sanguinei, qua biliosi, purulenti, fœtidi, salutares atque critici incidere solent. *Sennert. Pr-*

vot. Lancis. Comm. lit. Nor. Diarrhœa cruenta, quandoque nigra, in febre intestinorum inflammatoria salubris est; in morbo ast chronico facto, plerumque brevi post fatalis. Dies certi critici hic non dantur. *Sydenh.* Quandoque à violentia subnascuntur externa, facileque diarrhœa solvuntur sanguinolenta, purulenta. Potus glaciatus, opulentioribus & Magnatibus solemnis, ad hunc morbum sæpe pandit januam. Quandoque in intermittentem migrant. Graviorem aut malignam indicunt: major præcordiorum anxietas, dolor ventriculi aut lateralis acutissimus, vires valde prostratæ, lypothymiæ, ardor internorum cum frigore extremorum, motus manuum tremulus, mens vacillans, singultus, floccorum collectio, sudor frigidus; quæ ultima summum vitæ periculum exprimunt. *Heister.* Sudores accedentes symptomatici in his febribus sunt, non critici. Mentiuntur hæ sæpius pneumonicas febres. Fomitem in tenuibus hærere intestinis dicunt dolor in medio ventre ad stomachum vergens eumque distendens, præcordiorum anxietas, vomitus, assidui ructus. In crassis vero nidulari, significat lumborum gravitas, dolor ad hypochondria magis, vomitus & ructus remissiora, rariora. *Hoffm.* Exanthemata, petechiæ, purpura, phrenitides, parotides, convulsivi artuum motus accedunt ex præpostera medicatione, maxume coacta sudorifera, maleque malignitati imputantur. Horroris frequens intercursus sub febre continua, digitorum manus, modo dextræ, modo sinistræ, reiterata

ſæpiuſque recurrens conſtrictio ſpaſmodica, pavores, alvus laxa & fœtida, fauces ſqualidæ, anima fœtens, capitis, ſi æger erigatur, nutatio & gravativus dolor, potiſſimum ad tempora, fereque iſte continuus, monent Clinicum de hoc febrium cogitet genere. *Bagl. Riedel de feb. inteſtinal. comment.*

Febris peſtilens. Peſtis.

GEnius hujus morbi non unus idemque eſt, ergo de utplurimum tali valet prædictio. Alii cum pernicioſſimis ſignis evadunt, alii cum ſalutaribus è medio tolluntur. *River.* Adeo ſæpe ferale venenum modicis levibuſque ſpecie ſignis occultatur, ut, ubi ſecura omnia & tuta dixeris, repentina mutatio Prognoſticon deſerat, Medicumque in infamia relinquat. *Pechlin.* Peſtis per tumores ſolvitur, peſtilens febris per ſudores largos. Pulſus æqualitas in febribus peſtilentibus optimam facit ſpem, licet illa maxima cæteroquin ſit. Si ægri à febre immunes videantur, peſſimum. Delirium non metuendum, cum à ſomno compeſcitur, præcipue ſi cum copioſo ſudore evaneſcat. Quibus ſurditas in ſtatu ſupervenit, aliis ſymptomatis quantumvis periculoſis, evadunt; ſternutationes æque bonæ ſunt, contra, cardialgia, ſingultus, omnimoda cibi averſatio, ſanguis vena miſſus plane purus ac naturalis: urina pinguis, nigra vel liveſcens, admodum itidem copioſa ſine febris imminutione, pernicioſa. Quandoque tumores prorumpentes febrim

antegrediuntur, morbo excipiente benignissimo. *Diemerb. de Peste.* Critica solutio solum absolvitur per bubones & anthraces in peste; accidit etiam per gangrænam aliquando particularem. Melancholici, podagrici, calculosi, hectici sæpius à contagio liberi sunt; sic ulcera, scabies fœda quoque aliquando præservant. Unum subjectum bis à contagio mortis periculum nonnunquam subit. Rarissime pestes hominum ac brutorum inter se communicant. Pestis cum bubonibus solet esse mitissima & securior aliis: cum carbunculis medio modo incedit: cum petechiis omnium pessima. Maculæ purpureæ citra ullam febris præsensionem mox erumpentes, præsentaneum indicunt interitum. Alvus suppressa melior fluxa. Mictus cruentus, hæmorrhoidum fluxio, mensium persolutio, anxietates citra insignem febrem, pernicialia. Salutaris speratur eventus, si sudor universalis in ipso principio ex alexiterico cum notabili manat levamine; si carbunculi vel bubónes subito prorumpunt & cum febris remissione, ad maturitatem festinant; si æger assumpta retinet. Ubi 7. vel. 9. d. superat, remittentibus symptomatis, de salute non est dubitandum. *River.* Necat syncope, sphacelo viscerum, ardore ac dolore intolerabili ex nimis tumorum copia. Bubones, quo citius erumpunt, eo melius. Si bubones in collo, gutturis dolores excitant, & deglutionem citra tamen insignem internam inflammationem, impediunt, æger vix horas 12. 15. supervivit. Si bubones & anthraces in loco erumpunt cordi vicino, collo

vel retro aures, funestum dicunt exitum. Si bubones vel carbunculi retrocedunt vel non satis prodeunt (quod sæpe sudoribus debetur coactis) horrore æger concutitur summe anxius ac inquietus fit, æstus cum extremorum algore regionem ventriculi occupat, ad vomendum est cupiditas, vel singultus accedit; brevi exspirat miser sub turbatione mentis atque syncope. Parotides difficillime, promptius bubones ad inguina & sub axillis suppurantur. Quo plures bubones boni coloris, eo melius. Plures carbunculi, quamvis boni, ex nimio dolore ægrum conficiunt. Facillime carbunculo accedit sphacelus. Si dolor repente remittit in his, in pessimis est homo. Qui circa stomachum & fauces, subito spiritum elidunt. Nausea & vomitus horrendi pluries sunt à carbunculis ad stomachum, pylorum præcipue. Tolerabilior est carbunculus qui non tardior, qui levatur, rubet, loca musculosa obsidet; contra, qui nigrum, lividum habet colorem, inferioribus quasi infixus est, qui nervosa loca, articulos, tendines occupat, mortis nunciat periculum. Carbunculi in locis buboni alias suetis emergentes gravissimum indicant periculum. Si carbunculus apertus ad vicina progredi post horas 12. ad 24. non sinit, æger vix evadit. Anceps prorsus ergo vitium carbunculus est, maxime si prorumpens statim mali moris; pessimus qui vel in facie vel in collo vel in pectore vel sub axillis enascitur; fere semper enim hi necant. Si carbunculus salutarem habeat exitum, vix unquam in laudabile pus transit, sed in

medio putreſcit. Zonam acutam & maculam latam ad carbunculi genus haut immerito quidam referunt. Ανθραξ ſine peſte qui ſuboritur maxime quoque terreat ob promptiſſimum ſphacelum. Peſte aliiſque morbis acutis extincti non protinus inhumandi ſunt. Plures metu quàm peſte intereunt. *Rivin. Diemerbr.*

Febris ſemitertiana.

COgnitu difficilis eſt & difficilior curatu. Fetus, longus periculoſiſſimuſque morbus eſt; rarus aſt exquiſitus. Frequentior eſt in viris quàm feminis; crebrius evenit in ætate vigentibus, temporeque autumnali maxime accidere ſolet. Nocturna non admodum letalis eſt, verum longa; diurna longior & ad tabem vergit. *Hipp.* Qui longis laborant morbis, ſemitertiana maxime pereunt, v. g. phthiſici. Affectus lethargici facile accedunt, vigiliæ moleſtæ, lingua arida & ſicca, deliria. *Bagl.* Finitur ſpatio dierum 9. ad 14. vel in ſalutem vel metaſtaſin vel in mortem. Si longius protrahitur, migrat aut in ſuppurationem, lentam, hecticam, aut in hydropem, aut, quod rarius, in intermittentem tertianam, quotidianam, ſimplices, quandoque duplices. In aliquibus ſuccedit ſcabies totalis. Solvitur ſudore; maxime ac ſalutariter diarrhœa biliosa, pituitoſa, cruenta, purulenta; doloribus in ventre acerbioribus, typum ſervantibus, & hos excipiente excretione ſanguinis nigri, vel diarrhœa ſanioſa & purulenta. Mala ſigna ſunt: ardor circa præcordia, in ventriculo cum ten-

ſione, vomitus, ſingultus, inquietudo, jactatio, tremor manuum; indicant enim inteſtina inflammata & eryſipelatoſa, ex quo ſphacelus necans ſub acceſſu gravioris paroxyſmi. *Spigel. Hoffm.*

Febris ſynochus.

SYnochæ noſtri cœli communiter non ſunt continentes, ſed continue remittentes. Pruritus narium & lenis mador cutis eſt prope infallibile ſignum ſynochi ſimplicis. *Waldſch.* Periculoſior noſcitur ex urina livida vel fœtida, excrementis talibus, ſputo amaro, pulſu inordinato, delirio, ſtatu diuturniore ad dies 11. 14. &c. Homotonos ſalutaris; peſſima anabatica; melior paracmaſtica. *Bœrh.* In junioribus facile excitat phrenitidem, convulſiones, in adultioribus ſopores. Peripneumoniæ in principio, anginæ in incremento, facile accedunt, omine malo. Raucedo in ſynocho putrida frequens eſt & mala. Quibus in ſynocha caput continuo dolet, nec quidquam remittit, malum atque mortiferum eſt, maxime in pueris. Solvitur die 4. 7. 11. largo ſudore, hæmorrhagia, rarius per alvi fluxum, ni quid maligni ſubſit. Protrahitur quoque ad dies 14. 17. mala medicatione vel neglecta plane. Calor ſiccus, cephalalgia in criſin uſque increſcens & continua, ad hæmorrhagiam tendit. Criſis hæmorrhagica excedens vel ſuppreſſa relinqui hecticas, cachexiam, hydropem, viſcerum oppilationes. Alvi fluor ſub initium copioſus à multa materia, morbum brevem reddit. In ſynocha ſomnolentia & delirium non æque, ſed

dejectio alvina subita, impetuosa, fœtens atque purpura, inprimis alba, maxime extra dies criticas, sunt periculosa, utpote sphaceli testes; *Hoffm.* contra die critico aliquando pustulæ hæ salutares sunt. In synocha nisi coctio in urina appareat, nulla est salutis firma spes. Urina quanto rubicundior ab initio, cæteris paribus, tanto securior & cito morbum solutum iri significat, si in ea signa concoctionis appareant; ast cum cruditatis signis mortis periculum minatur, præcipue si vires sunt debiles. Urina alba pessima, mortemque utplurimum portendit. *River.* Facilis transitio est à non putrida in periculosam putridam (ubi febris magis augetur cum urina tincta sine concoctionis signis, male olente ac corporis fœtore) & ab hac aliquando rursus in continuam tertianam. Necat sphacelo meningum, ventriculi, intestinorum.

Fluor albus.

CIrcumferentia tumida, livida vel plumbea, continuans, sub oculis, fluorem album indicit. *Bagl.* Nobiles præ vilioribus crebrius adficiuntur. Probe distinguatur à mensibus sic dictis albis juniorum, qui cruentorum prodromus, & vetularum. Fluore albo laborantes ad purpuram pronæ sunt, maxime si supprimatur; Pedes utplurimum habent tumidulos alvumque duram. In feminis hæmorrhoidum anomaliis, suppressione, laborantibus, facile nascitur fluor albus, vel etiam mensium fluxione antegressa nimia. Morbum huncce plus sæpe indicunt secundæ violen-

ter & improvide extractæ. Fluor albus benignus, recens, mitis, non continuus, non copiosus, haut mali coloris, odoris consistentiæ, medicationem recipit; benignus inveteratus, continuus, difficilius curatur quàm malignus, quin cum vetulis commoritur. Quandoque criticus est, nilque in recessu habet, licet odiosus ac molestus sit, modo moderatus neque continuus existat; per hunc enim quasi universalem fonticulum excrementitii humores evacuantur. Facile recidivat, maxime ubi viscerum subest infarctus. Fluor albus qui à summa ventriculi imbecillitate ac cachexia, maciem cum lenta febre invehit. Benignus mucosus mensium vices quandoque supplet. Si cachecticæ & malum inveteratum facile ατροφια, tabes, sterilitas, scirrhus, cancer uteri, excrescentiæ in vagina, œdema, hydrops, prolapsus, abortus hinc fluunt. Benignus suppressus gignit affectus spastico-rheumaticos, hemicraniam, arthritidem, hystericum malum, cardialgiam, colicam, contracturam, dysuriam aliaque renum & vesicæ mala ulcera inprimis vesicæ, melancholiam, uteri inflammationem, gangrænam, abscessus, ulcera ejusdem, tabem, asthma, febres catarrhales, &c. Novi fluorem album chronicum per sudores nocturnos, fœtidos, largissimos, in femina obesa perfecte curatum. Observavi pluries ex fluore albo benigno represso febrem catarrhalem, & ex hac revocatum iterum fluorem; alia vice scabiem universalem, humidam, pruriginosam. Horrores fluorem album cohibitum aliquandiu expellunt. *Carl.* Ex fluore albo benigno suppresso in uteri locis

locis massa tenax, dura, quandoque condensatur, in hypogastriis duritiem, spasmum, tabem, procreans. Uteri coryza, quae externa abs causa, non multum habet in recessu. Gravidarum fluor albus, ut symptoma embryone edito cessat. Venereus suppressus infert decubitus ulcerosos, scabiosos, quin foedam Luem invehere valet. Fetum non inficiunt fluore albo venereo detentae, si mali sedes circa urethram in mucosis folliculis, haut in ipso utero. *Boerh.* Catarrhus uteri ex haemorrhoidibus interceptis sub catameniorum quoque fluxu perdurat. Ergo continuatio fluoris catarrhosi albi sub catameniis non firmum, solùm sumptum, venerei fluoris est indicium. *Brendel.* Fluor venereus habet humorem tenuem & serosum, non venereus viscidum. *Pitcarn.* Venereus requirit effluxum materiae putridi odoris, excoriantis, urentis, inflammantis, flavo-viridescentis, exulcerantis, squalidum faciei aspectum, doloris versus noctem exacerbationes, vaginae immisso acido quodam, licet pauco, dolorem acutissimum. Sanguis menstruus cum materia virulenta facile commiscetur, ergo cessatio ejus sub lunari purgatione uteri iterum nil dicit. Memini venereum chronicum fluorem sic largum, ut lectos penetrarit altius subter positos illuvies emanans.

Fluxus hepaticus.

FLuxus hepaticus noſtris in terris rarus eſt, at ſat moleſtus curatuque difficilis, ſi diuturnus : Recens in junioribus & vegetis curatur interdum. Tranſit in cachexiam, tabem ac hydropem, maxime in ſenibus ac imbecillis. Proprie eſt ex hæmorrhoidalibus ſuperioribus veniens fluxio. *Jo. Salzm.* Fit aliquando ex hæmorrhoidibus recti retentis, illiſque hic iterum tolli poteſt. Finiri ſolet & catarrhali febre. *Comm. lit. Nor.* In ſtatu ejus obfirmato irritus omnis labor eſt. In pueris verminoſis aliquando obvius eſt. *Comm. lit. Nor.* Fluxu epatico ſolvuntur hepatitis febreſque ardentes nonnunquam. Malus, peſſimus, qui eſt ex putrefactione ſuppuratoria epatis. *Bœrh.* Dyſenteriæ non raro ſolet ſuccedere, & proſtratis jam viribus, mortem plerumque infert. *River.* Hæmorrhoides cæcæ quandoque fluxum hepaticum mentiuntur, ſimile humidum inſtar loturæ carnis plorantes, ſtillantes.

Graviditatis notæ ac incommoda.

PRægnantia in quocunque tempore ſit, nullatenus cognoſci poteſt per ſigna quædam certa, infallibilia, demonſtrativa, ſed ſaltim per aliquot conjecturas & ſigna quædam probabilia. *Zach. quæſt. med. legal.* Si mulieri menſtrua non prodeant, neque horrore neque febre ſuperveniente, cibique faſtidium accidat,

prægnantem esse putato. Graviditatis tanquam criterium adferunt odontalgiam, ptyalismum; notavi aliquoties in juvencis eruptionem sapientiæ dentium, & sub altera impprægnatione repetentem, vere fere eandem indixisse. Sed hæc fallacia sunt. Feminæ, quibus, si lac habent, menstrua simul fluunt, facilius quàm alias concipiunt, & prægnantes fiunt. *de la Motte.* Gravidæ arctiorem thoracem gerentes gravia sibi embryonique inducunt mala. Vidimus fetum mortuum exclusum instar metæ sacharinæ hinc acuminatum. Gravidatæ, quæ ad 4. 5. mensem vomitibus fatigantur, tarde iis venter intumescit, & non nisi ad deficientes vomitus. *Pechl.* Si gravida de ardore ac æstu queratur in interioribus abdominis, designat congestionem sanguinis atque infarctum, & post partum febris metuenda est. Mola, aqua, flatus, mucus, lenta viscidaque pituita, caloris vi indurata, graviditatem plus sæpe mentiuntur. *Doden.* Prægnationem veram à mola, uteri hydrope, discernes, ubi mammæ grandescunt, latera lumbique exporriguntur, venter totus sine molesti ponderis sensu ullo intumescit. Certius autem cæteris longe sui præbet embryo indicium, ubi moveri incipit. Quod plerisque omnibus media imprægnatione accidit. Graviditate cum hydrope juncta vix semper motus fetus omnino supprimetur, fietque insensibilis. Graviditas infra medium tempus adhuc constituta sæpe hecticam, φθισιν, hydropem Medicis imponit. Tenesmus mulieri gravidæ sine alio morbo superveniens,

H 2

cum reliquis signis infallibiliter mortuum significat fetum. Tenesmus ex uteri pondere, fetu enixo, abit. Nulla diarrhœa, maxume cum febre ac torminibus, in gravidis tuta est. Prægnantium nauseam si vomitus non sequitur, facile incidunt dyspnœa, vertigo, anxietas, levis animi defectio. Si in jam gravidis subito ubera emarcescunt, aut si acuto morbo rapitur mulier, abortus periculum est. Duræ mammæ incolumem testantur embryonem. Molæ in gravidis pluries, & multo quidem cum cruore, sine fetus noxa, excluduntur. Interdum per aliquot septimanas aut per mensem fit aquarum ex utero effluxus præmaturus, quod periculosum videtur, ne scilicet fetus emoriatur, verum copiosa fluxio talis vel 6. ad 8. ante partum hebdomades pluries accidit, sine omni embryonis noxa. *Ettm.* Aquis sæpius forte intra amnium & chorium, vel hujus duplicaturam collectis, effusis. *Pechlin. Comm. lit. Nor.* Varices in ventre, pedibus gravidarum ruptæ, quandoque emortualem inducunt sanguinis profusionem. *Comm. lit. Nor.* Varices ecchymomata, excluso fetu, abeunt. Varix umbilici in gravidis metum incutit hæmorrhagiæ umbilicalis, momentosæ sane; solvitur varicibus vel fluxu hæmorrhoidum. Si gravida sine causa manifesta emacrescit, magno periculo parit, vel certe abortiens in discrimine versatur. Quæ cæterum sanæ extenuantur sub gestatione, fetus edunt saniores, & contra, quæ pinguescunt, graciliores. Urinæ difficultas si urget, quære de

prolapsis uterinis vel vesica urinaria. Prægnanti si accesserit convulsio vel epilepsia, solvitur partu edito. *Hipp.* Gravidæ quartanariæ nonnunquam partu liberantur. Mulieres valetudinariæ, hæmicraniæ, hæmoptysi, arthritidi obnoxiæ, ubi alvo gerunt, aliquando sanius valent, forsan in embryonem translato vitio. Sic novimus misellam arthriticam, quæ gravidata semper bene valebat, infirmos ast, rhachiticos factos, edebat infantes, reliquo tempore articulorum tormentis, contracta tota membris, excarnificabatur semper. Tumor pedum qui ultra genua vel ad ipsum abdomen non procedit, sponte semper recedit; qui abdomen invalit, quod posterioribus maxime mensibus evenit, immedicabilis est & potius abortum provocat. Ascitici tumores solvuntur nonnunquam per puerperii purgamenta, nisi φθίσις vel hectica eadem foveat. *Carl.* Si à primis mensibus hi oriantur, abortus metus esto. Gravidæ inclinant præ aliis communiter ad epidemicos & contagiosos morbos, ubi abortus periculum semper adest. Epilepsia, vertigo, cæcitas, surditas, aurium tinnitus in gravidis facile recurrere solent; post partum utplurimum remittunt. Superfœtatio rarius accidit nisi forte in utero duplici; extra hunc casum si evenit, utrique embryonum abortus imminet, recentius maxime concepto, certo, ubi prior excluditur partu maturo; rarissime nato primo junior ad suum gestatur diem justum. Nævi materni maxime fiunt à medio prægnationis ad partum usque; *Stahl.* quin paucis ante hunc

diebus talem contingere deformationem, pernotum eſt. Protinus poſt mortem nævos & figurata ſtigmata interire, obſervatum ab aliis omiſſum, adducit. *Pechlinus.* Quæ à matre ſæpe vel non advertuntur aut leviter percipiuntur, inſignem ſui notam in fetu relinquere, & contra, quæ graviſſima matri incumbunt, etiam imaginatio metu comitata, nullum tamen ſui veſtigium embryoni imprimere, idem corroborat. *Pechlinus.* Febres intermittentes in gravidis male ſuppreſſæ & poſt partum recidivant. Embryo emortuus judicatur, ſi junctim hæc adſunt: motus ceſſans, pondus in ventre intumeſcente & frigido grave, anxietas, horror feminæ, ſyncope, teneſmus, funiculus umbilicalis propendens frigidus, membrum prolapſum ſine pulſu ac lividum cum cute abſcedente, meconii excretio. Arteriarum ictus in membro obvio non percepti, epidermidis ſeceſſus, & in vivo incidere poſſunt infante ab interno uteri ore valenter compreſſo membro; ſola ideo emortui non ſecuram dant notam embryonis. Niſi quantocius ejiciatur embryo mortuus, vis ad excluſionem defectura eſt cum reliquis viribus, lipothymia & vitæ periculo. Ex putredine ſuboriente graviſſima ſubnaſcuntur mala, inflammationes, deliria, convulſiones, & his forſan ſuperatis, hectica, cachectica, chronica. Femina, quæ à proximo puerperio, antequam menſes ſemel vel iterum redierint, mox denuo imprægnatur, incommodius utero geſtat.

Hæmoptysis.

QUi ex faucibus & gurgulione sanguis fertur, is screatu pellitur : qui ex ipso ore, simplici sputatione : qui ex ventriculo, vomitu : qui ex aspera arteria vel gutture tussicula : qui ex thorace & pulmone, valida tussi. *Lomm.* Si sanguis cum materia catarrhali ad fauces stillat, à capite manans, est dolor & gravitas capitis, faciei rubedo, respiratio facilis, catarrhi sueta frequentia, tussis non magna, screatio crebrior, sanguis excretus non adeo copiosus, non floridus. Quidam ob naturalem pulmonum mollitiem ac laxitatem sanguinem spuunt. Prognosis sit cauta in gravi hæmoptysi; nisi intra triduum compescatur, malum. Sputum cruentum ac hæmorrhoides palati bene distinguantur ab hæmoptoë. Aliarum excretionum salutarium sanguinearum vices quandoque, & quidem statis temporibus, sine periculo innoxie gerit. *Rhod. Hoffm. Barthol.* Facile recidivat, atque per se anceps & periculosa est ob metum non futuræ consolidationis, hinc ulceris, φθίσεως. Hæmoptoë arthriticum accessum prænuncians, terribilis quidem, sed non pessimi prorsus ominis, modo pulmones integri, ἄνοσοι sint, & curatio apta instituatur. *Musgr.* Quæ à causa externa, potius medelam admittit, quàm quæ ab interna. Si cito post hæmoptoën ejiciantur phlegmata purulenta, inodora, non habent vomicam, sed talia sputa bona sunt. Bonum signum est, si facile sanguis egeritur, nec

nimius, nec rebellem tussim relinquit, nec revertit facile, nec sæpe. Sine febre esse hæmoptyicis conducit, ac tussi doloreque leviter molestari, sputumque ad d. 14. tenuari; & contra. Qui sanguinem spuit, is, si in latus infirmum incumbit, impensius id facit. Si sputum ab æroso pulmone, nullus medicinæ locus, si autem à rupta vena, ab initiis valetudinem recepisse, observatum est. Convulsio, singultus, epilepsia superveniens, fere letalis. A sanguinis sputo puris sputum malum. *Hipp.* Maximum est discrimen in senibus cachecticis, scorbuticis, quorumque pulmones labe notati magna; contra in antea robustis sanis. Nunquam ab adstringentibus medicamentis salutaris sequitur effectus, nec à balsamis, ea enim suppurationem promovent. *Bœrh. Burggr.* Tussis si persistit, indicium præbet, sanguinis grumos adhuc hærere in pulmone. Ab ulceribus crurum antiquis arte consolidatis meminimus symptomaticas hæmorrhoides, hæmoptoëen, alia iterum vice uteri hæmorrhagiam; cuncta curata.

Hæmorrhagia in genere ac κατ᾽ ἐξοχήν.

QUi ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, ii maligne habent, ac inter loquendum derepente moriuntur. Ex hæmorrhagia nimia desipientia, singultus, convulsio, communiter letale. Quæ ex dolore lumborum cientur hæmorrhagiæ, largæ esse sueverunt. *Hipp.*

Hæmorrhagiæ ſalutares ſunt illæ, quæ temperaturæ ægri & naturæ morbi conveniunt. Neque in quantitate excedente aut deficiente, nec in tempore, modo vel loco excretionis peccant. Quibus ſanguinis eruptiones perſeverant, in iis progreſſu temporis alvus male afficitur, niſi urina concocta prodierit, quàm forſan diluta ſignificat. Qui per ſanitatem crebro inhorreſcunt, ii ex ſanguinis fluxu purulenti evadunt. Hæmorrhagiarum indices horrores magis ſunt, ſudorum potius rigores. Rigor poſt hæmorrhagias & criticis diebus perfrigeria valida poſt hæmorrhagias, peſſima. Quibus acute febrientibus larga evenit hæmorrhagia, his à morbo refectis, alvus fit fluxa, maxime ante annum ætatis 40. donec ſucceſſu dierum natura vires ſuas recuperarit. *Hipp.* Hæmorrhagiæ pluries ſeſe addere ſolent criſibus febrium per ſudores. Si poſt 4. diem in acutis ſanguinis fluxus fiat, diuturnitatem ſignificat & alvus erumpet & crurum tumores erunt. Caligo tenebricoſa, rubor oculorum, faciei, cervicis dolor, temporum gravitas, pulſatio, lacrymæ involuntariæ, horror, inſomnia vexantia, pruritus naſi, palpitationes circa ventrem, hypochondria tumida, dura, non doloroſa, ſtillæ die indice, prænunciant hæmorrhagiam narium ſive κατ' ἐξοχὴν dictam; idque potiſſimum in junioribus, plethoricis & huic fluxioni obnoxiis. Sanguinis eruptiones in naribus ex parte adverſa creduntur malæ, velut in lienis tumore ex nare dextra, maxime ſi cum tenui circa frontem ſudore. Hæmorrhagia præcavet quandoque parotides.

Sæpe naſcitur ex medicatione nimis calida in acutis. Larga à magnis morbis liberat. *Hipp.* Succiplenis aliquando ſalutaris eſt; teſtantur præpoſteræ ſuppreſſionis damna. Frequens nimis pueris præſagit in juventute hæmoptoën alioſque pectoris morbos in adultis mala hæmorrhoidalia, arthritica, nephritica. *Stahl.* Frigidis ilico capiti, nuchæ admotis, pluries apoplexia, ſpaſmus, inducitur, vel ſanguis ad pulmones infelici ſucceſſu ruit. Enormis ac chronica tandem necat ſub lipothymiis. Immodica ſemper non eſt vilipendenda. Solvit eandem aliquando hæmorrhoidum fluxio. Puerperis febre correptis acuta ſanguinem naribus prodire, vel imminente morte, vel brevi poſt, non rarum eſt. Quiſquis critice ſudarit in horroribus, aſt poſtridie denuo horreat, ſimul pervigil; ille cocta evacuabit cum hæmorrhagia. *Hipp.* Quæ menſtruis non purgatur, ſi ſanguinem ex naribus fundit, bono eſt. *Celſ.* Moderata hæmorrhagia in juvenibus, plethoricis, febricitantibus, phreneticis, maniacis, inflammatione viſcerum, ſuppreſſione hæmorrhoidum, menſium, lochiorum affectis, & ſimilibus, tutiſſima per & in ſe. Sanguis è naribus erumpens periculo eſt, ſi alvus arcte concluſa caprarum ſtercoribus ſimilia excludit, maxime in acutis. *Hipp.* Malæ, ubi ſanguis nimis tenuis, fluidus, nimis craſſus, feculentus, cinereus, lividus pravique porro coloris excernitur. Largæ ſanguinis è naribus eruptiones per vim ſuppreſſæ interdum convulſiones accerſunt. In acutis, potiſſimum

malignis, ſanguis magis vel minus diſſolutus, naribus erumpens, prognoſin format morbi ipſius genii. Pauca ſanguinis excretio die indice in acutis rariſſime bona, plerumque peſſima, niſi urina cocta die critico copioſam prænunciet. Quibus in principiis febrium largius ſanguinis profluvium, rigor fluxionem ſiſtet, etſi omine non ſecundo plurimum. Stillæ ſanguinis inprimis circa 4. diem in acutis, præcipue pneumonis & phreneticis, certiſſimam mortem præſagiunt. Peſſimæ cum ſurditate, exiguis ſudoribus, horroribus fugitivis, torpore, comate, vigiliis, delirio, niſi largiter vomant aut alvus fluat, contra, ſi ſeceſſus exigui, crebri, urinæ, vomitus parvi. *Hipp.* Sanguinis ſtillæ è naribus in febribus continuis nonnunquam vermium latentium ſigna ſunt, maxime in infantibus. *Bagl.* Hæmorrhagiæ in intermittentibus, vermibus complicatis, haut infrequenter occurrunt. Quæ exanthematicis vel malignis cum ſumma virium proſtratione accidere ſolet hæmorrhagia, ominis mali eſt. Quæ in chronicis morbis cum viſcerum labe, cachexia, hydrope, utplurimum funeſta eſt, maxime ſi parva. *Hoffm.* Ex narium hæmorrhagiis in ſenibus, potiſſimum poſt ſuppreſſas hæmorrhoides, apoplexiæ metus eſt.

Hæmorrhoides.

HÆmorrhoidum & ſeminalis excretionis conſenſio arcana eſt. *Heurn. Werlhof.* Hæmorrhoides in ſe morboſum involvunt ſtatum. Prodromi ſedis hæmorrhoidum ſunt lumborum

dolor ſine cauſa veniens, pruriginoſi ardores in orificio inteſtini recti & ſenſus noduli alicujus incluſi in una alterave inteſtini parte. Hæmorrhoidariæ conſtitutionis homines in febres pectoris inflammatorias rheumatiſmoſque proni ſunt, & his ſanguinis profluvius juvantur. Hæmorrhoidum molimina pectus verſus facta ſæpe φθισιν imponunt. Hæmorrhoides varie mentiuntur lumbrici, aſcarides motus hæmorrhoidales, qui Medicum eo facilius quandoque fallunt, quum quovis menſe recurrere aliquando ſolent. *Junck.* Hæmorrhoides ſedis cruentæ & neonatis contingunt, quod vero perrarum. Hæmorrhoides in pueris & infantibus circa pubertatis annos letalem pluries ſortiuntur eventum; ni prius necarint. Nec præmaturæ juniorum nec provectiori ſub ſenio demum erumpentes, exoptatas ferunt prædictiones. Fluxus hæmorrhoidum facile adſueſcit, & impeditus gravia poſt ſe trahit pericula. Hæmorrhoides, calculus, arthritici affectus affines ſunt paſſiones atque inter ſe alternantes. Cruentæ nimiæ vel anomalæ cum cephalæa vel hemicrania plus ſæpe variant. Fluxus hæmorrhoidum internarum multis infimi ventris morbis ſuccurrit, æque arthriticis, atra bile vexatis, nephreticis. Fluxus hæmorrhoidalis in laborioſis plerumque eſt letalis. *Junck.* Ex hæmorrhoidibus ſedis fluentibus cruentis fotu ſtiptico in puero ſexenni ſuppreſſis notavimus umbilici hæmorrhagiam chronicam, contumacem, per ætatem tandem ſilentem. Hæmorrhoides externæ ani raro periodum ſervant in fluxu, enata

vero veſiculari protuberantia, promptiores ad recurſum exiſtunt; pluries magis perpetuo fluunt. Vices hæmorrhoidum quandoque ſupplet fonticuli, quem quis gerit in artubus, hæmorrhagia, vel quoque illa ex naſo in juvenibus. Criſis in acutis per hæmorrhoides judicatur, ſi nulla alius adſunt ſigna nuncia, & tractio, gravitas, tenſio moleſta, ſpaſmodica per infimum dorſum ad os ſacrum cum æſtu eorundem ſupervenit circa diem criticam, 7. maxume, cum horripilatione extremorum moderata. Hæmorrhoides cruentæ nimiæ ducunt ad cachexiam, icterum, tabem, hydropem. Æque obſtructæ. Ominantur viſceris labem ſubeſſe. Interceptæ, ſuppreſſæ cruentæ creant inflammationes viſcerum, aſthma, tuſſim, icterum, hydropem, hernias, φθισιν, colicam, cardialgiam, apoplexiam, arthritidem, paralyſin, eundi impotentiam, vomitum cruentum, hæmoptiſin, hypochondriacum, hyſtericum malum, pudendorum quoſvis morbos Paturſæ æmulos. *Segner. Brendel.* Ex ilibus (*Beniv. Holler.*) gingivis, malis, prævio tumore in his nodoſo, itinere anomalo, ſæpe largo rivulo, fluunt hæmorrhoides, æque ex faucibus ac palato, hæmoptoën mentiendo. Hæmorrhoides veſicæ urinariæ plerumque cruentæ ſunt, raro mucoſæ; porro non ita typicæ & juvantes, ut illæ ſedis. In nephritide, arthritide, iſchiade auxilio ſunt. Si ſphincteris vaſa ſanguinea turgent vel crumi eidem inhærent, urinæ ſequitur ſuppreſſio: In feminis rite menſtruatis ſunt mitiores quàm in viris & non menſtruatis.

Cruentas noſce ex ſanguine coloris lateritii vel grumoſo figura oblonga vermiculari prodeunte. Penis hæmorrhoides judica ex ſanguine ſincero, rubro, pauco, involuntarie citra mictionem, etiam in ſomno, ſtillante, dolore urethræ, Hæmorrhagia penis magnitudine differt fluxionis, facileque incidit ex alia fluxione ſuppreſſa, venere nimia, cantharidum incauto uſu. Hæmorrhoides cæcæ ani inflammatæ, diſcuſſione non impetrata, ad furunculorum modum ſuppurantur, & ex longa mora ſæpenumero fiunt fiſtulæ; quæ vel ad narium muſculos excurrunt, vel ad veſicam urinariam vel ad vaginam uteri protruduntur, &c. Hæmorrhoides cæcæ uteri tantum vaginæ non ſemper in fiſtuloſos abeunt affectus. Magis periculoſæ ſunt internæ cæcæ quàm externæ; hæ ad pugni magnitudinem aliquando accretæ notantur. *Lindan. ad Hartm.* Ex dolore continuo cæcarum facile incidit æger in febrim, vel inflammatio ac ſuppuratio ſupervenit, unde abſceſſus & fiſtulæ ani, vel letalis ſpacelatio inteſtinum ſub doloris tyrannide occupat, ubi excrementa fœtidiſſima prodeunt cum pulſu debili ac frequenti, ſumma virium proſtratione, animi defectione, excipiente morte; Simul vicina, ut ſcrotum aggreditur ſæpe ſphacelus. Hæmorrhoides mucoſæ ſive albæ cruentarum vices ſæpius ſupplent, ſuſpecta tamen ſemper eſt illa evacuatio, nec certam ſalutem promittit; facile epatis ingignunt infarctum, vel jam ſubeſt idem; ſæpe typum intermittentis aſſumunt febris ſedis albæ hæmorrhoides. Veſicæ urinariæ albæ & hujus ſpaſmus plus

sæpe sese invicem excipiunt. Rhagades & condylomata hæmorrhoidalia vix occurrunt, ni venerea lateant inquinamenta.

Hepatis Lienisque morbi alii.

IN chronicis morbis si facies naturalis sit ac boni coloris, nunquam crede adesse obstructiones aliaque vitia in visceribus. *Bagl.* In veris viscerum obstructionibus urinæ paucæ sunt & albæ. Hepatis vitia, ni tollantur, transmigrant vel in tabem vel in hydropem. Induratio epatis in cholericis vel siccis hecticam, in humidioribus hydropem inducit. Hepatitis vera morbus est periculosissimus, & difficilis cognitionis; *Hoffm.* si in suppurationem abeat, vel indurescat inflammatio, vel gangræna sequatur pessimum semper. Solvitur hæmorrhagia, sudore, diarrhœa, fluxu hepatico. Si supervenerit singultus, utplurimum letale. Facile ex ea fit paraphrenitis, omine ancipiti. Hepatis inflammatio quandoque ita parva est, ut respiratione magna tantum deprehendatur, talisque multis sæpe mensibus trahitur. Inflammatio in parte gibba periculosior est illa in sima; hæc sudoribus, cita alvo aut vomitu conquiescit; illa sudationibus, fusis urinis aut manante è naribus sanguine tollitur. Si inflammatio sit in parte gibba, urgent symptomata pleuritica, si in ejus cava, stomachica. *Bagl.* Si inflammatio, abscessus in epatis parte gibba, tumor in latere dextro tangitur, exasperatur hinc dolor, decubitus in hoc latus est difficilis, spiritus laboriosus multa-

que tussis: Si in sima tumor tangi nequit, decubitus in sinistrum latus difficilior est, sitis, singultus, nausea, dejectiones biliosæ urgent, stomachus patitur magis quàm respiratio. Alvi profluvium in quavis jecinoris inflammatione, morbo adhuc existente crudo, malum est. Mala corporis liquatio accedente vel raucitate vel multa tussi. *Hipp.* Mortiferum in his est inflammationibus spumantem sanguinem exscreari, vel sputum statim subputridum vel sincere biliosum esse. Hepaticis spuria ni discutiatur, tabem facile inducit, musculorum abdominis, quin epatis sæpe infert abscessum. In obstructis hepate ac liene alvus plerumque obstipata est. Epatis obstructio facile degenerat in quartanam, asthma pituitosum, cachexiam, hydropem. Tumor epatis obsesso spleni superveniens, bonum, & contra splenis epati. Quibus ad hypochondrium dolor est sine febre, iis eadem superveniens dolorem sedat. Tumente hepate vel liene si intumescunt pedes, hydrops in proxume est. *Hipp.* Increscit aliquando ex obstructione hepar, ut totum fere occupet abdomen. Epar ex aurigine durum, perniciossimum est, & v. v. aurigo ex hepate duro. *Hipp.* Jecore affecto dolores ad jugulum è directo fiunt, tusses inanes spirandique difficultates. Quibus jecur aut lien ex scirrho vel alia de causa obstructum est, ii difficulter sudant in morbis. Qui sanguinem nigrum, fœtidum, concretum evacuant per alvum, si dextrum hypochondrium fuerit durum, tumidum ac dolorosum, facies citrina, certo moriuntur. Si cibi adest fastidium,

dium, carnis maxume, frequens ac multa est sitis, febris, virium dejectio, singultus, vomitus seri vel flavæ bilis, corporis tabes, de hepatis meditare corruptione sphacelosa. Quibus hepar dolet cum oris ventriculi dolore, sopore, rigore, ii alvo exturbata cum corporis extenuatione, fastidio ciborum multis, tenuibus sudoribus diffluunt; & purulenta per alvum infausto dimittunt omine. Hepatis apostematibus & ulceribus si accedit ascites mentiens tympanitidem, icterica tabes, fluor alvi colliquativus, animi deliquium, pulsus omni modo malus, perturbatio functionum omnium, brevi mors erit. Hepatis abscessus frequenter superveniunt capitis afflictionibus, læsionibus, præcipue succedente d. 3. febre, timendi. *Ballon.* Epatis abscessus plerumque exitiales sunt, semper diuturni ac cancrosi facile. Epatis & mesenterii abscessus fistulam umbilici aliquando gignere vidi. Abscessus hepatis latentes denunciant intolerabiles cruris aut suræ dolores, nullis cedentes medicinis. *Hipp.* Tabes epatica non tam cita est ut pulmonalis. Jecinoris parenchyma, intacta & integra membrana, quandoque in pus merum abit. Si epatis abscessus ad extra vergat, ac pus effluat album & coctum, spes est sanationis, sed in genere maxumum est periculum atque pauci evadunt. Perniciale porro, si ex jecore pus cruentum, feculentum, cœnosum, viscidum, fœtidum exeat. Sphacelatio in epatis parte gibba lentius procedit ac ullæ aliæ. Verum hepatis ulcus nunquam potest senescere; corpus non alitur, sed fere tabescit,

putrida, saniosa & interdum cruenta est alvi dejectio, & sæpe quasi ex cadavere facta colliquatio. *Forest.* Ex scirrho jecinoris icterus perpetuus. Ex epatis scirrho pereunt quàm plurimi in tempore longo; quidam etiam brevi, qui ventris profluvio laborant. Scirrhus epatis, lienis, qui incipiens ac doloris cujusdam particeps, curationem recipit adhuc. Ex scirrho enati cancri notam dat dysenteria putridissima; ex ardente febre, hepatitide, male tractatis, hæc sequuntur sæpius. *Bærh.* Quamdiu calculi fellei quiete jacent, nullas creant molestias sensibiles, æque si non grandes nec asperi. In feminis crebrius reperiuntur quàm in viris. Non datur certius criterium fellei calculi, quàm ejusdem per alvum secessus. *Hoffm.* Spasmi dolorosi ex calculo felleo pluries sunt periodici. Ira cum tristitia & metu, nempe ubi vindicandi se occasio aut facultas deest, calculis felleis quin & nephriticis præbet occasionem aliquando. *Pechlin.* Tartareæ & calculosæ bilis concretiones affectionesque in suis organis tympaniticæ sunt. *Bagl.* Spasmi dolorifici ex calculo felleo non sunt inferiores illis ex renali vel vesicali urinario. Liene inflammato spiratio intersecta est, quæ pueris esse solet per iram ejulantibus. Rarissime obvenit, quæ non in scirrhum abeat. Interdum sequitur vomitum cruentum, nonnunquam in eundem erumpit. Vomitus nigri circa diem criticum contingentes, æque aliquando fluentes hæmorrhoides, solvunt morbum splenis inflammatorium. Lienis palpitatio interdum satis vehemens est, ut ab adstantibus

audiri queat. *Tulp.* Lienis tumor longior, aſt ſecurior eſt illo hepatis; per intervalla quandoque magnitudine variat, quod ſecurius, quàm ſi aſſidue magnus manet. Non pauci cum duro liene ſibi relicto vitam omnem ſine incommodo exigunt. Lienis tumidus aliquando per urinas expurgatur, nigricantes quandoque, atramento ſimillimas, ſumma cum euphoria, aliquando multas, craſſas, feculentas, quaſi ſanguineas cum ſedimento multo; aliquando finitur tumoribus ad articulos; (*Holler.*) alia vice hæmorrhoidum internarum fluxu ſalutariter detumeſcit; vomitu cruento pariter minuitur, ſed utplurimum funeſto cum exitu; ſuccurrunt itidem diarrhoeæ ſeroſæ. Succedunt ſpleni magno vel ſanguinis vomitio vel ſcorbutus vel aſcites. *Dodon.* Lienes tumidi, ſi illis non veniant ſanguinis eruptiones & oris graveolentia, deſinunt in ulcera prava tibiarum & nigras cicatrices. *Hipp.* Jejuno ventriculo lien tumefactus ſupra meſenterium, inteſtina, ventriculi partem, ac in muliebribus ſupra uterum imminens tangitur. Initio hi tumores non moleſti ſunt, dein vero gravativo & obtuſo dolore ſomnum in latere dextro prohibent, accedit ſudor nocturnos uberrimus. Ingraveſcente malo hæmorrhagia, oris fœtor, dum ulcera ſuperveniunt.

Hernia.

HErniæ immobiles periculi plenæ sunt. In omni hernia periculum augetur, si prolapsa cum continentibus inter se glutinantur. Herniæ quæ sensim fiunt, ex dilatatione sunt peritonæi, quæ ex ruptura, subito contingunt, atque cum doloribus magnis. Pleræque fiunt ex dilatatione, paucæ ex ruptione, nisi violentia accesserit externa. Ramex ex ruptione ortus per initia non difficillime tollitur, maximeque in pueris: ubi inveteravit, vix unquam curari, nisi manu, potest. Ramex ex laxatione peritonæi ortus, vix unquam extra inguina procedit, ex ruptione autem prope semper in scrotum promovetur. Si post repositionem herniæ dolores, vomitus, non remittunt, putredinis signum habeto. Herniam ex terrore repente posse fieri, notavit *Ruyschius*. Ab hernia singultus, pessimum. Herniam incompletam formant nonnunquam lumbrici effractores, cum vel sine abscessu. *Schulz*. Herniæ incarceratæ die fere tertio vel citius inflammatio supervenit. Si maculæ rubræ & nigræ in tumore apparent, sphacelum significant, magis si sensus perit, vomitus, febris, continuo ægrum exercent, cum pulsu debili ac oculis quasi corneis. Si venter distenditur atque umbilicus sursum attollitur, criterium est ad interiora transmigrasse inflammationem, tumque nulla spes superest, etiam in cultro. Si omentum simul prolapsum, minus periculi, quàm ubi sola intestina, plerumque subest. Si propter herniam

incarceratam alvus aperta haut eſt, incluſa inteſtini portio, ſalutari ſphacelo ex parte abſumpta, novam fecibus viam pandit, reliqua feliciter iterum coadunata, vel ad extus ſemper manente itinere. *Heiſter. Mauchart.* ἐξόμφαλος aſciticis frequens eſt. *Platner.* Non ſine periculo occurrit; facile enim ſtercus prolabitur, flatus retinetur, ex quo, maxime accedente faſcia incauta, inflammatio, febris, vomitus, gangræna, ſphacelus inſuperabilis, idque magis in adultis. Ὑδρόμφαλος periculum hydropis fovet, ac plerumque fatalis eſt. Σαρκόμφαλος valde durus cum malo ulcere magnoque dolore, ne irritetur, carcinomatis enim genium habet. Entereoſcheocele per ἐπιγένεσιν alterius mali aliquando curatur, v. g. teſticuli inflammatorium tumorem, colicam ſpaſmodicam. *A. N. C.* Sarcocele inſignis pharmacis non curatur; diutina facile in cancrum degenerat, cæteroquin etiam ob inſignem molem & dolores moleſta valde. Generationis negotium maxume ſi in utroque teſticulo, lædit vehementer, immo tollit plane. Si tumor ad ventrem uſque per inguen adſcendit, etiam manus auxilium fruſtraneum eſt & mortem poſt ſe trahit. Hydrocele ſine dolore & fere ſine periculo per ſe eſt, ſed non abſque moleſtia. Ex mole increſcente quandoque perrumpit. Fame, febricula; de die quoque, utcunque extenuatur, maxume in pueris, at nunquam ex toto tollitur. Inſidiatur iis præprimis, qui in hydropem inclinant. Si in mali habitus corpore humor putris adeſt, fluit, ulcerum, ſi fiſtulæ-

que metum habeto ; ubi diutius retenta intus aqua vehementer computruit, ipſum etiam ſubinde corrumpit teſticulum, aut occaleſcit, atque vel ſcirrhum vel ſarcocelen vel cancrum affert. Hydrocele à cauſa interna, latente, teſtem ſiniſtrum occupat magis. *Dodon.* Κιρσοκηλη ex hæmorrhoidibus interceptis atque inflammata veneris concupiſcentia curationem ſi recens recipit facilem, contra, ubi ex corporis habitu cachectico-ſcorbutico, inveterato, & ubi venæ jam vetuſtate occalluerunt. Aliquando quid cancroſi occultum habet ; Hernia inguinis in feminis periculoſior eſt quàm in viris. In utriſque gravis magis cruralis ramex ſive μηροκηλη. Hernia dorſalis quaſi monſtruoſa raritas eſt. Ventrales herniæ reliquis curatu difficiliores ſunt, maxume, quæ in interſtitiis muſculorum rectorum ab umbilico ad pubem uſque. Cave, ne pro abſceſſu muſculorum abdominis habeas. Si abs vulnere abdominis vix unquam curatur. Cæteris herniis communiter minus periculi alunt, quoniam locus procidentiæ plerumque amplior eſt : Si vero graviter conſtringatur, ileus metuendus. In gravidis non ita timendæ ſunt, immo ſæpe vaneſcunt poſthæc. Hernia veſicæ urinariæ ſi à vitio primæ conformationis, morbus eſt incurabilis ; recens & incompleta in inguine facta reponi poteſt, & illa quæ paulo magis inveterata. Si veſica lotio multum intenta, oriri poteſt hæc hernia. Quæ cohæret cum vicinis, aut ubi inflammatio adeſt & ſtrangulatio, auxilium poſcit Chirurgi, ſed non certum eſt idem : Completa malum eſt graviſſi-

mum in utroque ſexu, & complicatum. Infantibus felicius ſuccurrimus quàm ſenibus, in quibus quoque periculoſior: Quæ ex uterino prolapſu vel calculo, his curatis, ſponte vel facile quoque tollitur. *Salzmann.*

Hydrops.

SCorbutus eſt via ad hydropem. Aſthma cum tumore pedum plerumque hydropis prodromus eſt, maxime in ætate provectiore. Dyſpnœa nocturna in chronico morbo hydropem minatur. *Plater.*

Gravis per ſe eſt omnis hydrops, curatuque admodum difficilis; graviſſimus, qui morbo alteri, potiſſimum quartanæ longinquæ, ſupervenit, atque qui ex acuto morbo cœpit; inveteratus plerumque incurabilis. Hydrops curatus, non obſervata diæta, modo redit. Hydrops, licet morbus ſit graviſſimus, ægrotantibus tamen tolerantiam & patientiam affert. *Aret.* Leucophlegmatia mitior eſt, difficilior anaſarca, aſcites certe periculoſiſſima. Aſcites tympanitide juncta, mali eſt ominis. *Aret.* Leucophlegmatia ab exanthematis non debite expulſis ſanabilis eſt. Feminæ magis ſunt obnoxiæ quàm viri, potiſſimum ubi parere deſierint, aut in ſterilitate vivant. Hydrops multoties ſequitur hæmorrhagias nimias. Tuſſis inanis vehementiſſima jecur morboſum prædicit; quàm & reliquæ ſpecies vix aut raro comitem habent. Hydropici ad ſudores ſunt difficiles. Tutius laborant hi, quibus magni

modo fiunt tumores, modo rursus occuluntur; dein rursus assurgunt, præ deploratis; sed fere fiducia secundæ valetudinis opprimuntur. Hydropici de recuperanda pristina sanitate periclitantur. *Barbett.* Hydrops per se qui aggreditur periculosior est, quàm qui febrim insequitur. Pessimus hydrops à ruptura vasorum lymphaticorum & ille pectoris; istam indigitat tumor brevi post eductionem aquarum recrudescens. Ubi seri extravasatio in hydropicis non præsto est, ibi etiam spes salutis nondum evanuit. Ubi aquæ nondum computruerunt, nec peritonæum erosum, spes superest, & contra; quod è vulnere promanantia significant. Hydrops febri inveteratæ conjunctus aut illi superveniens, plerumque fatalis esse suevit. *Hipp.* Hydrops cum & ex quartana recenti in ἐυσπλαγχνοις curabilis est. Si cui multus sanguis suprà infraque proruperit, prætereaque febris accesserit, & hydrops succedat, magnus metus est, brevissimi enim est temporis & insuperabilibus annumerandus. Gangræna hydropicis superveniens, in pedibus frequens, sæpeque per vesicatoria nata, pessima est & mortis nuncia. *Bœrh.* Præcedunt maculæ lividæ partis. Anasarca periodica mitior stataria. Hydrops qui à graviditate, edito abit partu. Qui lumbricis debetur, medelæ cedit tempestivæ, debitæ. Hæmorrhoidum fluxus in malo incipiente quandoque sublevat, ubi autem viscera jamdudum sunt indurata, nunquam est salutaris. Sponte quandoque solvitur naturæ beneficio, exitu aquarum per umbilicum,

abdomen, pedes, ſcrotum, in dorſo, (*Hildan.*) per muliebria, (*Fernel.*) diureſin ſpontaneam liberalem, per diarrhœam fortem aquoſam, (*Plater.*) hæmorrhagiam largam, vomitum copioſum; in incipiente malo, ac ubi vires atque viſcerum robur; ptyaliſmum itidem ſpontaneum, menſtruam purgationem, arthritidem, &c. Periculum ſignificatur ſi in calido corpore; ubi ex morbo acuto; poſt tumorem epatis vel lienis durum; ſi inſtant dyſpnœa, tuſſis contumax, urina potulentorum ratione notabiliter pauca, viſcera obſtructa vel ſcirrhoſa, ſitis adaucta; ſi ſuperiora gracileſcunt & facies inſimul flaveſcit; labia decolorata; adpetitus cibi, vires dejectæ; eryſipelas in cruribus; ſi male olet anima, ſputum, ſudor, totum corpus; ubi morbus ſublatus ſæpius brevique revertit; oculorum aliarumque partium inflammatio; fluxio cruenta vel alia non levans ægrum; ſtatus febrilis; morbi comitialis acceſſiones. *Hipp.* Salutis ſpes eſt, ſi æger liberius ſpiret; non tuſſiat; extremis partibus non ſit colliquefactus; urina non ſit lixivioſa; ſi non ſitiat; ſine dolore ſit; totum corpus æqualiter caleat; lingua & à ſomno non ſit arida, alvus libertatem habeat; calor non p. n. ſit; hypochondria mollia; vires bene conſtent; ſcirrhus viſcerum abſit; appetitus cibi non plane proſtratus, eoque ſumpto nulla homini moleſtia; ſi à vermibus; poſt febrem; à potus in febre ingurgitatione nimia; voracitate; aſthmate; ſi à medicamento venter bene moveatur, urinaque protinus demittetur; ſi plenius corpus extenue-

tur; ubi plus humoris excernatur quàm adſumptum fuit. Si pauca ex his affuerint, parum relictum eſt ſpei, & contra, qui omnia hæc habet, ex toto tutus eſt, qui plura in bona ſpe. *Hipp.*

Hydrops ſcorbuticus funeſtum dat augurium; tumor in eodem durior ac tenſior eſt quàm reliquis ſpeciebus. *Eugal.*

Ad extrema ventum eſt in hydropicis, ubi ſub infirmis viribus ac ingenti dyſpnœa jungitur diarrhœa; ubi mala magnaque ulcera in ore, gingivis, tibiiſque ſubnata; ubi velut concretus ſanguis dejicitur; ubi urina diverſis matulæ regionibus diverſos exhibet colores. Si diarrhœa quæ acceſſit, non levat ægrum, manet dyſpnœa, illaque in dyſenteriam mutatur, intra triduum moritur miſer. Si in hydropico gravitas corporis ac unguium digitorumque livor accedunt, mors ante oſtia; minus pernicialis eſt horum pedumque nigror, ſi abſceſſus habeas ſignificationes, quo denigratæ partes decidunt. *Hipp.* Mortis periculum denunciant teſtes & pudenda ſurſum contracta, vehementeſque dolores ſimul incidentes. Cita mors excipit, ubi aquæ ſimul ſemelque omnes effunduntur aut manu emittuntur. Vix unicus moritur hydropicus, qui non habeat polypum vel ſcirrhum nobilis viſceris aliamve labem ejuſdem. Omnes fere hydropici circa pleni, lunium pejus ſe habere ſolent, eoque tempore etiam prope ſemper, teſte experientia, moriuntur. *Rolfinc. Tych. Brah.* Aſcitis imminentis certiſſimum & inſtar omnium prognoſticon habe-

præſentem tumorem ſive inflammatorium ſive ſcirrhoſum alterutrius lateris : hic enim ni mature curetur, funeſtum certe neceſſarioque infert aſcitem. *Piſo.* Nunciat quoque eandem anguſtia circa præcordia, reſpiratio difficilis, tumor in pedibus. Si in aſcite à catarctico dato venter plus intumeſcit & velut tympaniticus evadit, morbi funeſtum expectato eventum, & contra, ſi cum ἐφορία copioſa aquarum educitur illivies. *Williſ.* Inveteratus artis præſidia contemnit: Recurrens vix unquam curatur. Horrores febriles cum ardore interno in aſciticis ſupervenientes, funeſtum plerumque prædicunt exitum. Aſciti magis peculiaris eſt ſitis, tympaniæ tuſſis arida. Aſciticis frequens eſt omphalocele, cujus prædictio in morbo hæret principe ac hujus ſingulari conditione. Sudor in aſcite plus nocet quàm prodeſt. *Ettm.* Quicunque aſcitico facies derepente plumbea evadit, mors oſtia pulſat. *Bagl.* Hydrops peritonæi plus doloris habet, non vero ita malus corporis habitus eſt ac in aſcite; curabilis adhuc eſt, ſi recens, ſi vires conſtant, ubi pedes nondum tument, ubi facies cachectica exul, ſi ſpiratio libera, cibi cupedia felix, ſi excretiones cruentæ interceptæ revertunt. Malum è contra, ſi tumiditas in dies infauſta capit augmenta, ſi fluctuatio aquarum abdomine percuſſo habetur, ſi dicta bonæ ſpei criteria abſunt, ubi excretiones naturales intercipiuntur, ſi duritiæ inſignes in abdomine tanguntur, ſi hæmorrhagia accedit, ulcera, hecticæ, lentæ junguntur; ubi tandem agmen claudit inflammatio interna

funesta. Si concusso abdomine hydropico nullus aquæ fluctuantis suboriatur sonus, aderunt vel hydrops saccatus vel hydatides vel hydrops uteri; qui morbi etiam ex inæquali dijudicantur tumiditate. Tumores hydropici in feminis plus ex uteri quàm epatis & viscerum cum illo nexorum vitio sunt. Feminis sæpe intumescunt ovaria, cui vitio ascites supervenire solet. Tumores hydropici ex uteri vitio facilius abiguntur, quàm illi ex hepatis culpa. *Hoffm.* Tumores hydropicorum sub vesperam augentur, vestigiumque digiti impressi referunt; hystericarum matutino tempore protuberantior est, nec digiti manet orbita; ex quibus præmonebis. *Sydenh.* In potu hydropicorum parcissimo magna salus est. *Beniv.* Si materia quæ in abdomine tumorem facit, nimis est viscida, purgantibus ac diureticis graviter lædes, ægrum. *Meibom.* Paracentesi peracta vomitus sequentes funestum præbent symptoma. Ex aquarum eductarum colore, qualitate, odore, tumoris imminutione præsagia tua porro sumes. Si citrini coloris, bona spes est; si purulenti, sanguinolenti, viridescentis, saniosi, odoris putridi, pessimum; si membanulæ simul exeunt & filamenta, hydropem cysticum denunciant. Si specillum in vulnus immissum in cavum non pertingit, utpote non impedientibus visceribus tumidis; si injectio per vulnus facta statim iterum maximam partem redit, peritonæum solummodo aquis obsessum judica; (*Alc. Sc. Reg. Paris.*) & contra in abdomen effusas nosces, potissimum si dyspnœa urget, & tumor facta

operatione non ſubſidet. Si aquis hydropicorum ex abdomine eductis dyſpnœa perſtat, pectoris hydropem metuas: Æque crede ex difficultate ac crebritate ſpiritûs, quæ de ſubito ſomni primo tempore invadit & quiete defraudat, ſed tamen procedente die ſenſim lenteſcit: Aut ſi quis hora ſomni, vel poſt aliquot horas eidem jam impenſas expergiſcatur, ingente correptus aſthmate, cordis palpitatione, atque feneſtras aperiat pro aëre attrahendo, certo habeto, illum hydrope pectoris laborare, multo magis, ſi pedes aut manus tumere cœperint, & præ ceteris, ſi accedat dolor, torpor, ſive incipiens brachii paralyſis, manuum exareſcentia, pectoris tumor, ſenſus fluctuationis, ortopnœa, tuſſis ſicca, facillimeque extremis & ſine cauſa frigeant, pulſus ſit plerumque tardus, interdum inæqualis, ſæpius intermittens. *Bagl. Hiſt. morb. Vratiſl. River. Piſo.* Eſt morbus chronicus & ſæpe per annos plures ægros miſere mulctat; vitam protrahunt ſpurioſi, quamdiu excretiones naturales ſeroſæ non ſufflaminantur; aliqui ex improviſo quaſi ſuffocati pereunt; nonnulli maraſmo confecti exſpirant; alii convulſi; alii ſub vomitibus facta ſeroſæ colluviei metaſtaſi ad ventriculum. Hydropi pectoris viam pandit œdema pulmonum, pleuræ, mediaſtini, hydrocele diſcuſſa & male ſanata, tuſſis male tractata, &c. Hydrops pericardii vere, nec rariſſime, obſervatur contra quorundam negationes. Hydrops articuli ni tempeſtive aperiatur, mora cariem inducit cum continuante ichoris fluxu, tabe tandem necante. *A. N. C.*

Hypochondriacum malum.

COnvenit cum hyſterico malo, ſimul conſiderato eo, quod utero ejuſque partibus ſpecialiſſime contingit. Status bilis bene conſideretur in hypochondriacis. Hypochondriaci ſunt ſputatores, voraces; flatulenti, imaginabundi, atque ſomniis mirum plurimum vexantur. Malum recens ac ſibi relictum plus moleſtiarum quàm repentini exitii habet. Recentior affectus & qui cum paucioribus ac minus gravibus ſymptomatis majorem ſpem relinquit; inveteratus vix tollitur, ſed tantum levatur & ex levi cauſa iterum gravius recrudeſcit; facile ſub malo regimine vel perverſa medicatione abit in viſcerum obſtructiones, ſcirrhos, cachexiam, hydropem, quartanam, hecticam, catarrhum ſuffocativum, aſthma convulſivum, apoplexiam, vertiginem, arthritidem, melancholiam, maniam, &c. *Hoffm.* Hypochondriaci & hectici peſſime quandoque confunduntur. Annoſos rarius infeſtat quàm juniores, illoſque tunc gravius ac obſtinatius tenet. Hypochondriaci vere & autumno pejus ſe habent. Rariſſime morbis graſſantibus adficiuntur, ſi vero adfliguntur, magis periclitantur. Pathemata hypochondriaca adſtricta alvo ſemper pejora ſunt. Hypochondriaci quum febriunt, vagas, erroneas potius experiri ſolent. Inveterato malo vomitus niger ſuperveniens, funeſtum eſt ſignum. In inveteratis hypochondriacis non infrequens eſt paralyſis ſpuria, prudente medicatione ſuperabilis. Pulſus in hypochondriacis plane quandoque

ſubſiſtere videtur ex ſpaſmo, ſanguine craſſo, formidine, neſcio qua, animi infractione, demiſſione. Haut raro fiunt apoplectici, ſcabioſi, quartanarii, icterici. *Waldſch.* Non ſecundi ominis ſunt excretiones ſanguinis ex faucibus, vel larga & crebra hæmorrhagia. Hypochondriaci à brevi ſomno pejus habent. Somnus profundus communiter illis eſt, ſed evigilantes ad palpitationes cordis, flatulentias, facile relabuntur. *Carl.* Quo magis pathemata, præcordia & lienem angunt, eo facilius vomitus cruentus erumpere contendit; quo magis vero circa inferiora adſunt, ibi hæmorrhoidum fluxus intenditur. Si ſymptomata magis cruciant in ſiniſtro hypochondrio & diu manent, illud notabiliter indureſcit, ægerque lurido, nigricante, tingitur colore; ſi in dextro magis, colica vexat & volaticus capitis ac faciei ardor. Malum hypochondriacum quo magis fixam in viſcere obtinet ſedem, eo minus læditur phantaſia; & contra. Hypochondriaca ſicca tuſſis frequenter recrudeſcens & detinens, merito ſuſpicionem ſcirrheſcentiæ internæ, v. g. epatis monet. Ex hypochondriacorum anxietatibus longis ſæpe hepatis ſequitur putredo atque dyſenteria colliquativa tragœdiam claudens. Quibus ad hypochondria dolor ſine inflammatione vel febre, iis febris ſuperveniens ſolvit ſedatque dolorem. *Hipp.* Contumax & diuturnum ex venereo miaſmate combinato pluries ſcaturit. *Berl. Woch. Nachr.* Pleuritis notha & rheumaticus dolor varie in hypochondriacis ſeſe excipiunt.

Cum arthriticis passionibus alternare in eosque periodice mutari solet, vel iisdem etiam solvi plane. Magnus mihi erit Apollo, ait *Brunnerus*, qui hypochondriacum, non sublato prius animi aculeo, ad sanitatem reduxerit. Solvitur accessio fletu sive lacrymis; sternutatione repetita spontanea; sudore; diarrhœa mucosa, biliosa, stercorosa; hæmorrhoidum fluxu, varicibus; urina crassa, ponderosa; flatibus catervatim explosis; sputis mucidis largis. Urina nigra declinante passione non terreat, cæteris bonis simul existentibus signis. Quod ab hæmorrhoidibus, mensibus, interceptis, iisdem revertentibus tollitur sæpissime funditus; vicissim contra aliquando nocet hæmorrhoidum fluxio. Minus sane doloribus obnoxii videntur qui phantasiæ suæ potentes, quo volunt, eam convertunt; miseri vero sunt & corporis sui tributarii, qui ad minimos dolores statim fatiscunt, & dolendi causas imaginatione ipsi sua augent in majus. *Pechlin.*

Hystericum malum.

UTut valde terribilis hic videtur morbus, in se tamen non adeo periculosus est. *Hoffm.* Artuum convulsiones & epilepsia facile junguntur, ergo non ita terreant. Facile recidivat ac in consuetudinem promptum est. Complicatur sæpe cum malo hypochondriaco, conjugio pessimo, eoque acerbiora per se plurimum habet symptomata. Frequens comes est febrium, colicæ, calculi, scorbuti. Conjungitur sæpe cum

cum nephriticis adflictionibus, præsertim hæmorrhoïdibus externis molientibus. Abit in affectus arthriticos, quibus invalescentibus, hysterica mitescunt pathemata. Migrat, si turbetur, facile in vomitum cruentum ac hecticam. Transit non raro in apoplexiam, paralysin, syncopen. Hystericis sine febre, convulsiones faciles sunt. Periculosius adfliguntur gravidæ, puerperæ, cachecticæ. In hystericis semper quære de uteri procidentia atque fluore albo. Hystericæ passioni præ aliis patent puellæ calidæ atque humidæ, viduæque præter morem consuetudine viri diu carentes, & conjugatæ, iis prius, adhuc puellæ, tentatæ. Ad abortum, podagram proclives sunt hystericæ. In hystericis sensus prius sæpe abolentur, quàm motus in toto depravantur. Sternutamentum superveniens, bonum. Ubi in junioribus hæc affectio accedit, cum mensium legitimo statu, bonæ spei plurimum relictum est; æque ubi in plethoricis hæmorrhoïdes cum euphoria erumpunt & continuant. In juvenibus plerumque cessat, quando maritatæ sunt aut parere incipiunt. Simul cum mensibus aliquando silet per ætatem emanentibus, aut tunc ingravescens interficit. Finis senium quandoque est mali hysterici. Hystericis ex spasmo vomitus eveniunt & diarrhoeæ virides, quales in infantulis. *Sydenh.* Solvitur per screatum aliquando & excretionem aquæ omnino spumescentis, (*Piso*) catameniis, hæmorrhoidum fluxu salubri, fletu seu lacrymis, (*A. N. C.*) sudoribus, urinis, diarrhoea; fertili conjugio, &c. Ubi in accessione

hysterico-epileptica uterus laxatur, & humoris quidpiam emittit, remissio instat; tum simul obmurmurant intestina. Hysterica pathemata omnia fere viris cum muliebribus communia sunt. *Piso.* Pro mortuis habitæ ante d. 3. terræ non sunt mandandæ. Epilepsia hysterica ex vulvo furiali ac fervida sæpius exsurgit, atque verpa curatur. Suffocatio hysterica aliquando in ipsa invasione aut paucis post horis letalis est; cujus gravitas semper ex spiratione judicanda. Hystericæ in paroxysmis subinde mira loquuntur, ut pro obsessis à vulgo exclamentur.

Icterus.

FRequentissima ab ira morbi aurigo & erysipelas. Utut aliqui ingeniose celare studeant conceptum intus iræ fermentum, colore tamen in visum effuso facile se produnt. Icterus & hydrops cognationem habent notam. *Pechlin.* Omnes calculosi, hypochondriaci, hystericæ, colici, fiunt facile icterici, & contra. *Bagl.* Quibus lumborum & lateris dolor sine causa manifesta, icterici fiunt. *Hipp.* Ex siti magna & diutina oritur sæpius numero icterus cum dolore laterali, quem, si levis, diarrhoea solvit. Aliquando subito invadit aurigo, aliquando tacitis quasi successibus. Ad iliacas alvi obstructiones proni sunt icterici. Quando cum magno impetu occupat ægrum, periculum subest febris acutæ vel lentæ hecticæ. *Jungk.* Quoties difficilem respirationem, pressionem circa præcordia, phlogoses, opple-

ctionem pectoris quasi asthmaticam diu & pertinacius fovet, tum sive hectica sive ascites, cum vel sine tumore pedum, succedit, & emaciatio atrophica sequitur. Fit sæpe, citra epatis vitium, à nimia sanguinis resolutione, & hepatis obstructiones non semper creant icterum. *Ettm.* Alvus biliosa significat non ab itineribus ad folliculum obstructis, sed, bile intus cumulata, auriginem esse. *Lomm.* Arquatus ex bilis abundantia non adeo periculosus, ut ille, ex obstructione jecinoris vel corruptione. Icterici ex bilis copia non admodum flatulenti sunt; contra, ubi ab obstructione vel spasmo. *Hipp. Heurn.* Regius morbus in senibus pinguibus raro aut nunquam curatur. Immedicabilis est ex calculo felleo grandiori, (ex quo tandem ascites) scirrho epatis, carne vel verruca meatuum. Dantur icterici chronici per plures annos colore nigro tincti, & tamen valetudine fruuntur tolerabili. *Junhk.* Post purpuram, interfecta crisi, solutam notat. *Werlh.* Popularem recenset. *Pechl.* In consuetudinem abiens icterus sæpius redire solet, & quidem quandoque certis diebus, tumque maxime calculus latet felleus. *Carl.* Sæpe recrudescens notat enim calculos felleos, & relinquit cachexiam, lentas, hecticas, ascitem, &c. In morbo regio affectis nec admodum sentientibus, quibus singultus adest, iis alvus effunditur, forte vero etiam supprimitur, atque hi cum virore palescunt. In dispnœicis icterica detentis & febre acuta cum hypochondriis duris ac tumidis, si perfrictio superveniat,

parotides forte expectato grandes. Ex ictero fatuitas aut stupiditas, malo est; hos ἀφωνία aripit ac absque sensuum læsione præfocantur,& alvus nonnunquam affatim prorumpit. *Hipp.* Icterus à veneno externo majus minatur periculum. Benignissimus est, qui ex ventriculo propullulat. Qui gravidis ultimis accidit mensibus, emisso per venam cruore, vel partu, tandem tollitur. A podagra veniens retrograda, hac revertente, abit. Hæmorrhoïdes fluentes ictericis salutares. *Hipp. Lomm.* Sputum cruentum quandoque sine omni jungitur damno. *Camer.* Malum, prostratum adpetitum esse, ægrum vigiliis molestari, delirare, sermonem cum labore formare, ventrem tumere nec medicinæ ansultare inflationem, salivam ferri flavam, eundem cum duris hypochondriis febrim sequi. Letale, si venter valde tumeat, si hæmorrhagia jungatur, maxime in nigro; si accedat aurigo phrenitidis incremento, & hanc sequatur lethargus. Satis est periculosus, si inflammationibus ventriculi, epatis, duodeni, &c. jungitur; si à spirituosorum abusu provenir. Tutior est, si sine febre, inflammatione, calculo, epatis duritie. Sudores coacti ictericos non juvant. Bonæ notæ sunt sudores illi largiores, qui flavedine sua indusia tingunt. Color flavus, si repente in album iterum transit, pessimum. *Jungk.* Solvit febres, si cum coctione post d. 7. supervenerit, ac ubi hypochondria mollia; & contra, si ante d. 7. malum. Ictericis factis d. 6. in febribus, sanguinis eruptio prodesse potest. Qui intervenit febribus corruptis

& arte in ordinem redactis, boni est ominis. Qui sub intermittentium paroxysmi initium, illo finito, etiam cessat; &, ni labes visceris lateat, cum illa curatu facilis est. Morbus arquatus solvitur quandoque erysipelate vesiculari, pustulis flavis purpuræ, variolorum instar magnis, prurientibus multum, scabie, furunculis in corpore pluribus; finitur transpiratione liberali, urinis, diarrhœa, hæmorrhagia larga, hæmorrhoïdibus, &c.

Mala est alba & clara urina, minatur utplurimum hydropem, maxime in nigro atque longo. Urina crassa, turbida & nigerrima est signum solutionis morbi, ceteris bonis sub signis. Ex urina potissimum conspicitur, quid efficiant medicamenta. *Bœrh.* Si ab intensa flavedine, ceteris cum bonis signis remittat, bonum. Spiritus salis, si instilletur urinæ icterici, sedimentum viride præcipitari solet. Mutatur icterus frequentissime in tympanitidem. Inveteratus transit in cachexiam, hecticam, φθισιν, hydropem; in hunc facile, si urinæ diu fuerint aquosæ. In auriginosis, si cancer hepatis subest, dysenteria diu noctuque vexante laborare incipiunt fœtidissima. *Bœrh.* Niger icterus fere est incurabilis, maxime post quartanam; ante pubertatem tamen si eveniat, interdum curatur. Maxime in senibus occurrit, inque his eo difficilior est. Desinit in marasmum, hæmorrhagias molestas, cachexiam, hydropem varium, erysipelas, malignum sphacelum. Tremor & debilitas in sermone cum vigiliis & tristitia, sunt signa letalia. Si color viridescit

& abs viriditate ad citrinum sensim mutatur; optimum hoc est signum speratæ convalescentiæ. Ictero nigro detenti intereunt hectici, raro autem œdema pedum jungitur, nisi mox ab initio cum ictero complicatum fuerit idem. Icterum corporis exquisite dimidii meminit. *A. N. C.*

Iliaca Passio.

PUeri facilius quàm senes emergunt. Est morbus acutissimus, &, ni intra 7. d. resolvitur, occidit. Nullus ileus periculo vacat, sed semper ancipitis est eventûs. Quibus ab inflammatione morbus natus, intra quatriduum necat, ni juvetur. Nec rarum aut inauditum est intestinorum crepaturum in hoc morbo factam esse. *A. N. C. Hoffm. Heer. Obs.* Ex dolorum vehementia atroci, strictura acerbiore, metue intestinorum convolutionem; vel introgressum. Ingressum intestinalem subsistentem suspicato, ubi quis post colicam graviorem vel iliacum morbum eò redigatur, ut, nisi alimenta humida perferre non possit, & corpus interea non satis nutriri, quin potius lente pedetentimque consumi videatur. Porro, ubi uno in abdominis loco fixam sedem redinet dolor ac perseverat sub aliis iliacæ passionis signis, & iis mitigatus quidem identidem mussitans & recrudescens perstat; nec hernia presente ubi insuper iliaci morbi facilis & frequens est relapsus. Ubi inferior intestini portio in superiorem intrusa est, omnia difficiliora, pejora. *Schoder de intest.*

mut. ingress. Diss. Altdorf. Supereſt ſalutis ſpes, ſi iliaca paſſio ab hernia, nempe in principio, non in progreſſu; ſi clyſmata recipiuntur & redduntur; ſi dolores locum mutant; ſi dolor ac vomitus non perpetuus eſt; ſed per intervalla urgent; ſi malum à fecibus induratis; ſi laxans, hydrargyrum, operatur ore ſumptum; ſi inflammatio abeſt; ſi mutuus inteſtinorum ingreſſus ſimplex, ac ſuperior inferiorem intravit; ſi à flatibus. Calamitatis notæ ſunto: alvus ſubito lubrica facta manente febre, vigiliis, laſſitudine, vomitus fœtidi, ſtercorei, aſſidui, ſpaſmi, convulſiones, ſingultus, inflammatio præſens; accedens acuta febris, delirium, ſurditas, gangræna, tumor ventris ſub copioſo flatuum exitu, conſtrictio ſphincteris ani arcta, urinæ ſuppreſſio, ſtranguria, dyſpnœa, &c. Si, volvulo amoto, febris, ægrum corripiat, deſperatus eſt affectus. Quibus à ſtranguria volvulus ſupervenerit, intra 7. d. moriuntur, ni, febre exorta, copioſa urina fluxerit. *Hipp.* Qui ab ulceribus, tumoribus duris, ſcirrhis inteſtinorum, vix quidem curabilis. Sphacelum indicant repentina & omnimoda dolorum abſque cauſa ceſſatio, virium ſumma proſtratio cum pulſu debili, gelidus, fœtidus ſudor, animi deliquium, extremorum frigus, fœtor oris, ſingultus, delirium. Non ſimpliciter letale ſignum eſt vomitus ſtercoreus; loquuntur exempla. *Ballon.* In ileo omnis quandoque deſit vomitus. *A. N. C.*

Impotentia virilis. Sterilitas.

EXcruciatos longa gonorrhœa, emarcidos venere præmatura, ulceribus circa pudenda, recti, fœdis inquinatos judica impotentes. Pro insanabilibus habentur, quibus testiculi deficiunt; destructi corruptive queis sunt iidem; quibus mentula non in glande perforata; quorum uterque testiculus sarcocele detinetur; ubi vitium ex hereditate. Quæ ex semine aquoso impotentia inemendabili, incurabilis quoque erit; quæ ex minus spirituoso in hypochondriacis, scorbuticis, adhuc medicabilis est. Anceps spes manet, si veretilum paralytodes tenet, ubi solitarium id vitium vel ex fœda lue. Observavimus impotentiam virilem plurium annorum ex moliminibus hæmorrhoïdum vesicæ antehac suppressarum, revertente hoc fluxu cum laude depulsam. Qui penem habent bifurcatum coëundi magis quàm generandi, impotentes sunt. Inexplicatum hactenus, intrinsecum quoddam tædium ac fastidium viri erga feminam sterilitatem aliquando gignere tori, licet vegete, ex prolis cupidine, eandem ineat. Perinæi sudor largior & diutinus sæpe vim genitalem simul labescere facit, vel id indicit. *Pechl.* Feminæ præter naturam crassæ, nimis fervidæ itidem, pluries steriles sunt. *Hipp.* Si mulieri non gravidæ septimana 20. aut 40. graviditatis putatitiæ, dolores instar parturientium gremium versus pressorii accidant, certum subsecuturæ sterilitatis erit signum. Fetuum adultiorum abortus præsagit successuram sterili-

tatem. Steriles feminæ ſunt libidinoſiores & magis quoque valetudinariæ, hyſtericæ, clavis potiſſimum capitis infeſtatæ. Fœcunda mulier ſanior eſt ſterili, ſed citius eſt anus, dum hæc diutius juventæ decorem obtinet. *Lomm.* Qui uterum ſcirrhoſum reddere norit, ſterilitatem inducere didiciſſet; ſcirrhus enim in utero ſterilitatem infert, iſque, ſi attingi non poteſt; incurabilis eſt; quodſi mulier prægnans ſit, partum impedit. *Hild.* Si ſterilitas ex membrana pudendo oppoſita, ut concubitum idcirco admittere nequeat puella, manus ſupereſt auxilium, contra, ſi caro verendum replevit, maxime, protinus in utero. Sterilitas incurabilis eſt ex coalitione ductuum Fallopii, callo, ſcirrho maxime ad cervicem, claudente iter ſemini, cancro uteri, longinquo fluore albo, nimia obeſitate, ex hæreditate, &c. Cercoſis, uteri procidentia in juvencis, commenta de hermaphroditis adauxere.

Infantum & Puerorum morbi.

IN pueris ægrotantibus ſœpe notavi ultra ætatis ſortem creſcentis ingenii ſermoniſque & officiorum inſolitam novitatem non defuturæ mortis certum fuiſſe indicium. *Pechl.* Infantum morbi, ſi non omnes, plurimi tamen ex ventre infimo, tanquam equo Trojano, prodeunt. Quibus, cum pueri ſaliva & mucus bene fluunt, commodius ſuccreſcente ætate, vivunt. Saliva nutricum ac mulierculularum v. g. ſub maſticatione ac deguſtatione pulmen-

torum, panis saccharati, pravissimi nonnunquam communicantur morbi, scorbutus, lues venerea. Urina infantum sanitate recta gaudentium est crassissima, adeo ut ferè nulla inde exsurgat indicatio. *Harris.* Morbi infantum brevioris sunt periodi quàm adultiorum; sic & apud infantes primo septennario absolvitur, quod apud adultos secundo, immo tardius. *Carl.* Infantes obesi & pituitosi, verticis regionem mollem & apertam diutius retinentes rhachitidi, tussi convulsivæ, ασθμις, difficulter cedentibus, ac tandem scrofulis, maxume sunt expositi, macilenti & strigosi in febres inflammatorias sunt proni utplurimum. *Harris.* Nutrix infantem suum nimis alendo sæpe interficit. *Kerkring spic. anat.* Infantes prognati matribus fluore albo, virulento præprimis, detentis ad magnos multosque proni sunt morbos, cæcitatem, convulsiones v. g. &c. Multa morbis infantilibus datur occasio calore hypocausti immodico, æstuoso. In infantulis de meconio cogitandum, dein, de lactis vitiis, posthæc, de detentione, porro, de morbilis, variolis, vermibus. *W. Wedel.* Atrophiam nuncia, si deprehendas in lactente inquietudines, anxietates præcordiales, excipiente secessu liquidi copiosi, viscidi, roscidi, subviridis, ex parte coagulati, stipata quidem abdominis tumore, duritia, febricula, paulatina membrorum absumptione, flaccescentia. Quæ 4. mense vel serius ingruit in lactentibus facilius curatur quàm ablactatis; glandulis autem mesenterii jam scirrhosis, omnis spes curæ decollat. Macies ac

ἀτροφια infantulorum ſæpius rationem habet in pultis ſpiſſæ nimis liberali exhibitione, infarciendo quaſi eadem tenellos. Ἀτροφια ablactatorum tam parva ſumit initia & ſenſim accreſcens vix attenditur. Difficilis eſt ἀτροφια curationis, ſi à materie ulceroſa, ex anthematica ad interiora lapſa, eaque vitiante; ſi à malis medicamentis, v. g. ſuturninis, largiſſimis abſorbentibus; ubi venerea vel ſcorbutica. Sæpenumero morbillorum ac variolorum ſoboles eſt. Spes vana eſt, ſi cum ſcirrho, ulceri viſceris jamjam; ſi urina meitur flammea cum phlogoſibus poſt cibum, index quippe hecticæ, ubi ab hydrocephalo; à nervo læſo, præciſo; ſi juncta diarrhœa fœtida, cruento-purulenta cum inſigni emaciatione & imbecillitate virium. Spes convaleſcentiæ in ea adfulget, ſi à vermibus; voracitate; ſi tantum ab obſtructione tunicæ inteſtinorum villoſæ; ubi à diæta craſſa; tranſpiratione prohibita, diarrhœa, ubi ciborum concoctio emendatur; appetitus conſtans & regularis redit, tumor abdominis decreſcit, vires antea depreſſæ cum animi vigore recolliguntur. *Hoffm.* Si malum nondum inveteratum nec infarctus viſcerum notabilis febres intermittentes aliquando ſolvunt. Ἀτροφια diutius perſiſtenti non raro ſuccedit rhachitis, quæ illam quidem ſolvit, ſed triſti ſpectaculo ſæpe per omnem ætatem corpus deturpat. *Carl.* Aphtas prædic ex inquietudine, vigiliis, ſpirandi & deglutiendi laboribus, æſtu pectoris reciprocante, notabili, ſuctu impedito, ſaliva ſpiſſa, levi linguæ intumeſcentia, oris calore mammis ſenſibili. Vix apparent

ſine febre. Aliquando epidemicæ ſunt valde periculoſæ. Semper in aphthoſis inter alia de diarrhœa male ſuppreſſa quærendum eſt. Infantes uberibus non nutriti quoque tamen aphthis laborant. Utplurimum 9. d. durant. Frequentiores ſunt æſtate quàm hieme. Crebrius infantes infeſtant quorum matres ſub graviditate venæſectionem & laxantia neglexere. In ἀτρήτοις nullo ani veſtigio apparente, vel, ſi pone ſphincterem caro ſolida concreta cavum recti replet, conclamata res eſt, & fatis cedunt. Interdum ſtercus in puellis per vulvam, in pueris per veſicam habet vel invenit viam. *A. N. C. à Bergen.* Aures ulceratæ & manantes quandoque poſt ſe relinquunt tabem vel cariem. Sæpius achores & favos critice præcavent. Humiditates puero per aures effluentes ſalutares magis ſunt, & importune ſuppreſſæ, epilepſiam, auditûs vitia, aut alium cerebri gravem morbum gignunt. *Hipp. River.* Si infantes δύσηκοοι ſunt, attende an membrana meatui auditorio obducta nondum exaruerit, vel an idem imperforatus ſit, vel à nativitate vel ulcerationne. *Schulz.* Aſthmate convulſivo vel convulſi vel ſoporoſi necantur. Pejus, ſi febris magna juncta; mortis tunc prodromus, ſudor frigidus per totum corpus, 1. 2. dies durans; contra, ſudor calidus cum levamine ſolutionem indicit: Gravius, ſi cum anaſarca & urinis pravis. Aliquot dies adfligens mox emaciat infantes. Si tuſſis humida accedat cum ſputis, bonum. Alvus obſtructa & ſegnis ſucceſſiones habet colicæ convulſivæ, motuum

convulſivorum, iliacæ, atrophiæ, &c. Infans ad minimum, ter vel quater in die, ſive intra 24. horas exoneret alvum; ſi unica ſaltim vice fiat, indicat inclinationém ad morbum. Infantes voraces plurimum ſunt alvi adſtrictæ. Mirandam alvi conſtipationem in infante ex plumis, lapillis, filis, ſtraminibus ab ipſo deglutitis, ubi à matre incurioſa inter talia ponebatur, narrat *Hildanus*, niſi negligentia fuiſſet, curatam.

Achores retrogradi vel repulſi maxime ad pectus ruunt vel oculos vel aures. Solvuntur aliquando diarrhœa ſeroſa, longa, acri. Infantes arthriticis prognati parentibus achoribus præ aliis adfliguntur, auribuſque manantibus, Favus eſt morbus contagioſus. Tinea confirmata eſt rebellis, imprimis, ſi ad frontem ac faciem ſe extendit, plerumque capillorum defluvium poſt ſe ducit. Neglecta & perverſe tractata in lepram abire poteſt. Diuturnam cum cute arida, teſtacea, ad frictum non rubente, alopecia ſequitur inemendabilis, & contra, ubi malum recens, cutis mollior, digiti impreſſi veſtigium, notat ac poſt frictionem rubet. Tinea mitior, achores & cruſta lactea ſæpius ad ſequentem proſperam faciunt valetudinem. Sola interdum ætatis mutatione domatur, medicina irrita. Poſt tineam excreſcentia quandoque enaſcitur cranii fungoſa. Tineam arte vel ſponte ſiccatam aliquando excipit ſurditas. In morbis infantum cutaneis rebellibus, chronicis de pollutione inquire verminoſa. Infantes, quibus cruſtæ ſcabioſæ in capite ſuperveniunt,

raro corripiuntur motibus epilepticis. *Bagl.* Exanthemata ſcabioſa capitis eveniunt, poſt variolos, morbillos, febres acutas quartanam contumacem, imperfecta criſi ſoluta. Si cruſtæ ſcabioſæ in capite recedunt vel nigricantem induunt colorem, res eſt periculoſa. Inducunt aſthma, maxime convulſivum, convulſiones, tuſſim ferinam, catarrhum ſuffocativum, epilepſiam, ὀφθαλμιαν, ἐπιφοραν contumacem, glandularum colli & maxillarum tumores, ξηροφθαλμιαν, guttam ſerenam, aurium vitia, pectoris & meſenterii morbos, varias febres, tabem, motus ſpaſmodicos vagos. *Hoffm.* Solent multoties degenerare in ſcabiem malignam. Anaſarca in infantibus ευσπλαγχνοις facile curatur; fiunt plus ſæpe hydropici propter αδδηφαγιαν vel vermes.

Cardiogmus ſive pleuritis flatulenta aut rheumatica, diuturnior ſuſpicionem injicit intumeſcentiæ ac ſcirrhoſitatis meſenterii glandularum, quandoque epatis, ex quibus œdematoſus & cachecticus ſtatus tandem enaſcitur. Si tuſſis ſicca febriſque ſuccedit, invicto adhuc malo, ad lentam it tabem. Cephalalgia idiopathica protracta convulſiones quin meningum inflammationem pluries accerſit. Cœliaca ex ſcirrhoſitate glandularum meſenterii, pancreatis, inteſtinalium, vix curatur, quin abdominis ſequitur tenſio atque ατροφια; ſi cachexia, anaſarca ſupervenit, peſſimum. Lienteria atrophiæ metum incutit, diutina. Cholera infantum non infrequens eſt, dicunt vulgo. *Darm-Gicht. Hoffm.* Ex comedonibus maciem acci-

piunt. Qui sunt materies sebaceæ in glandulis sebaceis cutaneis contentæ tantæ incrassationis, ut per poros cutis sub figura albi cylindri cum apice nigro promineant. Tale excrementum viscosum, lentum, in poris cutis tempore gestationis in utero, & quidem à prohibita transpiratione, congeritur, & postea in aëre libero condensatur, omnibus neonatis infantibus familiare; stagnatione sua ansam præbens, ut infans omni prope nutritione defraudetur. Ex hac materie in putredinem abeunte vermiculi generari queunt. Si in continua febre puero venter nil reddit, mutaturque ei color, nec somnus accedit, ploratque is assidue, metuenda est convulsio. *Cels.* Stridor dentium ad convulsionem proclivitatem; bilis acidi, vermium præsentiam, significat, maxume horum in ventriculo. Convulsio vel spasmus inferioris maxillæ à causa interna, utplurimum intra dies 14. lethiferus est: Spasmus hic quandoque transit in paralysin. *Heister. Werl.* Concussiones pectoris clangosæ in convulsis ac epilepticis evenientes, sunt convulsivi œsophagi motus, spemque eripiunt reconvalescentiæ. *Hoffm.* Convulsionem prodromi pavores quoque pluries sunt in somno, suspectum semper symptoma, pejus adhuc, ubi in vigilantibus. Motus convulsivos in infantibus generaliter nunciant pandiculatio, oscitatio, brachiorum tensiones, palpebrarum ac bulbi ocularis motus, sub somno pavores, tremores, vigiliæ nimiæ, alvi excrementa viridia, &c. Utile est observare, num semper eo tempore, quo infans corripitur

epilepsia, matri fluant menses, nec ne. *Bagl.* Infantes menstruis fluentibus concepti, facile fiunt epileptici. *Hipp.* Prægnanti si accesserit epilepsia, solvitur partu enixo, ac si fetus editus, mox multa vomit ejicitque aquosa, non manet ipsi morbus. *Hipp.* Fecum alvi dejectio in infantibus, quos prima vice torquet epilepsia, non est adeo sinistri ominis. Infantes epileptici intra 6. hebdomades adhuc constituti, raro evadunt. In convulsis neonatis visita, an cranii ossa sint intropressa. *Bœrh.* Pueri facile incidunt in convulsiones epilepticas, si matres sunt hystericæ, vel gravidæ ira excanduere; vel, si nutrices ira aut terrore percitæ, statim infantulos uberibus admovent. *Guido Patinus* Contendit infantes sub novilunio natos præ aliis pronos esse in epilepsiam. Convulsionem à vermibus nunciant certa convulsionis in maxillis species, intercurrentes in intestinis rosiones præter reliqua communia. Ex vermibus convulsi communiter nullam ante os protrudunt spumam. *Aurel.* Epilepsia infantum intestinalis in propinquo intelligitur ex flatibus cum murmure, subfluida alvo desitura *Pechl.* Diarrhœa mucida solvit aliquoties convulsiones infantum. Post motus convulsivos ac epilepticos in infantibus noduli cutanei instar pisorum observantur sæpius; æque, habitus cutanei totius vel ex parte inflatio; anceps utrumque. Pueri fere omnes qui alvum habent adstrictam, obnoxii sunt convulsionibus. Si epilepticus paroxysmus unus alterum consequitur, & alvus antea fortiter clausa, sponte jam dimittit

excrementa,

excrementa, valde fœtida & nigra, vox clangoſa & ſingultuoſa fit, totumque corpus ardet, in propinquo exitium eſt. Epilepſia infantum curata levi de cauſa recrudeſcit. Mortem prædicito in pueris, ſi convulſionibus gravibus durus intentuſque venter ſuperveniat. Cavendo à pulmentis ac cibis, uberibus nutrito infante ad biennium, dentitio fit facilior, & immunitas à vermibus impetratur. Ante & poſt dentitionem frequens eſt purpura quædam ſcorbutica, ἀπύρετος, à calidiore regimine fere veniens, quæque intra d. 14. ſponte vaneſcere ſuevit. Dentitione difficili decima pars infantum moritur. *Sydenh.* Conſectaria difficultatis dentiendi ſunt: gingivarum tumor inflammatorius, gangræna; aſthma; tuſſis; vomitus; ſingultus; clamores; vigiliæ; febres intermittentes, acutæ; pavores; alvi fluor viridis, cruentus; ventre occluſus; inquietatio; ſalivatio; convulſio; epilepſia; ileus, &c. Convulſionem in detentione difficili præſagiunt conſtitutio plethorica, ſucciplena; alvus obſtipata; ſaliva non fluens; ſi ſomno immodico veluti marcent; hæque convulſiones magis dubii ſunt eventûs, ſi à parentibus fuerint bilioſis ac ſenſibilioribus. Ex dentitione difficili & torminibus ventris, tuſſi porro convulſiva ſæpius accidit intus ſuſceptio inteſtinorum, hinc ileus. *Williſ. Schulz.* Difficilius dentiunt qui alvo adſtricta laborant, quàm qui laxam habent. Qui cum detentione bene habito corpore permanent, gravi ſomno premuntur, periculum eſt, ne eos convulſio prehendat. Si gingivæ

ita crassæ, firmæ, ut dentes istas perforare non valeant, non raro moriuntur convulsionibus; quem casum plus sæpe turundarum istarum, quas *Schulzer* noncupant, creber usus inducit. *Lentil.* In infantibus si tussicula superveniat, tardius difficiliusque obsolvitur negotium dentitionis, præsertim si caninos edunt. *Hipp.* Cum ευφορια jungitur in dentientibus sanguine plenis salivæ fluxus; alvus lubrica, immixtis cruentis striis. Infantes atrophici & paralytici ad diarrhœas faciles sunt. In diarrhœis lactantium quære de nutricis irascentia. Dysenteriam lactentes commodius ferunt quam adulti. Pueri & infantes ex voracitate, chylo crudo, acidi primarum viarum exsuperantia, ad calculum, ischuriam proni sunt. In mictu cruento de vestibus investiga thoracibusque nimis arctis. Febres intermittentes, quotidianam, tertianam, quartanam citra adfectam matrem, vidimus in lactentibus. Intermittentes per annum sæpe infantes detinent, nec cum detrimento, ut potius corpus confirment, modo congrua adhibeatur medicatio. Si in febribus infantum diuturnis abdominis regio, circa lineam præcipue albam, indurari atque tumefieri occipiat, morbum hunc brevi abiturum dixeris. Facile incidunt post intermittentes in lienis vel alius visceribus obstructionem dicunt. *Fieber-Kuchen.* In infantibus 10. annis adhuc minoribus si post febres exanthematicas aut bene decurrentes, per aliquot dies urina vel vere nigra vel plumbei coloris mittatur, aut hydrops aut epilepsia succedit vel utrumque. Si febribus exanthema-

ticis vermes se immiscent, decursus earum valde plerumque turbatur; extrema frigent, pulsus fit inæqualis ac debilis, accedit animi deliquium, mors sæpe ipsa. Convulsio in febribus puerorum non ita letalis est, ut in adultorum. Coma non turbulentum, sed placidum, licet diù ebriorum instar duravit, non est malum, sed sedat & arcet in pueris febrim. *Duret. Stahl.* Gibberosi præ ceteris fiunt ex imbecillis parentibus nati, teneri, graciles, molliter educati curatique. Gibbosi post pauciorum vel plurium annorum decursum asthmati, phthisiii, cordis palpitationi, hydropi pectoris, tussi violentæ, catarrhis suffocativis, &c. obnoxii sunt. Strictiora arctioraque infantulorum involucra gibbositatis pluries culpa sunt. Facta μετάστασιν materiæ ex asthmate, tussi, pulmonum tuberculis, gibbosi fiunt pueri. Memorabilis est casus gibberosæ puellæ post speratam febrim & plures purulentas dejectiones, ad 10. d. perdurantes, integritati restitutæ. *Ac. Reg. Sc. Paris.* Relinquuntur gibbi ex aliis gravioribus morbis, phrenitide, angina, dysenteria, &c. *W. Wedel.* Infantes qui sub dentitione cruorem alvo mittunt, annis crescentibus ad hæmorrhoides disponuntur. Pueri ex hæreditate ad hæmorrhoïdes faciles de ventris torminibus in pueritia pluries queruntur. Hæmorrhagia frequens est verminosis. In pueris & alvi & renum cruentas fluxiones minus adhuc habere periculi ac impune ferri; trepidantibus ad cruoris præsentiam matribus, notat. *Pechlinus.* Laborioso exclusi partu infantes aliquando salutariter sanguinem vomunt

vel alvo excludunt vel per genitalia reddunt; mox parcius, nunc copiosius, visceribus, potissimum hepate, compressis; aliquando fatali cum eventu. *A. N. C. Comm. lit. Nor.* Hydrocephalum malitiosa quandoque arte excitant mendiculi scelesti pueris. *Hildan.* Hydrocephalus externus curari potest, internus sæpe deleterium habet exitum & apoplexia aliquando necat, vel epilepsiam infert. Icterodes infantum d. 3. 4. à partu, est à meconio retento; in magis adultis ab αδδηφαγια vel vermibus: Si pertinax; hectici tandem vel cachectici evadunt, lenteque exhausti exspirant. Incubus habitualis in epilepsiam, earum, apoplexiam degenerare potest vel catarrhum suffocativum; frequens est voracibus. Lacte ex nimis pinguis matris vel nutricis ominare oppletiones pectoris, asthmata, catarrhos suffocativos; ex acri & bilioso tormina, diarrhœam biliosam, choleroden; ex impuro, scorbutico, venereo, scabiem simplicem, scorbuticam, veneream, ulcerationes varias. *Barb.* Ex lactis defectu imple celato vidimus convulsiones graves in tenello, non letales, ubi tempestive, re detecta, ubera præbebantur lacte turgida nutricis conductæ. Ex salacium nutricum lacte aliquoties febrilia symptomata, imma purpuræ attendi exanthema. Lacte solo enutritos nunquam notavi verminosos. Linguæ frenulo rescisso facile sanguis in ventriculum defertur, qui in eo putrescens gravissima parit mala, febres accensas, convulsiones; ergo cautus est chirurgus. *Zech. consult.* Linguæ frenulum incaute incisum artuum con-

tracturas creasse miras, manente ἀφωνια, &c. tradit *Hildanus.* Linguæ tumor à nativitate, si à decubitu pituitoso paulatim minuitur & medicinæ cedit; si vero à carnasitate nimia, incorrigibilis erit. Tumiditas sarosa in variolis, aphthis itidem accedens, curabilis est, si princeps morbus nempe quoque est superabilis; sanguinea in variolorum principio, hæmorrhagia tollitur; pituitosa extra febrim, quoque emendari potest. Narium obstructio quandoque maciem inducit ob suctionem ac deglutitionem præpeditam. *Zwing.* In ophthalmiis infantum quære de achoribus, glandulis colli tumefactis. Prognosis ophthalmiæ infantilis dubia, incerta est; relinquit facile epiphoram, pannum, abscessum, ulcus, scirrhosum tuberculum, fungum in oculi bulbo, quin cæcitatem adducit; (eo magis hæc cuncta si à variolis,) pendet à statu hæreditatis, regiminis, victûs, humorum; facile revertit ὀφθαλμια infantum. Oculorum pustulæ sive vesiculæ si negligantur, facile inducunt vel ulcusculum manens vel oculi humorum perturbationem, quin cæcitatem. Pannus acrioribus tractatus fungum cancrosum pluries factum, facilius in infantibus creat quàm adultis. Mydriasis in pueris quandoque curatu facilior est quàm in adultis. Ob animum immorigerum ex ægilope & anchylope non raro fistula subnascitur lacrymalis. Nyctalopie & encanthis rara in infantibus. Epiphora difficulter curatur sæpeque lippi manent, & qui impuri habitus (quod plus sæpe ex lacte siphylitico fit) cum aliquali hebetudine.

Madarosis plerumque insanabilis est. Ατροφία oculi non semper totalis seu plenaria est, sed sæpe ex parte tantum fit. Strabismus ex convulsione non crebra, vel sponte cedit vel arti. *Zwing.* Peregrinum cæcitatis genus in duobus pridem natis à me visum, ait *Pechlinus*; nimirum utrumque oculum spissa quædam tunica ex muco, sive in matris alvo, seu primo aëris adflatu concepto velabat, visumque omnem prohibebat. Reliqua vid. pagell. de oculorum morbis. In pedarthrocace, rhachitidis, luis venereæ, variolorum pluries sobole, si recens & mox debita fiat medicatio, sæpe timor discutitur; si vero jam suppuratio adest, difficulter admodum; nec antisiphyliticis atque antiscorbuticis cedit. Paralysi si infantes corripiuntur, circa pubertatis annos quandoque ab eadem vindicantur. Paronchia facile officulo cariem infert in infantibus. Parotides infantum difficile suppurant, facilius tamen ac in adultis; neglectæ, in salsas & acres abeunt ulcerationes. Pectoris oppletio cum rhoncho in neonatis facile transit in asthma vel catarrhum suffocativum. Rhoncho detentos si curas, inquire de paroticis tumoribus vel uceribus, an antehac adfuerint, quave methodo tractarint? Φίμωσις naturalis interdum & à nativitate pueris est, manui cedens. Priapismus infantum licet recurrat, sponte posthæc velent cessat nec metuendus: Est pluries à vesica lotio turgida rectoque stercoribus farto. Purpura scorbutica remanens creando ventris tormina, virium languorem, appetitum dejectum, malum vultus aspectum, sæpenumero

vermes adesse mentitur. Post tormina ventris vexantia sæpe postulæ generis varii, in facie, abdomine, artubus infantum exoriuntur cum εὐφορία Rubor & æstus per universam cutim aliquando contingit, ex quo, ni tollatur, in ardentem labuntur febrim, vel aliam gravem ægrimoniam. *Zwing.* Scrofulæ nonnunquam ex improviso & confestim cum ephemera febre comparent, eadem cessante, iterum quoque disparentes. Sunt potissimum prodromi aurium manantium vel achorum, quibus advenientibus solvuntur. Absque significatione recedentes oculi aurisque noxas gignunt. Degenerant aliquando in ulcera depascentia, verminosa. Strumosi infantis pancreas, vel mesenterium vel intestinales glandulæ certe laborant vitio eodem. *Bærh.* Singultus ob lactis hausti copiam, ob corruptionem alimenti in ventre, vel ob partis frigiditatem mitis est; contra, qui ab inflammatione vel ex metastasi efflorescentiarum. Syncope à vermibus stomachi plerumque fatalis est; prodeunt brevi ante mortem per os. Scroti atque testiculorum inflammatio à causa externa cum extravasatione in abscessum & ulcus facile terminatur, maxume in cacochymicis. Testium tumor, bubo circa pubertatis annos ex lymphæ bonique succi redundantia oriens, nil habet in recessu per se. Testium retractionem vel serotinum descensum cave ne pro ramice habeas inguinali, examina, curiosius ac certius eris; sic novi puellum, subligaculo strictiori superdato, atrophicum factum funesto cum eventu. Torminibus plerumque adfliguntur infantes ubi

clamant, maxime ſi concurrat abdominis inflatio. Ubi brachiis ſuis ſurſum deorſumque, ultro citroque, immodeſte infantes jactitant, quæ curam habent, ventris tormina facile ſubnaſcuntur. Ex torminibus ventris eo plus periculi metuendum, quo teneriores ſunt infantuli; quotidiana convulſiones plerumque prædicunt. Tormina ſuſtinent infantes cum flatibus, materie mucida, quàm tuſſi humida mucoſa ſurſum propulſam iterum deglutiunt. Torminibus facile junguntur febres, paralyſes, aſthmata, convulſiones epilepticæ, ileus, &c. *Schulz.* Hyſtericis prognati matribus infantuli magis & acrius patent ventris tormentis. Tumores lumbaces ſeroſi ex ſpina bifida plurimum, brevi ſunt funeſti, maxime ſi incidantur; crebrius ſunt cum hydrocephalo atque invicem communicant. *Comm. lit. Nor. Salzm.* Tonſillarum, uvulæ, tumor ac inflammatio ſæpe infantes in diſcrimen vitæ ponit, dum ex contumacia vel immorigero animo auxilia non admittunt, ſuffocantur hinc, aut gangræna, ſphacelus, convulſio necant iſtos. Verticis tumor mollis in neonatis impudenter inciſus aut emplaſticis apertus, vel convulſione brevi necat, vel tardius paulo macie. Umbilici tumor prominens vel in herniam vel inflammationem aut abſceſſum tranſmeare poteſt, ni præcaveatur; aliquando, ſed rariſſime, ſanguis profluit, facile cum totius corporis imbecillitate ac morte. *Hildan.* Ex umbilici abſciſſione ſubitus è vita exceſſus metuendus. Tuſſis infandum plerumque eſt ſtomachica vel inteſtinalis; docent

vomitus, diarrhœa critica, juvantia, nocentia; facile migrat in aſthma ſtomachicum, quod reſpiratione ſtipatum eſt anheloſa. Tuſſis convulſiva epidemica infantum tempori potius quàm medicinis cedit. Eſt indolis chronicæ. Infra trimeſtre conſtitutos excarnificans, utplurimum funeſta eſt. *Comm. lit. Nor.* Hæmorrhagia, abſceſſibus corporis ſolvitur. *Meibom.* Sub paroxyſmo convulſionibus, epilepſia correpti raro eluctantur. *Lentil.* Macie plerumque necat vel ſuffocatione. Meminimus ex vehementia hujus in puella oſſa frontis hiſcentia reddita. Si infantulus ſine cauſa manifeſta continuo vagiat, corpore non nutriatur, dejectiones habeat veluti carneas, urina cum farinaceo ſedimento ſit, de verme inquire umbilicali, facque experimentum tinea, &c. *Eyſel. Zwinger.* Ob continuam jactationem hinc fiunt pluries luxatio vertebrarum, herniæ ex clamoribus, quin epilepſia. Ex vigiliis nimiis metuas ατροφιαν, lentas, hecticam vel convulſionem, epilepſiam. Viſceribus ex umbilico propendentibus vivi nati, non diu ſupervivunt. *A. N. C. Comm. lit. Nor.* Volaticæ infantum maculæ quando fauces, os, oculos, aures, ſcrotum, occupant, fatales eſſe ſolent. *Sennert.* Vomitus à copia lactis aſſumpti non eſt periculoſus, ſi vero ex lacte corrupto anſam dat convulſioni, epilepſiæ, conſumptioni corporis. Si infans multum vomat & de nutricis cogita iracundiis. Morbi infantum quos effaſcinationibus imperitum mulierculàrum vulgus haut raro adſcribit, ſæpiſſime ſtrigmentis caſeoſis in ventriculo

ac inteſtinis hærentibus originem debent. Loquuntur ſigna & remedia in teſtimonium ſententiæ.

Inflammatio interna. Abſceſſus. Gangræna. Sphacelus.

DE ſcirrho & cancro interno, de vomica porro, ſigillatim ſuo videbis loco.

Optume teſtatur lingua de inflammationibus internis; ejuſdem ariditas cum flavedine latentes viſcerum inflammationes præter alia ſigna nunciat. *Bagl.* Corpora laxa, hinc feminæ & pueri, facilius ferunt inflammationes quàm ſtricta, ut viri & ſenes. Periculoſior ſemper eſt in ſcorbuticis, venereis, atrabilariis, annoſis, laboribus fractis. Quo citius inflammatio ſuas periodos abſolvit, eo periculoſior, & eo certius gangræna incidit. *Bærh.* In omni inflammatione febris modica, proportionata, neceſſaria eſt & præſidio. Si urget, gangræna æger periclitatur; ſi nimium remittit ac ſine integritate, ſcirrho & ulcere; valde ſi tenuata, non raro in lentam & hecticam degenerat. *Platn.* Si febris ſubito ſine bonis ſignis conquieſcit, inflammatio in alium morbum mutatur.

Criſis fit multo plerumque ſudore ac urina craſſa cum ſedimento copioſo. Peſſimum, ſi febris ſemper increſcit, æger ſumme infirmus fit, inquietus, vigil, delirus, ſoporoſus; ſi accedit ſpiritus difficilis, torpor, æſtus inæqualis per corpus ſudor frigidus, urina cruda, fulva

& tenuis; alvus liquida, nigra multum fœtens, nervorum diſtentio: Quæ ultima mortis ſunt nuncia. Inquies, jactatio, ſuſpiria, anhelatio; pervigilium, in inflammatoriis & ſuppuratoriis mortis ſunt prænuncia. *Bœrh.* Inflammatio vel reſolvitur vel ſuppuratur, vel degenerat in gangrænam, ſphacelum, vel in ſcirrhum, cancrum; ex ſuppuratione male cedente in ulcus, fiſtulam. Spem vel periculum inflammationis denunciant ſubjectum, pars obſeſſa, magnitudo, indoles, cauſa. Per μετάςασιν febris enata ſi non excludatur rite, metum incutit recidivæ. Inflammatoriæ febres recidivantes ſunt periculoſæ ac plerumque letales. In inflammationibus bonum eſt, ſi æger bene ſitiat, largeque commodum hauriat potum. Inflammatoriæ ab arthride retropulſa, periculoſæ. Quo intenſior dolor in inflammationibus, eo magis malum in tempus criticum metuendum eſt. In inflammatoriis ſudore κρισιμως judicatis pluries & ſe addit hæmorrhagia. Vomitus cruentus, porraceus, niger, excrementa diverſorum colorum alvina, maxime circa dies criticos, fatum ſunt extremæ ac deſperatæ ſalutis, imprimis in ventris inflammationibus. *Hipp.* In inflammatoriis diſcuſſio per hæmorrhagiam tempeſtivam multum anteponenda ſuppurationi, ex qua plus numero hectica. Cum inflammationibus partium abdominis, præcipue non valde exquiſiti ſenſus, fere typus tertianarius complicatur. Inflammationis in abſceſſum initia faciunt horrores ſine ordine invadentes: Ubi fieri incipit, febris &

dolor increſcit, æger porro ſine ordine inhorreſcit, moxque æſtuat; pure facto nec imminuuntur hæc, æger vero longe infirmior fit ad animi deliquium uſque cuncta aſt ſine exitii notis. Si febris non intermittens jam 20. d. ſuperavit, ſimul pulſus bonus eſt viriumque robur non infirmum, vitæ pericula abſunt, nulla evidens facta evacuatio, concoctiones cunctantur, licet expectare abſceſſum, maxume in junioribus. *Lomm.* Quibus ex morbo, potiſſimum febre, convaleſcentibus pars aliqua laborat, eo abſceſſus fiunt. Circa generationem puris febres & dolores magis eveniunt, quàm illo perfecto. A tumoris intus ruptione fit exſolutio virium, vomitus & animi defectio. *Hipp.* Lipothymia talis aliquoties repetens, letalis eſt, niſi exitum pus invenerit, quod aliquando juvare poteſt. Abſceſſus in cava abdominis ruptus ſuum pus evomit; fit collectio ejus in abdomine ſive hydrops purulentus; aggeſtio; ni extra corpus viam acceperit, putrefactio; ventris tumor; viſcerum exeſio; tabes miſerrima; mors. *Bærh.* Pus quacunque parte erumpat, ſi eſt leve, non mali odoris, album & unius coloris, ſine metu eſt, ac quo effuſo febris protinus conqueſcit, & contra. Pus exit è corpore per pectus, abdomen, umbilicum, aures, nares, lumbos, urinam, vomitum, ſputum, diarrhœam, ſudorem male olentem, quandoque glutinoſum inſtar puris. Pus cum urina exit integris veſica & renibus, v. g. ex pulmonibus veniens; *Holler.* & contra, integris pulmonibus, ex utero ſup-

purato e. g. delatus, expectoratione effertur. *Hoffm.*

Abſceſſus muſculorum abdominis ſæpe numero eveniunt ex iſchiade diutina. Abſceſſus pluries oriuntur poſt febres, potiſſimum poſt criſes mancas. Abſceſſibus anſam creberrime dat menſium hæmorrhoïdumque negotium. Si morbus magno cum impetu feratur, ſuperne fieri ſolent abſceſſus ad collum, axillas, &c. Si lente procedat, in partibus infernis expecta. *Hipp.* Non abſolute propter cordis abſceſſum ſequitur mors, niſi introrſum effundatur, quin minor puris copia tranſire ex corde in arterias ſine vitæ periculo poteſt, quæ à viſceribus per alvum, urinam, ſputum, &c. expurgatur; *Hildanus* communicatam recenſet obſervationem de corde adhuc vivente non exigua ſua parte putredinem paſſo. De corde ſuppurato meminit. *A. N. C.* Abſceſſum cordis tunicatum ex vulnere olim accepto dicit *Pechlinus.* Abſceſſus εγκεφαλȣ à violentia externa ſubnatus non ſemper in læſo ſed oppoſito latere quærendus; in his penetrat quandoque materia purulenta per cranii poros ad exteriora; ceteroquin iidem felicius faciliuſque ſolvuntur per nares quàm aures. *Meibom.* Viſcerum ſphacelatio abſque prævia inflammatione plus ſæpe contingit, ex quiete ac ſtaſi ſanguinis in ramis majoribus.

Tranſitus inflammationis in gangrænam, dein ſpacelum, ſignificatur, ſi internus quidam frigoris ſenſus percipitur, & dolor antea acutus & acerbus ſubito deſinit; mens antehac delira ad ſe quodammodo redit, virium vero defectus

insignissimus fit; lipothymia incidunt; pulsus deficit, vel debilissimus, inæqualis tangitur atque intermittens; si alvus antea foribus clausa se aperit & præter voluntatem fluit; vultus fœtus, pallidus adparet; palpitationes cordis, anxietates obveniunt; extrema, tempora, cervix gelide sudant; murmura in ventre, sumpto potu, oriuntur. *Hoffm.*

Gangræna in internis semper est letalis, continuo enim in sphacelum mortemque tendit.

De viscerum aliorum abscessibus, gangræna, sphacelo suis in locis habes.

Linguæ ceteri morbi.

QUibus acute febrientibus omnia fœtent, aut etiam saporem fœtidum habere videntur, quæ tamen revera non sunt, & citra vitium antecedens narium & linguæ, malum est. *Hipp.* Olfactus & gustus vim tota sua vita aliquando amittunt, in occiput graviter lapsi. Linguæ inflammatio aliquando vel per se vel cum aliis morbis obvenit, in suppurationem abiens; talem notavi criticam in febre acuta maligna bibonis. Linguæ tumores, œdematosi, carnosi, scirrhosi, utplurimum vitæ periculum non adferunt, nisi in tantum accreti, ut inde suffocatio metuenda sit, aut ex humore maligno ortum duxerint, unde sæpe carcinoma, hinc incurabile malum; maxume hoc quidem ex scirrhoso. Œdematosi, pituitosi remediis cedunt. Βατραχος sive ranula sub lingua, in

pueris crebior quàm in adultis, per ſe periculo vacat quidem, aliquando tamen præfocationis periculum intentat ob vicinam aſperam arteriam atque laryngem, deglutitionem ac loquelam impedit mirifice; dolores concitat acutiſſimos. *Tulp.* In adultis, ſi dolor & febris adſit, periculoſa eſt, facileque in anginam migrat. Quæ nigra, fuſca, dura, cum tuberculis carnoſis, ad cancri naturam accedit. *Heiſter.* Ni cyſtis quæ humorem continet, ablumatur, tumor iterum iterumque repleta vomica reſurgit: Contingit tamen etiam, ut effluente puro cocto pellicula putreſcat, & totum ſimul excernatur, quod morbum facit. Βατραχος irritatus incongruis vel ſcirrhum & cancrum, vel gangrænam & ſphacelum poſt ſe traxiſſe, obſervatus eſt non ſemel. Plus ſæpe ſequela eſt rudioris frenuli lacerationis quàm lactis nimis acris aut malæ conformationis vitium. *à Bergen.* Paralyſis linguæ ex apoplexia, aliis ſimul reſolutis partibus, raro curationem recipit, maxume in ætate provectioribus, & contra, ſi malum ſimplex & ſolitarium ſit, imprimis in ætate inflorente conſtitutis. Conf. prædict. de paralyſi infra poſitæ. Balbutientes melius cantant quàm loquuntur.

Lipothymia. Syncope.

QUi ſæpe & fortiter ſine cauſa manifeſta animo delinquunt, ſubito moriuntur. *Hipp.* Lipothymia facilis in ſcorbuticis eſt. *Eugal.* Idiopathica peſſima eſt. Nullus proximior ad mortem gradus eſt ſyncope. Subitaneus virium lapſus in ceterum bene valentibus evenit nonnunquam ex purpura ſcorbutica non rite egrediente vel inſciè regreſſa. Peſſima eſt cum ſeceſſu atrabilario, nigro, curabilis tamen, ni labes viſceris ſubſit. Virium exſolutiones ex rigore periculoſæ, maxime, ſi accedant urinæ cruentæ. Mala ſigna; ſudor frigidus copioſe manans; facies Hippocratica; ſi ad ſe reduci vix queunt multo labore; ſi licet levati, pulſus deeſt, vel perexiguum habent; ſi ſani facies non redit; ſi faciei color mutetur in lividum & viridem. Si tremores ac convulſio superveniant, ſi calor non revocetur, mors in propinquo; in hyſtericis tamen mitius judicato. Exitioſa, quæ à corruptione viſceris; à ſphacelo; quæ extenuato ſpiritu & ſanguine originem trahit; quæ poſt partum laborioſum; quæ poſt abſceſſum internum ruptum, niſi pus per alvum, urinam, vomitum, quod juvare aliquando poteſt, reddatur; quæ in febribus malignis, exanthematicis, in principio & ſtatu, vel eaſdem antecedit, vel ex ſitu erecto in illis contingit, quæ ex vermibus ſtomachi in pueris; quæ in variolis confluentibus ob intolerabilem ardorem ac dolorem, præcipue ſub recto

ſitu.

ſitu inducitur; *Hoffm.* quæ ob tumorem. p. n. in vel ad cor & pericardium; quæ cordis palpitationem longinquam pluries ſequitur &c. Quæ à voracitate poſt ſuperatum morbum; à ſaburra ſtomachi; à flatulentiis ſpaſmodicis in hypochondriacis, hyſtericis; à flatibus putridis; ab hypocauſto, balneo intenſius calidis; à ſenſibilitate individui; ab animi pathematis &c. nil habet in receſſu ac relinquit medicatione ſpatium. Syncopticæ hyſtericæ ne pro mortuis habeantur, ſepeliantur, recte cavendum.

Mania. Melancholia.

FAlſæ imaginationes ſuperveniunt eis, quibus membrum aliquod abſciſſum eſt, facile. *Hild.* Mania raro eſt letalis, curatu tamen admodum difficilis, imprimis antiqua. Prænunciat eandem cephalalgia ſubito in hypochondriacis & melancholicis, prævio graviori animi affectu oborta, cum ἀγρυπνία, inappetentia, δυσπνοια vaſorumque interna pulſatione. Quandoque deſinit ad tempus in totum, vel ſtultitia remanente, terminatur, poſtque denuo recrudeſcit. Mutatur aliquando in hæmoptoën. *Dodon.* Bonum omen, ubi delirium ſomnus adhuc ſedat, contra, ubi vigiliæ ſunt pertinaces; bona ſpes, ſi periodica circa æquinoctia; ſolſtitia; ſi habet remiſſiones; ſi ex paſſione hypochondriaca, hyſterica, febribus intermittentibus perperam exceptis, evacuationibus ſanguineis ſuppreſſis; ſi à ſummo narcotico &c. Peſſima, ſi poſt altum ſomnum jugiter delirant;

ſi validiora evacuantia intenſiusque non ſentiunt frigus. Si epilepſia, convulſio, ſopor, ſuperveniunt, mortale. Mania ex abſciſſa Plica polonica, eadem renaſcente, curatur. Maniaci raro aliis implicantur morbis & ſæpenumero ætate grandes fiunt. Ex utero furentes ſi conceperint, ſanæ fiunt. Evacuationes fortiores in febribus ſæpe excipit mania; eadem & diuturnas intermittentes, quartanam præcipue, in ſtultitiam tandem degenerans, haut raro ſequitur. Graviditatis ultimis menſibus ſilens, enixo partu quandoque revertit. Mira eſt inmaniacis αγρυπνια, ut ultra annum extenſam legas. *Bœrh.* Melancholia ſua natura non eſt letalis, ſed ſæpe quos ſemel invaſit, ad mortem comitatur, maxime ubi hæreditas ſubeſt. Prognoſis autem in genere incerta ratione exitus eſt; quidam brevi aliquando revaleſcunt, alii longo tempore, alii nunquam curantur. Numquam melancholico curando dicas, quod laboret melancholia. Malum hypochondricum quo magis fixam in viſcere obtinet ſedem, eo minus læditur phantaſia, & contra. Mania & melancholia aliquando inter ſe alternant. Melancholia deterior eſt feminis quam viris. Melancholici epilepſia ſæpe ſolent corripi, & v. v. Mania & melancholia non omnino carent febre ſed lenta ſtipantur, modo vaga, modo quotidianæ remittentis typum æmulante. Familiis connata vel hæreditaria peſſima eſt mania & melancholia. Si morbis complicatis delirium conjunctum, ventriculum pro parte primaria affectum oſtendit. Melancholicis

luridis & squalidis nonnunquam in partibus musculosis femorum, brachiorum eveniunt noduli subcutanei, non oculis sed tactui obvii. *Hist. morb. Vrat.* Somnum profundissimum octiduanum notavi in melancholico, tandem duro labore expergefacto. Facilior morbus, si à causa physica, quam morali, pathetica. Fletus ac risus alternans, bonæ spei indicium. *Riedlin.* Insania quæ cum risu fit, tutior est; quæ studio dato, pejor. *Hipp.* Varices scroti grandes observavi in ex amore vesano melancholico, crebro veneris exercitio inflammato, perfecte dein sanato. Solvunt morbum excretiones sanguinis criticæ mature supervenientes, imprimis fusi menses, hæmorrhoïdes largæ; varices; vulnera capitis; (*Gordon.*) atræ bilis per superiota & inferiora rejectio; diarrhœa; dysenteria; hydrops, ulcera; pustulæ; scabies fœda; abscessus; arthritis &c. Multi fatui & stulti à partu sunt, si obstetrices caput molle infantis nimis comprimunt, tales redditi. *Bœrh.* Multo plures insaniunt quos ad immensas opes evexerat fortunæ favor, quam quos iniqua sors ad miseriam & pauperiem redegerat. *Mead. in monit. ex ore Hallej.*

Menſium vitia.

LUna vetus vetulas purgat, nova luna puellas. Lunæ ſolvere aliquando neonatas puellulas obſervatione & noſtra, conſtat. *Comm. lit. Nor.* Tales vero non diu ſupervivunt. Menſes prima vice erupturi, erraticam pluries ſimulant febrem. Quibus mature emicuere menſes, his communiter quoque maturius deſinunt. Puella ordinarie non concipit niſi menſtruata. *Hipp.* Mulieres menſtruantes circulum lividum ſive plumbeum ſub oculis habent. Fluxus menſtruus in annoſioribus per aliquot hebdomades, immo menſes ſuppreſſus ſive retentus, largiſſima ſæpiſſime compenſatur evacuatione per dies 14. immo quandoque 21. durante, licet non absque incommodis ejusmodi perſonarum. Quæ parce menſtruantur, parca quoque experiuntur lochia. Dantur feminæ, quæ bis in menſe lunæ beneficium habent; aliæ, quæ menſis medio uno depoſitum lunæ experiuntur, altero hæmorrhoïdes fluxas; iterum aliæ, quæ nunquam menſtruales niſi graviditatis tempore; *Comm. lit Nor.* tandem aliæ, quæ nunquam tributum menſium ſiſtentes, plures tamen peperere fetus vegetos; ſic ruſticam novi decem infantum, jam adultorum ſanorumque, felicem matrem. Perpetua menſium emanſio non ſemper ergo morboſa dicenda; utplurimum tamen ſtipata eſt ſterilitate. *Hild.* Vidi, ait *Bagl.* mulierem, cui durante menſtrua purgatione tumeſcebant oſſa clavicularum, eaque deſinente, evaneſcebant. Cum menſibus laborioſis advenientem pluries obſervavi δυσηκοίαν,

his autem belle profluentibus, ſolutam iterum. Si menſes in puellis primum erumpere nequeunt, ob membranam verendo oppoſitam, in cultro auxilium eſt facile, & contra ſæpe nullum, ſi caro locum replevit, maxime protinus in utero, atque perniciales exoriuntur morbi. Menſtrua humidioribus feminis diutius durant, citoque hæ, ni illa ferantur, intumeſcunt. Quæ femina non peperit, gravius & citius retentione laborat, quam ea quæ peperit. Quæ femina lac habet, ſi neque peperit nuper, neque gravida eſt, ea à menſtruis defecta eſt; ex quo acerbiſſimis capitis doloribus expoſita eſt, ſi ea diu ſic manet; cui medetur hæmorrhagia. *Hipp.* Vetulæ quibus revertuntur menſtrua, non longe ſupervivunt; ſed bene intellexeris oportet, non eſſe hæmorrhoïdalem fluxum uteri vel urinalis veſicæ. Remanentes, intercepti, ſuppreſſi exitum quærunt per os, nares, aures, umbilicum, mammas, genua, ilea, oculos, frontem, ulcera, fiſtulas corporis, ſudorem, (pluries hæc quidem cum ευφορια) tubas Fallopii in abdominis cavitatem (letali hoc cum exitu.) Menſes per inſolitas vias proficiſcentes communiter feminas ſteriles faciunt. Suppreſſio quæ ab uteri cicatrice poſt ulcera & vulnera incurabilis eſt. *Deck.* Menſibus ſuppreſſis, ſuccedere ſolent ſyncope, præfocatio, xydrops, aſthmata, mania, melancholia, paralyſis, arthritis, cachexia, tabes, convulſio, epilepſia, ſpaſmus, icterus, apoplexia &c. Quibus largior fluor albus, eæ ex interceptis menſibus minus male tenentur. Urinæ nigræ in menſtruis ſuppreſſis non perpetuo malæ.

In mensibus suppressis & de conformatione scrutare partium & numne prolapsus adsit? Mensium suppressio à sanguinis defectu, difficillima. Mulieri deficientibus menstruis sanguinem è naribus fluere, bono est. *Cels.* Sanguis ubi retentus per vesicam urinariam iter quærit, facile inibi grumescit, graviaque excitat pathemata. Menses per ætatem cessantes salutariter excipiunt hæmorrhoïdes. Venereo orgasmo optime provocantur menses emanentes. *Pechlin.* Nimii, maxime continui, inducunt sæpe tabem; in senibus hydropem; cachexiam; fluorem album; sterilitatem. In senescente muliere incurabile, immo letale malum. *Deck.* Si criseos in acutis initia inciderint in periodum menstruæ purgationis, rigorque superveniat cum tussicula, aut catameniorum affatim fundendorum index erit, aut si pauca saltim adpareant, & mox supprimantur, pedissequam novam acutam ordietur. *de Bergen.*

Crisis significatur per menses futura in acutis, si nullo alius judicationis præsente apparatu, motus gravativi, tractorii circa lumbos ac pubem, in summis femoribus osseque sacro instant cum æstu eorundem, prope decretoriam diem, maxime 7., aliquando cum exteriorum horripilatione moderata.

Mesenterii reliqui morbi.

MEsenterium multorum gravium & chronicorum morborum sedes est, hydropis, atrophiæ infantilis, febris variæ, imprimis & lentæ ac hecticæ, inflammationum, choleræ, melancholiæ, diarrhœæ, cachexiæ &c. *Hoffm.* A plethora mesenterium gravissime læditur. Hypochondriaci & hæmorrhoïdarii in mesenterii morbos, inflammationes nempe, strumas, abscessus, scirrhos &c. delabuntur facile. Obstructio mesenterii ad colicam scorbuticam disponit. *Draw.* Qui febricitant ex infarctu mesenterii, majora mala in capite experiuntur quam in mesenterio, in quo morbi sedes. Pueri, qui strumas in collo gerunt, utplurimum tales quoque in mesenterio, pancreate, intestinorum glandulis habent. *Bœrh.* Mesenterii tumores facile in strumas seu scrofulas & scirrhos degenerant. Scirrhus glandularum mesenterii in adultis ac annosioribus rarius cognoscitur, antequam jam ascitos vel hecticos attraxerit adfectus. Portio intestini à mesenterio quandoque abrumpitur sine letali sanguinis profusione subsequa; docent historiæ medicæ intestinis ex abdominis ulcere mesenterio orbis propendentibus, adflicto bene servato. Mesenterii tumores numero & magnitudine insignes aliquoties sunt. Sic recordor in cadavere mulieris per octennium pro gravidata habitæ talium tumorum variæ naturæ seu indolis cumulum junctim 30. libras Noricas habentium. Abscessus mesenterii ob compagem partis pinguedinosam brevi tempore

late progrediuntur. Depurgantur iidem per ſcreatum, alvum variam, urinas, ſalutariter. Pluries eveniunt ex hæmorrhoïdali & menſtruo negotio. Abſceſſus meſenterii, pancreatis, inteſtinoruam, omenti, cum labore diſtingues. Epatis & meſenterii abſceſſus fiſtulam umbilici paraſſe cultro deprehendi.

Mictus cruentus.

SAnguinis mictus tametſi non admodum cito enecet, tempore tamen procedente, infinitos jugulat. *Aret.* A gonorrhœa ſanguinolenta facile diſcernitur. Sanguis è renibus profectus univerſa urina temperatus exit, minime concretus; ex veſica, contra. Sola ſanguinis mictio è renibus, eorundem calculum ſæpe patefacit, qui nec dolore neque alio ſignificabatur ullo indicio, idque prægreſſo maxume forti corporis motu. Quoties mictui cruoris ſenſibilis dolor conjunctus eſt, de calculi præſentia & concurſu juſta eſt ſuſpicio. Si à calculi violentia, tamdiu incurabilis manet, quamdiu ipſe calculus removeri nequit, Qui à vermiculis veſicæ, iisdem excluſis ſanatur. Minus periculoſus eſt, qui ex urethra; qui ab amputatione membri alicujus; qui à violentia externa vel ſtricturis ſpaſticis; ubi ſine febre ac dolore, & contra, tumque facile præmonere licet puris mictionem. Magis periculoſus eſt in ſenibus, ſpontaneus maxume, vixque diu ſuperſtites poſthæc manent, quam in junioribus; atque ſi in illis accedant

lassitudo, alvus adstricta, anorexia, convulsiones, mortem indicunt. Periculosissimus est, si cum puris mictu; si à vulnere cum effusione sanguinis & urinæ in cavum abdominis; ubi febribus exanthematicis supervenit &c. Urethri grumus, ubi vesicæ aliquo inferitur itinere, si incarceretur, letalem inducit ischuriam. Sanguis intra vesicam concretus (quod pluries ex violento casu fit) gravissima parit symptomata, lipothymiam, exiguam spirationem, pulsum obscurum, nauseam, angores, extremorum frigus, cruciatus & ardores vehementes in ima pube, atque circa virgam. Mictio cruenta è vesica tardius curatur quam illa à superioribus locis profecta. Mictum sanguinis plus sæpe succedit ulceratio atque tabes. Violentus sive excessivus facile tabem infert. Sæpe criticus est sanguineus mictus facta palindrome hæmorrhoïdum vel menstrui fluxûs ad renes vel vesicam urinariam.

De hæmorrhoïdibus vesicæ urinalis, penis p. 125. diximus.

Mola Uteri.

PRoducit graviditatis omnia φαινόμενα mola, & sæpius Medicis imponit exercitatis. Et honestissimæ virgines viduæve uteri gerunt molas. Molas vitales & *fratres Lombardorum* ad fabulares relego historias. Motus molæ ex uteri spasmo evenire solet. Molæ excretiones comitatur plurimum larga uteri hæmorrhagia. Molæ in gravidis & multo quidem cum cruore,

ſine fetus noxa, nonnunquam excluduntur. Si mola abortui embryonis juncta, pejor eſt ſtatus. Mola cum fetu ſimul geſtata, partum difficilem reddit ac exitum ſemper intempeſtive maturat. Mola omnis, niſi inter initia curatur, ægerrime tolli poteſt. Junioribus plerumque exit facilius & ultra annum vix remanet, contra in annoſioribus. Plerisque omnibus 3. vel 4. menſe excluditur, ſpemque conceptam prægnationis ludit. Non raro molæ cum muliere ſeneſcunt & commoriuntur, quocirca quandoque oſſeæ fuere inventæ; & non tantum morantur, quo minus iterum concipere poſſit conjux, ſed & alia graviſſimarum ægritudinum accerſunt genera. Molæ teſtantur de utero affecto, humorumque ſæpenumero per eundem turbato circulo, ſonticosque & diutnrnos minantur morbos. Diſponunt ad fluorem album. Molas nutritionis frequenter geſtant ſcorbuticæ ac hypochondriacæ feminæ. Imprudens vehementiorum adſtringentium uſus pro abortu averruncando ad molarum geſtationem perpetuam ſæpius feminas damnat. *Hiſt. morb. Vrat.* Molæ veſiculares ſanguineæ uteri hæmorrhagiæ male ſuppreſſæ plurimum debentur. *A. N. C.* Placentulæ embryonum primis menſibus extinctorum vel abortu excluſorum remanentes formant molas, generationis quas appellant; maturæ ſive adultæ putreſcunt facile vel in hydatides mutantur, ex quibus ſic dicti partus veſiculares. *Vater.* Molam geſtantibus abdominis turgeſcentia planior eſt ac verſus hypochondria latior; abdomen eſt alio tempore

plenum ac diſtentum, alio iterum flaccidum & quaſi dimidia parte vacuum; ſentitur etiam plumbeum ordinarie pondus verſus infimam abdominis regionem; & quod peculiare, aliis ſimul ſumptis, molæ ſignum, puncturæ in abdomine ſentiuntur. *Crato.* Certiores autem ſumus, ſi vel ultra juſtum tempus remoretur partus, vel hoc tempore computato dolores vel nulli incidant plane vel vagi, inconſtantes, vel plane evaneſcentes eveniant, abdomine in antiquo ſtatu relicto. *Carl.*

Morbilli.

SIngulare profecto eſt, ubi de morbillis ſiniſtra parte, dextra variolis, diviſo ad perpendiculum corpore, meminit *Pechlinus.* Sunt pueri, qui bis vel etiam ter morbillis corripiuntur. Roſalia *Ingraſſiæ* ſunt morbilli nothi ſive ſpurii; habent puſtulas magis, urentes, rubentesque ac veri. Prænunciant morbillos, fere certo, palpebrarum intumeſcentia, lacrymarum in oculos effuſio, ſternutatio, urina lacteo-alba, turbida, graſſante epidemia. *Sydenh.* Si morbilli cum magno ingruunt frigore, indicant morbum fore peſſimum in ſua ſpecie. Per ſe minus periculi habent, ſi modo rite tractentur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur ſymptomata atque variolorum. Solvitur febris exanthematis, liberali tranſpiratione, urinis, diarrhœa. Bono omine aliquando facies, vel aliæ quoque partes, maxime in augmento, in-

tumefcunt. Sufpectorum notæ funt : capitis dolores per totum morbi decurfum durantes ; ante eruptionem dolores artuum diu pertinacius infeftantes ; magis adhuc, fanguis per quæconque loca largius fluens ; impenfa virium profstratio ; inquietatio fumma ; vomitus poft eruptionem ; deglutitio difficilis ; delirium ; petechiæ, varioli, purpura ; cœcitas ante eruptionem ; tuffis continua cum alvi profluvio & inquietudine &c. Vidi tamen morbillos variolis fociatos non femper fatali cum exitu. Obfervavi vomitus poft eruptionem largos fine damno, quin cum ευφορια in hypochondriaco, biliofo Juvene, Genius ergo epidemiæ fpecialis & individua alterant, quod bene femper attendendum.

Livefcentes vel nigrefcentes plurimum funt exitiales. Epilepfia in ftatu peffima. Diarrhœa, fi fert genius epidemiæ, per omnem morbum innoxia eft ; in retrocedentibus aliquando fine reditu exanthematum morbum folvit ; Morbo fuperato ad plures hebdomades excurrens, tabem infert. Tuffis morbo abfoluto diu durans cum raucitate, φθισιν vel hecticam minatur.

Pectori maxime infenfum eft morbillofum venenum. *Hoffm.* Urina fanguinea magnum portendit periculum, maxime poft d. 5. 6. Haut rite expulfi afthma, contracturam, catarrhum fuffocativum, φθισιν, tabem, œdema, relinquunt. Ex debito regimine neglecto fuperveniunt οφθαλμια, tumores glandularum

ſtrumoſi, œdema pedum, febris remittens &c. Ex medicatione regimineve calidiore, declinante morbo, pluries lateris dolor, peripneumonia cum febri & dyſpnœa remanent, quæ plures jugulant quam morbilli. *Sydenh.* Moriuntur d. 9. ſuffocatione, tardius tabe, hectica, lentis cum ἀτροφία & abdominis tumore. *Hoffm.*

Narium valetudines.

OLfactus amiſſus rariſſime recuperatur, præcipue in ſenibus. *Ettm.* Olfactum meminimus per annos XV. abolitum; revocatum tandem ſub febre tertiana intermittente bilioſa. In occiput graviter lapſi, tota ſua vita quandoque guſtandi & odorandi amittunt virtutem. Odoratus læditur ozœna, polypo, ſarcomate, coryza. Fœtor narium qui a polypo, ozœna, ſarcomate, corruptione oſſis vel humorum ſtagnantium, prædictionem in eorum malorum conditione habet. Quando acute febrientibus quædam fœtent, aut etiam ſaporem fœtidum habere videntur, quæ tamen revera non ſunt. & citra vitium antecedens narium & linguæ, malum eſt. *Hipp.* Ulcera narium recentia & boni moris facile curantur, contra vetuſta, ſordida & putrida, ozœnam dicunt, atque in cancrum pluries degenerant inſanabilem; ubi à venerea lue vel elephantiaſi incipiente, medelam recipiunt. Naribus ulceratis plus ſæpe ſupercreſcit ſarcoma, plerumque, ſi boni genii,

curabile. Polypus mollis, albus vel ruber, vel ex his compositi coloris facilius curatur quam durus, lividus, dolens, sicque cancri metum qui habet, maxime sub effero humorum motu & individui pravitate. Facilior qui in ima vel media narium parte residet, & contra, qui in summa hæret; pejor item, qui crassiorem habet radicem, quique insuper in scorbuticis & venereis, ob hæmorrhagiam ex operatione metuendam; similiter, qui è spina ventosa productus est; porro, qui ad fauces usque increvit, ex quo loquela & deglutitio insigniter impediuntur, quin homo interdum suffocatur; tandem, si utramque narem polypus implet. *Heister.*

Nephritis.

Vid. Renum & vesicæ urinariæ morbi reliqui.

Oculorum Affectus.

OCulo uno laborante vel læso, alter quoque de facili laborat. Si pituita copiosior, crassior, flavens, humori purulento fere similis, majori impetu sive effluxu ex oculi cantho, sine evidenti causa, erumpat, de gonorrhœa repente cohibita cogitatio in suspectis. Citius sanescunt oculi adultorum & quibus bonus valet udinis status, quam senum atque infantum, itemque morbosorum. Dolor oculorum diu-

turnus valde malus eſt cum periculo ſuppurationis vel exulcerationis. Veneri ſtrenue litantes, oculos deportant hebetes. Morbi dentium in morbos oculorum mutantur, & contra. *Rega.* Viſus debilitatem aliquoties attendimus ſenio ſublatam, mitigatam. Viſus quandoque ante obitum in cæcis revertit.

Ophthalmias præcedunt involuntariæ lacrymæ. In contuſionibus cranii & læſionibus meningum ſi 7. vel 11. d. gravis ſupervenit οφθαλμια, ſignum eſt mortis imminentis. Poſt diuturnitatem ophthamiæ fluentis ſub æſtatem accidere ſolet lienteria, teneſmus, diarrhœa varia. *Hipp.* Copioſiores lacrymarum effuſiones, utut mordaces, οφθαλμιαν non diutius duraturam ſpondent. Cephalalgia firmiter fixa, quæ lipppitudinem vel anteivit, vel conſecuta eſt, periculum cæcitatis adfert. *Duret.* Si οφθαλμια magnam movet febrim, & eadem hac exaſperatur, malum, atque cæcitatis metus aut mortis. Purgantia fortia in ophthalmiis prenicioſa ſunt & corneæ exulcerationem mucoſam de facili invehunt, Si unus oculus inflammatus magis is dolet, quam ſi ambo. In ophthalmiis puerorum quære de achoribus, tumoribus glandularum colli, aliis morbis cutaneis, prægreſſis, eorumque medicatione inſtituta. Οφθαλμια venerea & ſcorbutica non ſine ſummo periculo eſt, imprimis ubi in orbita os quoddam vitiatum. Οφθαλμιαν ſcorbuticam chronicam zona ardente ſolutam vidimus. In contumaci oculorum inflammatione de contagio inquire venerero.

Bona ſpes eſt in οφθαλμια humida, ſi craſſa pituita mollisque fieri incipit, qua palpebræ coaleſcunt, atque ubi hæ intumeſcunt. Chronica ſi invaluit lippitudo, difficulter exſtirpatur. Inflammatio ſi in ſuperficie palpebrarum interna facile in ſuppurationem abit cum ευφορια. Οφθαλμια quo magis aſſuevit & periodica evadit, ſæpiusque recrudeſcit, eo obſtinatior obſervatur. In ophthalmicis inflammationibus ſciſcitare, an antehac hæmorrhagiæ fuerint familiares? Criticam in pleuritide obſervavit *Yveſius*. Humidæ genus ροωδη, quod incaleſcentibus palpebris, calente capite, cum febre eſſe ſolet multoque dolore, lacrymis primum multis, calidis, limpidis, vicina erodentibus, poſthæc craſſioribus, pinguibus, puris inſtar, criſis eſt febrium, nec turbanda. *Hipp. Plat.* Eſt aliquando cum viſu duplicato. Quo magis craſſa heic eſt pituita lacrymalis, eo plus detrahitur inflammationi; ſi turbatur ſalutaris hæc coctio, corneæ ulcera ſupercreſcunt, acies obtunditur, quin lumen nonnunquam prorſus perit; vel in internam nobiliorem partem pernicioſe reprimitur materies morboſa. Οφθαλμια ſanguinea diu perſiſtens hypopyum, pterygium; ſeroſa contumax, lippitudines, immo cæcitatem inducere poteſt. Vehementiſſima ſæpe in oculi abit ſuppurationem cum cæcitate, dicunt χημωσιν. Non raro poſt febres aliosque morbos oriri ſolet, ſi horum materia in oculum convertitur, & hanc pericuſioſiorem gignit inflammationem.

Gra-

Gravior οφθαλμια per menſes quandoque durat, maculas in cornea relinquit, humores turbat, puſtulas, ulcera circa corneam profert, quæ rupta evacuationem humoris aquei admittunt, quod viſus quandoque abolitionem, corneæ ſubſidentiam, creat. Ad ophthalmiam & ſuffuſionem proni creduntur præ aliis, oculis prominentibus gaudentes. Solutio fit ophthalmiæ dejectione alvi ſeroſa, pituitoſa, bilioſa, cruenta; hæmorrhagia; febre; (hâc quidem magis ſeroſa.)

Oculi vulnera ob vicinum cerebrum tuta haut ſunt. Humores vulnere effuſi protinus iterum renaſcuntur. Oculorum hæmorrhagia in adultis & infantibus rarior obvenit, nec letum infert. Ulcera oculorum curatu difficilia ſunt & periculoſa, magis tamen in cornea quam adnata, imprimis ſi è regione pupillæ ob remanentem cicatricem, quæ corneæ diaphaneitatem aufert, ſicque viſionem lædit. Cancer oculi ſemper incurabilis eſt, ni quandoque manu tempeſtiva exſtirpatus; ancipitis autem operatio eſt eventus, dum vel gangræna vel convulſiones vel repullulatio ſubſequi plerumque ſolent.

Amavroſis ſive gutta ſerena perfecta & inveterata nullum medelæ relinquit locum, metumque apoplexiæ, paralyſeos, incutis. Recens & imperfecta curationem admittit maxime in junioribus; item, ſi ex malis ulceribus; ex nimia venere; morbo venereo; ſi periodica; ubi ex partu difficili; ab humoribus collectis defluxione, nervos comprimentibus; contuſione

gravi; ictu capitis; ab assumpto vomitorio vehementi; ex graviditate; à colica cum pertinaci alvi obstipatione; ex insufficienti variolorum aut morbillorum erupdone cum defluxionibus catarrhosis; (hæc circa annos pubertatis maxime magnam & plenaríam recipit sanationem.) Cæcitatem ex achoribus provenientem, biennem, variolis abactam memini semel. Minus pariter manet auxilii, si in paralyticis, si humor vitreus turgeat & retinam premat; vel tumores nervum ubi comprimant. Notavimus cæcitatem cx podagra emplastico opiato à nebulone agyrta repressa, cantharidibus hac feliciter revocata, depulsam iterum.

Gutta serena si superveniat apoplexiæ vel epilepsiæ, plerumque signum mortis est vel vehementiæ morbi insuperabilis. Qui subito à causa interna occæcantur, infaustum habent præsagium, nominant *Augen-Schlag.* Cataractæ sive suffusio spem bonam habet, si color albido-cæruleus, vel parum flavescens; si oculus nec durus est nec nimis mollis; si quid luminis relictum, ita ut pupilla in tenebris aliquantum contrahatur, in luce vero dilatetur; si simplex & matura; si oculus nullam aliam habet noxam, licet antiquissima sit, v. g. XXV. annorum uti notatur curata; *Maitre Jean.* contra vero, vix sanabilis est tremula & quæ huc illucque movetur; quæ colorem habet auro, æri vel ferro polito simile; si ex phlegmone, ictu gravi, longa atrocique ægrimonia; si antea fuere acie hebetes oculi; si de figura naturali recidit oculus nec sensus fulguris relinquitur;

ſi vitium in humidis; ſi nil luminis diſtinguit æger, ea enim cum amouroſi eſt hincque & operatio inanis; ſi uvea vel ipſi cataractæ adhæreſcit, vel rigida eſt vel pupilla male viriata; ſi capitis dolores vehementes adſunt; debilis vel ſenex æger eſt. Cataracta lactea & purulenta haut ominò deſperatum malum eſt Variegata nondum maturitatem habet. Cataracta quæ optima viſa & providiſſimè tractata, quandoque artem eludit; & contra. *Heiſter.* Incipiens, ubi per nebulam quaſi conſpiciunt, in florente ætate medicamentis eſt ſuperabilis. Cataracta poſt acutas malignas ſternutationibus ſpontè ſubortis quandoque tollitur. *Hoſtem.* Suffuſio idiopathica viæ in utroque ſimul incipit oculo. Suffuſio quæ intermittit ac remittit, ex ſtomacho eſt, eaque quoque ambos oculos eodem tempore adficit, nec quid concreti humoris in iisdem cernitur. De ſene nonagenario vulnere frontis à cæcitate liberato ſcribit *Alex. Benedictus.*

Epiphora eſt ſpecies catarrhi in glandulis oculorum. Epiphora à canthi majoris tumore, polypo narium, palpebrarum diſtorſione, vel fiſtula lacrymali, curatur, hiſce ſic latis cauſis; æque, ſi puncta lacrymalia tenſi cuticula obtexta ſunt; contra, ſi ab iisdem concretis, eroſis, ablatis, caruncula lacrymali deficiente; ſi morbus antiquus & à ſenecta, immo frequenter, tum in fiſtulam degenerat lacrymalem. Ubi infans uberibus adhuc nutritus epiphora laboret gravi, in nutricem inquire, an Paturſæ veneno notata ſit?

Visus duplicatus recens, symptomaticus, à causa externa, spasmo, facile medicationem admittit; secus, inveteratus, in paralysi obveniens; In fine febrium hecticarum mortem proxumam indicit (est & in aliis mortis vicini obvia;) *Vater.* In defluxionibus oculorum chronicis amblyopiam aut amavrosin nunciat. In arthritide scorbutica frequens est. *Drawiz.* In ex morbis gravioribus reconvalescentibus quoque observatur.

Visus dimidiatus in scorbuticis ac hypochondriacis obveniens corrigi potest; contra si idiopathicus vix quidem. *Vater.*

Maculæ ante oculos volantes, variæ figuræ, difficillime tolluntur, præprimis si jam sunt antiquæ, & haut raro vel amavroseos vel cataractæ existunt prodromi; aliquando à varicibus retinæ producuntur. Σκληροφθαλμια sæpe oritur in ardentibus febribus; tendit in gangrænam, suffusionem, amavrosin, ac nonnunquam caliginem perpetuam, Corneæ ulcera oriri noscitur, si in ea aliquid de nigro albidum factum est. Cicatrices hinc enatæ, minus altæ levesque, in infantibus pededentim, adolescente ætate sponte extenuantur, & contra in adultis, nec operosa arte. *Platner.* Corneæ ruptura & uveæ procidentia exigua, curationis spem habet. Pterygium, Pannus sive Unguis plerumque incipit à narium parte & caruncula lacrymali, rarius à parte temporum; curatu difficillimum malum est; recens & minus remedis nonnunquam auscnltat, auctum vero & ad iridem se extendens, inveteratum, manui tantum cedit; unguis,

qui craſſus, everſus, eminens, induratus, nigricans curari non poteſt, cancroſam enim naturam obtinet; ſi oculos in hoc affectu minor evadit, malum. Albugo difficillimæ curationis eſt affectio, corneæ enim ſubſtantiam lædit; quæ à pituitoſo fit humore ex ὀφθαλμία relicto, curatur facile, imprimis ſi recens & in infantibus; quæ vero à cicatrice relicta, difficillime. Levcoma nunquam tolli poteſt; aliquando in pueris extenuatur. Staphyloma ſi non in ipſo pupillæ loco atque inflammatio abeſt, non facile luminis acies corrumpitur; ſæpe graviſſimas inducit inflammationes, cephalæas, vigilias, ſuppurationes, haut raro cancrum ipſum. Phlyctænæ in adnata minus periculoſæ ſunt quam in cornea; ſuperficiariæ puſtulæ minus timendæ, profundiores contra, quum vel humoris aquei effluxûs vel uveæ procidentia curas augeat. Ectropium pro cauſæ diverſitate curabile eſt vel minus; Inverteratum manet inemendabile; item, quod à paralyſi radicata; à cicatrice duriore ac grandiore. Trachoma, malum contumax, ſubinde prorſus inſanabile. Hydatis palpebrarum cum inflammatione facile in abſceſſum & ulcus abit. Αγκυλοβλέφαρον cornea coalita ſine cæcitate vel ſaltim viſus læſione vix ac ne vix quidem curari poteſt; difficultas hæc ſuevit poſt ambuſtionem & variolos. Scleroticæ læſiones ſumma ſæpe ſolent inducere deliria ob nexum cum optico nervo. Choroïdeæ phlegmone ſæpe oculi προπτωσιν movet; hypopyo quandoque finitur; & ne maturius opem feras, ſuppurat atque

rumpitur oculus; aliquando luminis cæcitatem inducit. In hypopyo pus quo copiosius, acrius & flavidioris est coloris, eo majorem incutit metum arrodendæ destruendæque non modo iridis, sed etiam corrumpendæ totius internæ oculi structuræ & suppurationis destructoriæ, quæ Sepedon nuncupatur. *Mauchart.* Strabismus ex corneæ ulceribus, cicatricibus, ex rhachitica ossis sphenoidei intumescentia, magna suppuratione, parum spei relinquit. Qui à nativitate, ex obstetricis culpa oculo vexato; qui à parentibus hæreditate acceptus, nulla ope adjuvari potest. Nyctalopia plurimum prehendit pueros ac juvenes, iique vel sponte evadunt d. 40. vel 7. mense, vel post annum denum, vel supervenientes abscessus præsidio sunt. Rite menstruatæ vix experiuntur morbum. Αγχιλωψ & Αιγιλοψ difficulter sanationem recipiunt, facile enim in fistulas degenerant; imo αιγιλοψ in cacochymicis interdum quid cancrosi alit. Ulcera canthi oculi majoris facile abeunt in fistulas, in impuro corpore haut raro carcinomatosas. Fistula lacrymalis recens in corpore sano sine carie, callo, ductus nasalis obstructione &c. medelam facili recipit; perfecta, quæ cutim externam perrumpit, sæpe calum, cariem habet comitem, non curatur, nisi his sublatis; recrudescit, nisi ductns lacrymalis apertus continetur.

Αροφια oculi ratione causæ variam habet prædictionem. Quæ ex topicis narcoticis copiose vel nimis diu superdatis, à cephalæa chronica,

rebelli, à pravitate humorum ſuperabili &c. melior éſt illâ, quæ à nativitate, violentia externa, cum totali corporis ατροφια &c. *Mauchart.* Non ſemper totalis eſt, pluries ex parte tantum, v. g. retinæ, quæ crebra in iis, qui vel quæ fortius aciem luminis intendunt, acu pingendo, filiis maxime ex auro ducto; item in pupilla obvenit. Hydrops oculi rariſſime ſponte diminuitur, inveteratus medicinis difficulter diſſipatur, & ſi decreverit, viſus tamen plus minus labefactatur. Tenuis ſpes manet, ſi humor ſit concretus, turbidus, quaſi congelatus, cataractam mentiens, & contra; accedente inflammatione, facilis ſuperaccedit ſuppuratio, corneæ exeſio, crepatura, effluxus humorum, ni operatio juvet, quæ aliquoties aliquando repetenda venit, quaque hydrophthalmia pluries feliciter aufertur. *Mauchart.*

Odontalgia, aliique dentium & gingivarum morbi.

MAgnus eſt conſenſus aurium, dentium atque inteſtinorum. Morbi dentium in morbos oculorum mutantur, & contra. *Rega.* Feminæ præ viris adfliguntur odontalgia, hi autem plurimum acerbius. Spaſmus odontalgicus cum fluxu hæmorrhoïdali ſæpius conſpirat. Ex dentis evulſione cruoris fluxio nonnunquam exoritur vix compeſcibilis, quam ſæpe letalis. *A. N. C.* Si odontalgia à nervo in dentis medi-tullio hærente, læſo, medicinis tolli nequit.

Ex arthritidis aberrationibus sæpius nascitur. Arthritis ac rhevmaticis doloribus expositi rarò laborant odontalgia. Facile revertit ut articulares morbi suevere. Recidiva odontalgiæ idiopathicæ rationem habet in carie dentium, symptomaticæ in congestione consuetudinali. Sternutatio fortis, vomitus, solvit serosam. Dentis syderatio abscessum ad gingivas enatum solvit. Dolentibus dentibus maxillarum inflammatio bona. Tumor in genis, gingivis aut maxillis subortus, doloris solutionem communiter adfert; aquæ per os ejectio æque salubris est. Odontalgia nimia febrim, vigilias, delirium, convulsiones quandoque adducit in junioribus præsertim. Quæ à sero acri, tenui, salso, vehementior quidem est, sed citius desinit, & contra, si à pituita. Quæ in scorbuticis & venereis curatu difficillima est ac contumax, sæpiusque recurrit, donec scaturigo princeps sublata sit. Si pus ex parulide exitum non habet, epulides, tumores fungosi, ulcera, caries & fistulæ crebro nascuntur. Nonnunquam per dentium radices & maxillæ foramina, per quæ vasa in eas subeunt, sensim extra fluit sanies è dente corrupto, & turbercula in mala vel mento excitat, quæ nullo modo curantur, nisi dens extrahatur. *Sennert.* Gingivarum erosiones perseverantes quandoque vermium intestinalium præsentium criterium præbent, iisdem per alia non indicatis *Hildan.* Hæmorrhagia gingivarum critica, licet rarius, obvenit interdum. Talem in ecthymatis laborante obviam, donec morbus superatus fuerit, non cessantem,

reprimentibus in mictum cruentum mutatam, & hoc cohibito arte, revertentem denuo tradit *Dodonæus*; pariter febrem ardentem ſic ſolutam, ut ſanguis inſtar rivuli profluens libras amplius quinque excederet, ſcribit *Am. Luſitanus.* Symptomatica in ſcorbuticis & hæmorrhoïdariis occurrit. Feminæ, quæ fucis ex mercurio utuntur; dentes nigros aut fœdo colore infectos habere conſueverunt; æque qui hydrargyro fuere inuncti.

Oedema. Habitus cutanei ſubita inflatio.

OEdema promptius per hiemem crapuloſis & ſenibus accidit. Quidam corporis craſſioris & crapuloſi cruribus œdematoſis diutius vivunt. Evenit ædema omnibus corporis partibus, in- & externis. Qui diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum eſt aut capitis aut viſcerum dolore laborare, aut ſedem internam quodammodo male affectam eſſe; magna autem ex parte non unum aliquod horum adeſt, ſed interdum multa, aut etiam omnia. *Celſ.* Oedemata ab internis cauſis deteriora ſunt illis, quæ ab externa manifeſtius pendent. Perrupta temporarium quidem levamen, ſed funeſtum tandem eventum adportant; hinc & pluries eryſipelas malum. Oedema pulmonum, pleuræ, mediaſtini &c. viam pandit pectoris hydropi. Oedematoſi tumores alternant cum aſthmate. Oedemata ad crura & pudenda ſolviunt aſthmata. *Bagl.* Tibiarum inflatio adparens veſpere ac

mane diſcuſſa, cum bonis ſignis bona, cum malis mala eſt. Oedematoſi pedum, crurum, tumores ex viſcerum obſtructione vel alio eorundem vitio laborantibus familiares ſunt; maximeque id ominandum, ſi ſunt vel augentur poſt hæmorrhagiam δυσκρι ον. Artus œdematoſos nec extra lectum perpetuo & inſigniter frigere; nec in lecto conſtanter ac notabiliter calere, bonum præbet indicium. Oedema per ſe ſine malis cauſis natum ſæpe & per ſe finitur. Quod ſponte, nulla ex manifeſta cauſa adparet, diuturnum eſſe ac magis rebella aſſolet. Oedematoſi pedum tumores ſub febre orti adeo periculoſi non ſunt, quam ſi poſt eam remanent. Oedema febribus alias ſuperventurum averruncat ptyaliſmus ſponte accedens. Sponte febres intermittentes œdematoſis tumoribus ſolvi, ſalubre eſt admodum; aſt adſtringentium uſu ſuppreſſa febre, intumeſcere febres, quantum intereſt? ut, niſi prior morbus revertatur, ſalus ſæpe ſperari nequeat. In acutis tumidas partes ſpectari, ſub aliis ſignis bonis malum non eſt; ſæpius natura humores decretorie diebus judicatoriis, vel in declinatione, ad crura pedeſque dimittere ſolet; aliquando etiam facies tumet, aliquando totum corpus.

Quibus accedit œdema manus, brachii, pedis, unius vel alterius, ſignum impedimenti circa cordis ventriculum aut auriculam eſt, aderitque ſpiritus difficultas, ægrimonia ad internecionem miſeri properante. *Bagl.* Oedema

quod ex obstructione naturalis evacuationis solemnis, eadem restituta, juvatur Scorbuticum, mali fomite exhausto, demum quoque cessat. Quod ex quartana male curata relictum, eadem revertente, abit; idem valet de scabie. Ex arthritide topicis excepta subnatum, nulla discutitur arte. Inveteratum ac hiemale pessimum, emollium mala ulcera & gangrænam facile infert. Quod vetusto & gravi succedit morbo ac ancipiti, difficilius tollitur; & in morbis insanabilibus etiam nullam recipit curationem. Non adeo difficulter cedit œdema prægnantium robustiorum; ex gravi quadam sanguinis profusione, integris visceribus, reconvalescentium; ex fascia arctius ducta; post febres eodem solutas. Ast magis periculosum, quod in infirmis obtingit gravidis & diutius post ipsum partum remanet, id quod haut raro asthma, suffocationem, hydropem inducit Si simplex est œdema, bene recedit, si autem ex depravato humorum statu, difficulter, & in scirrhum quandoque degenerat; perrarò etiam suppuratur, quod periculosum. Oedema sæpissime resolvitur, haut raro in nodos quosdam & excrescentia tubera migrat; si indurescat, in scirrhum abire solet. *Schelhamm.*

Subitaneæ habitus cutanei inflationis gravitas judicanda est ex materie peccante & subjecto individuo. Quæ ex graviditate post illam quoque abit. Aufertur optume diapnoë liberali; sudoribus; purpura; aliquando urinis crassis, copiosis; diarrhœa; sputis. *Transact. Anglic.* narrant inflationem repentimam & ingentem

mammarum, quarum finiftra 35. libras habebat. Ex terrore per omne omnino corpus inflatum hominem dicit *A. N. C.*

Offium Morbi.

OSfium jam perfectorum diminutio aut totalis abfumptio eft obfervata *Ruyfchio, Vatero*. Peregrinum plane ac mirificum nuper tradunt hujus ταιν μενα exemplum, cunctis artuum exteriorum offibus cum corporis diminutione fufis atque mollitis, *Parifini in Diario la Bigarure* dicto, falva hifce mifcellaneis fide pofita. Propter os laborans caro livida, malum. Caries cum ulcere ac gangræna, exoftofis maligna & pædarthrocace cum cancro occulto & carcinomate, exoftofis benigna cum fcirrho benigno comparari poteft. *Platn.* Caries offium venerea, periculofa. A caufa quæ externa facile tollitur, & contra, fi ex vitiato corporis habitu. Quæ in offibus raris cavernofifque; ad articulos, cartilagines, peffima. Offa infantum carie ex vitio intus orto, ut pædarthrocace, inquinata, celerius corrumpuntur quam adultorum; fi vero extrinfecus illata injuria, fub fana medela nulla decidit fquama, fed os iterum in his fuo perioftio protinus contegitur. Ubi dolor conquiefcit, exefo perioftio, mala materies totum os voravit. *Platn.* Si ulceri vel fiftulæ cum offis vitio cicatrix inducitur mollis, rara, & quæ fuper cutim fere excrevit, eadem removeantur. Cranii caries aliquando ad extus vergit cum exfoliatione ac confolidatione, naturæ

beneficio felici. Os specillo inæquale ac asperum detectum, curiosum est. In spina ventosa consummata & vera præter excisionem remedium superest nullum. Talem vidi totius ossis brachii, radii & ulnæ ex paronychia digiti, eodem cultro quotidiano à circumforaneo crudeliter in rustico firmo abscisso, ortam. Exostosis benigna frequentius in capite & tibia nascitur; maligna ex scorbuto, rhachitide, morbo venereo, pessima & incurabilis est, maxime si horum morborum conjunctio adhuc sit, uti haut rarum est. Memini spontaneam luxationem & repositionem claviculæ in puella decenni, æque, ossis humeri in hebræo veterano epileptico, sæpenumero recrudescentes. Semiluxationem à terrore ingenti tradit *Pechlinus.*

In pueris rarior luxatio est, sæpe vero epiphyses prope articulos à reliquo esse didicuntur, unde sæpe aridura. Luxatio ligamentorum musculorumque vitio facta, nullam curationem recipit. Articuli, qui facile reponuntur, facile quoque iterum excidunt. Os humore confluente sinu extrusum, vel quod ipsum id intumuit, vetusti sede adsuescere non potest. Luxatio causa interna eveniens ariduram partis post se relinquit communiter, maxime in junioribus. Os quod reponi non potuit, tandem cum sedibus, quibus residit, concrescit. Si reposito osse, vehemens dolor manet, vel convulsio succedit, in loco suo non est, & ab eo premitur ligamentum &c. Falsa est opinio, vertebras ex toto inter se diduci, & ex toto etiam restitui posse. *Platn.* Raro vertebræ excidunt. Verte-

brarum distortio plerumque frustra ficta est; vereque residet in capitibus musculorum abdominis, ubi sub costis spuriis cum musculi diaphragmatis orbicularis capitibus conjunguntur. *Schulz.* Costæ ac jugulum frequentius franguntur quam è sede sua promoventur. Os coccigis ubi excidit vel fractum est, inflammationem, abscessus, mala ulcera, fistulam recti creare valet. Humerus frequentissime in alam emovetur. Brachium flexum in posteriorem partem frequentius excidit; ubi hic articulus egreditur, ob valentiora ligamenta, axungiam, arterias, venas, nervos, quæ per cubitum feruntur, periculum habet æger. Manus raro ad minimum digitum, rarius ad pollicem, sede movetur. Femur raro luxatur, sæpius frangitur; *Salzm.* sed prius quoque accidit aliquando, vix autem ex vi lapiuve, nisi ligamento interno disrupto vel deficiente; sæpius ab humoris in acetabulum confluxu ligamenta laxantis, exedentis, distendentis, propellentis; quandoque à coxæ dolore longinquo. Frequentissimum est promoveri in interiorem inferioremque partem. Repositum facillime iterum prolabitur & vix sine claudicatione restituitur. Patella luxatur, sæpius, transversa imprimis, frangitur, quod imperitis opinionem ossis luxari facere potest, dum musculis sursum versus attrahitur; ergo difficilem quoque curationem habet.

Talus si expellitur, magnum est periculum inflammationis hinc gangrænæ, vel abscessuum,

fistularum, ossium vitii, calli, αγκυλοσεος. Sæpius denuo excidit ex illata ligamentis ατονια. *Platn.*

Plantarum pedis ligamenta disrupta volunt aliquando amputationem. In magnis ossium comminutionibus atque contritionibus etiam post multos annos fragmenta ossium prorumpunt. Eveniunt ossium fracturæ ex humidorum vitio sine violenta causa externa contactu motuve. *Waldschm. Berl. woch. Med. und Chir. Nachr.* Fractura simplex & recens longe facilius curatur quam quæ cum vulnere, luxatione, magna contusione, sanguinis profusione, carie, atque inveterata. Aliquando luxatum os quoque fractum est. Os transversim fractum melius coit quàm quod oblique cum acutiori imprimis capite, pungentibus aculeis, ex quo inflammationis, suppurationis, febris, gangrænæ, hæmorrhagiæ, convulsionis &c. periculum. Difficilius glutinantur, quibus visceris vel humorum inest corruptio. Fractura, quæ non conferbuit, ex vetustate incurabilis fit, articulatione oborta analoga. *Salzm* Fissura metum facit ne medulla vitietur. Si os juxta articulum fractum, facile αγκυλωσις manet. Callus, quasi ossis cicatrix, exuberat facile, membro indecoro, ob fasciam maxime in junioribus laxiorem; vetustate confirmatus raro extenuatur. Malleolo fracto facile superincrescit callus, indecora parte. Narium ossa fracta crebrius gravem inducunt inflammationem, occasionem que faciunt suppurationibus, ulceribus, polypis, ossium vitiis, idque potius, si cum vulnere.

Maxillæ inferioris fractura cum ossium emotione periculi est asperi ob nervum quinti paris & arteriam quæ percurrunt. In jugulo oblique fracto gravis metus est ob vasorum subclaviorum vulnerationem. Fracturæ scapulæ cum vulnere aliquando supervenit emphysema. Costæ fractæ ad interioraque inclinatæ pleuram offendunt, ex quo gravis inflammatio, febris, spiritus difficilis, dolor, suppuratio, sputum cruoris, emphysema, (maxime hoc quidem si cum vulnere) interdum intercostalium vasorum læsio, quæ res quandoque mortem maturat. Vertebra ubi excidit vel perfracta est, adeoque medulla violata, plerumque nulla est curatio; partes inferiores resolvuntur, alvus & urina supprimuntur, homo intra quosdam dies extinguitur. Idem fatum manes eos, quibus os sacrum transversum fractum est. Si ex sterni osse quid fractum sit, valde periculosum, præprimis, si id totum casus perrupit; Si os vitium contrahit, tumores supernascuntur cum suppuratione, mala ulcera cum carie relinquentis Medium femur, oblique maxime, fructum, brevius fit, validioribus ac plenioribus musculis dum adducitur. Os femoris fractum vix ante dies 50. vel 70. sanescit. Si patella à parte infima frangitur, vel rupto ejus ligamento validissimo distrahitur, majus periculum est; si plura fragmenta sunt, callus nimius facile superincrescit, unde articuli contracti ac rigescentis metus; si in longum finditur & frangitur, tolerabilius est. Suturæ percussæ, imprimis sagittalis, grave portendunt periculum.

Os

Os frontis ſuper ſupercilia fiſſum vel fractum, pariter. Contrafiſſura cranii difficilius reperitur, non ita facile quoque ſanatur. Quum homo, cui mens conſtat, in parte aliqua cranii dolorem percipit; quum alius propter continentem ſomnum appellatus ignorat, vel qui inter verba deſipit, manum alicui loco crebrius admovet, conjectura perducimur ad noxæ ſedem. *Platner. Heiſter.*

Paralyſis.

EBrioſi in paralyſin labentes omnem ſimul memoriam & ingenium perdunt. Quandoque per ſe ingruit paralyſis ſine prævia apoplexia prægreſſis tantum torpore, gravitate, vertigine; facile tamen in eam migrat. Tremor, formicationis ſenſus, ſtupor in corpore ſano eſt prodromus paralyſeos, in paralytico ſanitatis. Paralytici memoria fiunt debiles, oblivioſi, ac tandem quaſi pueriles, maxime linguæ paralyſi correpti; hi quidem ſi juniores, ſuperſtites diu eſſe poſſunt, ſi annoſiores, facile recurſum paralyticum, fatalem, ſuſtinent. Paralyſis vix unquam in alium morbum mutatur. *Piſo.* In maniam tamen ſive potiùs ſummum delirium verſam notat *à Bergen.* Paralyſis curatu, maxime & ſenſu deficiente, ſemper perquàm eſt difficilis, maxime in ſenibus, & quæ inveterata. Infantes ſi corripit, circa pubertatis annos quandoque liberantur. Paralyſis torquens faciliùs curationem recipit, quàm ubi & omnis abolita ſenſatio. Mediocris paralyſis vix ſanatur,

vehemens sanari non potest. Quæ ex nervo rupto aut inciso nata, non curatur. Æstate ac vere facilius tollitur, quàm autumno & hieme. Pes paralyticus facilius restituitur quàm brachium. Sinistri lateris periculosior est illa dextri. Intra annum sæpe fortior recrudescit. *Stahl.* Rarò tertius annotatur recursus. Paralysis in acutis plane perniciosa; quamvis vita redditur, id tamen membrum ferè debilitatur. Febris solvit paralysin à sero, viscido, natam, imprimis si æger viribus constet, absque dolore capitis & vertigine sit. Sponte sua solvuntur paralyses aliquandò per fortes animi commotiones, v. g. incendium, terrorem gravem. *Pechl.* Bonæ notæ sunt: in recenti morbo copiosa saliva; sensuum (plus, minus,) memoriæque integritas; urina crassa cum symptomatum remissione; si vaga magis existit; si quid caloris naturalis superest; si reviviscit dolor, tremor, formicatio membrorum, spinæ dorsi, femorum, lumborum; si œdema in declinatione accedit pedum; aridura ubi vanescit; motus ubi redit; membrum alitur; pulsus magis æqualis ac fortior fit; si excrementa inscii prius emiserint, jam vero moneant, quando demittere volunt, &c. Mala sunt indicia; si feces & lotium involuntariè exeunt; si ex paralysi in apoplexiam incidunt; si paralysis ab apoplexia; si plures occupat partes; ubi μαρασμος, partis macies, sudor colliquativus superveniunt; si cum sæva convulsione & magno calore partis oppositæ; ubi cum frigore, insensibilitate, pallore, atrophia partis;

oculi affecti lateris, ubi cum extenuatione, &c. Si tumor membri paralytici chronicus ſponte ſubſideat, brevi mors inſtabit. Obtingit nonnullis lateris correpti ſphacelus, antequàm moriantur. Obeunt tandem μαρασμῷ & colliquativo ſudore; vel apoplexia ſubito necat. Oris reſolutio recens alvo cita finitur. Scorbutica paralyſis, radice ſublatâ, tollitur. Abdominis & artuum inferiorum plerumque letalis eſt, & non raro gangrænam partium reſolutarum habet comitem.

Paralyſis venerea bene cedit ſuis medicinis, ni admodum fixata & corrupta. Scorbutica facile in convulſionem abit; doloribus arthriticis ſæpe ſuccedit; diarrhœa aliquando ſolvitur. *Eugel. Draw.* Solent qui per omnia membra reſoluti ſunt, celeriter rapi; at ſi correpti non ſunt, diutiùs quidem vivunt, ſed raro tamen ad ſanitatem perveniunt, & plerumque miſerum ſpiritum trahunt, memoria quoque amiſſa. *Celſ.* Pareſes ex inteſtinalibus morbis paulo difficilius quandoque curantur, ſi recentes, antiquiores facilius. Paraplegia valde periculoſa, apoplexiæ prænuncia, hac nata, letalis. *Bærh.* Convulſio paraplegiæ ſuperveniens quandoque ſolvit eam.

Hemiplexia ſanguinea curatu quidem facilior eſt, aſt facile revertit ac in ipſam cerebri hæmorrhagiam ſæpius terminatur. *Hoffm.* Seroſa non ſubitam quidem infert mortem, aſt difficillimam curationem. Lingua paralitica citius officio deglutiendi cibos maſticatos quàm ſermocinandi fungi ſuevit. *A. N. C.* Hemiplectici, quando linguam exerere conantur, trahunt

ſemper in latus ſanum ; ſi vero valeant rurſu recto emittere itinere & paulo vibrare, ſpes eſt reſtitutionis. *Lege pagellas de Linguæ morbis, p.* 174 Memoriæ debilitas à paralyſi, præcipuæ linguæ, apoplexia, deliriis, læſionibus externis violentioribus, difficillima eſt.

Parotis.

QUod de parotidibus dicitur, valet etiam de maxillaribus glandulis.

Parotides in morbis maxime acutis, prædicunt horror; capitis dolor; bombilus aurium; coma; ſurditas; hypochondria dura, tenſa, tumida; convulſivi motus cum alto ſtupore; ſi venæ micent in temporibus facieſque ſi turgidula fuerit cum pallore, niſi in hoc caſu urina vindicet multa, craſſa. Febres quibus junguntur, metaſtaſi facta, parotides, ſemper quid maligni habent. Omnes parotides ferè ſemper ſuſpectæ haberi ſolent propter loci anguſtiam & cerebri viciniam. Parotides in augmento & ſtatu febrium malignarum & purpuratarum letales. Optume ſunt declinante pauliſper morbo accedentes & ſuppurati. Bonæ extuberant ſine dolore, die critico, integris viribus, cum ſignis coctionis, magnitudine moderatæ. Quæ cum doloribus in febribus exoriuntur, non reſident neque ſuppurantur, has ſolvit larga hæmorrhagia, diarrhœa bilioſa, copioſa, dyſenteria, ſedimentum urinarum craſſarum, abſceſſus ad articulos. Parotis in ardente febre ad ſuppurationem non veniens, letalis. Parotis ſi ſymptomatica

exoriatur, i. e. si, eadem apparente, symptomata adhuc vigent & morbus ne minimùm mitescit quin potius augetur, pessimum, omnes enim moriuntur; critice si veniat, bona. *River.* Si crudo adhuc morbo parotis exsurgat, nec ob urgentia gravia symptomata suppuratio expectari queat, dandente ferro statim urenda & ita procuranda suppuratio. Sic enim recipit materiam morbificam & conferre potest. Recedentes sine ratione neque ad suppurationem progredientes vel interficiunt vel recidivam annunciant, prævio algore quodam. Purpura & parotides aliquando se invicem èxcipiunt. Per parotides in petechiis quoque fit salus, urina simul sudoreque bonis. Parotis inflammata ita premit venam jugularem quandoque, ut homo quasi suspensus vel strangulatus pereat. Parotis serosa non rite suppurata nec resoluta anginam quandoque indúcit malam. Parotides catarrhosæ sive hydroparotides, prodigiosæ quandoque molis, tussi atque sputis optimè solvuntur. *Piso.* Urina cum cruda, non cocta, atque fractis viribus jam quæ adveniunt parotides, mortiferæ sunt. Urinæ cum rigore suppressæ, malæ ac convulsoriæ tum alias, tum si cui antea sopor fuerit; spes autem his est abscessum pone aures. *Hipp.* Quibus profundè ac crebro respirantibus est icterus & febris acuta, si cum hypochondriis duris perfrigefacti fuerint, glandulæ juxta aures intumescunt; hique parotidum abscessus vindices sunt icteri & reliquiarum febris. Urina in abscessibus juxta aures celeriter & vix modice coctæ, malæ, & perfrigeri hoc modo, malum;

etenim indicat aut præſentes augeri aut novos accedere ampliùs. *Hipp.* In diuturnis morbis non ſuppurantia aurium tubercula mortem adferunt, iis autem alvi ferè dimittuntur.

Partûs labores. Parturientium & Puerperarum ægrimoniæ.

FEminæ morbo attritæ ſæpius pariunt feliciùs quàm robuſtæ Funis umbilicalis circumvolutiones v. g. circa collum ſunt à primis fetûs rudimentis, nec in partu demùm fiunt. *Pechlin.* Quò magis pariendi tempus menſtruo tempori conſueto ſe accommodat, eò facilior promittitur partus. Gibberoſæ utplurimùm difficulter pariunt. Mirabiliter nati ſunt fetus ſub matris ſomno profundo, alii poſt mortem ejuſdem. *Heiſter. Vater.* Quæ geſtantes utero febribus corripiuntur aut vehementer ſine evidente cauſa extenuantur, eæ difficulter & cum periculo pariunt, aut aborientes periclitantur. *Hipp.* Adpropinquantis ad pariendum diſpoſitionis à pluribus diebus ſignum eſt, molis abdominis prægnanti plane ſenſibilis inclinatio ad hypogaſtrium deorſum. De fetûs emortui notis vid. p. 118. Fetus vivus adhuc, moriente matre, aut in matrice exiſtens, aut ex utero in partu rupto in cavum abdominis delapſus, ſervari poteſt manu bene tempeſtiva, neglectus brevi poſt vita privatur; quo Lex regia *ff. L. XI. tit. VIII.* ſane collimat.

Partum difficilem prædicere licebit, ubi aquæ omnes ante partum effluunt; uteri fluxio cruenta

liberalis anteit; femina crebro inhorrescit; ubi dolor partûs languidus ac per longa demùm urget intervalla vel justo diutius emanet, aut nullus plane est; si dolores spurii ad præcordia procurrunt cum animi defectione atque angore; ubi convulsiones accedunt, utpote itinera præcludentes, &c. Rigores horroresque sub partu difficili non semper testantur fetûs mortem, sed plus sæpe initia febris inflammatoriæ ex utero. *de Berger.* Vomitus nigrorum in partu difficili, fœtoris intolerabilis, malum. Difficulter parturienti sternutamentum superveniens, bonum. *Hipp.* Mortem in difficulter parientibus indicant lethargus, sudor frigidus syncopticus, dispnœa, delirium, convulsio, risus Sardonius, &c. Puerperæ sæpe inopinato moriuntur ex nimio partùs labore, interno anevrysmate rupto. Partum difficilem sæpe sequuntur tabes (*Eysel.*) scrofulæ, melancholia, mania, apoplexia, &c. hæc quidem ultima diebus primis vel mox funesta vel in paralysin degenerans. Ventris dolor à partu cruorem, purulenta expurgat; in hisce doloribus peritonæum simul patitur, sæpe quoque sunt ab impuritatibus, cruditatibus, flatibus in coli flexu. Puerperæ tractari debent ut graviter vulneratæ. *Waldschm.* Purgantia in puerperis tanquàm pestis fugienda. *Bagl.* Feminæ parcè menstruatæ; parca quoque experiuntur lochia. Lochia nimia sub syncope & convulsionibus sæpe interficiunt: Obstetricum violenta manus plurimum hic venit accusanda. Plura de his cap. de Uteri morbis ceteris, ubi de hæmorrhagia uteri post partum. Lochiorum

immoderata profusio repentè cohibita, pestifera est; facile namque inflammationem, febrem acutam, gangrænam, &c movet: Signa in his venturæ mortis sunt veternus subanxius cum impotentiâ, sudatiuncula & fugaci extremorum frigore.

Lochia excedentia sibi relicta longe minora incommoda post se trahunt, quàm incongrua arte citò cohibita. Lochiorum vices supplet diarrhœas, dysenteria, hæmorrhoïdum fluxio, vomitus sanguineus, sudor largus; ergo diarrhœas, dysenterias, &c. puerperarum non semper periculosas habeto. Lochiorum fluxio secunda & quasi critica solvit cacochymiam illam humorum sub prægnantia contractam. *Bœrh.* Si cum febre acuta lochia fluunt dolorosa, utplurimum uteri læsio à placenta vi evulsa subest, unde inflammatio, suppuratio, gangræna, &c. In lochiorum ataxia semper quære de secundarum extractione, statu. *Heister.* Lochia remanentia colicam, uteri inflammationem sphacelumque, febres acutas, inflammatorias pluries inducunt. *Heister.* Lochia difficiliùs fluunt in feminis, quæ vasa habent exilia & habitum corporis spongiosum. Dolentibus mammis post partum, lactis culpa, lochia supprimuntur sæpissime, remittente mammarum dolore, lochia libertati restituuntur. *Bagl.* Rigor à quo cessant lochia, purpuræ puerperis periculosæ nuncius habendus. Quæ in puerperio moriuntur utplurimum ex retentis lochiis obeunt. Puerperæ si suppressis lochiis decedunt, sanguinis mole oppressæ pereunt, venæ sectione

neglecta. Si, retentis lochiis, accedunt summæ præcordiorum anxietates, animi defectiones, laboriosa & anxia spiratio, facile prædicas purpuram. Frequentiùs retinentur in illis, quæ difficillimè peperere. Puerperæ si propter partum laboriosum siti adfligantur, & adsumant potum frigidum, vel aëri frigido se exponant, statim lochia supprimuntur. In puerperis præstat primis diebus alvum esse siccam, obstructam, lochiis rite fluentibus, quàm fluxam. *Waldschm.* Lochia retenta in utero aliquando suppurant & per hypogastrium demùm expurgantur, femina superstite. *A. N. C.* Omnis fere diarrhœa puerperis est infesta maxime in principio; sed quæ lochiorum vices gerit, non delassat, nec cum febre est, melioris est eventûs; in puerperis respice transitum materiæ excrementitiæ ab utero ad intestina. Diarrhœa cholerodes in puerperis, quæ sub graviditate alvi erant obstipatæ, facile evenit ex refrigeratione; libenter accedit uteri inflammatio, quin tenuium intestinorum, quod valde periculosum; æstus si sub diarrhœa permaneat internus, malum est, & contra.

Purpurâ, licet optume succedentibus exanthematis, vix liberantur secure puerperæ; nisi indivulsus futuræ salutis comes adveniat genitalium rebellior catarrhus i, e. fluor quidam albus, lochia secundaria sive alba nuncupaveris, vel uberior colostri per ubera effluxus. *Comm. lit. Nor.* Purpura plurimum difficilius extractam sequitur secundinam, vel lochia remanentia. *Werlh.* Situs erectus in purpura puerperarum

periculosus, & quandoque inopinato subitoque moriuntur. Uteri læsio à partu quandoque post multos demùm se prodit annos. *Hoffm.* Placenta in utero relicta tempori quandoque commitenda, viribus recuperatis, obambulanti iterum, sine ullo incommodo excernitur. Placenta per annos in utero feminæ sine putrefactione hærere potest, modo aër haut accedat; æque tunc fetus mortuus ad notabile tempus; exsiccatæ nonnunquam tarde excernuntur. Secundæ remanentes putredinique corruptæ, salva femina, semel iterumque aliquando excluduntur. Restitantes significant uteri purgamenta cadaverosè fœtentia. *Comm. litt. Nor. Hild. Schacher.* Tremor qui supervenit mulieribus post partum ex retentis quibuscunque in utero est periculosus affectus, subinde enim epilepsias letales infert. Secundæ improvide ac violenter extractæ fluorem album plus sæpe inducunt. Febris lactaria maxime infestat quæ difficulter peperere, primiparas, cholericas; typum servat quotidianæ, tertianæ, intermittentis, vel in catarrhalem continuam transit cum vel sine purpurâ, fit aliquando erysipelatodea vel etiam inflammatoria; proniores tamen sunt in continuarum quàm intermittentium typum. *à Bergen.* Lactis præsentia non supponit puerperium. *Hipp.* Lactis abundantia sæpe tollitur diarrhœa. Consensus magnus est inter mammas & uterum. Si mulier laborat scirrho, cancro mammarum, facile quoque talia gestat in matrice. *Bœrh.* Mammæ extenuatæ non facile augmentantur. *Forest.* Mammæ inflammatæ facilior est &

felicior ſuppuratio quàm reſolutio. *Bœrh.* Mammarum tumor & inflammatio maxime in iis evenit, quæ lac habent aceſcens. Mulieribus quæ denſo ſunt corpore tardiùs apparet gigniturque lac, iis vero quæ rarum corporis habitum habent, citiùs. Si puerpera recens de dorſi dolore queratur, quære an nutrientia nimis capiat, uberaque lacte turgeant, negligenterque depleantur ſuctu ab infante infirmo. Hemicrania quæ interdum puerperium excipit; ſæpius in cæcitatem terminatur. Singultus puerperarum multum alit periculi. Intumeſcentia abdominis poſt partum tandem in aſcitem aliquando deſciſcit cum febre erratica necantem: Meſenterii glandularum tumor facile ſeſe aſſociat. *Vrat. hiſt. morb.* Tumor abdominis, figura varius, farciminalis, &c. poſt partum, ubi inveteratus, eſt incurabilis. Recentem curatum vidi larga diarrhœa; altera vice, magna & longe pergente, hæmorrhagia. Tumor genitalium poſt partum ſanguineus libenter fit habitualis in ſequentibus, facileque in gangrænam abit; ſi cum rupto perinæo, pejor eſt. Paralytodes poſt partum medicationi plurimum aſcultat prudenti & tempeſtivæ. Uteri ſphacelus eſt frequentiſſima mortis puerperarum cauſa. Si quando ob nimiam ſanguinis poſt partum & in puerperio profuſionem lentus cum pulſu frequenti & debili calor aſſidue urget, neque mane poſt ſomnum ſedatur, & juncta inappetentia plenaria, virium dejectio, circa 6 ſeptimanam, ni citius, ſyncope moriuntur. *Hoffm.* Puerperis febre acuta laborantibus vel imminente morte

vel post illam brevi sanguinem è naribus prodire, crebrò accidit. Puerperis acute febrientibus, purpura potissimum, si sub exacerbationibus cruor pro lacte mammis liberaliter fluat, lacteus humor sub remissionibus finito morbo, & alvus dilutule fluxa erit & genitalium rebellior catarrhus adfliget. Puerperæ febricitantes facile fiunt epilepticæ. Puerperis febre continua correptis si superveniat dyspnœa, semper periculosum, ac magna ex parte moriuntur. *Waldschmidt.* Plurimæ ex puerperis integra mente mori solent, quod multos fallit, sed noscito ex pulsu. Urinæ incontinentia à partu est malum molestissimum, & plerumque per medicamenta curatu difficilimum, magis adhuc, si ex vesicæ in vaginam uteri perforatione; ubi cum laceratione sphincteris vesicæ excrescentiæ fungosæ facile accedunt. *A. N. C.* Maniam, melancholiam metuendam significant lochia retenta, auditus gravis, non coërcenda dormiendi cupedo, somnia fatua, faciei rubor immodicus cum garrulitate, anxietas, cordis palpitatio maxime quidem ubi accedit hæreditaria dispositio. Tertianas remittentes pluries simulant. Difficilia sunt, sed non citò perniciosa. Abeunt facile in tabificas cum fatua inertia ad mortem usque. Vaga melior stata. Citissime, quæ assidua, tardius, quæ remittit, mutatur, longissima est, quæ intervalla habet. Excipere potest epilepsia. Quæ serius à partu adoritur, diuturnior. Mammarum inflammatio & abscessus auxilio esse queunt. Minuunt, auferunt malum redeuntia lochia, repetentia

menſtrua, hæmorrhoïdes, dyſenteria modica, viri conſuetudo fœcunda, quartana, tumor dolorque artuum cum febre ac urinis turbidis. *Jo. Juſt. de Berger Diſſ. Gœtt. de Puerper. man. & melanch.*

Pernio.

SI in pernione cutis finditur ac exaſperatur, mali moris ulcera fiunt. Si congelatio magna facta, ſubitò admiſſo calore, regelatur membrum, ſphacelus ex facili ſupervenit. Gangræna à frigore inducta tum imminere ſuevit, quando derepentè acutus dolor pungens & urens partem invadit; ruber, micans in lividum colorem abit, & poſtea torpor cum ſummo frigore obſervatur. Semper hæc periculoſior, quàm quæ à cauſis calidis.

Petechiæ.

GEnius hujus morbi, ut aliorum acutorum, non ſemper unus idemque eſt. Ex lingua & reſpiratione hoc in malo certiſſimæ ſumuntur prognoſes. Maculæ erumpunt 4. 7. die, durant 3. 4. 5. dies, & febris 7. 11. 12. remittit die. Duratio morbi omnis eſt ad dies 17 — 24. Febris petechialis quò magis ſymptomata diſſimulat & inſidioſe procedit, eò gravius periculum minatur. Petechiæ contagioſæ ſunt & epidemicæ, admodum periculoſæ. Pluries moriuntur quàm evadunt. Quò tardius erumpunt (d. 7.) eò melius; quò citius, eò

magis vagæ & periculoſæ; nimis copioſæ, mortiferæ. *Stahl.* Si petechiæ poſt 7. d. ſine levamine erumpunt, purpura alba ſubeſt, ſi hæc triduo poſt vel ſerius apparet, iterum boni quid ſperari poteſt. Hic poſthæc diarrhœa utilis eſt. *Stahl.*

Exanthemata ſunt ſimplex accidens & ſymptoma, nec critici quid, nec ſalutis ſpem faciunt. Purpura ſimul una cum petechiis efflorefcens, non ſemper letum infert. Maculæ quo magis rubellæ, floridæ ſunt, eo melioris notæ, & contra coloris lividi, plumbei, ex atro virideſcentis, ſphaceloſam corruptionem arguunt. Ingens periculum, ſi recedant. Melius eſt, ſi in pedibus, cruribus, naribus & lumbis apparent; pejus, ſi circa ſcapulas, dorſum, anteriorem pectoris & ſterni partem, in facie. *Roboret. de febr. pedicular.* Illi ægri, qui notabilioribus capitis doloribus adficiuntur, communiter minus periculoſe decumbunt, quàm iſti in quibus nullus, imprimis in capite, ſenſus obvenit moleſtus. Qui bene conſtantes mente nil queruntur niſi laſſitudinem, inappetentiam, ſomnum nullum aut levem, periculoſe ægrotant. *Carl.* Periculoſa ſigna: Urina largior; lethargus; ſingultus; ſi in facie apparent; hæmorrhagia cum ſymptomatis gravibus, &c. Letalia ſunt ſigna; dejectio animi irrationalis & continuus mortis metus; lypothymiæ frequentes à primo morbi inſultu; largius lotii profluvium; dolor bulbi oculorum ſine omni οφθαλμια; ſingultus ab initio & circa ſtatum; coma cum frigore extremo-

rum & ſtertore, hiante ore; tumores capitis & artuum; urina atra in principio, licet mutata in declinatione in meliorem; ſitis vel nulla vel non ſedanda; αφθαι; angina; lingua nigricans, fiſſa; oppreſſio pectoris perſiſtens; delirium poſt ſudorem vel alvi fluxum ingraveſcens; convulſiones, cardialgia in ſtatu; vomitus in fine morbi; livores in dorſo circa ſtatum & in principio ipſo; ſudores regimine coacti, vel in ακμη pertinaciter repreſſi; refrigeratio, ex qua facile αφθαι periculoſæ, &c. Circa fauces non tumentes irritationes doloroſæ phrenitidem ſignificant letalem. Non facile his in morbis quiſpiam decedit, cui ſaliva & ſputum liberius fertur. Lacrymæ, ſurditas non adeo ſtabile, ptyaliſmus infallibile ſanitatis prognoſticon. Criſis fit per ſedes; ſudores largos fœtidos non coactos; ſalivæ viſcidæ uberiorem rejectionem; tumores, parotides, ſimul urina ſudoreque bonis; abſceſſus in partibus ignobilioribus; purpuram, urinas; icterum; ſommolentiam unius vel plurium dierum; vermes multos excluſos; rariſſime per hæmorrhagiam. *Hoffm. Stahl. Hiſt. morb. Vratiſl. A. N. C. Weitbrecht de febr. conſt. pertech. Petrop.* 1735. *graſſ.* Per abſceſſus quandoque evadunt ægrotantes, de acuto in chronicum mutato morbo. Ictero, ſudoris ad inſtar, non pauci liberantur, poſt 7 diem apparente. Hæmorrhagia extra dies criticas cum incremento delirii; αφθας prædicit; quæ vero præpoſteram excipit venæſectionum aliquando liberat à malis per iſtam

inductis, ut delirio, ſoporoſis affectibus; angina. Delirium maxime terreat poſt 7 d. antea non æque graviter. Diarrhœa in principio ambigui eventûs eſt, in ſtatu & declinatione ſalutaris, nec exanthematum retroceſſio ex ea timenda. *Stahl.* Maxime facit circa vel in diebus criticis, à 7 ad 14. Alvus adſtricta omni tempore nocet hincque faciles ſunt hæmorrhagia delirium, ἀφθαι, angina, ſique hæ binæ poſteriores inoleſcant, funeſtum. Alvus involuntaria pluries plus terriculamenti adfert quàm terroris veri. *Weitbr.* Urinæ ſedimentum hoc in morbo eſt lacteoroſeum, levi flavedine pallens, vitrumque, in quo eſt, alba cuticula imbuit. Ægri ex hoc morbo notabiliter contabeſcunt, ſuperato autem iſto brevi rurſùs carnes recipiunt.

Phlegmone. Abſceſſus. Gangræna. Sphacelus.

IN Phlegmone ſive inflammatione iſta, quæ externas corporis ſedes infeſtat, periculum majus eſt quàm in eryſipelate atque abſceſſu. Cachecticis atque ſenibus ferè ſemper funeſta evadit. Putredo aliquando ſine inflammatione oritur. Inflammationi tumorum, vulnerum, ulcerum ſuppuratio præſidium eſt. Circa generationem puris dolores, & febres notabilius accidunt quàm iſto abſoluto. Abſceſſus de levi in ulcus mutantur ob inſanam medicationem. Abſceſſus glandularum facile in profundum ten-

tendunt, atque ex perverſa cura in mali moris ulcera migrant. *Platner.* Abſceſſus muſculorum abdominis ſæpenumero eveniunt ex iſchiade diuturna. Suppuratio ſuperveniens ſphacelo optimum ſignum. Abſceſſus ſalutis & optimus eſt, qui poſt ſigna coctionis; debitæ magnitudinis; in loco idoneo, remoto, delivi ac capici; non valde exquiſiti ſenſus; qui citiſſime ad ſuppurationem pervenit; qui maxime ad exteriora egreditur, in acumen elevatur ægrumque ſublevat, & contra, imprimis qui ad interiora vergunt vel intro rumpuntur. Abſceſſus in ulceris indolem verti noſcas, ſi eorum ſuperficies palleſcit, liveſcit, pruriginoſo ardore moleſtatur, ſaniem decolorem, tenuem exhibet. Abſceſſus externi refractarii & rebelles de abſceſſibus internis, alicubi deliteſcentibus haut fallax ſæpe præbent indicium; & hi illis emergentibus ſæpe ſolvuntur, v. g. lienis, illo inguinis, epatis; illo crurum, &c. Magnæ & diuturnæ ſuppurationes, æque, ſi pus non emittitur, vel ſuppuratio cohibetur, ſæpe cacochymiam, φθίσιν, hecticam, relinquunt. A ſpinali medulla compreſſa fit paralyſis, gangræna. Quæ à cauſis internis ſemper pertinacior eſt quàm quæ ab externis. In externis ſedibus aliquando ſuperatur, in internis ſemper eſt letalis. Gangrænam ſtare & pus inter id, quod vivum ac emortuum eſt, moveri, nunciat cruſta, quæ compreſſior fit ac contractior, oræ autem ulceris circa cruſtam, quæ intumeſcunt, rubent & pure madent, dicunt. *Platner.* Si inciſis puſtulis humor effluit in gangrænoſo membro limpidus, pallidus;

ſpes manet; ſi vero is cruentus, flaveſcens, malus eſt; peſſimus, ſi lividus, ſubniger, fœtidus notabiliter. Mortis indicium, ubi circa ulcus omnia arida fiunt ac nigra. Siphylitico veneno inquinatum corpus aggrediens gangræna, plurimum facilis eſt. Nulla gangræna leviter terrere debet, ſemper enim in ſphacelum mortemque tendit. Curabilis, quæ modo orta eſt ac nondum plane tenet. Curationem non admittit, quæ integram manum pedemve ad corpus uſque occupat, quæ ſtipata febre acuta, vomitu, ſyncope, &c. Periculoſiſſima eſt, quæ intus incipit; quæ ex humorem vitio, v. g. in φθίσι, hydrope, ſcorbuto, vel defecta virtute vitali oritur. Perniicioſiſſima eſt ex morſu animalium, quæ vitus habent, potiſſimum cum nervo icto; totum corpus in hoc caſu fit icteritium, junguntur ſyncope, convulſio, ſpiritus anguſtia, &c. *Platn. Schelhamm.* Aliquamdiu aliquando geſtantur gangræna correptæ partes impune, ſine ullo motu & ſenſu exiſtentes, citra corruptionem vicinæ; idque maxime quidem, ſi ex frigore, vel per metaſtaſin inducta fuerit. Senes ſæpe unica die pereunt interdum pluribus juvenes. *Hild.* Si in parte gangrænoſa vehementius agitantur arteriæ, gravius habet periculum. Quamdiu in gangræna adhuc ſenſus ac rubor cum calore adeſt, tamdiu aliqua ſpes avertendi ſphacelum ſupereſt. Gangrænam artuum lentam in Galliis ex ſecali cornuto anno 1710. popularem *Ac. Sc. Reg. Pariſ.* commentatur. Spacelus gravior reſtitui non poteſt, nilque aliud ſupereſt, quàm

miſerum unicumque auxilium, ut quo cetera pars corporis tuta ſit, quod mortuum eſt, abſcindatur. Si in ſphacelo partis defectus ſenſus & motus prius ſe exſerit quàm ejuſdem actualis corruptio, curatione feliciter cedente, ſenſus illi ac motus quoque redibunt. *Carl.* Sphacelus à cauſa interna ſponte emergit; familiaris cachecticis, ſenibus, ſcorbuticis, &c. Malum eſt chronicum magis, lentóque gradu interficit. Naſcitur quoque in à nimia venere invalidis. Incipit plerumque ab extremi arrubus pedumque digitis. Nonnunquam ſuperveniente febricula, celerius ſerpit, vel conſiſtit moto pare inter illud quod vivum eſt & quod emortuum. *Platn.* Spacelus loca carnoſa non alte occupans, v. g. nates, femora, &c. valentioribus remediis, adhuc aliquando cedit.

Phrenitis varia.

DElirium ex vulnere, dilaceratione, contuſione, corruptione oſſis, perioſtii, aponevroſeos, tendinis, &c. judicii rationem habet in natura læſionis & ſubjecti. Inflammatio meningum poteſt eſſe ſine delirio. Ex deliriis ea minus mala cenſenda, quæ mitia leviaque ſunt & non perpetuo ægrotos tenent, ſed parvo tempore atque cum bonis ſignis vel ſaltim non letalibus perdurant.

Delirium leve ac facile tranſiens, inſtante criſi, & abſentibus aliis ſignis ſuſpectis nullum periculum habet, quoniam ſublata cauſa, per criſin,

tollitur effectus. Delirium circa naturalia, sueta & necessaria, malum. Deliria, quæ circa initium morbi apparent, magis periculosa. In febre continua leniter delirantes, si profunde respirent, fiunt phrenitici. Surditas, non sequente narium hæmorrhagia, delirium portendit; surditati vero succedens delirium, malum; post delirium surditas, mali solutionem indicat. Desipientia levis paulisper ascendens, abit in furibudam phrenitidem. Desipientiæ cum vigiliis, sopore, convulsiones minantur. Deliratio quæ cum risu, gestu jucundo fit, tutior, præcipue si superveniat fluxus hæmorrhoïdalis, quæ vero studio adhibito, periculosior. *Hipp.* In morbis complicatis delirium conjunctum ventriculum pro parte primaria affectum ostendit. *Bagl.* Ex insania in raucedinem cum tussi fit secessio. Insanientibus accedens convulsio oculorum aciem retundit. Vehementes mentis emotiones fientes absque quiete, spiritum efflantes, perniciosæ; diuturnæ fiunt partium resolutione, alvi perturbatio si his ingravescentibus adest, nigra ad judicationem prodeunt. Desipientiæ cum voce stridula, tremula & linguæ convulsione tremula, vehementiam morbi indigitant. Vehementi insania detenti, tremuli cum crebra sputatione, metus est, ne phrenitici evadant. Dementes obscure, ut vix desipere videantur, phrenitidis metum habent. *Hipp.* Desipientiæ, quæ jam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessima sunt. Facile phrenitici fiunt ad pneumonicas febres dispositi. Phrenitis vero raro d. 7. transgreditur.

Ni ante 4. d. ſtaſis diſcutiatur, ſpacelus meningum facile ſuccedit; ſi forte 7. d. tranſient, ſæpe migrat in affectus ſoporoſos; maniam chronicam; mutatur aliquando in lentam, hecticam. Malum, ſi abit in lethargum, non ita, ſi lethargus in phrenitidem. *Bagl.* Aliquando phrenitidem ſequitur tertiana intermittens ſoporoſa. Phrenitidis metum notant: bulbus oculorum immobilis & quaſi ſaxeus; dolor in bulbis, maxime in principio febris mox; oculi fulgidi, ignei quaſi; oculi audacia; ab homine ſedato ferox reſponſum, à feroci ſedatum; garrulitas in taciturno, ſilentium in garrulo; præter conſuetudinem facta & geſta; petitorum momentanea oblivio; lacrymarum fluxus largus in non ſuetis; vigiliæ continuæ; ſomni turbulenti cum aurium tinnitu vel ſibilo; turgeſcentia vaſorum faciei, temporalium pulſatio; exquiſitior occipitis dolor imprimis cum excretionum naturalium diminutiones; vomitus æruginoſi cum capitis doloribus aſſiduis ac ſurditate, ſtridor dentium; pulſus celer & durus, hypochondria ſuſpenſa; pulſus hypochondriarum cum frequenti oculorum obtutu & ſignis ariditatis in lingua; lingua denſa, nigra, exuſta ſine ſiti, tremula; manus tremulæ, inveſtigantium more palpantes, dolores ad ſutas; urina prius tincta, ſimul & ſemel, ſubito prorſus ▽ea facta; reſpiratio magna & raro; urina ſubjugalis cum vigiliis, capitis dolore, lingua arida, ardore viſcerum; nubecula circuli modo evecta juxta lotii ſuperficiem; ſurditas non ſequente hæmorrhagia; ſi æger

quod non suevit alias, in ventrem jacet, contractio frontis; corporis jactationes & incontinentiæ cum perfrictione ac superiorum partium tenui sudore. *Hippocr. Cels. Hoffm. Bœrh. Bagl. Stahl.*

Salutem promittunt, criticis diebus cum signis coctionis, eveniens narium hæmorrhagia larga, hæmorrhoïdum fluxio, menstrua purgatio sufficiens, vesica αἱμορρ οῦσα; urina sanguinolenta, cocta, cum multo sedimento; alvus cruenta, fluxa, sudor largus cum somno; dolor vehemens, assiduus extremorum; parotides suppurantes; pus vel sanguis per os & nares expurgata; ubi delirium somnus sedat, &c.

Phreniticus si perfrigerescat simulque crebrius spuret, vomitus nigrorum consequetur, & interdum non sine magno levamine, si alia respondent. Intestinorum difficultas vel aqua inter cutem à furore, bonum. Quæ in phrenitide memorantur insomnia, bonum denunciant. Si post phrenitidem aut gravem alium capitis morbum surditas succedat, priori morbo cessante aut allevato, bonum. *Hipp.*

Mortem minantur urinæ aquosæ, vomitus æruginosus, malum semper accrescens, sublimis spiritus, singultus, stridor dentium; tremor manuum, linguæ, dein convulsio, albicans dejectio, tendinum subsultus cum sudore gelido, ἀφωνίη, fecum & urinæ inscia dejectio; coma, quo excitati, si linguam tremulam protendunt, syncope; frigus frontis, manuum, pedum, alvo, lateribus simul valde calidis, dysu-

ria, ischuria, in incremento icterus cum excipiente lethargo; rigor adjunctus maxime in ακμη, potissimum cum albis fecibus & sopore, facileque pneumonicam annnnciat; si cum notabili oblivione, ignavia & stipiditate, si cum silentio absque αφωνια, cervicis dolor terrificus; ubi ab ileo, hæmorrhagia, peripneumonia, variolis; subitaneæ resipiscentiæ febre acuta perseverante & nulla crisi prægressa, facies cadaverosa, stillicidium narium, &c. *Hipp. Bœrh. Alpin. Hoffm. de Berger.*

Paraphrenitis non tanti & tam præcipitis est periculi quàm phrenitis. Vel discutitur criticis sudoribus v. g. vel per metastasin fiunt parotides, surditas, arthritis, erysipelas; vel corruptione intra d. 7. & 14. necat. Hypochondriacos & melancholicos invadit facilius. Pluries nascitur ex hepatitide. Delirium continuum, risus Sardonius, hyochondriorum intro - sursum revulsio, simul sumpta, pathognomonicum paraphrenitidis sunt signum. Dolores intolerabiles, perpetui, tendineam diaphragmatis partem affici significant, & si in horas increscant, letale erit. Ascitem purulentum, empyema quandoque relinquit. *Bœrh. Schulz. Juncker.*

Phthisis.

INter chronicos φθισις duos fere trientes jugulat. Metum φθισεως junctim creant frequens destillatio in corpore tenui, longaque; horror subinde incidens cum dyspnœa; anxietas cordis & interdum cum palpitatione, tussis

ſicca, appetitus dejectus, macredo imprimis in manuum capitis, febricula continua; ſputa globoſa, rotunda, grandinum inſtar, diuturna, licet ſine febre; (*Bagl.*) morbi prægreſſi, v. g. hæmoptoë; jus hæreditatis, &c. Omnis φθισι præſupponit prægreſſam inflammationem pulmonis, ſine hac enim non fit pus, ergo ſæpe ſequitur pneumonicas febres, imprimis ex neglecta V. S. Ab anno 18 plurimum, raro poſt 36. obvenit. *Hipp.* Juvenes qui in pectore pus colligunt, niſi multa admodum bona ſigna aſſecuti fuerint, minimi evadunt. Contagioſa eſt φθοη, atque circa æquinoctia exacerbatur; autumnus maximopere exitio eſſe ſolet. In ad φθισιν diſpoſitis catarrhoſæ defluxiones malæ. Diſpoſiti ſæpe liberantur fluxu ſanguinis critico, v. g. è naribus, ſedis vaſis. Ne confundas tuſſim chronicam cum copioſa phlegmatis ejectione atque φθισιν. Hæmorrhoïdum molimina ad pectus contingentia; arthritica conamina, podagrica potiſſimum, cum rejectione pituitæ virideſcentis, puris inſtar, curioſis Clivicis non ignota; purpura pariter ſcorbutica remanens incautis plus ſæpe φθισιν imponunt. Si feces albeſcunt, meſenterii glandulæ ſimul ſunt infarctæ. Strigoſi plures, etiam ad orci fauces propemodum redacti, appetitu laudabili multoque cibi ditantur. Rejectas vidi veſiculas pure plenas, brochia notat exſcreata. *Foreſtus.* Sæpe gignitur à tuberculis pulmonum crudis, exque facili hoc. Terminatur pluries in empyema fatale. Urina phtiſicorum, licet brun-

na & fusca, ad hydrometriam levior tamen semper est illis sanorum aut aliis morbis adfectorum. *Comm. lit. Nor.* Phthisici diu supervivere possunt & non raro senescunt, si ulcus in pulmone habeant callosum sive fistulosum, quasi fonticulum, cum quotidianis sputis; bene tales comedunt & respirant ac medio corporis habitu perstant; contra, si ulcera sint serpentia, vel exspuitio haut bene procedat. *Willis.* Tamdiu phthisici vivunt, quamdiu extussire ac per sputa pulmonem expurgare possunt. Malum confirmatum nunquam curatur; qui id fecisse jactitant, hecticos tractarunt, vel catarrho rebelli detentus. Hereditaria omnium pessima, nec curanda nisi cum præcautione hæmoptoës. *Bœrh.* Φθισις ab hæmoptysi per vim externam inducta ceteris levior. Phthisis in qua subito rumpitur vomica cum sputis bonis, difficulter quidem, tamen sanari potest. Quæ ex interceptis hæmorrhoïdibus ac menstruis, ubi nondum contracta labes in solidis notabilis, iisdem restitutis, bonam spem relinquit; sed iisdem fere, nisi redit sanguis, vomica erumpit, quæ, quo cruentior, eo melior est. Solvitur aliquando phthisis abscessis pectoris (*Vater.*) vel tumore in collo non multum à scrofulis abludent, exorte. *Sydenh.* Salutis spes est, si abest hæreditaria dispositio; calor fit mitior; appetitus ciborum salvus manet; respiratio liberta; sputum unius coloris; album, sine pituitu, æquale, rejectu facile; si alvus compacta; viris constant; tussis rarior; sitis non urget; urina copiosa;

vox sonantior; somni longiores, reficientes; dolor ad scapulas transit. *Hoffm. Boerh.* Funesta prognosis: Calor hecticus magis magisque increscens cum pulsu etiam mane citato, corporis contabescentia viriumque lucta; si sputa in aqua salsa fundum petunt, summa spirationis cum metu suffocatus difficultas, capillorum defluvium, odor cadaverosus ex ore; vox raucida; dolor urens cervicis, interscapularis; sudores, diarrhoea colliquativæ; œdematosus pedum tumor cum dolore quodam; anxietates acerbæ, fere cotinuæ; animi deliquia; ἄφθαι; brachii, manus, unius vel alterius, tumor œdematosus; sputum graveolens vel saporis aluminosi, vitriolici, instar piscium putridorum, carbonibus injectum tetre oleus; rubor fixus genarum; præcordia in tumorem sublata; rigores sub consummato malo repetentes; expectoratio suppressa, mente dum sana ægri, tandem vitæ finem facit, ubi maxime gangræna accedit, sæpe in coccyge vel pedibus obveniens, ac pulmone ipso, unde sputum ichorosum.

Tria mortis certissima signa ponis *Hollerius*: sputum graviter olens, capillos defluentes, alvi profluvium. Anceps satis fallaxque in hoc morbo novissimus vitæ articulus est. *Lomm.* Phthisis plerumque est letalis, ubi pulmones pleuræ accreti. *Bennet. theatr. tabid.* Non omnes, qui phthisi pereunt, semper sanguinem exspuunt. Inducitur aliquando à vitio humorum universali. *Barthol.* Moriuntur senes tacite ex virium collapsu; juniores sub febrili motu

inflammatorio. Finitur sæpe phthisis apoplexia, cerebro illæso, ob fœtidissimam putrilaginem, cerebro infensissimam. Qui pertinaci raucedine laborant, hectici moriuntur, anno vix elapso. *Bagl.* In phthisicis si dolor vehemens lateris derepente subveniat, brevi delirabunt, febris magna accendetur, & paucis post diebus moriuntur. *Bagl.* Talisque tabes oritur infallibiliter à connexione p. n. pulmonum cum costis. *Dodon.* Sputorum retentiones in tabidis mentem ad delira verba commovent. *Hipp.* Pulsus contractus, debilis, vermiculans; pustulæ rubræ in corpore, maxime circa collum in novissimis sunt. *Lomm. Bærh.* Tabidi ex apostemate vel ulcere interno post iter avide, viribus collectis omnibus, susceptum, pluries brevi post suffocati extinguuntur.

Phthisis nervosa est morbus revera chronicus & nisi in ipso principio, curatu difficillimus; terminari solet in tumore hydropico incurabili. *Morton.*

Pleuritis. Peripneumonia.

SAnguis, serum, cacochylia, flatus, bilis, vermes pleuritidem creant. Semper videndum, an febris sit essentialis, an secus? Corpora laxa facilius laborant quàm rigida & exercitata. *Hipp.* Pleuritis & peripneumonia quotidianæ remittentis genium imitari solent; aliquando tertianæ continuæ. *Aret.* Ardentius vini desiderium in multis pleuriticis observari solet, ex quo pleuriticos in antecessum suspi-

cantur. *Alpin.* De morbis pulmonum noli cum jactantia disserere vel facilem promittere curationem; & nulli pectoris morbi floccihabendi, quia multis ne opinantibus quidem, fiunt exitio. *Bagl.* Rigoriferæ sunt veræ inflammatoriæ pleuritides. Pulsus durities est signum fere infallibile omnium pleuritidum, etiam obscurarum sive latentium. *Bagl.* Sed quoque insuper habeto, quod in morbis pectoris nil citius à naturali recedat statu quàm arteria seu pulsus. Ex respiratione certius præsagium quàm ex pulsu est. Mollities pulsus alios comitatur pulmonum morbos; quod esto inter signa distinctiva morborum pectoris difficillime cognoscibilium. Inæqualis quoque familiaris est pulmonum morbis. Pleuritides crudas sive siccas significant rubores fugaces genarum, paucus dolor, jactatio, ardor viscerum, ariditas linguæ, &c. Difficiles eædem sunt & perniciosæ. *Hippocr. Bagl.* Pleuritis in sinistro latere plus periculi habet quàm in dextro, citius autem maturescit ac solvit. *Lomm.* In pneumonica febre sæpius stomachus, (quare *Storch in med. Jahrg.* tumorem in cordis scorbiculo pleuritidi pluries socium forte notavit) mediastinum, diaphragma simul inflammantur, suppurantur, unde quandoque vomitus purulenti salubres in hisce. Pleuritides ex dorso sunt pleuritides symptomaticæ rheumatismi acuti. Omnis dolor lateris cum febre fugax, malignis est & erysipelatodes, & fere necat. *Ballon.* Quibus pulmo totus una cum corde inflammatur, ii toto corpore nervorum resolu-

tionem ſentiunt, ac ſine ſenſu jacet æger frigidus, ſecundo autem vel 3 die perit. Pleuritides facile recidivant, eæque fere ſemper ſunt letales. *Hipp.* Interficiunt pleuritides præfocatione, magnis ſymptomatis, accedente peripneumonia, phrenitide, tabe, ſyncope, &c. Solvitur morbus in principio reſolutione benigna: Die 4. 7. 9. 11. 14. coctione ac excretione, uti ſputis; abſceſſibus pone aures, in umbilico, alis, ad crura; puſtulis miliaribus, ictero, diarrhœa (maxime bilioſa & ingluvioſa,) menſtruis, hæmorrhoïdibus, hæmorrhagia, ſudore, urinis, mictu cruento, σφθα μια, &c. & quod ſemel novimus, catalepſi quoque. Salus optima pleuriticorum ceteroquin eſt, inflammatione non reſoluta, in expectoratione, quæ primaria criſis eſt pectoris morborum. Dies 7 & 9. omnibus magis periculoſi ſunt. Omnes pleuritici, qui vomunt ſtatim in principio morbi, evadunt. *River.* Alvus & viſica αιμοῤῥουσα pleuriticis nonnullis, ſi alia reſpondent, ſecundi ominis eſſe poteſt Quibus in interiora auris dolor & hinc abſceſſus, parotides, fiunt, ſanantur. *Hipp.* In pulmoniis vehementibus quicunque abſceſſus fiunt ad cura; brachia, optimi ſunt, imprimis, quo facilior ſit anhelitus. Optimi autem ſunt illi ad crura abſceſſus, qui fiunt, ſputo mutationem ſubeunte; quodſi ſputum neque recte excernatur, neque urina bonam ſubſidentiam habere videatur, periculum eſt, ne articulo claudicet æger, aut ei multum negotii exhibeatur; ſi vero diſpareant abſceſſus & intro recurrant, ſputo non prodeunte,

ac detinente febre, gravis morbi periculum & delirii & mortis ægro imminet. Quibus poſt V. S. dolor laterum in claviculas, manus, omoplatas vel dorſum propagatur, rariſſime vel nunquam hinc moriuntur. *Bærh.* Cruſta alba in ſuperficie ſanguinis extracti bonum. *Bagl.* Si ſanguis è ſecta vena non recto flumine verſus horizontem proſiliat, ſed per cutim repens perpendiculariter dimanet, neque pleuriticorum colore æmulantur idem, neque æger felix hinc capit commodum. *Sydenh.* Narium hæmorrhagia, hæmorrhoïdum fluxus incidunt cum εὐφορία circa diem 4. 5. contra, ſi poſthæc cruor ater manet vel è nare vel ſedis venis. Sanguinis è naribus ſtillatio, mala. Alvi fluxus non nimius, d. 5. 7. 11. 12. ſalutaris eſt, ejicitur materies purulenta vel bilioſa vel ingluvies; licet petechiæ adſint. Alvi fluxus bilioſus, flavus, copioſus ante 4 diem cum levamine accedens, ſecurus. Ructus acidi ſupervenientes pleuritidi ſalutares. *Hipp.*

Strepitus ille infelix in pectore pleuriticorum vel index eſt ſanguinis in arteria pulmonis ſubſidentis vel denunciat inflammationem in abſceſſum abiiſſe. Evenit frequentiſſime d 8. 10. ambiguæ ſalutis fereque deſperatæ teſtis. Ex ſitu hi erecto ſubito præfocantur fereque apoplectici moriuntur. Urina bona, pulſus bonus, ſputum malum, peſſimum.

Perniciem minantur, ſi ſupervenit pleuritidi peripneumonia, æque ſi illa in σπασμὸν vel τέτανον vertitur; ubi aſthmaticis pleuritis vel peripneumonia accidat; ſi oculus auriginoſus

& caliginosus fiat; si jungaturischuria dysuria; si erectum velint situm cum mala respiratione, licet cum pulsu bono, si ex ulcere tibia siccato, ni recrudescat idem, sudor largus, crebrior alvi fluxus statim ab initio & extra dies criticos; pulsus parvus, durus & celer; si phrenitis accedit; si morbus dorso inhærescit; si sputum nullum aut malæ notæ; si tremor, dilirium, convulsio à copioso screatu, &c. *Hipp. Bagl. Bœrh. Hoffm.*

Si pleuritici non repurgari incipiant quarta die, sed febris augeatur cum aliis symptomatis, nec non magna spirandi difficultas cum stercore superveniat, 7. d. moriuntur; in his pedes tumefieri solent ante mortem & oculi caligant. Perperam agitur cum iis pleuriticis & peripneumonicis, qui nihil exspuunt, nisi copiosæ effluant urinæ. *Hipp.* In suppuratione pulmonis non expurgata hypochondrii tensio superveniens opinionem facit abscessus cruralis. Ex pneumonicis suppuratis fere seniores plus moriuntur, ex ceteris suppurationibus juniores potius. Qui pleuritide laborant, nisi intra d. 14. superne repurgentur, iis in suppurationem fit morbi translatio. Si pleuritidi succedit abscessus sive suppuratio, computandum ab illo tempore, quo primum quis riguit. *Hipp.* Suppurationem sive abscessum fieri scire licet, si intra 14. d. sputis morbus non depurgetur; sputum non allevet dolorem, tussim, dyspnœam; si febris dolorque manent; si nullà alia incidit solutio per alvum, urinas, &c. si horrores intercurrunt; si cum nova

insolitaque gravitate pectus oneratur, sitis crescit; si tussis vexat plurimum inanis, spiritus admodum difficilis est, & nullæ tamen exitii notæ sunt inter hæc. Malo forte in vetustatem incidente, oculi fiunt cavi, malæ rubent, manuum ungues adunci evadunt, digiti vero incalescunt, pedes tument, cibi cupedia perit, pustulæ toto suboriuntur corpore. *Hipp.*

Abscessus solvitur per alvum, urinas, per sputa vel screatum quandoque seimul & semel factum seu incidentem, vel successivum, rupto eodem ac effuso pure in trachæam. Et in tali casu apostema sanabile erit. Plura legas infra de Vomica. Ruptio vomicæ ex pneumonica febre fit plerumque intra 20. dies, aliquando citius, aliquando tardius ad 60. usque. Sputum bonum habe quod copiosum seu multum ac in die decretoria ejicitur; quod leve, æquale, facile eductu, album, flavum, cruentum, pallidum, permistum, idque non in statu sed augmento intra d. 3. & 4. minus tutum tardius. Quæ intra 5. diem dum coctionem accipiunt, colorantur, meliora censentur.

Malum est sputum impense quod fœtidum quod fere nullum (nisi copiosæ effluant urinæ,) quod non juvat; quod candidum, glutinosum, viscidum imprimis cum raucedine, rotundum; ab initio valde cruentum; à primordio mox livescens; ultra d. 7. flavum, sincerum flavum albumve, ex virore pallescens, spumosum valde, fucum, biliosum, cœnosum, amurcosum, nigrum,

nigrum, non permiſtum, æruginoſum &c. Quibus circa initia in totum purulentæ ſunt ſpuitiones, ii die 3. vel 5. moriuntur, quod ſi ſuperent, nec longe melius habuerint, 7. aut 8. aut 11. ſuppurati ſunt. Si pleuritis vel peripnevmonia cum febre vehementiſſima incipit, tertio die necat, pulmone facto, gangrænoſo. *Bœrh.*

Symptomata vehementiſſima, dolor maxume, ſubito ubi ſine cauſa ceſſant, manente febri, quin aucta, cum malo pulſu, reſpiratione celeri parvaque, frigido ſudore, gangræna adeſt, imprimis ſi ſimul lividus thoracis color. Sanata pleuritide, ſi remaneat tuſſicula quædam & circa veſperam calor blandus per totum excitetur, aut recidivam aut ſuppurationem præſagias. *Aret.* Plurimum dyſpnœa pleuritidem ſequitur. Lateris dolor cum ſputis bilioſis ſi abſque ratione evanuerit, oculi perturbantur, ægerque in furorem agitur. Si morbo declinante abdomen à flatibus nunc intumeſcit nunc detumeſcit, bonum; ſanantur enim utplurimum, idque circa diem 10. communiter obſervavimus, verba ſunt *Baglivii.* Pleuritis bilioſa per morbum regium intra dies 14. ſanatur perfecte, æque diarrhœa bilioſa. Eadem ingluvioſa & ex apparatu pravorum humorum in primi viis tollitur.

De pleuritide prædicta plurimum valent & de peripnevmonia. Peripnevmonia eſt ſemper valde periculoſa; plus periculi quam doloris habet. *Celſ.* Ex angina ſi eſt, intra 7. d. occidit, aut ttanſmigrat in tabem. Peripnevmoniæ in

ſanitatem initio ſperari non poteſt, niſi levis tantum ille morbus fuerit, i. e. inflammatio tantum in arteria bronchiali hæſerit, vel in parva tantum parte arteriæ pulmonalis. In peripneumonia, ſi febris, tuſſis & reliqua ſymptomata d. 5. exacerbentur, ſeptimo aderit mors; ubi ante 4. diem levamen ſymptomatum non percipitur, reſolutio non ſperanda, ſed ſuppuratio ſuccedet.

Decubitus in inſanam partem cum moleſtia, in ſanam facilis, ſenſus punctorii doloris non cum pulſu ſed cum reſpiratione incidens, dolor compreſſione ingraveſcens, invaſio non cum rigore facta (*Hipp.*) declarant præter alia pleuritidem notham ſive ſpuriam. Frequens eſt hypochondriacis, hyſtericis, hæmorrhoïdariis, arthriticis, hæmicranicis &c. Sæpe degenerat in abſceſſus muſculorum abdominis. Eidem facile ſuccedunt nephritis, malum iſchiaticum, podagra & ex incongrua medicatione ſcirrhi viſcerum, aſthmata, pleuritis vera & hepatitis. Felicius per urinas ſolvitur quàm ſudorem. *Hiſt. morb. Vratisl.*

Pulmonum tubercula cruda.

DE morbis pulmonum noli cum jactantia diſſerere, multis ne credentibus quidem fiunt exitio. *Bagl.* Ex dolore leni in alterutro pectore atque tuſſi ſicca noſce incipiens tuberculum. Ex angina ſi peripneumonia intra 7. d. letale, vel minimum ſuppuratio aut tubercula pulmonum ſequuntur. Cruda pulmonum tubercula de facili in φθισιν abeunt. Latent inter

initia ita clanculum, ut vix ulla sui proferant indicia, sed tota eorum res in insidiis est. Tantum manifestantur demum vel post pleuritidem vel post anginam vel post febrem aliquam sanatam; igitur, si tunc superveniat dolor lateris, dorsi vel pectoris alius; accedente dyspnœa, ortopnœa, tuberculum ad inflammationem & suppurationem ire significatur. *Dodon.*

Salus expectari potest, si pure exscreato universo, ulcus manet nullum. Sæpissime derepente moriuntur. Suppurato turberculo, erumpit pus in trachæam & suffocat; hinc quo magis sunt in pulmonis superficie, eo minus periclitantur de suffocatione subita.

Purpura varia.

PUrpura est omnium delicatissimus morbus. Aliquando ita inopinato jugulat, ut quem pro liberato jam censeas, accedentibus convulsione, delirio, furore, apoplexia, extinctum paucas post horas audias.

Purpura, maxime alba, cum rigore impetit; variolæ cum horrore potius incursant. *de Berger.* Notatur hæreditaria. Feminæ fluore albo detentæ ad purpuram pronæ sunt. Sudores nocturni ad purpuram dispositos sæpenumero mirum torquent. Purpura per externum calidius regimen ex despumatione sanguinis sæpe inducitur. *Comm. lit. Nor.* Horrores ex dorso & lumbis cum sudoribus intempestivis, dyspnœa, facie flammea, oculis subinflammatis & lacru-

mosis nonnihil, maxime si circa febris vigorem, purpuram præsagiunt plus sæpe symptomaticam. *de Berger.* Prænunciat junctim sumpta purpuram horrores; dyspnœa; sensus formicationis in facie, palpebris; suspiria cum pectoris oppressione; oculorum obfuscationes instar telarum araneæ; virium defectus sine causa, pulsus frequens & debilis; vigiliæ & spirituum commotio sub somnum; timor, mœstitia sine ratione augentes; dolor femoris, capitis, intestinorum &c. notabilis; urina sanorum similis. *Hamilion. Nebel.* Purpura quibusdam familiis fatalis vere est circa destinatos quidem annos. Pavor, metus, horror quidam vehemens ob & erga purpuram in nonnullis observatur, oppido ferialis, ubi eadem subest vel accedit. Suspecta sunt signa; ubi nervo sensili dotatos, debiles, impuros; puerperas ergo, corripit; ubi pulsus persistit durus & auctus exanthematis expulsis; si arteria præter modum debilis, intermittens est; inquietudo mana; somnus nullus; respiratio ubi permanet difficilis post efflorescentiam, sudores semper effusi; urinæ aquosæ, pallidæ; alvus torminosa, potissimum in puerperis; si inter arescendum æger bene opertus auræ frigidioris afflantis sæpe sensum habet &c. *Hoffm.* Mala signa sunt: statio exanthematum inconstans, imprimis si ad corticem non revertunt, vox faucibus hærens; linguæ tremor, angina, ἀφθαι; si horrores socii fuerint levium fugaciumque sudorum; urina crassa subito pallida facta; dysuria in incremento; cardialgia in statu, si æstum præcordiorum summamque anxietatem

internus frigoris sensus cum debili, parvo, inæquali pulsu excipiat, si interiora ardeant atque extrema frigeant cum sudore largo, frigido, & contra si extrema æstuent, & in ventre frigoris intensi sensatio; purpura vanescat; animus linquat, mens turbetur; dyspnœa urgeat; convulsio incidat. Quæ citima exitii notas habent. *Hoffm.* Delirium, motus convulsivi, convulsio vel apoplexia, si symptomata comitantia & in principio accidunt, facilius Medici diligentiæ praxique regulari obsecundant, & contra in progressu & declinatione, maxime cum exanthematum regressu. *Jo. Georg. Gmelin. Diss. Tubing. nuper de febre miliar.*

Purpura quæ in declinatione continuarum succedit in corpore impuro, cacochymico, viribus enervato, diebus licet criticis, plerumque funesta; & contra aliquando tunc salutaris est. Αφθας indicunt nausea pectorisque calor. Augentur αφθαι pustulis miliaribus arescentibus, & contra. *Hamilton.* Vomitus spontaneus neutiquam sistendus sed leniter promovendus. Ventris tormina sæpe à miasmate remanente suporiuntur. Ægri quo magis somnolenti sunt, eo facilius convalescunt, etiam ii, qui mitioris sunt indolis, facilius, quam qui feroces & iracundi liberantur. *Hamilton.* Capitis dolor sævus & purpura se invicem sæpius excipiunt. In arthritidem migratio purpuræ non infrequens est.

Declinante morbo, superiora manuum sudore frigido sæpe madent, volæ calent. *Hamilton.* Purpura acuta relinquit sæpe atque transit in

apoplexiam; paralyſin; convulſiones; delirium; morbos chronicos v. g. hyſtericos, hypochondriacos; mammarum apoſtemata (maxime in puerperis hæc) vel alius partis; tumorem femorum, tibiarum pedumque non ſemper indolentem; depravatam memoriam; fluxum lochiorum & urinæ nimium; calorem internum cum debilitate, languore ac imminuto appetitu cibi conjunctum. *Hamilt.*

Ex remanente vel retrogreſſa generaliter fiunt aſthma, tuſſis, febris, hydrops, oculi auriſque vitia, ſpaſmi, convulſivi motus, epilepſia, arthritis, rheuma, paralyſis, colica, cardialgia, αφωνια (quæ egreſſis puſtulis funditus pluries tolluntur,) leucophlegmatia, tumor œdematoſus univerſalis vel partialis cum aut ſine dolore, cui quoque medicina eſt &c. Reſtituti poſt tumorem talem leucophlegmaticum inſtar ſceleti apparent emaciati. Situs erectus in exanthematicis periculoſus eſt, maxime in purpura acuta, morte ſubito excipiente, præprimis in puerperis. Solvitur purpura critice urinis largis, ſedimentoſis; aucta tranſpiratione; diarrhœa; ptyaliſmo; per lochia; dolore ſpaſtico ac tumore doloroſiſſimo artûs vel membri cujuſdam; quin paralyſi ſpuria &c. Diebus criticis aliquando bubones exſurgunt, non ſemper critici. De purpuræ eruptione à ſedibus nil metuendum. Diarrhœæ ſuppreſſio ſubitanea, ſponanea, arte inducta, apoplexiæ metum injicit. Quandoque lochiorum fluxum quaſi ſupplet diarrhœa & ſymptomata inde fiunt mitiora.

Purpuræ ſpecis variè inter ſe alternant. Puerperarum purpura multum habet nexum cum lochiorum & ſecundarum ſtatu, conſul. ſupra p. 217. Benigna purpura in malignám ſubito interdum mutatur, haut ſine vitæ diſcrimine, plurimum ex inepto, damnabili regimine.

Rubra, quæ ſemel occupavit ſubjecta, ægre deſerit. Rubra epidemica ſæpe ita maligna eſt ut alba, immo hanc interdum ſuperat. Rubra recedens ſpecialiter gravia parit ſymptomata, anginam, aphthas, pleuritidem ſpuriam, hemicraniam &c. quæ, erumpente, iterum exanthemate prorſus fere evaneſcunt. *Junck.* Alba periculoſior eſt rubrâ, maxime epidemica & puerperarum, hiſque plerumque maligna ſuevit eſſe. Si nimis languide erumpit, ita ut poſt diſceſſum priorum nova ſuccreſcant exanthemata, ſemper pejoris eſt indolis. Quæ cum petechiis ſimul, præcipue mature eſſloreſcit, eſt periculoſa. *Junck.* Retrogreſſa alba ubi revertit, ſymptomata autem mala, ut αφθαι, anxietas, delirium manent, letalis eſt.

Purpura ſcorbutica renitens eſt malum & ſævorum pathematum ſcenam largitur, ubi intus remeat nec excluditur. Calidis in acutam ſæpe mutatur. Facile ſequitur lenta, hectica. Libenter revertit. In feminis cum fluore albo, alias hemicraniâ, veſicæ ſpaſmo &c. ſæpenumero alternat. Remanens pluries φθισιν mentitur.

Urticata & ſcarlatina circa d. 7. vel citius diſparent iterum, ſibique relictæ ac debite tractatæ, nil mali relinquunt, & contra, mala habent confectaria, imprimis ex regimine nimis calido. Quo citius ſcarlatina erumpit, eo citius abſolvitur. Et adultos agreditur, licet rarius, & quandoque contagioſa eſt. *Comm. lit. Norimb.*

Mali moris eſſe indicant tonſillarum uvulæque tumor, convulſiones, coma &c. In febre ſcarlatina ſi puſtulæ miliares, colore rubro extincto, ſuperveniant, ſalutem promittunt. Si in ſcarlatina, urticata, miliari urina parcius ſecedit, non diu emanet tumor levcophlegmaticus, qui præcavetur diureticis. *Comm. lit. Nor.* Multi inde moriuntur. Urina ſimul eſt fuſca, turbida, nigro-ruffa, cum ſedimento atro fuſco, ſpadiceo. An ſimilis in viſceribus internis ſtaſis, an potius non plena per puſtulas criſis & reſorpta materies acris, delata ad renes, ſtimulo ſuo clauſit vaſcula urinaria? *de Haller.* Et contra, lotium copioſum reconvaleſcentiæ bonum ſignum. Hæmorrhagia ſufficiens in ſcarlationæ principio plerumque prodeſt. *Storch. Tractat. peculiar.*

Raucedo.

RAucitas ab ulcere antiquo conſolidato in junioribus ευσπλαγχνοις ; à partu quæ difficili, medicabis eſt. Quæ à cacochymia venerea, ſcorbutica ; à colica ; ab hyſterica chronica affectione ; à vermibus vel aliis animalculis in primis viis ; in ſynocho putrida ; à catarrhis acribus &c. judicii rationem habet in morbo primario. Vocis raucedo quæ per annum duravit, non recipit curationem ; hectici prope moriuntur. Raucitas in phthiſicis mortem proxumam dicit. Ex inſania in raucedinem cum tuſſi fit ſeceſſio. *Hipp.* Raucitatem obſervavi gravem, chronicam in ad hæmorrhoïdum fluxum prono, robuſto viro ceterum, earumdem, fluxione adveniente, ſublatam.

Renum & Veſicæ urinariæ morbi reliqui.

MAgna eſt conſenſio renum ac veſicæ cum ventriculo, inteſtinis & pectore. *Rega.*

Quamplures morbi diuturni deſinunt tandem in morbos pulmonum aut renum. *Bal.* Renum affectiones ſupra 50. annum non curantur. *Hipp.* Podagricus fomes veſicæ morbos varios producit, dyſuriam, iſchuriam, mictum ſanguineum, pruritum ſcroti & ſimilia. Rene uno affecto & alter faciliime patitur. *Foreſt.* Ren ſiniſter præ dextro adficitur pathematis nephriticis. Sanguis intra veſicam concretus graviſſima parit ſymptomata, lipothymiam, exiguam ſpirationem,

pulſum obſcurum, nauſeam, angores, extremorum frigus, cruciatus & ardores vehementes in ima pube atque circa virgam.

Vertigo atque nephriticæ affectiones ſæpenumero alternant. *Hoffm.* Qui gonorrhœa virulenta laborarunt in juventute, perſolent in ſenecta diro urinæ ardore veliſchuria quoque divexari. *Bagl.* Si æger dum in terram incurvatur & exinde erigitur, cum difficultate erigatur, adeo ut per medium quaſi ſcindi videatur, pro certo dicas, dolorem illum non eſſe nephriticum ſed rheumaticum. *Bagl.*

Nephritis ſimplex recens curari poteſt, calculoſa autem vix unquam. Urinam cruentam ſi in illa mejant, timent quidem ſibi & debilitantur ſed levantur. Urina craſſa æque melior eſt tenui. Urinæ atræ nephriticorum, vel ſuccedente dolore, vel ſecus, pro cruentis à quibuſdam minus attente habitæ, non ſunt timendæ. Hæreditaria vix curatur. Ructus inſipidus ſeu motus quidam ventriculi convulſivus, ſingultui propior, proprius quaſi eſt nephritico dolori & pro ſigno habendus pathognomonico. *Piſo.* Renum inflammatio profundior ex gravitate febri, doloris, aliorumque febrilium ſymptomatum &c. cognoſcenda, facile in ulcus abit. Brevior, diaria febris nephritica ſpaſmum renum potius, non æque inflammationem ſignificat. *Hoffm.* In junioribus longe vehementius nephritis exacerbatur & difficilius tollitur quam in ſenioribus.

Quo frequentius & acrius recurrunt invasus nephritici, eo periculosiores, & eo gravius exulceratio prævalescit. Renibus inflammatis, facilior est docubitus in latus infirmum, supinis quam pronis ægris. Hæmorrhoïdes nephriticis accedentes, bono sunt. *Hipp.* Urinæ suppressio in nephritide mala. Alvo continentes ex nephritide facile abortum patiuntur. Nephritis spuria non raro in senibus μαρασμὸν post se relinquit. Calculosa plurimum sequitur inflammatoriam, purulentam, pituitosam. Periodica subinde est. *Ettm.* Nephritidem mentitur aliquando vermis renalis. *Pechlin.* Ubi renum inflammatio resolvitur, necessum est, finitis doloribus urina multa, crassa feratur cum sedimento copioso, albo, levi, non fœtido, non purulento. Corruptionis vel gangrænæ signum sunt creber bili vomitus, delirium, frigus extremorum, doloris remissio sine causa, defectus virium subitus, urina ichorosa &c. Abscessus renum (quem fieri docet remissio doloris, ejus in pulsationem mutatio, horror sæpe recurrens, gravitas stuporque partis) si in pelvim erumpit, ex laudabilis puris per urinam excretione, bonam relinquit spem, contra, si in cavum abdominis effunditur, vel si pus malum; Subinde vomitu vel alvo sincerum redditur pus ex ventris lumborumque regione. Si nulla facta resolutio, nulla suppuratio, febris dolorque cessant sine mortis signis, coxæ stupor, marcor, impotentia accedunt, scirrhum nuncia, qui incurabilis est, ac in hydropem facile funestum vertitur vel tabem. *Hipp. Lomm.*

Abſceſſus renum plurimum fiunt à calculis. Gangrænam renum, veſicæ indicat urina ichoroſa. Ren ſæpe ita perditur, ut pus, membrana ejus ambiente, tanquam marſupio, obvolvatur, quandoque & calculis incluſis Rarius renum vomica uno impetu erumpit. Ren purulentus quandoque totus excernitur, cujus loco poſt mortem tardius ſubſequam maſſam. quandam invenit pinguedinoſam. *Jungken.* Pus urinæ non permiſtum ſignificat venire ex veſica; inæqualiter premixtum è renibus; æqualiter pulmonum ſuppuratum denunciat; *Lomm.* æque ex gradu fœtoris præſcies, unde ſit; ſi ex veſica, notabilior ceteris erit. Pus in urina eſſe deprehenditur, ſi, vitro urinario aquæ tepidæ immiſſo, ſedimentum non ſolvitur, nec urina redditur clara, quod fieri ſolet, ubi pituita ſola urinæ permiſta eſt. Quandoque pus cum urina exit integris renibus & veſica, veniens v. g. ex pulmonibus. *Holler.* Urina mucoſa non ſemper eſt ab ulcere renum vel veſicæ; in memoriam & revoca hæmorrhoïdes albas ſeu mucoſas, dolorque in lumbis vel veſicæ regione determinat, an ab his ſit. In renum ulcere ſæpius & copioſius cruor ſimul meitur, in veſicæ minus. Ulcera renum promtius quam veſicæ ſaneſcunt. Renum & veſicæ ulcera curatu difficillima ſunt, in ſenibus inſanabilia; & ulcere curato, longe poſt tempore cum urina adhuc feruntur filamenta. Ulceratio renum urinam dat craſſam, turbidam, fœtidam, ſedimentum lacti non admodum diſſimile.

Veſicæ inflammatio vix non ſemper in cervicis muſculo ſedet. Ubi non tempeſtive diſcutitur, vel citius necat ſphacelo, vel tardius ulceratione & hectica. Familiaris eſt hæmorrhoïdariis. Magis viris quam feminis accidere notatur. Si dolores in veſicæ inflammatione non ſolvuntur, neque veſica molleſcit, periculum eſt, ægrum primis circuitibus, convulſum præ nimio dolore, moriturum. Simul pauca ſpes eſt, ubi, ſub permanente acuta febre, urina & alvi dejectio prorſus retinentur. Gangrænæ ſemper fatalis manet ſuſpicio, ubi ſub immorante febre dolores magis in dies ingraveſcunt, nulla adparente coctione in urina &c.

Veſicæ abſceſſus ſolvitur per perinæum, urinæ itinera, inteſtinum rectum. Ulceratio veſicæ major & gravior ut plurimum eſt ab inflammata ejuſdem cervice. Ulcus veſicæ quando à calculo fit, non curatur ni extracto calculo. Si quis ſanguinem & pus & ſquamulas ſive pelliculas mejat, & gravis odor adſit, veſicæ exulceratio ſignificatur. *Hipp.* Si ulcus ſordidum in fiſtulam abit, craſſamentum quoddam ſubſidet viſcidum & cohærens, narium muco aut ovi candido perſimile. Si, præſente veſicæ ulceratione, ingens ad matulam ſtimulus eſt, & poſt emictionem dolor gravis in pube ac perinæo, iſque gravior corpus erigenti, eandem juxta urethram hærere pronunciabis. In ulceribus urethræ pus urinam præcedit, in illis veſicæ cum urina excernitur, illaque fœtet. Si in urina cum dolore ex

creta moleculæ furfuraceæ & exilia ac copiosa filamenta adparent atque subsident, scabiem vesicæ significant. *Hipp.*

Spasmus vesicæ gravissimus est & sæpe funestus, transitque facile in sphacelum, si cum febre multa, vesicæ duritie juxta pubem, alvi ac urinæ suppressione. *Hoffm. Furstenau Dissert. pecul.* Erysipelate aliquando critice solvitur. Si in suppurationem abit ex inflammatione nata, urina multa, purulenta, salutem promittit. Spasmus vesicæ, ejusdem hæmorrhoides, mucosæ maxime, & purpura scorbutica pluries alternant. De vermiculis cogitasse ne negligas in vesicæ spasmo. Quorum plus quam mille, rarissimo plane exemplo, nuper notavi successive excretos cum vesicæ spasmo immanissimo, stipato vesicæ hæmorrhoïdibus cruentis, albis pariter, largissimis, damnabili olei terebinthinæ usu ab agyrtis nebulonibus magis proritatis acriter, ægro adhuc superstite. Sed veri vermiculi bene noscantur ab iis, qui ex sanguine in vesica coacto laboriosisque nixibus excreto, figura tales saltim, excluduntur. Vesicæ spasmus ubi ad ακμην pervenit, nullam fere admittit medelam. *Fursten.*

Paralysis vesicæ sæpe inducitur ab urinæ excretione ex causa morali vel alia dilata diu ac protracta; æque à materia podagrica regressa, habetque præsagii rationem in morbo novo felicis, in isto adhuc quandoque quidem, in hoc plurimum.

De hernia veſicæ urinariæ evolvas pag. 134. De hæmorrhoïdibus ejusdem conſul. pag. 125. prolata.

Urinæ incontinentia ſanationem admittit quæ à vermibus inteſtinorum plerumque colis dolore ſtipata; quæ ex conſuetudine in infantibus; quæ ex fibrarum laxitate; quæ ex ſphincteris veſicæ debilitate, recens adhuc. In pueris curatur, annis creſcentibus ac fibra maturitatem acquirente; ſi annis creſcentibus non cedat, malum incurabile prædicito. *Bagl.* Peſſima, quæ à vulneribus læſionibuſque aliis cranii; à luxatione vertebrarum dorſi. Peſtifera, ſi per febres incidit acutas, viribus jam fractis. Inſanabilis, quæ in ſenibus; quæ ex ſphincteris læſione per lithotomiam Quæ vigilantibus contingit rariſſime curatur, utpote ex paralyſi vel læſione fiens. Quæ à laxitate duntaxat ſphincteris ægrius curatur in feminino quam nobili ſexu.

Ruptura veſicæ urinariæ à calculo pluries adhuc ſanatur. In veſica moræ polypi obveniunt urinali, fatalis plerumque exitus.

Rhachitis.

GRavida ſi ventrem coarctet per thoraces ſtrictos ad rhachitidem prædiſponit infantulum. Feminæ albo fluore laborantes faciles ad rhachitidem procreant fetus.

Connata nunquam obſervatur. A ſeptimo à nativitate menſe puſillos ut plurimum corripit & vix ante finitum triennium relinquit. Quo longuis à partu affligit, eo melius. Morbus invaleſcens, ſi ſuper annum ætatis quintum inhæret, difficulter curatur; &, ni in juventute mutationem recipiat, per omnem vitam corpus manet deforme. *Hoffm.* Hæreditaria ubi diſpoſitio, & ubi à primis mox ſuborta eſt menſibus, difficilis eſt curatu. Quæ ex vitio victus, regiminis; quæ vermibus, variolis, febribus, ſcabiei, cruſtæ, lacteæ, herpeti ſuccedit, facilius adhuc medelam admittit; atque ubi revertunt effloreſcentiæ, febris, bono eſt. In auguſto ſpes eſt, ubi hydropicus tumor, aſthma, φθισις, diarrhœa, lenta, hectica, ſpina ventoſa, dentium nigredo, caries, tumores oſſium ſtrumoſi, rubera ſubcutanea, anhelitus, vaſa colli infarta, varicoſa &c. accedunt. Corpus ſumma macie extenuatum perimitur. Veræ rhachitides rarius tunc occurrunt, ubi intermitentes autumnales prædominium habent. *Sydemh.* Inquinamentum venereum plus ſæpe admiſtum eſt, morbumque reddit difficillimum. Diarhœa ſi nullis cedat remediis, malum. Mala rhachitis aliquando ad oculos convertitur οφθαλμια cum tuberculis pronata, hacque victa, vim ſuam atque noxam denuò exſerit. *Buchner.* Solvitur quandoque variolis; migrat in ſcabiem. *Ortlob. de rhachit.*

Cerebrum in rhachiticis defunctis admodum molle, mole magnum, multum habere ſuevit mucoſi humoris.

Rhachitis more infantum in adultis obſervatur quoque ſine cauſa manifeſta eveniens. *Burggrav.*

Scabies. Morbi cutanei alii.

ARcana pectoris inteſtinorumque cum cute conſenſio eſt. *Rega.* Scabiem præcedunt veſiculæ aqua plenæ. Scabies omnis aliis ex toto quidem deſinit, aliis certo anni tempore revertit. Ægerrime in ſenibus ſaneſcit, ad luſtra aliquando extenditur. Per contagium communicata faciliorls eſt curationis quàm ceteræ. Levior humida eſt ſiccâ, ſed hæc curatu facilior illa. Rebellis valde eſt ſcorbutica & ferina; huic facile ſuccedit hydrops. Peſſima eſt ea ſcabies quæ caput obſidet. Chronica difficilius ſanatur quàm periodica. Si ſimplex ſcabies protracta jam, relictis ſuperioribus, ad pedes taloſque demigrat, mox plane ceſſaturam ſignificat. Ubi viſceris alicujus labes concurrit, malum omen. Gravior eſt ſcabies quæ magis cutim exaſperat, prurit magis, plures numero obſidet partes, ſomnumque potius aufert. Scabies negligenter habita non raro ipſam in elephantiaſin tranſmigrat vel lepram. Solvit ſcabies arthritidem, deliria, epilepſiam, febres, &c. In juvenili ætate ſæpe ab aliis morbis præſervat. Critica notatur in ſcorbuto, febribus acutis, intermittentibus. *Kramer.* Retropulſam ſequun-

tur ſtatus ſurdaſter, effluxus ſeri ex aure, pectoris varii graviſſimique morbi, apoplexia, convulſio, colica, cardialgia, febres intermittentes, acutæ, gutta ſerena, ſpaſmus veſicæ, mictus cruentus, motus ſpaſmodici vagi, palpitatio cordis, φθισις, ραχιτης, tuſſis ferina, cachexia, œdema, hydrops, ſingultus, ſternutatio inſolita, nimia, & reliq.

Scabies ſi ſicca magis quàm humida valde eſt; circa pudenda potius hæret cum cruſta tenaci, corroſivo ardore, doloribus profunde infixis, nocturnis, ſociis & aliquando bubonode inguinum tumore, coryza uteri vel colis, mali coloris, in infantibus circa anum verrucis, ulceroſis excoriationibus, manifeſto veneream ſuſpicator. Rariſſime hæc totum corpus ita diffuſe obſidet atque ſimplex. Suis antidotis citius & certius tollitur quàm alia.

Venerea retrocedens vel repulſa inſigniſſimam mox virium proſtrationem infert, atque ad formandos tumores bubonodes tendit; rarius febris acuta ſuccedit ac in ſimplici, ſanioſa. Scabiei & furunculorum non infrequens eſt viciſſitudo & unum altero ſolvitur. Scabiei, tineæ, variis exulcerationum generibus, reprimentibus prohibitis, ſæpius numero ſuccedunt tumores cyſtici, atheromata, &c. Parotides ſi ſcabioſos obſideant, de topicis quære uſurpatis ex hydrargyro. Scabiei fœdæ ſubjacent infantes ſub menſium fluxu concepti. Climacterica chronicas & pro inſuperabilibus habitas ſæpe aufert ægrimonias. *A. N. C.*

Cutis vitia, quæ ex interna viſcerum labe difficilius curantur, facilius renovantur & ni hæc ſit ſuperabilis, in hecticam & hydropem migrant. Rebelles ſunt cutanei morbi poſt intermittentes, variolos, morbillos, luem veneream. Noduli ſubcutanei pejores ſunt quàm efflorefcentiæ.

Gutta roſacea ex hæreditate, ſine noxa non deletur. Vari & gutta roſacea arthriticis cum adflictionibus ſæpe alternant; ad interiora in his, maxime ſpiritalia loca, verſa, aliquando brevi fatalia fiunt. Gutta roſacea vel vari repulſi ſæpe cauſa ſunt tuſſis ferinæ, φθισεως, affectuum rheumatico-arthriticorum, catarrhi ſuffocativi, &c. Novi ex varis faciei repulſis tremorum artuum, dein amavroſin ſecutam, tandem purpuram albam funeſtam in Juvenca nullius regiminis & diætæ; ceruſſata enim cadente moro nigrior ſibi placebat Lycoris. Varis & guttæ roſaceæ ſe impetigo ſæpe jungit; contagioſam ergo dicunt illorum materiam. *Junck.* Sobriis nunquam accedunt. Varis ac gutta roſacea adflicti bene velere videntur, niſi quod anomaliis variis hæmorrhagicis, maxime feminæ menſtruis ataxiis exerceantur. Ερπις omnis minime omnium ulcerum, quæ depaſcendo ſerpunt, periculoſa eſt, verum curationem difficilem & longam habet, maxime ea, quæ minus rotunda. Miliaris ſquamulis farinaceis diſcedit; mediocriter & in ſumma cute ambulat, cujus tumiditas ac rubor ejus adventum ſignificant proxumum; in orbem fere procedit, plerumque medio ſaneſcente, extrema latius

vagantur. *Platn.* Capitis miliarem cum defluxionibus catarrhoſis ſi excipiunt morbilli vel varioli, periculoſum eſt; ſphacelus partis quandoque accedit. *Hoffm.* Εσθιομενος & miliaris eſt, contagioſa & ſenibus familiaris. Εσθιομενος celerior & altior eſt atque ad oſſa uſque vorat cum effluxu humoris albidi, exulcerantis. Prurigine aſperior, rubicundior ac pejor eſt Lichen, longe atrocior adhuc pſora, peſſimum genus Lepra. Facile lichen neglectus in pſoram & hæc in lepram vertitur. Lichen manus potiſſimum obſidet, pſora tempora & frontem. *Lomm.* Lepra vel pſora quos ſemel inquinavit, hi facile tabent. Furfures lividi ac fœtentes lepræ nuncii eſſe creduntur. Lepra apud nos in initio curabilis eſt, nec ſic contagioſa, ut illa Græciæ deſcribitur. *Williſ.* Pſora noſtra medicinis ſuperatur. Elephantiaſis incipiens medicabilis eſt, adulta minus, maxime faciei. Alphus chronicus quandoque ſolvitur diarrhœa longa. Curationem non difficillimam habet. Cutim vix unquam penetrat.

Leuce vix vixque remediis tollitur. Ad oſſa uſque adficit. Cruor poſt acus punctionem emanans ſpem facit ſanationis, contra, tenuis ſubalbaque ſanies. Inanis maxume medicina, ſi locus ex toto colorem amiſit ſuum, nec rubor eidem frictu induci poteſt.

Combuſtio profunda in corpore cacochymico facile degenerat in ulcus fœtidiſſimum & malignum. Gravis brevi aliquando necat.

De aliis cutaneis vitiis ſparſim alibi imprimis morbos infantum ac puerorum tradentes, monuimus.

Scirrhus. Struma ſive Scrofula.

IN morbis chronicis ex decem ægris fere novem ſcirrhis laborant internis. *Bœrh.* Si contuſio, inflammatio, ſuppuratio in interioribus prægreſſa, non bene curata ſit vel vi naturæ ſoluta, & maneat gravitatis pondus in parte, ac ἀναισθησία, ſcirrhum metue internum; & ex hoc prævio, accedente dolore, febre hectica, commiſſis erroribus diſponentibus, &c. cancrum. Scirrhus internus epatis, lienis, pancreatis, &c. quandoque diu vel per omnem vitam, ſi ſine acrimonia ſit, ſi non concitetur, & per reliqua viſcera id, quod hic deficit, reſarciatur, ſine ullo vitæ incommodo fere, durat. Sed in raris hoc eſt. Quod & valet de externo. *A. Wedel. Bœrh.* Scirrhi viſcerum, maxime profundius ſitorum, difficilius cognoſcuntur, ac nonniſi ex dolore obſcuro & gravativo fixo, reſpiratione difficili, tuſſi ſicca dijudicantur; ſuſpicio tamen eorum adeſt in morbis diuturnis ac rebellibus. *Vater.* Necat ſcirrhus cachexia, hydrope, ictero contumaciſſimo, corruptione viſcerum, abſceſſu, cancro, ſphacelo. Scirrhus per ſe eſt innocuus, evadit motu incitato malignus; qui ſæpe vitari impos, æternum metum incutit.

In cachecticis, venereis facile in cancrum degenerat. Si inflammetur ſcirrhus, cancri

metus eſt. Scirrhus externus recens, non nimis magnus, nec ſcabet, mobilis, ſine vaſis tumidis, in corpore ceterum integro, aliquando medicamentis vincitur; æque ſi preſſu ſenſum exhibet aliquem; contra, conſummatus, ſenſu penitus carens. Scirrhus ſanguineus majus periculum inducit, & contra exſanguis. Exquiſitus ſcirrhus & lapidoſus nulla curatione tollitur; non exquiſitus, pituitoſus curari quidem poteſt, non tamen facile. *A. Wedel.* Scirrhi incredibilis aliquando fiunt magnitudinis. *Ruyſch. Bœrh.* Si ſcirrhus majores arterias premit, adfert ἀτροφίαν; ſi venas, tumores œdematoſos & inflammationem; ſi nervos, ſtuporem torporemque cum ἀτροφίᾳ. Scirrhi linguæ labrorumque majorem injiciunt cancri præ ceteris metum, quia hæ partes & multo humore redundant & aſſiduis fere motibus agitantur. *Platn.*

Strumæ vitium ſunt ſcirrho finitimum. Externæ infenſæ maxime ſunt collo, dein glandulis ad alas, mammas, inguina, &c. Mitiores ſunt quæ recentes, æquales, mobiles, rotundæ, coloris cum cute ejuſdem, circumſcriptæ, non maxime duræ, doloris, inflammationis expertes; & contra facilem in magnum, erodens, ſerpens demigrant ulcus, prope carcinomatoſum cum venis eminentibus, dolore pulſante. Manu ſublatæ facile circa cicatrices reſurgunt, niſi radicitus exſtirpentur. Pueris frequentiores ſunt minuſque noxiæ, adultioribus rariores & difficillime. *Lomm.* Hæreditarium vitium inſanabile. Si tumores ſtrumoſi occupent loca juguli circa vaſa, facile homo per

apoplexiam mori poteſt, vel naſcitur hydrocephalus internus.

Strumæ ulceratæ, antiquæ promptiſſime in genium abeunt cancroſum. Strumoſi aſthmate ſcirrhoſo vel pituitoſo communiter quoque laborant, & v. v. Si in exterioribus tumores ſtrumoſi per ſe orti ſunt, tunc etiam in meſenterio, pancreate, inteſtinis vel utero quoque apparent tales, priora potiſſimum in infantibus, pueris. Ægri hi utplurimum contabeſcunt. *Bærh.*

Scorbutus.

SCorbutus non ita frequens eſt morbus ac vulgo putatur. Varie Medicos fallaci morborum ſpecie ludit. Sanguis plumbeus ac viridis ex vena ſecta ſcorbuti index. *Eugal.* Unus ſcorbuticus magis fœtet quàm decem venerei. *Kramer.* Pecantium humorum in ſcorbuto major eſt habenda ratio quàm partium læſarum.

Denuncia ſcorbutum adeſſe ex gingivarum ſugillatione; facile livida plumbea; languore abſque ratione; oris ſiccitate perſeverante; pulſu debili & inæquali; urina alba, craſſa, cum ſedimento albo, craſſo, furfuraceo, arenoſo, fractæ polentæ non diſſimili, citra febrim notabilem, &c. *Eugal.* Prædic propinquius alcalicum ſive calidum ex calore p. n. rubore faciei, oris ac labrorum horumque ſiccitate; ſiti magna; urinæ fœtore alcalino, eâdem ſaturata, ſabuloſa. Acidum ſeu frigidum mone

ex ſapore, ſudore, ructibus acidis; corporis inertia, ſitis defectu, urina pallida, labris ac oris parte interna pallidis, albis & cæruleſcentibus; pallore ac frigore corporis, &c. Salſum noſce ex ſalſo ſemper in ore ſapore. *Bœrh.* Scorbutici ad venerem multos habent ſtimulos. Aliis morbis in primordio, incremento, ſtatu, declinatione varie ſeſe immiſcet. Senibus ac puerberis gravior eſt. Inveteratus, hæreditarius, febribus diuturnis aliiſque morbis chronicis male curatis ſuperveniens difficillime curatur. *Williſ.* Scorbutus difficillimæ eſt curationis, maxime calidus, qui juvenibus & cholericis frequentior; curatur tamen in dies, maxime recens. Exactiſſima diæta medicinis præſtat, ſine qua ſenſim fit incurabilis. Facile recrudeſcit, imprimis ubi hæreditatia diſpoſitio. Fixam habens ſedem raro curatur, niſi quandoque palliativa. Contagioſus eſt & hæreditarius, totas familias inficiens. Juvenes ſcorbutici facile pulmonum eroſionibus patent & vix ſeneſcunt. Hypochondriaci, hyſtericæ, cachectici, gonorrhoici, difficilius laborant, ſed non pro deſperatis ſunt habendi, imprimis abſente viſcerum vitio. Scorbuti ac arthritidis viciſſitudo alternans nota eſt. *Drawiz.* Singulare ſcorbuto eſt accidens ſenſus quaſi infixi gulæ pali atque ad lipothymias facilitas ſumma. Non raro ſcorbutus prius occidit hominem quàm notis illis ſignis in gingivis & cruribus effloreſcentibus ſe prodat. Pejor, qui citra contagium ſubnaſcitur ex humorum domeſtica, propria, inquilina pravitate. Urina laudabilis cum

morbi incremento & perſeverantia, certum ſignum eſt medicamina eſſe mitiora, quàm pro morbi cauſa conveniat. Urina cruenta in ſcorbuticis multis multo cum levamine meitur, limites modo haut tranſgrediatur. *Eugal.* Scorbutici ad δυσηκοιαν, οφθαλμιαν, catarrhos, ulcera, cordis palpitationem, ſphacelum, &c. proni ſunt. Inveteratus viam ſternit ad gravia mala, tubera ſubcutanea, hydropem, melancholiam, delirium, maniam, tympanitem, ατροφιαν, paralyſin, ſtuporem, dyſpnœam, φθισιν, convulſiones, epilepſiam, dyſenteriam, affectus ſoporoſos, apoplexiam, ſphacelum extremorum, utpote tandem mortis nuncium. Spes curationis reliqua eſt ſi malum recens; ætas juvenilis; ſi non hæriditarius; ſi à contagio, aëris inſalubritate, navigatione, vita ſedentaria; ſi non cum viſcerum corruptela; ſi ejus fomes per hæmorrhoïdes, menſes vel diarrhœam criticam, ſcabiem criticam, ſcorbuticam dictam, ſubtrahatur, &c. *Hoffm.*

Solvitur aliquando per alvum; per hæmorrhoïdes tempeſtivas & ſufficientes (fluxiones ſanguineæ tardæ & parcæ nil juvant;) per urinas, etiam cruentas interdum. Tubera ſcorbutica cum vel ſine exulceratione pro depoſitione critica habenda ſunt. *Eugal. Barbett.* Scorbutici & venerei morbi multiplex eſt convenientia; hujus inter hæc potior in Therapia habenda eſt ratio. Fatum grave eſt gonorrhœa ſcorbutica, quandoque plures per annos, quin ad vitæ finem miſere adfligit. *Eugal.* Aliquando in cacochymiam, penis exulcerationem deſciſcit.

Feminis ſcorbuticis facile menſes deficiunt aut in fluorem album mutantur; nonnunquam copioſiores fluunt, aut paralyſis excipit, ſæpe citra appetitus imminutionem, aut ατροφια ingignitur, ſi oris ſiccitas in languore ſcorbutico diutius perſeveret; modica humidi rejectio tunc juvat, largior offendit. *Eugal.*

Paralyſis ſcorbutica facile in contracturam nervi in parte, convulſionem abit. Doloribus arthriticis ſæpe ſuccedit. Anteit eandem ſtupor crurum, tumor in partibus extremis ſubito exortus ac brevi diſparens. *Barbette.* Crepitus oſſium medelam vix admittit, *Williſ.* magis adhuc, ſi & venereum ſublateat inquinamentum. In atrociſſimis artuum doloribus ſcorbuticis, ſi lethargus ſubito ſupervenit, tum in alium ſtatum fit mutatio. Pulſus in ſcorbuticis intermittens, adeo parvus ac debilis aliquando eſt, ut omni momento moriturum credas ægrum, quod vero abſentibus aliis pernicioſis ſignis, haut terreat. Pulſus in deliquio ſcorbutico major eſt quàm extra illud. *Eugal.* Interdum ſcorbutici ſubito moriuntur. Tormina ventris continuæque contorſiones circa umbilicum, vel ſphacelum inteſtinorum & ſubitam mortem in ſenibus, vel tympanitem poſt ſe trahunt. Qui meſenterium obſtructum habent, faciles ſunt in colicam ſcorbuticam. *Draw.* Colica ſcorbutica pluries emigrat in arthritidem vagam ſcorbuticam, ariduram, lumbaginem contumaciſſimam, abſceſſus internos.

Maculæ ceteris paribus bonum ſignificant,

ſunt bonum indicium malæ cauſæ, nempe materiæ mali & per cutis poros expulſæ, quo rubicundiores, quo majores, eo meliores; quo magis ad colorem nigrum vergunt, eo pejoris ſunt maturæ; abeunt in ulcera fœtida, cacoëthea, grave malum & calamitatis plenum, quin ſphacelationes: In cholericis communiter roſeæ magis ſunt, in melancholicis lividæ aut fuſcæ; morientibus nonnullis evaneſcunt, aliis erumpunt tunc demum. Malo ingraveſcente ſæpe maculæ ſcorbuticæ in totas tibias ita diffunduntur, quaſi unica eſſet macula nigra, tetra & aſpectu horrenda cum tumore ad elephantiaſin accedente. Stigmata cruenta & tumores duri lividi diu ſine ſpontanea diſruptione perſtare ſolent.

Ulcera ſcorbutica tota plerumque livent, ichoroſa ſunt; venerea in ambitu rubra noſces, colorem ex albo cinereum in ima cavitate referentia. Ulcera linguæ ſcorbutica nulla ferunt mercurialia in & externa. Exulcerationes oris ſcorbuticæ primum gingivas, dein fauces & tonſillas, lento quidem greſſu, inficiunt; venereæ primo fauces & dein demum gingivas.

Gingivis laborantibus minus afficiuntur tibiæ, & contra; ſæpe tamen utraque. Qui ſtomacace laborant, jejuni ſputatores ſunt; pueris hæc frequentius obvenit. Accedit vera gangræna vel cancer quandoquo gingivarum; in liquamen putridum converſæ, inſtar muci deterſæ gingivæ abeunt. *Bœrh.* Livor faucium in ſcrubito pro letali habetur ſigno. Gangræna

ſcorbuticis peſſima & communiter mortis nuncia; per maculas fuſcas quæ degenerant in eſcharam ſiccam cum membri torpore, ſeſe prodere ſolet; ab extremis plerumque incipit, nec multum habet fœtorem, plus aſt periculi. Scorbuto motus febriles, ubi junguntur, irregulares ſunt; convulſione ac caro facile ſtipantur. Frequentes haut ita ſunt ſcorbuticæ febres, uti vulgo opinio circumfertur. Typo, periodo irregulari, vago, maculis ſcorbuticis, crebra viciſſitudine (quæ notabilior ubi paucæ maculæ) euphoriæ ſtatuſque pejoris, intimius noſcuntur. Et antecedunt & conſequuntur ſcorbutum aliquando febres; quandoque antegrediuntur ardentes, malignæ, duplices tertianæ, ac quartanæ; conſequuntur febres quartanæ; ſic ut febres quartanæ terminentur in ſcorbutum & viciſſim ſcorbuto ſuperveniant aut complicentur febres. *Balthaſ. Brunner Tr. de Scorbuto.*

Reſpiratio difficilis & pectoris anguſtia circa diaphragma, periculoſum eſt malum; quæ ſi negligantur, ſæpe ægri ſyncope præter expectationem intereunt, aut ſi longinquius trahantur, hydropici fiunt, imprimis ii, qui purgantibus fortioribus ſubinde uti ſuevere: Aliquando peripneumonia ſuccedit. Male aliquoties ſcorbuto junguntur vomitus & dejectiones choleræ inſtar. Diarrhœa, lienteria, ſymptomatica, peſſima eſt ac difficillimæ curationis: Temporis tractu necant hydrope vel tabe. Sudores copioſi ατροφιας, nervorum contractionis pluries prodromi ſunt.

Sputa livida, cruenta, biliosa in scorbuticis, imprimis à stomacace, citra insigne vitæ periculum sunt.

Serum adeo corrosivum ex naribus scorbuticorum quandoque effluit, ut lintea intincta eroserit *Deckero* teste. Hydrops scorbuticornm vesicalis medelam recipit. *Eugal.* Scorbutici sunt trementes & convulsionibus ex facili corripiuntur. Scorbutici ex purgantibus, salivantibus, sudoriferis valentioribus pessime se habent. Ex purgantibus facilis est hydropis successus.

Singultus.

FEre in illa œsophagi parte singultus sedem habere videtur, ubi ingreditur diaphragma. *Bærh.* Si chronicus, observa curatius, an partium thoracis conformatio mala adsit *Barthol.*

Compresso utrinque ad latera medio digito dextro, rei tristis narratione aut insolitæ timore, cedit singultus. *Holler.* Singultus contumax, chronicus, aliquando vomitu vel diarrhœa solvitur; tollitur aliquoties sternutamentis maxime si ex repletione. Non omnino immedicabilis est qui crustis aphthosis in ventriculo suppurantibus aliquando supervenit. *Bærh.* Non æque periculosus est, qui in hypochondriacis, hystericis vel ex primarum viarum eruditatibus, acrimonia. In acutis, præsertim malignis, exanthematicis, inflammationibus viscerum, funestus sæpissime esse solet sine signis

coctionis, sequente delirio, convulsione per totum ac morte; si vero circa dies evenit criticas, reliquis signis, maxime ex urina bonis, nil mali portendit, sed criticum vomitum vel diarrhœam prænunciat, & his excipientibus cessat sponte. *Holler. Hoffm.* Senibus hic magis accidit post copiosissimas evacuationes.

Periculosus est singultus si ab ileo; hernia; cum αφωνια; à vomitu cum oculorum rubore; si cum languore & stupore; si delirium aut convulsio intervenit; si vulneribus internarum partium, hernio- & lithotomiæ accedit; si à musculis & ossibus temporum læsis; (*Holler.*) si ex inanitione, qualiscunque ea fuerit; si ab excretionibus criticis cutaneis, evacuationibus paribus suppressis, morbis retrogradis; ubi, idque cum febre interdum, in senibus herniosis; (*Holler.*) si leniter concutiens; si in senibus ex colica vel μηρασμῳ decumbentibus; ubi à læso diaphragmate cerebro, ventriculo; ubi tenesmo detento supervenit; ubi propter visceris fit inflammationem; si puerperas tenet; si colicæ præter consuetudinem accedit.

Qui costis fractis, distortis, luxatis accedit, imminentem, inflammationem prædicit.

Sitis.

SItis passio est longe dirissima & cruciatus, qui omnes alios, & ipsos, unde proficiscitur, dolores vincit. Ex illo Medicorum illorum ratio semper barbara, qui miseros à potu toties tamque enixe flagitato abstinent. *Pechlin.* In ardentibus & inflammatoriis bonum est, si æger bene sitiat largeque commodum hauriat potum. Sitis inexhausta maximum significat morbum in acutis; sed exitialis, quæ comitatur vel sequitur signa pessima; æque perniciale, siti omnino carare, vel antea urgentem sine causa omnino tolli, maxime si lingua simul nigra & squalida. *Hipp. Alpin.* Sitis depravata admodum circa potus minime idoneos, mala. Sitis abolita in chronicis morbi pertinaciam ac diuturnitatem arguit. Sitis à nimio potu exorta, cachexiam & hydropem minatur. Sitis immodica, quotidiana ad 40. libr. aquæ usquæ, in scorbuticis quandoque obvenit, largissima hac diluitione tandem bene superabilis, si in solis adhuc succis noxa. Sitim immodicam sine omni febre, nilominus cum tertianæ typo, aquæ puræ copioso potu extinctam, notavi.

Quibus noctu bibendi est aviditas, iis admodum sitientibus obdormiscere bonum est. *Hipp.* In vomitu eum, qui siti prematur sitis expertem esse, malum est.

Situs.

A Gaugræna, sphacele, carcinomate bene distingues situm partium corporis humani viventis. Si idem à causis internis, rarissime, si ab externis, facilius admittit curationem. *Dethardïng.*

Somnus. Soporosi affectus. Torpor.

SOmnus nimius & profundus minus habet periculi, si in pueros incidat primamque ætatem; sin corpora invadat exsoleta, vetusta & leucophlegmatica, jam & strigosa, plus adfert discriminis & lethargici quid subesse significat. *Pechlin.* Somnus crisin excipiens, eandem perfectam esse significat. Profundi somni neque turbulenti judicii firmitatem denunciant, & contra. Somnus moderatus quietus, delirio & convulsionibus superveniens, eadem solvit. Somnus profnndus, non turbulentus, sed placidus, licet duraverit diu ebriorum instar, non est malus, sed sedat & arcet majora mala, delirium scilicet, dolores capitis & in pueris febrem. *Duret. Stahl.* In quo morbo somnus laborem facit, letale, contra, si juvat. Somnus & vigiliæ si modum excessarint, malum. *Hipp.* Somnum profundissimum octiduanum in melancholico notanimus; posthæc diu adhuc superstite. Somni quales sopore oppressis &

& totius corporis perfrictiones, perniciem ostendunt. Si in dormientibus de oculi albo, non exacte commissis palpebris, adpareat, modo non ex alvi sit profluvio vel consuetudine, exitiosum. Pessimum est, si somnus neque noctu neque interdiu accedit, id enim ob dolorem laboremque evenit, vel delirium fore significat. *Hipp.*

Affectus soporosos in acutis prænunciat urina subjugalis, si æger & tum ad somnum inclinet. Cum epilepsia facile commutantur soporosi affectus. Epidemici observantur morbi soporosi. *Bærh.* Affectus soporosus e crapula, capitis ictu, contusione &c. mitior illo ab interna causa, & 7. d. superato eventum minus funestum arguit. Affectus soporosi post 3 d., ceu dimidium septenarii, motu critico plerumque mutantur, vel in melius vel in pejus. *Hoffm.* In pueris soporosis de vermibus sciscitare.

Sopore, lassitudine ac surditate detentus alvus erumpens & ad judicationem rubra demittens, juvat. Sopore alto, stupido correptis si venter in tumorem p. n. sublatus est cum cibi fastidio ac alvi interceptione, hos juvare potest vel alvus fluxa vel urina laudabilis. Si in acutis soporibus spumantes prodeunt dejectiones, febris ingravescit. Soporosi cum inquietatione, præcordiorum angore, parva vomitione ac frequenti, ad aures tubercula accipiunt, vel forsan convulsiones quoque; urinæ si tenues, claræ, malum in his. *Hipp.* Pulmonum morbi desinunt in fine in soporosos affectus, vertigines, oculorum caligines. *Bal.* Αφωνια, pectoris strepitus,

difficilis poculorum deglutio, pituita tenuis è naribus ſtillatis, urinæ alvique retentio, prompta reſupinatio, periculum comatis exitioſum denunciant. *Hipp.* Delirium ſuperveniens comati, convulſionem ſignificat. Comatoſis ſuccedentes convulſiones, malæ. Coma vigil phrenitidem & convulſiones funeſtas perſæpe prænuncit, & in malignis non raro in emortualem tranſit ſoporem; Terminari quandoque ſolet ſurditate ac abſceſſu poſt aures. Coma ſomnolentum ab iſchuria, ulceribus ſuppreſſis, maxime aurium, his revertentibus quoque abit. Carus ſi tepente hominem corripit, nil eſt, niſi levior apoplexia, ex quo prædictio formanda, in ſenibus, impuris corporibus, e nervibus, eſt periculoſus valde, plurieſque in lethiferum migrat lethargum. Si dolores caro juncti, convulſionem ſignificant. Carus eo gravior judicandus, quo gravior febris combinata, & quo magis cruda urina. Solvitur diarrhœa ſeroſa. Perniciosiſſimus eſt ſi in declinatione febrium continuarum ſupervenit vel febri non judicatæ, item cephalalgiæ, epilepſiæ, cum vocis, motûs & ſenſûs privatione.

Rigori aut horrori die critico ſi coma ſuperveniat, mors expectanda. Carus frequentiſſime tranſit in apoplexiam letalem.

Differt lethargus à comatibus, quod hæc præcipue febrem comitentur & non conjuncta his ſit oblivio ſed levius delirium. Obrepentis lethargi indicium dicunt, primaria inter, ad ſegmentum muſculi palpebrarum orbicularis inferius tumorem. *Brendel.* Bona ſpes ſi ſenſus

& memoriæ primo lethargi insultu non penitus tollitur; si prius sano & robusto accidit; si æger respondet ad quæsita; anhelitus ei liberior est; excretiones naturales bene succedunt. Satius est lethargo supervenire phrenitidem quam phrenitidi lethargum. *Hipp Bagl.* Lethargus nunquam periculo vacat, & iste periculosissimus, quem artuum tremor, singultus, respiratio tarda cum rhonchis magnis, sudor gelidus faciei; urinis sponte effluentibus, maxime subjugali, comitantur. Intra 7. d. moriuntur lethargici, nisi febris supervenerit, aut pus ex faucibus, naribus vel auribus succedat; vel sternutatio frequens cum narium vel oculorum stillicidiis eveniat; aut abscessus post aures fiant. Solvitur quoque aliquando pedum tumore, furunculis, abscessibus, erysipelate, vel junctim vel seorsim incidentibus. Quum multum liquidum per alvum dejicit lethargicus, pusilla vitæ spes est. *Holler.*

Si lethargici evadunt, pectore suppurantur, (*Hipp.*) sed hæc suppuratio non ita tuta. Lethargus in hystericis, hypochondriacis apoplexiam annunciat. Si in lethargicis ex pulsu parvo sensim magnus fit & sic increscit, citius intereunt ægri. *Rhod.*

Torpores & sensus privationes præter consuetudinem ortæ futuras apopelxias annunciant. In continuis malus, pluries letalis, maxume mentis, quem ignaviam dicunt, in phreniticis exitialis est torpor; damnabilis, qui cum surditate, à qua prodeunt stillæ sanguinis è naribus; In inflammationibus internis pernicialis. Ex

angina citra crisin hypochondriorum dolor cum torpore, insidiose occidit, etiamsi valde modeste habere videantur. *Hipp.*

Torpor partialis in critice aliquando appareat, morboque concocto, semper malus. Torpor in contraria celeriter permutatus, perniciem nunciat. Ubi rigori torpor succedit, mentis alienatio indicatur. *Alpin.*

Sternutatio.

ANgulo oculi majore compresso, impeditur sternutatio. *Jonston.* Ex sternutatione multa nervorum opticorum obstructionem & ex hac cæcitatem consecutam scribit *Hildanus.*

Sternutatio in apoplexiis provocata sternutatoriis bona, & contra, signum letale.

Evenit cum ευφορια bonoque est in hypochondriacis & hystericis frequens ac pluries repetita; in singultientibus; in lethargicis cum stillicidiis oculorum aut aurium; sub finem catarrhorum; in menstruis parcis; in odontalgia; secundis retentis; difficulter pariente; in reconvalescentibus &c. & contra, in senibus; vertiginosis; epilepticis; herniosis; comatosis &c. Sternutatio & catarrhus ferinus sive antecedat sive subsequatur pulmonis mala cum febre acuta, discrimen vitæ adfert; In aliis maxime letalibus morbis sternutamenta spem solutionis volunt, utilitateque haut carent; maximeque salutare, si hæmorrhagia critica interveniat. In febribus præcipue malignis,

etiam rebus omnibus desperatis, salutem promittit sternutatio, modo non sint affecti pulmones. *River.* Vidi aliquando sternutationem in hysterica, sanguinea, libidinosa, fertili frequentem, tandem semper in intumescentiam artuum dolorosam, vagam terminatam.

Sudores.

SUdorum indices sunt rigores. In acutis non infirme sudoris prædictio est, si nulla alia crisi significata, sub pulsu undoso ac molli, 4. die, ut indice, urina est cocta; corporis cortex calida, laxa, madida, vaporem emittit quemdam calidum, qui antea non fuit; levis incidit horripilatio, denudato copore, cum alvo occlusa, urina pauca; Sic fiet d. 7., decretorio, crisis per sudorem. Per surdores in febribus acutis ac inflammatoriis optima fit crisis. Optimi sunt in acutis sudores qui coctione prægressa, diebus decretoriis cum rigore contingunt, penitusque morbo vel plurimùm liberant; qui toto corpore oriuntur calidi, copiosi, non nimii æque interrupti; qui ægri temperamento respondent. Particulares hic minime sunt utiles; si frigidi pessimi.

Mali sunt in acutis sudores assidui, sive modici illi sunt sive copiosi; non juvantes; in initiis mox stillantes &c. Perniciem minantur in acuta copiosus cum repentina virium prostratione à

ſudatiuncula ac rigoris crebra viciſſitudo; fœtidus nimis.

Sudores in acutis, diebus intermediis ſive non critici contingentes, laborem, morbi longitudinem aut recidivam ſignificant. Quibus circa initia acutarum tenues ſuboriuntur ſudores & urinæ coctæ emittuntur cum magna totius exæſtuatione, ſi præter rationem perfrigeſcunt & rurſus celeriter peruruntur, & torpore, ſopore aut convulſione tenentur; ii pernicioſe affecti ſunt.

Sudor fœtidus nimis extra febrim, ſi non juvet, funeſtus eſt. Frigidi ſudores cum febri acuta mortem; cum mitiore, diuturnitatem declarant. *Hipp.* Febres ſudatoriæ veterum inconſtantis ſunt typi.

Sudor Anglicus morbus eſt acutiſſimus, contagioſus, epidemicus, malignus, horarum 5. 10. 12. aliquando, interdum 24. 48. terminatus fatali eventu. Sudor manans vehementiſſimus eſt, teterrimus, graveolens, olidus. Finitur ut plurimum letali peripnevmonia *Foreſt Sennert.* Nuperis hiſce annis huic par ſæviit in Piccardiæ terris, la Suete à gente dictus Gallica, mitior tamen, uti litteræ teſtabantur publice, iſto.

Sudor unius, hujus vel alterius lateris, chronicus, connatus quaſi, plurimum hydropem poſt ſe trahit. *Petr. Imman. Hartmann. Comm. de febr. quibuſd. ſudator.* Nulla excretio plus debilitat quàm ſudor effuſus. Sudor nimius ſibi relictus, licet vires aliquo modo exhauriat, ante tamen non eſt periculi, quam ſi vere cohibeatur. Sudor multus per ſomnum citra

caufam manifeftam factus, copiofiore alimento corpus uti fignificat; quodfi cibum non adfumenti hoc accidat, vacuatione indigere fignificat. *Hipp.* Sudores nocturni fæpe mirifice torquent in purpuram proclives. *Hoffm.* Sudores confuetudinales, univerfales, particulares, haut fine noxa turbantur; graves inducunt morbos, quandoque quin letum inferunt repreffi. *Bern. Nebel. Diff. pec.* Sudores particulares fingulares plane plus fæpe obfervantur in gravidis. Ex fudore manuum valetudinis conditionem dignofcunt caufarii, ftomachique offenfi minas ex ficcitate, reconciliari gratiam ex rivo ifto aucupantur. Perinæi fudor protractus, largior, fæpe vim genitalem fimul labefcere facit, vel id indicit. *Pechlin.* Sudor pedum cum fluore albo interdum alternat. *A. N. C.* Vidi ego fœtidiffimum pedum cum diarrhœa fœtidiffima alternantem; alia vice notavi talem totius corticis, fluorem album folventem. Sudor fanguineus poft graves convulfivus & fpafmodicus affectus erumpens, feliciter fubinde tollitur, contra, in febribus cum humorum diffolutione maligna rariffime.

Tenesmus. Prolapsus recti.

DE tenefmo dyfenterico habes in locis de dyfenteria.

Idiopathicus majus habet periculum, præcipue fi cum fingultu colludit; Qui fymptomatice dyfenteriæ, diarrhœæ, vomitibus jungitur, non æque. Per plures menfes continuo

durans, & cum modica, sæpius tamen repetita excretione mucida, per alvum junctus, plerumque signum est læsorum viscerum. Vetus in colicam & volvulum interdum transit. Tenesmus gravis in hystericis cum laboribus quasi partûs laboriosissimis pluries ex spasmo obvenit, isque, recens maxime, bene medicabilis est. Mulieri uterum gerenti ubi tenesmus supervenit ex morbo gravi, eandem plerumque abortire facit. *Hipp.* Qui alvo continentibus ex pondere uteri, absit ipsius enixo fetu. Singultus tenesmo laboranti superveniens, periculosus est. Qui cum concurrente causa paralytica spincteris vesicæ habet difficultatis. Qui ab ulcere cancroso uteri, recti, bonæ spei parum relinquit. Ubi à tumore vasorum seminalium, quandoque cedit, ast cognitu perdifficilis est. *A. Wedel.* Qui ab ulcere vesicæ urinalis par habet judicium uti ulcus ipsum. Ad urinam suppressam si tenesmus accedit, intra 7. d. occidit, ni febris intervenerit urinæ iter expediens. *Hipp.* Sæpe ex neglecto tenesmo ulcus relinqui solet sordidum ac purulentum, idque in fistulam verti, quæ remediis ægerrime tollitur. In longis morbis letalibus dolor ani tenesmodes vel dysentericus mortiferus. *Hipp.*

Tenesmum sæpe excipit ani prolapsus, hunc justo diuturniorem, cum refrigeratione imprimis, inflammatio, & hanc perperam curatam sphacelus. In recto prolapso sphacelæo aliquando tunica interior sphacelata sponte decedit, & reliqua intestini substantia iterum in naturalem situm revertit, excipiente perfecta sanitate. *Hist. morb. Vratisl.*

Tremor.

TRemor in corpore ſano eſt prodromus paralyſeos, in paralytico ſanitatis. *W. Wedel.* Scorbutici tremoribus patent. In febribus acutis tremor artuum, linguæ, letalis eſt, maxime in morbi progeſſu. *Alpin.* Ex tremoribus convulſiones, letaliſſime. *Hipp.* In ſenibus tremor eſt incurabilis. Qui supervenit mulieribus poſt partum ex retentis quibuſcunque in utero, eſt periculoſus adfectus, ſubinde enim epilepſias letales infert. Si tremor à nervorum obſtructione, pejor eſt, quàm ſi à plethora vel humorum defecta. *Bœrh.* Capitis tremor ſive titubatio vacillans ſæpe remanet à caro ſoluto. *Bœrh.* Sæpe tandem tremor tranſit in cachexiam ac hydropem, maxume in bibonibus. Demigrat facile in apoplexiam, paralyſin, lethargum, ſpaſmum. Tremor manuum varis ac gutta roſacea pluries ſolvitur in bibonibus. Novimus cephalæam diuturnam tremore brachii ac manûs protracto ſolutam. Tremore ſolvuntur αφωνιαι ex rigore factæ. Quibus capitis ac cervicis dolor ac totius corporis impotentia cum tremore adeſt, ab iis ſanguinis eruptio liberat. *Bœrh.* Tremor à vermibus, ſuis cedit antidotis. Tremor epidemicus contumax febre ac languore ſubdalo ſtipatus traditur ab *A. N. C.* qui ſolvebatur per tuſſim violentam cum ſputis fœtidis; coryza larga & diuturna; ſudore; diarrhœa.

Tumor varius.

OMnis tumor p. n. vel ſponte evaneſcit vel per inſenſibilem tranſpirationem diſpellitur vel ſuppuratur, vel in putredinem vergit membrumque corrumpit, vel in ſcirrhum induratur, hinc pluries cancreſcit, vel permanet etiam dum vivitur. *Schelham.* Si tumores ſubcutanei mobiles, plurimum cyſtici ſunt, & contra, fixi ubi iſti ac adhærentes.

Tumores cyſtici non adeo magni nec nimis duri ſi periculo à nonnullis ad extremum halitum circumgeſtantur; ſi nimis grandes & dolore incipiunt, metus eſt tabis vel cancri. *Heiſter.* Tumores ſerius aperti graves inferre queunt noxas, mortem. Memi it *Hildanus* abſceſſus circa humerum ſero aperti, quæſita deorſum via, genitalibus gangrænam ſuccedentis. Novimus tumorem mammæ carnoſum in puella ceterum ſana, vere 25. libr. Noricas habentem &c.

De aliis tumorum generibus ſigillatim.

Tussis.

TUssis formaliter omni hecticæ non competit Tusses pectorales potius sunt humidæ, hepaticæ magis siccæ. Tussis nunquàm fere omnino tuta est, instar enim occultæ foveæ se habet, in quam plures securi non raro impingunt. Tusses pectorales à purgantibus exacerbantur. Tussis capiti & oculis infesta est. Vernalis mitior est autumnali & curatu facilior. Sicca juvenum diuturna suspecta est ob hæmoptysin & φθισιν.

Periodica emanens sine alia evacuatione critica migrat in appetitus vitia, catarrhos suffocativos, paralyticos affectus. *Juncker.* Senes etsi cum tussi aliquando inducias, nunquam tamen firmam pacem, inire queunt. Ferina facillime herniam, abortum, scrofulas &c. causari potis est. Sympathica præsagium habet in morbo principe. Tussis epidemica convulsiva infantum infra trimestre constitutos torquens, ut plurimum funesta est; solvitur aliquando brevi abscessibus corporis. *Meibom.* Si tussis cum febri pertinaciter afficit, maxime noctu, & nullis cedat remediis, in tabem migrat, etiamsi sanguis non spuatur. Quibus in febribus accidit tussis illa non liberantur perfecte, si tussis adhuc perseveret. Tussis humida si subito in siccam desinat cum pectoris gravitate, vel hecticam vel pulmonum exulcerationem minatur. Qui gibbosi fiunt ex asthmate vel tussi, ante pubertatem moriuntur. *Hipp.*

Quæ ex viſcerum ſcirrhis tuſſis eſt, plerùmque manet immedicabilis. Aſthma & tuſſis à pulmonum calculis (*Pechl.*) vermibus (*Beniven.*) eorundem rejectione tollitur. A dolore forti, tumore, inflammatione, ad teſtes irruente, tuſſis ſicca, ſolvitur; Magna enim & intima eſt conſenſio à pectore ad pudenda. *Bagl. Rega.* Tuſſis aſthmati ſuperveniens ſæpe ſolvit idem.

Tuſſis in nonnullis arthriticis acceſſionis prænuncium ſymptoma eſt, d. 4. vel 5. antecedens ægrumque exagitans; eâdem materia arthritica pulmonibus inſidens ſaluberrime pluries eliminatur. Cui ſalſuginoſa ſputa unaque tuſſis quieſcunt, iis totum corpus veluti exanthematis obſitum rubet ac tandem aſperitate fit rigidum, jamjam futura morte. *Hipp.*

Tympanites. Flatulentia.

QUibus tenſiones ac ſupra & circa umbilicum dolores laboreſque fortes ſunt, ut & in lumbis, qui nec remediis nec tempori cedunt, neque ullo alio modo ſolvuntur, in hydropem ſiccum deſinunt. *Hipp.* Tympanites ſimplex ac incipiens, pæſertim à cauſa externa, potu nimio aut frigido, glaciato exortus, aut febribus intermittentibus ſuccedens præcipue in robuſtis ac vegeta ætate, facilius tollitur. Radicatus vix unquàm curatur. *Puerar. ad Barn.* Tympaniæ magis peculiaris eſt arida tuſſis, aſciti ſitis. Morbis infimi ventris ſpaſmodicis

diu divexati demum tympanitidis metum habent. *Willis.*

Tympanites feminis eſt familiarior quàm viris, maxime poſt crebriorem abortum. Frequens ejus eſt ſucceſſio in aſcitem. Tympanites tandem migrat in acutam erraticam cum ſtranguria, ſphacelo pedum œdematoſorum, dyſpnœa, hæmorrhagia, tuſſi, acerba quandoque, quin convulſiva; Quæ mors proxume excipit. Gravior eſt tympania, ſi hydropi ſupervenit. *Schrader.*

Non juvant hæmorrhoïdales varices, non alvus fluxa nec flatuum exploſio *Brendel.* Vigilæ, ſitis, febricula, inappetentia, alvi ſiccitas, mala. Peſſima, hectica, alvi & urinæ ſuppreſſio. Tympaniti ſi accedat umbilici inflammatio vel alius ventris muſculi, tunc mors eſt in propinquo. *Dolæus.* Ex uſu purgantium, diureticorum creſcit magis pedum ventriſque tumor, venitque hydrops humidus.

Flatus ſive vaporoſus aër & in ſanguinem ſe proripiunt, unde hypochondriacorum mira aliquando pathemata; Sic & tympanitem cordis & vaſorum inſignem αυτοπται notarunt *Pechlin. & Hoffmann.* Ructus teſtantur de contentis primarum viarum, dein & viſcerum ſtatu.

Si venter intumeſcit ac perſiſtit in morbis, præſertim acutis, peſſimum, ſi cum aliis pravis ſignis, mortale. *Hipp.* Flatulentia ſpaſmodica ex calculo urinali, felleo, hæmorrhoïdibus, menſtruo negotio, difficilis eſt curationis. Quo manifeſtius in flatulentia commotiones

ſanguinis concurrut, eo magis preſſiones in ſiniſtro latere & ventriculo adſunt. Quo magis aſſueſcit flatulentia, tanto torminoſior fit, imprimis ſub alvo ſicca. Matrix flatulentiarum ac fomes ſæpe ſunt vermes, cruditas, ſpaſmus, naturalis anguſtia locorum &c.

Fallaciæ flatuum magnæ ſunt mentiunturque varias tragœdias, morbos graviſſimos repræſentant, aſthma, aurium, oculorum vitia, lipothymiam, nephritidem, pleuritidem, cordis palpitationem, anguorem, lienis infarctum vel tumorem, graviditatem pluries referunt &c. Nil dicam de ventriloquis aut ἐγγαστριμύθοις.

Illi qui dyſenteria laborarunt gravi, maxime alieni ſunt à flatibus. Voluntaria flatuum cohibitio præcipue in ſanguineis, facile ſpaſmos, tormina, colicam flatulentam, imo convulſiones progignere valet. Suppreſſio habitualium flatuum tumores, indurationes abdominis tympanitem, hecticam inducit. *Stahl.* Ex flatulentiis incarceratis ac urgentibus pluries numero accidunt intus ſuſceptiones inteſtinorum. Perforatio abdominis in ſimplice tympanite nil facit; ubi vero flatus in ſola ventris cavitate, vel ubi ſimul aſcites, proficua. *Dan. Nebel.*

Varioli.

ADmiratione dignum, abditum & texturæ ſanginis infixum variolam fermentum nullis vel vehementiſſimis inteſtiniſque fluidi conquaſſationibus ante deſtinatum tempus evocari poſſe, & ſolum eſſe aëris contagium certamque καταςασιν, quæ ſopitum latitanſque à multo retro tempore virus ſanguinis textura evolvat, neque facile reperiri quemquam, qui ab hoc tributi genere ſit immunis. *Pechl.* Febris varioloſa obvenit alquando, variolis non emergentibus ipſis. *Bærh.* Sunt qui variolis bis, ter fuere correpti, ipſiſſimi nempe veris. Regulares circa æquinoctium vernum maxime ingrediuntur. *Sydenh.* Prognoſis eſt dubia ſanationis, quia nondum methodus certa eſt detecta. Horrores qui incidunt quum emergere incipiunt, hæmorrhagiam narium nunciant. Si variolæ cum magno incidunt frigore, indicant morbum fore peſſimum in ſua ſpecie. *Bærh.* Nonnullis familiis varioli ſingulariter fatales obſervantur; ſuberitne ſiphyliticum ſeminium? Sub menſtruo fluxu concepti infantes peſſime laborant variolis, æque à parentibus ſiphyliticis pronati, matre pariter fluore albo maligno, non quidem venereo, orti. Perículoſius detinentur obeſi, adulti, ſenes, gravidæ. In variolorum primordio ſi adſit febris intenſiſſima, non fiet ſuppuratio, ſed ichoreſcentia, naſcentur confluentes malignæ, totumque corpus fiet nigrum; in his liquor clarus, ſubrubellus, inſtar loturæ carnis.

Sydenh. Bœrh. Cum vitæ diſcrimine laborant; qui diu contractam in viſceribus alunt veneream labem, magiſque ſi incondite mercurialia ſumpſerint; hique largo admodum inſuper torquentur ptyaliſmo. Diarrhœa graviſſima, quartana, ſcabies, achores, favus, lactumina, abſceſſus aliaque ulcera non vindicant, defendunt aut liberant à variolis tum temporis epidemicis. *Pechlin.* Quidam nondum variolos vel morbillos experti, jam immunes manentes, facile achoribus, tinea &c. vexantur. Dolor ingens v. g. lumborum, lateris &c. differt variolarum eruptionem, tuncque prædicas confluentes & periculo non vacantes. Si in ſuperficie ſanguinis vena emiſſi cruſta magna, alba craſſaque variolos fore copioſos valdeque periculoſos edicito. Quo diutius natura expulſionem molitur, modo non torpeat, eo certior atque univerſalior hæc erit. Nil æque attente obſervari atque vox & reſpiratio debet. His enim integris magna ſpes eſt, violatis dubio. *Lomm. Bagliv.* Optimum quoque præſagium ſume ex intumeſcentia faciei ab 8. ad. 11. d., & ab hoc manuum uſque ad puſtularum in iis maturationem. Convulſio, epilepſia ante eruptionem, plerumque, ſed non ſemper (*Comm. lit. Nor.*) nil mali habet, hæque rariſſime confluunt; peſſima in ſtatu vel declinatione eveniens; iſta accidentia prædicito in infantibus ſanguineis, vivacibus, & qui vino aſſueti quotidie, facile adventura. Alvus adſtricta puſtularum eruptionem, ſeram licet, cer-

certam tamen fore ſpondet. Hæmorrhagiæ in initio, modicæ, bonæ ſunt; & adultiorum præoccupant deliria.

Diarrhœa in primordio non mala.

Phrenitis inter principia ſæpe obſervatur omni vacans periculo. Nullum ſputatorem in variolis vidi mortuum, ait *Waldſch.* Cruenta hic phlegmata non ſemper ſunt letalia. In variolis veſpertina notatur exacerbatio. Morbi magnitudo, malignitas & periculum ex numero faciem obſidentium judicatur. Salutis ſpes in paucitate exanthematum, diſcrimen in multitudine, maxime faciei. *Sydenh.*

Dies octavus eſt magis fatalis in diſcretis, undecimus in confluentibus. *Waldſch.* Oculi quos variolæ infeſtant, optime cuſtodiuntur palpebris inter ſe glutinatis.

Quandoque morbi malignitas maxime in oculos & artus ſævit. Vidi oculum, qui totus gangrænoſus excidit. Artuum ulcera rebellia, ſinuoſa, quin caries oſſium, hinc nata nota ſunt.

Diſcretæ plurimum d. 4., rarius ante illum, apparent. Quo ſpatium inter puſtulas magis rubet, tumet, calet, tenditur circa tempus abſceſſus, eo melior ſpes; contra angina ſequitur letalis, niſi ſalivatio liquida vel tumor manuum pedumque ingens acceſſerit. Si in ſpatiis iſtis purpura, petechiæ, letalis gangræna deſignatur. In diſcretarum maturatione felici faciei puſtulæ aſperiores quotidie ac magis flavæ conſpiciuntur, contra manuum & reliqui corporis minus aſperæ, albæque magis. Diſtinctæ

faciei ac reliqui corporis desquamatione; diruptione illæ manuum abeunt. Quanto mitior est morbi species, tanto citius pustulæ ad maturitatem atque morbus ad finem perducitur. Post distinctas æger alvum habet constipatam vel tardam. Confluxura prænunciant coma; intensior febris; vertigo; vomitus enormis; artuum, dorsi dolor rheumaticus &c. ut plurimum hæ d. 3. adparent. Ex qua maturiore eruptione aliquatenus quoque easdem præsagire licet. Nunquàm confluæ vacant periculo. *Sydenh.* Horror aut rigor modicus in suppuratione vigente confluentium quid monstri alit, metum enim addit pneumonicæ febris vel phreneticæ, maxime si jam ante delirii gliscentis indicia sint, & primam febrem secunda protinus excipiat sine remissione facta. Algor in confluentium resiccatione & ruptione criseos simulacrum habet, ac sudori analogum quid nunciat, magis cum urina cocta & bono somno. *de Berger.* Confluentes sæpius sequuntur φθισις, lenta, hectica. In confluentibus diarrhœa tam est necessaria quam sunt vel pustulæ vel faciei & manuum intumescentia. *Sydenh.*

Loco secundariæ febris miliares albæ innoxie quandoque erumpunt. *de Haller. in Comm. lit. Nor.* Secundæ febris initium facit vespertinus algor vel quandoque modicus rigor. Quo diutius tumor faciei & manuum persistit, eo melius; sin tumor ille una cum salivatione evanescat, prodromus est mortis.

Mictus cruentus, hæmoptoë & maculæ purpureæ eruptionem prævenientes mortem accersunt præmaturam. Pariter quævis fluxio sanguinis sub incremento statu ac declinatione variolorum suspecta esto. Æque urinæ suppressio.

Crurum tumor post confluentes sæpe relictus, fetus ac intolerabilis fere, rheumatici æmulus, si recens adhuc prudenti cedit medicationi, ast perverse exceptus vel neglectus haut raro suppuratur & in sinuosa abit ulcera. *Sydenh.* Dolor lateris post variolos, morbillos, solvitur aliquando in dispositis sedis hæmorrhoidibus cruentis. Phrenitidi variolosæ plerumque peripneumonia comes est. Phrenitide si æger d. 9. 11. corripitur, corpus jactat, urinam parce reddit ac frequenter, paucissimarum horarum spatio ad plures migrat maxime in confluentibus. *Sydenh.*

Si finito variolorum decursu algor rigorve incurset, abscessus fiunt vel intrinsecus varii, vel ad viscera, maxime in pulmonibus potissimum in à natalibus opportunis, comite febre lenta. Succedunt isti quoque pleuritides, intermittentes tertianæ præprimis. *de Berger.*

Absoluta exsiccatione in vado prorsus constitutis macula erysipelacea, livido nigricans aliquando subnascitur ex improviso, plerumque in pede, & moriuntur. *Hoffmann.* Vidi ex agglutinato supercilio distractione violenta multum lacerato in puero convulsionem, ἀφωνίαν, mortem. Pustulæ coloris peregrini in medio foveola nigricante conspicuæ, non

ſemper letale præbent indicium, aliis nempe ſymptomatis benignis concurrentibus. *Avicenn. River. Hoffm. de Haller. in Comm. lit. Nor.*

Color variolis legitimis matureſcentibus prorius eſt flavus & favorum ſimilis. *Sydenh.* Ubi matureſcentibus novæ adhuc ſuccreſcunt aliæ, facile retrocedunt, & ægri convulſi plus ſæpe intereunt.

Adulti ſatis promte ſudoribus diffluunt exitu fatali, d. 8. ut plurimum, & poſt mortem adhuc rubentibus ac elevatis puſtulis. *Sydenh.* Sudor in variolis impedit puſtularum elevationem atque intumeſcentiam faciei. Ptyaliſmus mox à primo morbi primordio inſtans, malus. Si cum eruptione incipiat, bene ſe habet, d. 11. minuatur, poſt diem autem adhuc unum vel alterum omnino deſinat; ſi citius penitus ceſſet; res ægri in lubrico ſunt. *Sydenh.* Abortus & menſium fluxus copioſus incidens, periculoſus eſt, non vero letalis, maxime ſi d. XI. & poſt illum contingat. *Detharding.* Frequenter poſt variolos tuſſis remanet vel etiam alvi fluxus, unde facillime in φθίσιν incidunt. In numerum & locum ſuppurandorum variolorum aliquando exſurgunt numero plures furunculi.

Vomitus in principio accedens ceſſat facta eruptione. In infantibus diarrhœa confluentium, licet non ita certo, comes eſt, in adultis ptyaliſmus. *Sydenham.* Alvi fluxus non ſemper pertimeſcendus, ſi genius morbi epidemicus ſic ferat, æſtas diu ſicca & arida ſit, ſi variol multum inflammatorii malique moris. *Hoffm.*

i

Qui cum confluentibus diarrhœam non habebant, fere peribant. *Bagl.* Visæ sunt diarrhœæ, quibus retrogressarum variolarum materia purulenta fuit evacuata cum utilitate. *Meibom.* Diarrhœa circa declinationem sæpius supervenire solet non letalis. *Waldschm.* Quasi purulenta tempore maturationis non mali est ominis. Diarrhœa, durante decursu, seroso-biliosa haut exitiosa semper, nec junctæ petechiæ, purpura rubra & αφθαι. *Comm. lit. Nor.* Quandoque vermes præsupponit eadem. *ibid.* Regimine justo calidiore provocatæ viam sibi nonnunquam per dysenteriam faciant. *Sydenh.* In memoriam recurrit cæcitas biennis ex achoribus inducta puero, variolis superata; alio tempore testiculi sinistri tumorve grandis, durus, frigidus in puero ex conquassatione, discussus iisdem; Sic quandoque auxilio sunt varioli.

Variolis, sæpius numero succedunt tussis, φθισις, asthma, ατροφια, abscessus, visus auditusque vitia varia, ulcera multiplicia, tabifica, caries, gangræna, sphacelus, paralytodes, clauditas, febres variæ, tabidæ maxime, œdemata, hydrocele, glandularum tumores, raucedo, catarrhus suffocativus, αφωνια, &c.

Suspectos nosces variolos per dolores pertinaces in artubus, spina, lumbis; si exanthemata stationem non servant; si facies 3. vel 4. d. non intumescit, vel mox detumescit iterum nec manibus intumescentibus; si ptyalismus ex saliva viscidiore cessat circa d. XI. cum tumore faciei imminuto nec manibus intumescentibus

vel diarrhœa urinæve copioſo inſtante profluvio; ſi ante eruptionem grave delirium & anginodes; ſi in ſuppuratione convulſio, ſopor & poſt hunc alienatio mentis & incongruus ſermo; ſi novæ ſemper ſuccreſcunt; nimia ubi eſt ſalivatio; ſi vel nimis cito vel nimis tarde p odeunt; ſi manent depreſſæ ac ſuppurationem renuunt; ſi coloris non genuini varioloſi; ſi pulſus non defervet; ubi animo linquunt; ſi diarrhœa cruenta, mictus cruentus, ſputum cruentum, hæmorrhagia ſuperveniunt, maxime poſt abſolutam eruptionem & in ſtatu; ſi petechiæ vel purpura accedunt; ſi reſpiratio difficilis cum voce rauca; ubi ſudores inſtant frigidi vel colliquativi; ubi mox apparent aſperæ inſtar purpuræ; ſi ardentiſſimus ex exulceratione circa d. 9. dolor manuum eſt; ubi cardialgia, tormina, nauſea, dolor pectoris, reſpiratio peripneumonica, anxia inquies, jactatio, dyſuria, iſchuria, teneſmus, pervigilium, &c. Ex quibus plurima funeſta eſſe ſueverunt, epidemiæ aſt ſpecialis genii habita ratione ſemper & ubique.

Moriuntur plures ex ſudore coacto, calidiore regimine, medicatione, quam à ſuſcepto frigore; & rarius quidam moritur ex eo, quod variolæ primis diebus non eruperint, ſed quod vel nimium eruperint vel præmature detumuerint. Obeunt diebus criticis, ut plurimum 9. 11. 14. puſtularum adore exquiſitiſſimo; convulſionibus; catarrho ſuffocativo fere tanquam ex angina præfocati; puſtulis diſparentibus; macula livida vel nigricante maligna

post exsiccationem quandoque; alii apoplexia, præprimis sanguinei & durante morbo mente emoti.

Varix.

VArix minor & simplex nil habet mali, contra grandis multum atque inflammationi, ulceri socia. Ex magnitudine quandoque rumpuntur cum vitæ periculo ob sanguinis profusionem. *Fallop de tumor. & ulcerib. Fab. Hildan.* recenset varicem in tibia, crassitie brachium ad carpum adæquantem & spithamam fere longum. Internæ pessimæ sunt.

Venereus morbus.

Conf. loci de fluore albo venereo.

CAtarrhus uteri venereus frequentior ac contumacior est illo penis. Malum aphtodismum effreni hominum libidini atque corruptelæ meretriciæ coævum est. *Harris.* An non pestis bubonacea est velox Siphylis & contra? *Schreiber cog. de Peste.* In virorum & mulierum morbis arduis ac pertinacibus periodumque sibi propriam non servantibus de lue fœda suspicandum. Lues venerea semel recepta in corpus, difficulter postea deletur, mitescit sed non extinguitur. Dolor fixus in medio pectoris diu perseverans ac moleste, sine tussi, signum est mali siphylitici latentis, multis ante annis ab ægris suscepti; arcana enim est

conſpiratio pectoris cum verendis, *Bagl.* æque pudendorum cum faucibus, teſte noſtro morbo.

Morbos occultorum locorum aphrodiſiacos mentiuntur hæmorrhoïdes (*Brendel.*) ac arthritides anomolæ; curioſe ergo diſtingue, nec cujuſdam, vel & magis tuam lædas famam, Celticæ Luis caracter ad XXX. & plures pluries annos ſanguini inhæret abſque ulla moleſtia fere & incommoda patientis valetudine, recrudeſcit tamen tandem derepente tanta ſymptomatum vehementia, acſi tunc primo ſuperveniſſet. *Bagl.* In regionibus frigidioribus, porro autumno ac hyeme, multo difficilius curatur quàm in æſtate ac calidiore in climate. Lues, prævia gonorrhœa ſubnata, mitior eſt, & omnia ſine hac inſurgens. Si vitium adhuc in ſuccis tantum, felicior eſt ſtatus ac curatio facilior. Exigua ſpes ſupereſt, cui oſſa eroſa, exeſa, comminuta, gummatibus tentata, viſcera læſa, corrupta, &c. Qui ſemel ſanati fuere & iterum corripiuntur, ſæpius Medici eludunt operam. Si καρηβαρία non cedat mercurio, ſubeſt cranii caries. Leguntur epileptici facti, quod in curando morbo ex unguentis mercurialibus non nil in aurem ac cerebrum penetraſſet. *Fernel.* Malum venereum, ſtruma, & elephas aliquid habent cognatum. *Bagl.* Contagioſa eſt Paturſa generatione; lactatione; contrectatione (unde & ſæpius per obſtetrices propagatur;) ſaliva; ſudore; liquido genitali; exhalatione; Et qua parte contrahitur, primo ſe manifeſtare ſolet, *Bærh.*

Levius tolerant morbum juvenes & ſanguinei ; diutius atque gravius vexantur pituitoſi, phlegmatici, hypochondriaci, melancholici, catarrhoſi, ſcorbutici, ſenes, cholerici. Feminæ quamdiu lunæ ſolvunt, cum lue facilius colluctantur quam viri. *Hoffm.* Corpora rigida cum difficultate liberantur; ſucculenta, perſpirabilia minore periculo & moleſtia curam mercurialem tolerant quàm ſicca, tenera, denſiora. Qui ægre purgantur, ægre etiam ad ptyaliſmum perducuntur. Ubi in ægre ſalivandis importunius ſalivationem urgeas, nil loco ejuſdem quàm dejectiones dyſentericas & ſtomachi ventriſque tormina obtinebit, quandoque, niſi deſinas, mortem. A febre hectica malum non eſt liberum hocce. Nunquam deſerendi ſunt venerei, ſed à mitioribus ad fortiora progrediendum eſt. Gangræna accedens peſſima. Multi ex mali reliquiis ſpretis contabeſcunt, pulmonibus fere intactis. Urina venereorum eſt craſſa, ſubturbida cum ſedimento tenaci, ſubmucido, quaſi grandinoſo odoris, fœti, putridi, nauſeoſi.

Ἀγκυλωσις ſæpe fit exoſtoſibus venereis ad juncturas brachii, pedis. *Bærh.* Tophi gummata ſi recrudeſcunt, fons non eſt ſublatus veneni; maximopere circa autumnum ſæviunt hæ protuberantiæ; nec raro oſſium corruptio iiſdem ſupercreſcit; Obveniunt tamen quoque abſque venerea cauſa. *Heiſter.* Morbus Neapolitanus tandem necat effectibus hecticis, φθισι, hydrope, carie, cancro, ſpha-

celo, paralyſi, intolerabili dolorum cruciatu; cadavere & vermibus mephite ingratiſſimo. *Haris. Sydenh.*

Quo magis cruſtulæ, porrigines, ulcera, ſcabies diffunduntur per varia corporis ſpatia, eo minus æger tortura diſcruciatur nocturna. Venereas cruſtulas & porrigines internoſcas à ceteris, quod favi inſtar flaveſcant. Verpi non glandis ulcere, ſolo gonorrhœa tentantur. *Sydenh.* Gonorrhœa cum lue ipſa concurrans ſalivatione neutiquam ſanatur. Eſt peculiare gonorrhœæ genus, ſi vitiatus humor in rara & ſpongioſa glande exſudat Littrii glandulis. *Ac. Reg. Sc. Pariſ. Sydenh. Bœrh. Aſtruc. de morb. vener.*

Gonorrhœa non omnis venerea eſt, & mercurialibus perperam tractatur; non venerea ſive benigna ſcorbuticis, arthriticis, nephriticis eſt familiaris, præcipue his paſſionibus non rite tractatis. *Comm. lit. Nor.*

Præpoſtere ac præpropere exceptam frequenter ſuccedit arthritis. *Muſgr.* Chorda gonorrhœæ venereæ anteſignanus eſt, maxime ſub initium & finem mictionis excrucians, maneque potiſſimum, ubi urina ſaturata. Virulenta periculoſior ſi cum tumore penis, exulceratione ac carunculis in urethra. Ulcera urethræ ex gonorrhœa facile ingignunt cicatrices, quas vulgo carunculas nuncupant. Colis interioris ulcus venereum quandoque cutim emergit.

Benigna inveterata utplurimum difficilius quam maligna recens curationem admittit, imprimis quæ verulentam excipit. Pejus laborant

phlegmatici, catarrhosi, & qui in pueritia diarrhœis patuere. Benigna inolescens gignit impotentiam, cachexiam, tabem, quam dorsalem dixere; periculum minatur, si accedit asthma, hydrops, alvi profluvium putridum & saniosum. Virulenta per se non facile in luem transit ipsam, nisi intempestive, incongrue cohibita. Quicunque recidivam patiuntur, admodum difficulter curantur. Quo facilius succedit fluxus, eo mitiora sunt symptomata; pessimum, si parce nimis exstillat, & urina fœtida summa, flavescens, viridis mingitur. Deplorata est, quæ digito in anum immisso renitentiam habet ad sensum, aut si catheter argenteus intrusus lividus extrahitur. *Lentil. ex Welschio.* In melius versæ signa sunt, si dolorifica membri erecti constrictio & exquitissimi in urethra sub mictione ardoris sensus minuitur, vigor redit corpori, facies vividior redditur. *Hoffm.* Curatæ indicium est, si liquoris limpidi ac tenuis albumen ovi referentis una alterave guttula compressione penis evocatur. *Idem.* Bulla crystallina sive præputii œdema ad gangrænam tendit, ni proxuma feratur cura. *Platn.* Inflammatio colis ingens brevi & facile in gangrænam exin sphacelum, abit; *Bœrh.* qui si non undiquaque, sed glande magis tenus insidet, auxilium aliquoties habet in abscissione tempestiva, uti pariter balani cancer vetus; sed cavendum hæmorrhagiæ. Verrucæ veretri venereæ digitiformes, unguibus munitiæ, leguntur in *Satyr. Med. Siles.* Ulcera ani venerea pessima omnium & curatu difficillima. Testi-

culorum inflammatio propter doloris tyrannidem partiſque naturam non ſine periculo eſt; teſticulus periclitatur ſcirrho, ſcroti cellulosa ſubſtantia gangræna; facile abit in abſceſſum aut ſphacelum, hominemque modo vita modo virilitate privat, vel tranſit in ſcirrhum atque cancrum, utplurimum lethiferum, vel denique ſarcocelen aut hydrocelen, affectus graves; ſuppuratio miſera eſt; ſi ſcirrheſcunt, cancer facilis eſt, ſatiuſque exſcinditur, ubi hic incidit metus. *Barb.* Tumorem teſtium venereum chronicum novi febre reſolutum plenarie, antehac Panaceis mercurialibus perperam à Medico exceptum. Bubones venerei, qui minus dolent tardius ſuppurantur; glandula etiam nunquam citius ſcirrheſcit quam ſub Lue fœda. *Bœrh.* Bubones ſuppurati qui nimis cito clauduntur, facile ſcirrheſcunt & dein ſæpius cancreſcunt. Bubones non raro intumeſcunt ſi gonorrhœa male curata fuit, & virulentus humor celerius ſuppreſſus. Si extra hunc caſum bubo accedit gonorrhœæ, malum exaſperatur, periculoſiuſque exin evadit. Ulceraſcentes inſignes corruptiones ſinuoſas, fiſtuloſas, eroſiones, ſibi relicti formant. *Carl.*

Si diuturni jam facti introrſum diſcutientibus pelluntur, ni gonorrhœa libere prorumpat, luem ipſam inducere valent.

Ventriculi, œſophagi & inteſtinorum ægritudines reliquæ.

CUm ventriculo & inteſtinis privatus capitis cutiſque eſt conſenſus.

Sanguis in ventriculo putreſcens, febres graviſſimas, pericula à ſumto veneno majora, creat. *Zech. conſult. Carl.* In ventriculum & partes vicinas, maxime ſi cibi ingeruntur fermenteſcibiles potiſſimum, gravis eſt iracundiæ tyrannus. In morbis complicatis delirium conjunctum ventriculum pro parte primaria affectum oſtendit. *Bagl.* Qui male digerunt, male tranſpirant. In ventriculi morbis chronicis, licet cetera ſigna bona ſint, nunquam tamen certa eſt ſalus, niſi lingua bona ſit. Qui quotidie ſordidos viſcidoſque dentes habent, licet eos quotidie abſtergant, plurimum ſunt ſtomacho debiles, male digerunt, ore fœtent, ſunt ſomnolenti, mœſti, poſt prandium capite dolent.

Ventriculi inflammatio magis familiaris eſt feminino ſexui quam nobili. Si ſub febrili ſtatu præſente rerum nimium calidarum ore ſumtarum nulla in ſtomacho percipiatur caliditas, bene cogita ejuſdem adeſſe inflammationem. *Bagl.* Par indicium in continuis præbet ſeri in faucibus confluvium. Non totus ſemper inflammatur, ſed tantum pars, peſſimum, ubi pylorus. Levior aliquando evenit in variolis, morbillis, diarrhœa, dyſenteria, cholera ictero nigro, &c. Mitior eſt, quæ à potu frigido

æstuanti corpori ingesto, vel ex bile; gravior, quæ à venenis, emeticis, purgantibus drasticis; pessima, quæ in senibus, cacochymicis, sub acutarum itidem finem. Vel lentius vel celerius progreditur. Post venenum & in sensibilioribus citissime fit ac decurrit. In phlegmaticis, senibus; si ex iracundia, refrigeratione, lentius serpit, necatque d. 7. 10. & tardius quoque. Succedentem sphacelum indicant: frigoris in præcordiis sensus; summa debilitas; pulsus languidus, intermittens; singultus; vomitus; regurgitatio potus; crebra seri ex ore cum impetu quodam effusio; facies Hippocratica; animi deliquium, emotio ejusdem; artuum convulsio. An abscessus in ventriculo, omento, intestinis, mesenterio, pancreate, dictu arduum, anceps. Post assumtum purgans vomicæ sæpe rumpuntur, & forte certior dein fies, ubi sit sedes. Apostema ventriculi quandoque curatur excreta purulenta materie per vomitum, diarrhœam, quandoque per ombilicum dato exitu. *Meibom.* Ventriculi vomicæ inter medias ejus tunicas aliquoties latent, & diu quidem, donec lento fato conficientes, demum cognoscantur. *Piso.* Si summa anxietas & vomitus cibum excipiat, idque medicamento acri salino vel spirituoso exasperetur, tabescat corpus, celer semper sit arteria, extrema rigeant & quandoque horreant, somnus parvus ac laboriosus fiat, de ventriculo cogita exulcerato; hi 3. vel 4. mense demum moriuntur. Hydrops ventriculi tempestive ruptus, aquis evacuatis feliciter,

aliquando curabilis eſt, illæſis ceterum viſceribus. In ventriculi ſcirrho animi deliquia frequentia ſunt. *Ruyſch.*

Inflammatio muſculorum pharyngis peracutum eſt malum, laryngem enim in συμπαθειαν trahit, œſophagum totum, ventriculum; ſi per μεταςασιν malignis, petechialibus, dyſenteriæ in ακμη jungatur, necat plerumque.

Oeſophagi ſpaſmus in acutis & chronicis ſæpius obvenit ægrimoniis. Frequentius accidit in hypochondriacis & hyſtericis, incautis anginam plus ſæpe imponens. In acutis gravis eſt momenti, in diuturnis mitioris plerumque. Idiopathicus in habitualem facile degenerat. Qui ab acrioribus metum incutit inflammationis. In hyſtericis frequens annunciat apoplexiam. In vulneribus malus. Si ex iracundia inter epulas, viam ſternit febribus bilioſis & choleræ. Si ex dyſcraſia ſuccorum, chronicum eſt malum, tandemque tabes ſuccedit. *Hoffm.* Oeſophagi paralytica ατονια & reſolutio quæ in acutis & malignis circa d. 7. 9. incidit, extreme periculoſa eſt, facileque ſic & ventriculum & inteſtina adficit, unde & illa fluctuatio ac murmura à ſumto potu. Quæ ex decubitu ſeri ætate in decrepita, accedente animi affectu ex facili letum infert. Gulæ paralyſis eſt malum periculoſum & raro curabile. Struma œſophagi ex inedia tandem interficit; extenditur ordinario ad ſeſquiennium; aliquando citius terminatur; ſic pereuntes aliquot diebus ante αφωνοι fiunt. *Mauchart.* Abruptio œſophagi, ruptura ven-

triculi, letales ſunt; illius momentoſum deſcribit exemplum ſpeciali tractatu. *Bœrhaavius.* Ex ulcere œſophagi in dies marceſcit corpus; facilius ſolida quàm liquida deglutiunt ægri, facilius circa principia paſtus quàm in fine. *Brunner.*

Oeſophagi compreſſio à tumoribus coaleſcentia, necat inedia. Spina piſcis gutturi infixa, triennio poſt excitato abſceſſu in externa colli parte extracta legitur apud *Hildanum.*

Inteſtinorum inflammationes ſenibus ſunt frequentiores quàm meningum. Sæpe imponunt doloris iliaci nomine. Solvitur diarrhœa ſubcruenta, bilioſa. Abit in diarrhœam purulentam, gangrænam, ſcirrhum, ulcus cancroſum, dyſenteriam acerrimam. Abſceſſus inteſtinorum quandoque creantur per virulentam gonorrhœam & lumbricos effractores.

A muco ſtomachali, inteſtinali durato, pure, bile generantur, exoriuntur molæ, calculi, polypi, vaginæ, &c. ventriculi ac inteſtinorum; ex quo fabula de ovis ab hominibus excluſis. *Comm. lit. Norimb.* Molæ hæ vermibus aliquando prægnantes ſunt.

Inteſtinorum ſuſceptiones non ſemper graves letaleſque illico adferunt læſiones, ſed pari modo ut in herniis diu tolerari poſſunt abſque præſentaneo damno, etſi non ſine periculo in horas imminente; quod tamen potiſſimum de illa valet; ubi portio inteſtini ſuperior inferiorem ſubintravit, & contra. Inteſtinorum mutuos ingreſſus ſubſiſtentes ſuſpicator, ubi quis poſt colicam graviorem vel iliacum affectum eo redigatur, ut niſi alimenta humida perferre

non

non possit, & corpus interea non satis nutriri, quin potius lente pedetentimque consumi videatur; ubi porro in loco uno abdominis fixam sedem retinet dolor ac perseverat, sub aliis iliacæ passionis signis, & is mitigatus quidem identidem musitans & recrudescens perstat, nec hernia præsente, iliacæ passionis frequens & facilis est relapsus. *Schoder* de intest. mut. ingress. Diss. Altdorf.

Vermes ventriculi & intestinorum.

LUmbricos non modo latos sed & rotundos in pueris, dum adhuc in utero sunt, nasci, quia aliquando cum recens natorum excrementis visi sunt excreti, testatur magnus *Hippocrates*. Vermes non semper noxii sed interdum utiles ac necessarii sunt, in infantibus potissimum αδδηφαγοις. *Cleric. hist. lumbr.* Nullum tam peregrinum est symptoma tamque δαιμονικον quod vermes excitari non possint. *Pechlin.* Vermes varie mentiuntur hæmorrhoïdes & dysenteriam, ascarides motus hæmorrhoïdales, sæpius quovis mense, luna decrescente, revertentes. *Juncker.* Lumbrici communiter in ventriculo & tenuibus hospitantur. Suspicio eorum est, si puer frequenter manu ventrem contrectet; urina sit lactescens, fœtida; in somno sæpe expavescat & dentibus stridat; pane delectetur; anima ipsi male oleat; irregulari febriat tempore; os sic formet quasi mammæ teneat papillam vel devorare quid videatur, jejuna urgeat siticulositas,

palleat; nutritio ſit vitiata; alvus ſit varia; colis dolor, urinæ incontinentia, appetitus cibi magnus; ſi circa veſperam imprimis ægrius habeat; gingivarum eroſiones diu perſeverantes; (*Hild.*) ubi præter rationem Sopor ſive Subeth; gradiendi impotentia, titubatio, temerarius quidam impetus & inordinatus motus, αφωνια incidat, &c. Ex morum ſubito & improviſo mutatorum ſcena facilis eſt de vermibus conjectura. *Pechl.* Certiſſimum autem habe ſignum, ubi corpus delicti adeſt. *W. Wedel.* In febribus de lumbricis cogitandum eſt, quoties illæ quoad alia ſigna ſatis mites videntur, nilominus tamen extremitates adparent frigidæ; diarrhœa non nimia ſed intempeſtiva excitatur; ſanguis è naribus ſtillat; ιδρωσι corpus madet, & ſigna quaſi pugnantia occurrunt. In morbis gravioribus, acutis in principio, ακυη vermes prodire, tam vivos quàm mortuos, potiſſimum ſi ſoli exeunt, & κατω ſine ſtercore, malum, atque ſub aliis malis ſignis, morituros indicant ægros, maxime ſi frequens ac frigidus adſit anhelitus; in declinatione morbi cum excrementis exeuntes & jam coctione apparente, bonum. Solvuntur omnis generis quandoque febres, pluribus expulſis vermibus. Si per vomitum in acutis rejiciantur, aliquid mali utplurimum promittunt; mortui ſi exeant ſine datis anthelminticis, periculum portendunt. In exanthematicis febribus ſi ſe vermes immiſcent, multum morbi turbatur decurſus, quin in pueris animi deliquia, mors ipſa, accerſuntur. *Hoffm.* Vermes rubri per ſuctionem ſan-

guine repleti febres facile lentas indicunt. *Junck*. Lumbrici variegati coloris sunt pejoris notæ. Sæpe consequitur vermes φθισις. Perforant aliquando intestina, ventrem, (herniam producendo incompletam) umbilicum, vel per se vel cum abscessu juncto prius. *Schulze*. Syncope à vermibus ventriculi pueris frequens est ac fatalis plerumque; prodeunt brevi ante mortem in his per os. Apoplexia pluries corripiuntur infantes verminosa, fatali pluries. Tæniæ nondum cognitæ adhuc quandoque vita privant. Curatu sunt difficillimæ. Minus in longis periculi quàm in latis. Prægrandes hi interdum sunt (tænias sive πλατυ quoque dicunt;) Spithamas 120. habentem meminit *Hildanus*.

Solitarius lumbricus, dicunt solium seu rectius spolium (solitaire,) verus est, sed bene rarus. Ascarides gens pusilla quidem, sed expugnatu difficillima est. Renascuntur modo. Puncturæ & dolores cordis sub respiratione, conjuncta simul convulsione, de verme ad cor suspicionem movent. Variolosi vermes à variolosis excreti notantur. *A. N. C.*

Vertigo.

VErtigo sæpius est prodromus apoplexiæ in sene, in juvene epilepsiæ. Vertiginosi affectus frequenter præcedunt vel sequuntur colicam spasmodicam. *Hist. morb. Vratisl.* Idiopathica gravior est sympathica metumque habet apoplexiæ, soporosorum affectuum, guttæ serenæ. Quæ à remanente purpura; à vermibus; primarum viarum cruditatibus, acrimoniis, flatulentiis; quæ in hypochondriacis, hystericis, scorbuticis; jejunio stomacho obvenit, sympathica est, remediisque cedit, ast facile recurrit. Caduca est gravissima, & levioris apoplexiæ species *Hoffmann.* Quæ in gravidis, debetur alvo obstructæ vel plethoræ, bene ergo corrigibilis.

Vertiginosi non raro sponte vomunt cum εὐφορία & optime per emeticum curantur. *Willis.* Cum vertigine sæpe arthritici nephriticique affectus sunt complicati & alternant. *Hoffm.* Qui semel correptus apoplexia, fit posthæc denuo vertiginosus, novos expectet insultus. *Waldschm.* Vertigo non raro in apoplexiam, (maxime ex arthritide, podagra regressa) vel paralysin, aut in morbum convulsivum, epilepsiam transit. *Willis.* Solvitur sæpe hæmorrhoïdali fluxu; (si ex hoc suppresso apoplexiæ metus est) hæmorrhagia; capitis dolore (*Læl. à Fonte*;) auribus manantibus; vulnere capitis; (*A. N. C.*) vomitu; diarrhœa, &c.

Vigiliæ nimiæ.

VIgiliæ in assuetis minus periculi habent. Sæpe eveniunt in hypochondriacis & hystericis, sanguine per spasmos ad caput cumulato. Quæ ex quisquiliis in primo latitantibus canali, fomitem habent corrigibilem. Vigiliis in acutis si delirium vel convulsio superveniant, malum. Pervigilium febrile summum fere semper sequitur coma, hoc apoplexia. Vigiliæ in morbi augmento vel statu cum signis coctionis adparentes bonæ; facta crisi, tranquillitas sequitur. Pessimum est, si somnus neque interdiu accedit, vel delirium fore significatur. Somnus & vigiliæ si modum excesserint, malum. *Hipp.* Immoderatæ vigiliæ in juvenibus magis periculosæ, somni in senibus. Maniaci & melancholici longissimas vigilias continuantes sine insigni virium debilitate perferunt, ut ultra annum extensas legas. *Bœrh.* Plurimis unæ sunt ac perpetuæ toto morbo vigiliæ, v. g. podagricis arthriticisque, nec nisi cum morbo mutandæ, adeo harum ingenio vehementiam aut lenitatem æstimare solemus. Et incredibilia sunt vigiliarum exempla. *Pechlin.*

Ulcus. Fistula. Furunculus.

ULcus sanari nequit, nisi prius naturam vulneris acceperit Abscessus in ulceris indolem verti noscas, si eorum superficies pallescit, livescit, pruriginoso ardore molestatur, saniem decolorem, tenuem exhibet. Malum ulcus est in quo varices, cui dura & decolora labra; cui tumores renitentes & duri; in quo à forti pulsu sanguinis profusio; quod morbis succedit; quod chronicum; in ambitu glabrum; quod cum pravo corporis habitu vel viscerum labe; quod cum multa vigilia, dyspnœa, siti, inappetentia, febri, pure malo, nigro, feculento, fœtido; pessimum, quod cum animi defectione. Ulcera longius serpentia partesque vicinas exedentia (talia sæpe fiunt ex mordacibus medicinis imprudenter vulneribus superdatis) plus alunt periculi quàm simplicia. *Hoffm. Platner.*

Difficillime sanantur inveterata, putrida, rheumatica, fistulosa, callosa, cariosa, cancrosa; porro, quæ in articulis, malleolis, tibiis, partibus tendinosis, membranosis, nervosis fistulosa vel cariosa; æque ulcera linguæ, aurium, narium, faucium, parotidum, glandularum maxillarium inveterata; quæ cum cachexia, scorbuto, malo venereo; quæ à variolis relicta, facileque hæc ipsa cacoëthea fiunt, quin cum ossium carie insurgunt. Chronica, cum consuetudine inveterata, non absque periculo persanantur, dum fonticuli gerunt naturam, maxime in senibus, ulcera facile

creant interna, potissimum in pulmonibus, vel invehunt periculum apoplexiæ, asthmatis, catarrhi suffocativi, viscerum inflammationis, tabis, hydropis, &c. Ex ulceribus crurum antiquis consolidatis attendi hæmoptoën, alia vice hæmorrhoïdes symptomaticas, iterum uteri hæmorrhagiam, porro hemiplegiam & αφωνιαν; cuncta percurata. Quicquid in corpore commotionem subit ad locum ulcerosum affatim & quasi peculiariter statim dirigitur, confluit, ruit; quin in posterum consolidato licet ulcere talis locus rheumatibus, congestionibus, quin ipsa redeunte ulceratione illico occupatur.

Ulcera à causa interna v. g. hydrope, scorbuto, cachexia, senio, difficillima. Feminæ si menstruæ remanent, aliquando ex ulcere quod habet, maxime femoris vel pedis, tanquam è fonticulo emanat salutariter cruor, mutato itinere.

Intolerabilis odoris fœditas os vitiatum indigitat, imprimis indice & specillo. Ubi os subtus corruptum est, ulcera facile rursus disrumpuntur, cicatrice inflammatione lacessita, & talia ad fistulam inclinant. Ulcus cum putrefactione quandoque in sphacelum vertitur emortualem. Tumor ulceris subito occultatus febrem, pleuritidem, insaniam, convulsionem ingignere potest. Juvat cita huic alvus.

Ulceribus fœdis si supervenit cardialgia, letale. Lividitas, nigredo, pallor, ariditas, siccitas in ulceribus, maxime antiquis, gangrænam, sphacelum, mortem adesse nunciant.

Ulcera glandularum ſunt rebellia, & licet conſolidata, ex leviſſima iterum cauſa facile dilacerantur. Ulcera faciei, uteri, ani facile degenerant in fiſtulas. Urethræ ex gonorrhœa ulcera libenter ingignunt cicatrices, carunculas nominant vulgo. Pus fertur ex ulcere quod proxime coit, ſanies ex incipiente atque crudo, ichor ex maligno. Sanies utilis quæ non multa, modice craſſa, ſubricunda aut ſubalbida, & contra peſſimus ulceris humor eſt, qui nimium tenuis, rodens vel craſſus, glutinoſus, lividus, niger & qui male fœtet. *Platner. Schelhamm.* Nimia ulcerum ſuppuratio vel ſanies facile invehit tabem, æque nimis cito perſanata ulcera, fiſtulæ.

Si in ulcere fiſtuloſo caro ſola eroſa eſt, pus bonum copioſe fertur; ſi locus nervoſus, pus laudabile tenuius & minus: ſi à vagina nervorum, pingue cum dolore manat: ſi vena affecta, cruor ſubinde miſcetur puri: ſi os læſum, tenuis inde liquor. Omnis fiſtula difficillime ſaneſcit, præcipue vetus, quæque profunda & multum ſinuoſa. Pertinax & periculoſa eſt adultior; ad interiora pertingens; quæ ad muſculorum tendines, nervos, arterias, venas, cartilagines, membranas, oſſa, articulos; quæ in ſcorbuticis, ſenibus, cachecticis; quæ ad pulmonem, vulvam, pectus, ad oculi canthum, vaſa magna, inteſtina, veſicam, urethram, & quæ poſt lithotomiam in perinæo; quæ anguſto foramine prædita. Spes irrita ſimplicis ſanationis, ſi os carioſum vel callus remanet. Majorem ſpem relinquit nec

ita periculoſa, quæ extrinſecus ſpectat; ſimplex, recens ac quæ intra carnem; quæ in juvene ac robuſto corpore; quæ ampliori foramine prædita. Si ex ulcere fiſtuloſo plus materiæ fertur, quàm quod ei convenit, ſcire licet plures intus ſinus eſſe. *Platner.* Longæve ſunt ſi lapides ex iis excernuntur, vel vermes iſtis innidulantur; ſi hæmorrhoïdes per fiſtulam recti, ſi catamenia per uteri excernuntur. *Hoffmann.*

Ulcus fiſtuloſum in parte glanduloſa ſemel invento exitu incoercibile fere manet. Fiſtulæ thoracis facile coſtarum cariem adferunt. Lumborum ad renes penetrantes quandoque, ut vidi, ad multum tempus, mediocriter valente ægro, perdurant. Ventriculi & inteſtinales ad extra, quandoque ad longos circumferuntur annos. (*Vid. Wencker. Diſſ. Argent. de virgine ventriculum per 23. annos perforatum âlente. Schenck. obſ. med. rar. Vater.*) Umbilici & eparis & meſenterii abſceſſus gignere fiſtulam illuſtri notavi caſu, tandem funeſto. In fiſtulis ani altioribus inciſis, periculum eſt ingentis profuſionis ſanguinis. Quæ poſt male ſuppreſſam gonorrhœam in perinæo naſcitur, plerumque ad proſtratas, penis cavernoſa corpora, urethram ipſam tendit, ſanatu difficillimum malum. Niſi digitus in anum depreſſus fiſtulæ os attingere valet, manum de opere; neque ſi rectum valde tenue deprehendatur. Quæ in venereo morbo, ægris non tollitur, niſi lue fœda ſublata prius. *Heiſter.* Furunculus ſuperficialis eſt, anthrax profundius intruſum hæret. Furunculorum & ſcabiei crebra eſt viciſſitudo, quin unum altero ſolvitur. Si

furunculus major tardius maturetur, oritur diffusior corruptio in albam & tenacem materiam. Si locus furunculi mundificationi sit minus aptus & diu persistat antequam vel suppuretur vel pus suum emittat, subsequitur aliquoties fistula v. g. ani hæmorrhoïdalis. Ubi suppuratio non rite succedit, in sphacelum proclivis est vel ad fœtidam suppurationis depravationem. *Carl.*

Vomica.

Conf. loci de Pleuritide & Peripneumonia, de Inflammatione interna, abscessu, &c.

VOmicæ per plures quandoque annos, etiam prægrandes, sine reliqui corporis noxa durant. In vomica reparatio est facilior, quàm in alio ulcere segniore salso-seroso. Vomicæ omnes cognoscuntur per rigores & febres de novo supervenientes; pulmonum clanculum quandoque supervenit, ut ab initio vix ulla sui proferat indicia. *Bagl.* A tumoris (vomicæ) intus ruptione fit exsolutio virium vomitus, & animi defectio. *Hipp.*

Vomica epatis, pectoris, mesenterii per diarrhœam subortam, urinas, aliquando curatur. Si in jecinore vomica est, exque ea fertur pus purum & album, v. g. per alvum, salus ei fieri potest, & contra. Rarius renum vomica uno impetu erumpit. Vomica pulmonis interdum in renum vomicam mutatur. Interdum pus è pulmonibus in epiploon de-

ponitur. Febris pneumonica circa dies κρισιμυς non soluta, vomicam pectoris notat futuram. Nasci solet eo loco pectoris vomica, qui ab initio affectus fuit acuto vehementique dolore. In suppuratione pulmonis non expurgata hypochondrii tensio superveniens opinionem facit abscessus curalis. *Hippocr.* Tabidos quoque maxime & hæmoptyicos exercet vomica. Si quis tussiendo alba quædam granula veluti exscreaverit, & granula illa digitis compressa summopere fœteant, vomicam pectoris latentem certo denunciant, præsertim si alia quoque aderint signa; hi rupta vomica utplurimum derepente moriuntur. *Bagl.* Si ne rupta quidem vomica vel pure extrinsecus emisso, febris quievit, aut quamvis dimiserit, tamen repetit; si sitis, cibi fastidium, venter liquidus; si pus est lividum & pallidum, aut si nil æger exscreat quàm pituitam spumantem, periculum certum est. Vomica diu in pectore sine ruptione persistens cum sudore frigido, frigore extremorum ac lipothymiis conjuncta, letalis est. *Juncker.* Spiritus multo ante quàm rumpitur vomica, male olet. Ruptio vomicæ ex pneumonica febre fit plerumque intra XX. dies, aliquando citius, aliquando tardius ad 60. usque diem, si non omnis exscreationibus tollitur, tabes accedit vel præfocatur; ubi rumpitur, horror fit ac vehementior febris, offenditur inspiratio, hominis robur quasi labi videtur. Servatur crisi homo, si materies per urinas, alvum, sputa exturbatur; metastasi, si scirrhi

vel tubercula pulmonum ſuccedunt, quod fit, ubi multa pituita juncta. *Lomm.* Abſceſſus ad aures & pedes æque juvant. *Hippocr.* Vomica ubi cito diſrupta & in cordis arcem lapſa, celere ac inopinatum adfert exitium.

Vomitus multiplex.

CRiſis per vomitum in acutis ſignificatur, ſi toto capite gravi ac vertiginoſo oculiſque caligantibus, anguſtis præcordiis, adficitur doloris morſu ſtomachus & crebro nauſeat, idque cum ore fere amareſcente & multæ tenuiſque ſalivæ ſputo ac labri inferioris tremore; indicatur porro per rigorem extremorum remiſſum ſive algorem, urinam crudam, limpidam, alvum ſicciorem. *Lomm.* Vomitum ſi levetur vel ſedetur anxietas febrilis, bonum; ſi augeatur, malignum. Anxietas vomitum criticum vel aliam criſin ſæpe antecedit. *Alpin.* Hypochondriacis accedentes vomitus, tam cruenti quàm non cruenti, ſæpe ſalutares exiſtunt: modo non ſint nimii nec diutini. Commodus & utilis eſt vomitus, ubi pituitæ bilis permixta eſt flava exquiſite, iſque nec valde craſſus eſt nec admodum copioſus. Evomitiones ſpontaneæ ac faciles, ex quibus juvamen atque levamen, ſemper ſalutares. Vomitus diarrhœam ſiſtit longam. Solvitur diarrhœa & ſudore vomitus. Æruginoſus tollit quandoque mentis errorem. Impedit ſummopere tranſpirationem vomitus.

Malæ ſunt vomitiones in colica, iliaca, nephritide, imprimiſque nimiæ nec cauſam mali tollunt, in herniosis, hæmoptyicis, phthiſicis; quæ ab inflammatione partium vicinarum, venenis, excoriatione, ulcere; ſi ſitis expers is ſit, qui eadem neceſſario prematur; parvæ & frequenter repetentes; bilioſæ ſinceræ in copioſa ventris ſubductione & intenſo lumborum dolore, aut ſi pervigilio premuntur ægri & naſus ſanguinem ſtillat, &c.

Pernicioſi ſunt vomitus putridi, fœtidi, æruginoſi, lividi, ſanguinolenti, purulenti, niſi in tempore ac confertim cum ſublevatione ægri contingant in acutis atque longinquis morbis: qui vulneribus capitis ſuperveniunt nimii & bilioſi præprimis; omnis vehementior (quique excitare quoque valet ramices, abortum, rupturam viſceris;) qui à vermibus ventriculi, maxime ſi, ejecto uno vel altero mortuo, graviſſima ſymptomata mox ſimul & ſemel ſilent; qui aſſumpta cuncta ilico excipit in acutis; qui cum incontinente corporis jactatione; ſi ſincera vel etiam omnes colores vomant, maxime parva quantitate; ſi ex delirio; ſi ſuperaccedat ſingultus ac oculorum rubor. In febribus, acutis maxume, fatum eſt extremæ ac deſperatæ ſalutis vomitus cruentus, niger, lividus, æruginoſus, porraceus, graveolens, cum vermibus, cum ſingultu, lipothymia, convulſivis motibus, &c. Si in febre acuta, æger perpetuo vomat, ut nec à V. S. nec à clyſmate nec opio cedat, ſemper cauſa erit inteſtini intorſio. *Ruyſch* Quoties ex vomitu anxietudo occupat, vox ſtridula eſt,

oculi pulverulenti, insania portenditur, talesque facti αφωνοι intereunt. *Hipp.* Vomitus æruginosus, viridis phrenesin prænunciat in capitis doloribus cum surditate ac insomniis; vel præter hæc aliam inflammationem. Largus, bruneus in lentis accidit ex duodeno atonico, saburræ sede commoda. Qui macilentos sæpe post pastum adfligit, facile ad hecticam deducit.

Chronicus quotidianus cum lento æstu ac tabescentia ulcus ventriculi arguit; aliquando epatis. Quo graviores intermittentium sunt rigores, eo vehementius adfligunt vomitus juncti. Vomitus matutini ad serotinas compotantibus horas non infrequentes sunt. *Hoffm.* Vomitus à nimia cartilaginis xyphoideæ laxitate medelam habet. *Decker in Barb.* Vomitus nigrorum qui post chronica mala hypochondriaca spem adhuc relinquit; qui in acutis funestus; qui in partu difficili cum fœtore intolerabili, periculosus. Vomitus cruentus raro per se est letalis. *Buchn.* Qui à violentia externa, pejor. In feminis menstrua tempora & in viris æquinoctia utplurimum servat. Apud feminas sponte crebro cessat, non item apud viros, ergo in illis quoque non tantum periculum timendum. Abit facile in consuetudinem, & tunc in viris tabem, in feminis cachexiam communiter infert. *Carl.* In feminis facilius periodis, maxime ille mensium vicarius, adsuescit quàm in viris, & vago minus periculosus est. Horrores erratici in vomitu cruento cruorem lente colligi testantur. Quicunque evomunt sanguinem, si sine febre quidem, salutare, si vero cum febre,

malum, imprimis si cum dolore ad pectus, dorsum. Si sanguis graveolens, ater, socia febre, prodit; si lien vel epar induratum; si animi jungitur deliquium, delirium, vocis interceptio, mortiferum. *Hippocr.* Longe autem certius est periculum, si secessus niger junctus. *Hoffm.* Frequens est cruoris vomitio hypochondriacis, male menstruatis, ex hæmorrhoïdibus anomalis, interceptis, post intermittentes maligne curatas. Ex hoc facile incidunt in febres lentas, hecticas, cachecticas, φθισιν, hydropem, &c. Vomitus cruentus ex liene natus facilius recurrit & ad hydropem ducit. Qui à jecore, sic nimius aliquando est, ut in ipso vomitu æger moriatur. *River.* Mulieri sanguinem evomenti menstruis erumpentibus, solutio fit. *Hippocr.* Idem valet de hæmorrhoïdibus. In viris ex hæmorrhoïdibus interceptis hypochondriacis redditis notavimus indemnes cruentos vomitus periodicos & vertiginem junctam gravem, stomachicam dixero, sic simul depulsam. Ex lochiis retentis vel dysenteria repressa qui est anceps, habendus. Cohibitus disponit ad lienis inflammationem, vomitum nigrum, cachexiam, œdemata, hydropem, hecticam, affectum hypochondriacum, hystericum, melancholiam, colicam, icterum, scirrhos internos, &c.

Sanguis in ventriculo in putrefactionem abiens febres acutissimas, pericula à sumpto veneno majora creat. *Zech. consult. Carl.*

Urinæ incontinentia.

Traditur suprà, page 255.

Uteri morbi ceteri.

EST magna ſocietas mammarum, vocis & genitalium. Mira eſt uteri cum artubus familiaritas.

Ubi cum ſtatu febrili acuto abdomen dolet, ipſumque uteri os, admodum digito, durum occurrit, fervidum atque præcluſum uteri cervicem inflammationem ſuſtinere, bene judicabis. Hic caſus aliquam curandi viam reperire poteſt; contra nulla eſt, ubi totum occupat uterum. *Lomm.* Uteri inflammatio multum habet periculi, tum autem maxime, cum mulieri primis à difficili partu diebus accidit. Frequens eſt puerperis ſenſibilibus, teneris, bilioſis, potiſſimum ex lochiis remanentibus vel ſecundis, his quoque vi evulſis. *Hoffm.* Si lochia remaneant ac mulier queratur incendium ab inferioribus locis ad cordis uſque regionem vergens, uteri adeſt inflammatio. Si magna vero anxietas, virium proſtratio, inquietudo & omnis appetitus dejectio jungitur, accedit inſuper internus ſenſus frigoris cum horrore, pulſus frequens, parvus ac debilis, viſus incipit obſcurari, ſphacelus adeſt brevique mors. In puerperio inflammatio uteri facile in ſphacelum tranſit & frequentiſſima mortis puerperarum cauſa eſt; extra idem in

in ſuppurationem ac ulcus migrat, maxime, ſi fluor albus ſanguinolentus fuit antea cohibitus. In his inflammatio in collo ac orificio interno plurimum oritur. *Hoffm.* Si abſceſſus uteri rumpitur inter ſpatia recti ac veſicæ, tumor circa inguina aut in perinæo extuberat. In abſceſſis uteri, mammæ plerumque ſimul ſunt affectæ, ſinciputque extraordinarie dolet. Pus ex utero ſuppurato quin per ſcreatum aliquando educitur. *Hoffm.* Uteri ulcus quandoque ſolvit diarrhœa purulenta. Abſceſſus uterini fiſtuloſi libenter ob laxum fiunt contextum, quin cancroſi; curationis ſunt difficilis, tabeque necant plurimum. Ex abſceſſu uteri facile fit ulcus, idque in ſordidum, fœtidum, rebelle pluries migrare ſolet. Ubi id quod manat graveolentiſſimum, tenue, nigrum, fulvum eſt, de cancro cogita exulcerato, quo caſu, ac ſi in cervice uteri noxa, labra ulceris prætumida tanguntur.

Ex ulceroſo uteri ſtatu ſcaturiunt menſium ἀταξίαι, abortus, ſterilitas, hectica, mors. Uteri ulcera interdum ad rectum, interdum ad veſicam penetrant.

Fetus mortui, ſecundarum violenta extractio, puerperium infelix, frequentiſſimam ulceris uterini cauſam conſtituunt. Facile fiunt fiſtuloſa.

Uteri ſcirrhum pluries indicunt varices extra graviditatem. Si inflammatio in ſcirrhum abit,

quod in externa parte facile, in cancrum, insanabile malum, migrat libenter, maxime ubi menses per ætatem cessant. Uteri cancro affectis faciei color à naturali non recedit, sed genas perpetuo roseas habent; facile uteri profluvio cruento vel hectica extinguuntur.

Furor uterinus optimum juvamen solamenque habet in cohabitione strenua & fœcunda.

Uteri hæmorrhagia est maxime periculosa in cacochymicis, scorbuticis, venereis, visceribus obstructis, parturientibus, abortientibus, funiculo abrupto, secundis vi evulsis, æque ex parte tenaciter remanentibus, ex molis, &c. Hæmorrhagia uteri post partum securior est quàm post abortum. Diuturnæ pertinacis causa quandoque est prolapsus uterinus junctus. Si rupta aut patefacta intus grandior vena est, cruor profuse effluit, si minor, paulatim nec multus fertur, si crosa, paulatim & cum dolore manat. *Lomm.* Largæ polypos uteri facile relinquunt; qui sæpe quid maligni, cancrosi in recessu habent. Tympanites uteri viduas utplurimum exercet, aliasque quæ ætate jam provectiores nupserant, item puerperas, hasque non nisi magno periculi metu.

Uteri hydropem quibusdam singulo mense, nullo vitæ incommodo, esse expurgatum confirmat. *Lommius*. In uteri ascite aquæ in gravidis potius ac extra imprægnationem iter inveniunt. Uteri hydrope post conceptionem correptis fetus

inter aliquot menſes abortu ejicitur. Quandoque etiam cum gravidatione vera conjunctus eſt. Ovaria occupans hydrops vix cognoſcitur, curatur nunquam; tranſit ſæpe in aſcitem; utplurimum ſteriles ac annoſas obſidet.

Uteri prolapſio, inverſio completa, (quod tamen rarius incidit) cui non mox lata auxilia, vix non ſemper funeſta eſſe ſuevit. *Comm. lit. Nor.* Contra, uteri procidentia ex ligamentorum culpa, incompleta, vaginalis tunicæ relaxatio, recens & in junioribus eveniens, ſpem felicis promittit curationis, non item, ſi inveterata; pariter ſi in adultis, cacochymicis; ubi ſcirrhoſus jamdum vel ulceroſus vel cancroſus uterus vel vagina. Vaginæ uteri tunicæ relaxatio, prolapſus, ultimis graviditatis menſibus aliquando plurimum ſponte reſtringitur à fetus augmento in altum & latum. *Pechlin.* Singulare obſervatum eſt de uteri prolapſu cum ejuſdem inverſione extra puerperium per terrorem orto. *Heiſter.* Uteri prolapſi quin inverſi exſectio non ſemper letalis eſt. *A. N. C.*

Sarcomata uteri propendentia pluries feliciter exſcinduntur, contra polypi. *Vater.*

Vulnus.

NAturæ in ſanandis vulneribus incredibilis eſt potentia, & fingi nil tam peregrinum poteſt, quod non aliquando, ipſa procurante, fuerit ſanatum. *Pechlin.*

Vulnera cordis penetrantia, auricularum ejus, majorum arteriarum vel venarum; ſi trachea abſciſſa; vulnera cerebri ac cerebelli ad medullam uſque profunda; partis tendineæ diaphragmatis; truncorum majorum nervorum; medullæ ſpinalis penetrantia; arteriæ vel venæ ob ſitum inacceſſa; thoracis lata & ampla; magna pulmonis, hepatis, lienis, renum; meſenterii ad arterias & plexum nervoſum; ſtomachi maxime ad pylorum, inteſtinorum ad nervos & vaſa majora; uteri in gravidis; pericardii; paris vagi & intercoſtalis; veſicæ urinalis circa arterias majores; veſiculæ felleæ, thoracici ductus; abſciſſio, ruptura œſophagi, &c. pro abſolute letalibus nec arte ſanabilibus denuncia. Pro ex accidenti vero letalibus edicito vulnera εγκεφαλυ terebra levanda; vulnera arteriæ venæve majoris, viſcerum, ad quæ manus Chirurgi & remedia cum effectu ſanationis pertingere queunt; ubi porro extravaſata è cavo educi poſſunt ſine vitæ diſcrimine, alias mortem inferentia, v. g. thoracis, abdominis, veſicæ urinariæ, &c. vulnerationes quædam. *Bœrh.* Accidentia hæc fluunt ex neglectis vel vulnerati vel curantis vel adſiſtentis officiis, tandem individui corporis pravitate. To utplurimum letale nullitatem habet.

Temporis longior aut brevior decurſus à vulneratione ad mortem uſque pro determinanda letalitate nil quidquam facit. Tutiſſimum vulnus eſt quod rectum, quod in carne, diſciſſum, non

collisum. Malum, ex quo quid exscissum, aut alia parte abscissum, alia dependet; rotundum pessimum. *Lomm.* Vulnus citissime sanescit vere, tardius æstate atque hieme, tardissime autumno. Gravis febris, dolor acerbior, convulsio, singultus, mens turbata, paralytodes, vomitus, dejectiones cum inquiete, sudores frigidi, mala.

Nimis intumescere vulnus, periculosum; nil intumescere periculosissimum *Cels.* Febris perniciosa est, quæ vel levi vulneri supervenit, vel ultra tempus inflammationis durat, vel delirium movet, vel si nervorum rigorem aut distentionem, quæ ex vulnere orta est, ea non finit. Ex statu vulneris judicatur febrem esse letalem, si nempe istud valde est exsiccatum, partes flaccent, color est lividus. In vulneratis fibrarum muscularium leviculæ palpitationes cum spasmo sæpe confunduntur. *Pechl.* Alvus compressa vulneratis nocet.

Cruor ex vulnere fertur vel jam sanescere vel crudo; optimus idem, si non tenax, sed modice crassus, calidus, rubens.

Si homini qui gravi sanguinis profusione exhaustus & diu quasi intermortuus jacuit, intra 24 horas calor & pulsus redit, ei salus contingere potest. Qui ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, ii maligne habent, ac inter loquendum derepente moriuntur. *Hipp.* Œdema si vulneribus accedit, pus prohibetur. *Platner.* In

vulneribus nuper illatis ubi quædam partes resolvuntur, aut procul abesse exitium edicas.

Pus in vulnere bonum est, si crassum, albidum, læve, æquale & modo vulneris & tempori conveniens, nilque olet; malum, quod tenue, serosum, magisque si ab initio pallidum, lividum, fœtidum.

Meliceria improbatur multa ac præcrassa, & contra. Si in vulnere paucus & tenuis humor, ariditas, malus color, simul febris ingravescit cum vigilia, cephalalgia, deliriis, sermonibus, alvus si est sine causa crebra & liquida, urina cruda & frequens, pus resorptum significatur; ex quo vel cita mors vel lenta tabifica.

Plus inest periculi plagis minoribus quàm grandioribus si in cavitatem eant. Omnis in sanandis glutinandisque vulneribus opera inanis est, quamdiu abditnr intus peregrinum irritans.

Capitis vulnera mira sunt, nunquam tuta, & in nullo alio genere vulnerum signa futuræ salutis vel mortis adeo incerta ac in iis, quæ in capite sunt. Is, ubi omnis spes tollitur, conservatur, & contra alter perit, qui ab omni periculo abesse videtur. *Platn.* Vide vulnera cerebri cum deperditione substantiæ larga, non letalia. Plagæ quæ occipiti inferuntur, quidem periculosiores sunt, haut tamen semper ex iis mors sequitur; & cerebelli corticis particula notabilis ablata, su-

perſtite ægro, notatur. *Platnero.* In vulneribus capitis peſſima convulſio, αφωνια, ſtupor, cranii nigrities, lingua puſtulis nigris obſita, (*Bohn. de renunc. vuln.*) dyſenteria, diarrhœa, urina ſubjugalis, inquinamentum venereum. Vulneratis quoad cerebrum, εγκεφαλον, nervos, maxime peſtifera eſt venus. *Hildan.* Et nuperrime bene conſolidata capitis vulnera conſequuntur gravia ſæpius numero pathemata, quin mors ipſa, affectibus animi excitatis. *Hildan.* Mala indicia quæ protinus capitis vulnera inſequuntur, à cerebri commotione fiunt; quæ brevi ſpatio interpoſito eveniunt, ab extravaſatis ſunt. Ubi vehementius concutitur & commovetur εγκεφαλον, ſubita quandoque excipit mors, extus nullo præſente læſionis ſigno. Cerebro concuſſo ſuccedunt vomitus bilioſi, αφωνια, febris, ſine ſenſu quaſi dormiens jacet æger. Si concuſſo capite aurium ſonitus intenſus perſtat, vel hæmorrhagia incidit vel parotides excitantur vel ad ſpinam ardore conſequente, expectanda diarrhœa vel in fæminis menſtrua Capitis vulneribus, læſionibus facile ſuperveniunt epatis abſceſſus. *Ballon.*

Capitis vulnera periculoſa magis ſunt in plenilunio quàm in novilunio. *Bagl.* Quibus tempora vulnerantur, ſecantur; quod ſemper periculoſum, iis ex adverſa parte convulſio fit. Oculi vulnera ob vicinum cerebrum tuta non ſunt. Palpebrarum vulnera, colliſa maxime, non ſecura habe; poſt aliquot horas letale me-

minit. *Bonnet. sep. anat.* Superciliorum, cæcitatem interdum adferunt. Melius est, si nervus, tendo, arteria tota præcisa, quàm aliqua parte. Nervorum vulnera sunt periculosissima: Punctura tamen periculosior sectione. Tendinum vulnera non adeo sunt periculosa. Risus in nervorum vulneribus periculosus. Convulsio utplurimum signum in his letale. Nervo recurrente dissecto vulnere, homo quidem verba ore explicare valet, ast subsurda & suppressa voce. Nervus major præcisus membrum motu sensuque privat, idque vel gangræna vel σφακελῳ periclitatur, vel relicta summa debilitate. *Platn.* Vulnus ex morsu hominis ira æstuosi æque aliquando virulentem est ac viperæ. *Hildan.* Quod quoque interdum sine noxa. (Evolve locos de hydrophobia Cap. de Angina comprehensos.) Vulnera, ulcera, aliæ læsiones genuum periculosæ, dubiæ, difficiles sunt.

Glandularum vulnera magnam habent inflammationem ac dolorem, facileque in ulcus abeunt. Articulorum vulnera magnam habent inflammationem, dolorem & ob μελικηραν rebellia sunt; pessima, quæ ligamentum capsulare penetrarunt. Diu dum μελικηρα fertur, ulcus fit antiquum, callus inducitur, unde fistula. Ubi articuli vulnus sanari potuit, plerumque tamen manet αγκυλωσις partis, aridura. *Platn.* Periculum ea imprimis habent abdominis vulnera, quæ albam penetrant lineam. Ex vulnere in suprema ventriculi parte servati

quandoque possunt exemplo cultrivororum[a], contra si icta fuit ima & ad pylorum, nulla spes manet, aut si duo tergora vulnerata sunt. *Platn.* Intestinorum vulnera etiam vehementiora curationem recipiunt quandoque, præcipue si ad peritonæum commode glutinantur; docet inter alia hernia incarcerata, suppurata, sphacelata, vita superstite. Intestinorum, ventriculi aliorumque receptaculorum vulnera si sanescunt, non ita glutinantur atque alia vulnera. Namque nec oræ ita agglutinantur, ut se contingant & inter se coeant, neque vulnera superincrescente carne implentur, sed pars vulnerata jungitur aliis quæ prope sunt, cum quibus media cicatrice concrescit. *Ac. Reg. Sc. Paris. Platn.* Facilius sanescit crassum, quàm tenue.

Nonnunquam homines à natura servati sunt, quibus totum intestinum discissum fuit *Trans. Anglic. Vater.* Omne vulnus quod in pectus penetravit timendum, maxime sclopetarium, magnum & altum, ni enim cruoris profusio vel inflammatio necet, tabes strangulat succedens. Ubi pulmones exspirant, quandoque sine læsione illorum accidere possunt. Sanabiliora sunt quæ infimo pectori supra diaphragma illata sunt, quàm quæ in elatiore. Si telum per utrumque pectus perrupit, vasis majoribus percussis, mors in propinquo est. *Platn.* Turundæ ex vulnere thoracis in civitatem delapsæ tussi, exemplo mirando, ejectæ

ſcribuntur ab *Hildano*. In pulmonum vulnere non ſemper ore ſanguis tuſſiendo prorumpit. *Ballon.*

Phthiſis ex pulmone vulnerato facilis eſt, maxime ſi plagæ arctiores ſint oræ vel vulnus properato occludatur. Cordis vulnera non profunda, aliquando aliquandiu trahuntur. *Bonet. Pechl.*

Sclopetorum vulnera multum habent tumorem & εκχυμωσιν, eaque propter gangrænæ timor major eſt. Non raro in his poſt aliquot demum dies periculoſiſſima oritur ſanguinis fluxio, quod incurioſi teneant. Si poſt 4. d. ex improviſo & ſine cauſa nova ac ingens accedit inflammatio, vel quid in vulnere relictum eſt, vel nervus aut tendo læſus. *Platner.*

Τῳ Βασιλει των αιωνων, αφθαρτῳ, αορατῳ, μονῳ σοφῳ Θεῳ τιμη και δοξα εις τους αιωνας των αιωνων. Αμην.

PRÆCIPUA AUCTORUM *atque Scriptorum in hocce opuſculo vocatorum nomina.*

DErhardingior. Diſſ. academ.
Dodon. med. obſ. & adnot. in Bieniv.
Drawiz Bericht vom Scharbock.
Duret. in Hipp.

ELler Med. und Chir. Anmerck.
Ettmull. opéra.
Eugal de Scorb.

FErnel. opera.
Foreſt. obſerv.

GAlen. opera.

de HAller ſcripta.
Harris de morb. infant. & de lue venerea.
Hamilt. de febre miliari.
Heiſter Inſt. chir., Compend. med. pract., Diſſ. academ.
Heurn. in aph. Hipp.
Hildan. obſ. & curat.
Hippocrat. Opera.
Hoffmann. (Frid.) Opera.
Holler. de morb. intern.

JUnck. Conſp. Therap. Spec. & Diſſ. acad.
Jungk. Prax. med.

KRamer. med. caſtr. & de Scorb.

LEntil. ſcripta.
Lomm. obſ. medicinal.
Luſitan. (Zacut. & Amat.) obſ.

MAuchart. Diſſ. acad.
Meibom. (Henr.) de abſceſſu int. nat. & conſt.
Morton. de febb. & phthiſiolog.
Muſgr. de arthrit.

NEbelior. Diſſ. acad.

PEchlin. obſ. phyſ. med.
Piſo de morb. à ſeroſ. colluv.
Plater. Prax. & obſ.
Platn. Inſt. chir. rat. Diſſ. & Progr. acad.

REga de Sympath. part. C. H.
Rhod. obſerv.
River. opera.
Ruyſch. ſcripta.

SAlzmann. (Joh.) Diſſ. acad.
Schelhamm. ογκολογια parva.
Schulze (Jo. Henr.) ſcripta.
Segner (Jo. Andr.) Diſſ. Gœtt. de morb. ex interc. hæmorrh potiſſ. rariorib.
Sennert. Prax. med.
Stahl. (Erneſt.) ſcripta.
Sydenham. opera.

TUlp. obſ.

V Ateror. Disp. & Progr. acad.

W Aldschmid. Prax. med.
Wedelior. scripta.
Werlh. scripta.
Willis. opera.
Wratislav. hist. morb.

Zwinger. Pædaj. med.

FINIS.

